

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ephesini Concilii Generalis Pars I. Et II. Sub Cælestino papa I. anno
CCCCXXI.

Parisiis, 1644

Capvt IV. Cyrilli episcopi Alexandrini liber religiosissimis regini
nuncupatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15062

ANNO
 CHRISTI
 431.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

CAPVT IV.

Κυρίλλου Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρεί-
 ας πρεσβυτέρου τῆς βίσε-
 ράτης βασιλείας.

Cyrilli episcopi Alexandrini li-
 ber religiosissimis reginis nun-
 ciatus.

α.

I.

ΣΕΜΝΟΛΟΓΗΜΑ
 μὲν οἰκουμένην, καὶ ἔργον
 δὲ τῆς ἀγίων ἐκκλησιῶν ἕκαστων
 σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Φαίη τις
 αὐτῶν, καὶ μάλα ἐικότως, ὑμᾶς δὲ τὰς
 ἱεράς καὶ πανάγους αὐτῶν νύμφας,
 βίσεύεσθαι καὶ θεοφιλέσθαι βασι-
 λίδες, αἷς τὸ παμποίκιλον τῆς δρε-
 τῆς εὐαγγελίας καὶ ἀλλῶν, τὸ ποῖς
 τῆς θεότητος ὀφθαλμοῖς ἰδῆτε καὶ
 γνωριώταται. μελέτη δὲ καὶ
 σπουδὴ μᾶλλον δὲ ἡδὴ κατώρθωται,
 καὶ δὴ ἐν πίστι διατρέπει ὀρθῶν, καὶ
 κατ' οὐδένα ἴσον σεσαλευμένη.
 γράφων δὲ πού φησὶν ὁ σοφώτατος
 Παῦλος ὀνομασθεὶς ἀληθῶς, καὶ τὸ
 ἕκαστος τῶν ἔθνεσιν ἱεουργήσας
 μυστήριον, ὥστε ἀδελφοί μου ἀγα-
 πητοὶ, ἐδράζοι γίνεσθε, ἀμετακίνη-
 τοι, πεισθύνοντες ἐν τῷ ἔργῳ τῆς κυ-
 ρίου πάντοτε. ὅπου γὰρ πίστις ὀρθῆ
 καὶ ἀμώμητος ποῖς ἔργων ἀγαθῶν
 καυχήμασιν ἂν μάλα συμφέρεται,
 ἢ ἰσοδρομῶν ἕκαστῶν συμβολῶν,
 ἐκεῖ πού πάντως εἶη αὐτῶν παντὶ κα-
 λῶ πλειότις, καὶ τὸ δρεπῶς ἔργον εἰς
 ἀγασμόν. λόγῳ μὲν οὐδ' ἅπας ὁ
 ἐν ἡμῖν, τῆς εὐούσης ὑμῖν δικλείας
 κατόπιν ἔρχεται, καὶ ὁμολογῆτι τίς ἦ-
 ται, ἐρυθρίασας οὐδέν. εἴη δὲ αὐτῶν καὶ
 συγνωμῆς ἀξίος, εἰ δέδεν ἐπαρῆν,
 ὧν ἐκ αὐτῶν ἐφίκοιτο ἡ ἀξία. εἰ μὲν γὰρ
 ἔχῃ τὸ δυνάσασθαι κατ' ἐξουσίαν τὸ ποδού-
 μνον, διαβελήσει μὲν, πολὺ νοσή-

SANE vos sacras castissimas
 que Christi omniū nostrum
 Saluatoris sponsas (religiosissi-
 mas, ac Deo dilectissimas impera-
 trices) orbis terrarum ornamen-
 tum, sanctissimarumque ecclesia-
 rum decus optimo iure quispiam
 appellarit: in quibus nimirum
 omne virtutum genus, omnisque
 ornatus diuinæ maiestatis oculis
 gratus acceptusque mirifice splen-
 det. Neque his opibus contentæ,
 omnem quoque curam omneque
 studium adhibetis, quo fide re-
 cta, nullamque in partem vacil-
 lante excellatis; memores haud
 dubie illius, quod sapientissimus
 mysteriorū Christi dispensator,
 gentiumque doctor Paulus scri-
 bit: *Itaque fratres mei dilecti, ait,*
stabiles estote et immobiles, abun-
dantes in opere Domini semper:
quandoquidem ubi fides recta et
inculpata cum bonarū actionum
honestate coniungitur, æquabili-
que nisu & cursu cū illis copula-
tur; ibi omnis boni perfectio san-
ctificationisque integritas com-
peritur. Quapropter nos gloriæ
& celebritati vestræ parem ora-
tionis dignitatem afferre non pos-
se, ingenuè fatemur, nec erubesci-
mus: vnde & venia quoque digni
merito censebimur, si ea laudare
veremur, quorum excellentiam
nos assequi posse non putamus.
 Ac siquidem id, quod præstare
 desideramus, cum laude præstan-
 di facultatem haberemus, iure
 profecto accusaremur, si de infir-

1. Cor. c. 15.
 v. 58.

mitate nostra anxie nimis cogitantes, cunctantius ageremus: neque ignaviae crimen liceret effugere, utpote qui silentio utentes, iis quos ob virtutem meritis laudū praeconiis exornare debueramus, molestiam potius, tristitiamque pareremus. Ceterū quando iam antea de imbecillitate nostra in dicendo, timoreque conqueſti confesſique fumus, nosque onerī tanto impares declarauimus; vos magis silentii huius culpam sustinebitis, quae illustres adeo adeoque conspicue estis, ut vestrae virtutes ac recte facta omnium oratorū eloquentiam longe vincant. Nam & regium vestrum genus iam inde ab exordio longa temporum serie hucusque est propagatū, & ulterius, ut credimus, in posterū adhuc propagabitur: nec non Christi regnum capessere & ea, quae illi grata sunt, facere & sentire studetis; partim quidem praeclaris actionibus, inculpataque fide, ut paulo ante dicebamus, praestantes; partim vestras regiaeque aulas virginitalis gloria condecorantes; partim denique sumptuosissima templa Christo excitantes. Nam & hoc quoque pietatis studium inter cetera ille sanctis vestris animis impertitus est.

II.

Philipp. c. 4. v. 4.

Igitur, ut ex sacris literis aliquid quoque depromam, *Gaudete in Domino semper: iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus.* Imo vero iam dudum illa apud omnes ciuitatū & regionum omnium homines diuulgata percrebuit; neque secus fere atque tabella quaedam depictam in se pietatis in Christum venustatem gerens, lateque resplendens, omnium admirationem

σας τὸ ἀδρανές, καὶ πλὴν εἶς τὸ το μέλ-
λησιν ἀπαλλαχέτω μηδεὶς τῶν εἰς
ράθυμῶν ἀπαμαρτῶν. οὐδὲ γὰρ ἡ
εἰκὸς κατὰ καλλωμένω δυνάσται τῆς
εἰς δρεπλὴν ἀφημίαις, ἀλλ' ὅπου λυ-
πέει, σωπῶν ἡρημῶν; εἰ δὲ ἀπονεῖ,
καὶ δέδωκε, καὶ ὁμολογῆται ἦσαν,
ἐκ αὐτῶν δὴ μάλλον τὰς ἀπίστας αἰα-
θήσομεν, ἀλλ' ὑμῖν τῆς οὐτο ἀει-
φανέσιν, αἱ τῆς τῶν ἰδίων ἀιδραγα-
θημάτων ὑπεροχῆς καὶ τῶν ἀπαν-
τας κοσμεῖν εἰωθῶτας λόγους οὐδὲν
ὄντας ἀπεφύλατε. αἴμα μὲν γὰρ ὑμῖν
αἰώθεν ἐκ μακρῶν ἢ καὶ χρόνων
τὸ βασιλικόν· παραπίνει δὲ καὶ εἰς
δύρο, ἐπὶ κατὰ πέπεσι δὲ καμῶν.
ἀλλ' ἰδοὺ δὴ καὶ μάλα σαφῶς, καὶ
τῆς ἐν Χριστῷ βασιλείας ἑπιδρα-
τόμεναι, τὰ αὐτῶν δοκουῦντα φρο-
νεῖν τε καὶ δραῖν ἀπουδάξετε· τὸ το
μῶν, ὡς ἐφύω, ἔργους τε καὶ ἀμω-
μήτω διαπρέπουσαι πίστι, καὶ τὰς
ὑμῶν τε καὶ βασιλείοις αἰσῶς τῆ
τῆς ἀδδενίας κατὰ λαμπρωῦ-
σαι δόξη· τὸ το δὲ πολυτελεσά-
τοις αἰσῶσαι ναοὶ τῶ Χριστῷ. κε-
χάρισται γὰρ ἀπὸ αὐτῶ τῆς ἀγίας
ὑμῶν ψυχῆς μὲν τῶν ἄλλων καὶ
τὸ το.

β'.

Οὐκοῦν· ἐσθὲ γὰρ ἡ λαβὼν καὶ
ἐκ τῶν ἰεσθῶν γραμμῶν χαίρετε ἐν
κωλῶ πάντοτε· πάλιν ἐσθὲ, χαίρε-
τε. τὸ ἑπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
ἀνθρώποις. ἐνωσθη μὲν οὐκ, καὶ δια-
βεβόηται, καὶ τοῖς ἀνὰ πᾶσαν χώραν
τε καὶ πόλιν, κατὰ τῶν εἰκῶν γρα-
φῶν ἔχουσαι τῆς εἰς Χριστὸν ὁσε-
βείας τὸ κάλλος, διέλαμψαν ἐν-
αργῶς, καὶ τὸ παντὸς ἡξιώθη θαύ-
ματος.

ANNO CHRISTI 431

ματος. ὡς δὲ δὲν κὶ τῆς πατρὸς
 πᾶν ὁποῦν τῆν ἀγαθῶν ἐργούσας δε-
 πῶς χαρίσματι μεταδιδώμα πνευ-
 ματικόν, ὡς ἀγίας Χριστοῦ νύμ-
 φαις, τῆτο δὴ τὸ δεπῶς ἐμσὶ πο-
 νηδὲν βιβλίον, οὐ μετείδω παρέ-
 χαν διωάμερον, ὡς γε οἶμαι, πῆς ἐν-
 τάλξιόμοις τῶν ὄνησι. Ἐδὲν μὲν γὰρ
 ἐκ ὀρθᾶ φρονεῖν δεδιδασχένοις, ἡ-
 ρου ἀναπεισιμένους πᾶσι τῶν πᾶν-
 των ἡμῶν σωτῆρῶ Χριστοῦ, πατρὸς
 ἐπανόρθωσιν ἀνακομιεῖ, καὶ μυστα-
 γωχῆσὶ καλᾶς τοῖς γε μὲν ὀρθῶν
 βεβηκότας νᾶ, κὶ τοῖς τῆς ἀληθείας
 ἐμφιλογωρουῶτας δόγμασιν, ἀσφα-
 λετέροις ἀποφανεῖ τοῖς δὲ ἀγα-
 θῶν ἐνοιοῦν πολυδύποις ὀρήμασι,
 καὶ τῆς ἐκ τῆς θεοπνύσου γεαφῆς
 ἀποδείξεσιν. * μαθησεται γὰρ ὅπ
 φύσὶ μὲν καὶ ἀληθείᾳ θεός ἐστὶν ὁ
 Ἐμμανουήλ, θεοτόκος δὲ δι' αὐτὸν
 καὶ ἡ τεκοῦσα πᾶρδεν. Ὁ γὰρ δὴ
 φάσαι τε τῆτο καὶ φρονεῖν δεδίοτες,
 οὐ νεοήκασι, κτ' ἡ ἐκός, τὸ βαδύ τῆς
 ἀσβεσίας μυστήρι. χελῶμα δὲ
 ὑπολαμβάνω διὰ βραχέων εἰπεῖν
 τῶν τε ἀποστολικῶν καὶ διαγγελι-
 κῶν πᾶρδδσιν, * ἡ δὲ τῆ Χριστοῦ
 πεποιήται τῶ πᾶντων δεαπότη· καὶ
 ἀπάσης δὲ τῆς θεοπνύσου γεαφῆς τὸν
 ἐπὶ αὐτᾶ σκοπὸν, ἔ ὅποι ποτὲ βλέ-
 πη τῆ τῆς ἀληθείας δόγματων ἡ
 διώμας.

* μαθησεται

* ἡ δὲ τῆ

γ.

Πιστόμορ τόνω εἰς ἕνα θεόν
 πατέρα παντοκράτορα, πᾶντων ὀρα-
 τῆν τε ἔ ἀορατῶν ποιητήν. ἔ εἰς ἕνα
 κῶμα Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁῖον αὐ-
 τῆ, γνηθέντα κτ' φύσιν δὲ αὐτῆ πατρὸς
 παντὸς αἰῶν κὶ χρόνου. καὶ γὰρ
 Concil. Tom. 5.

excitavit. Ratus sum autem non-
 nullum operæ precium me factu-
 rum, si vobis vere sanctis Christi
 sponsis (quamquam ad quoduis
 opus bonū abunde instructæ vi-
 deamini) libellum hunc non ita
 pridem a me elaboratum, velut
 spiritale quoddam xenium nun-
 cuparem: qui quidē non contem-
 nendum, ut opinor, lectoribus al-
 laturus est utilitatis fructum. Si-
 quidem eos, qui recte sapere de-
 didicerunt, hoc est, quibus ita
 persuasum est de Christo omniū
 saluatore, in viam reducet, & ad
 veram sapientiam instituet: ceteros
 vero, qui rectū animi sensum
 habēt, & in veritatis doctrina per-
 sistunt, variis argumentorum &
 sententiarū inuentis, diuinarum-
 que scripturarum demonstratio-
 nibus in fide corroborabit. Hinc
 etenim & Emmanuelem verum
 ac naturalē Deum, & Virginem
 rursum, quæ eum peperit, veram
 propter ipsū Deiparam esse, pla-
 num fiet. Si qui autem sunt, qui
 istuc sentire & profiteri verentur,
 hi profundum illud pietatis my-
 sterium, ut sane videtur, nequa-
 quam expendunt. Pernecessariū
 autem iudicavi ea paucis hoc lo-
 co repetere, quæ apostoli & eu-
 angelistæ de Christo omniū Do-
 mino tradiderunt, tū ea quoq; nō
 præterire, quæ in ceteris sanctæ
 scripturæ libris ea ipsa de re ha-
 bentur; & omnino exponere, quo
 spectet vis dogmatum veritatis.

III.

Credimus igitur in vnū Deum
 Patrem omnipotentē, visibilium
 & inuisibilium omnium condi-
 torem. Et in vnum Dominum Ie-
 sum Christum Filium eius, ante
 omne sæculum & tempus ex ipso
 naturaliter genitum. Nam quod
 P

ad tempus attinet, æque principii expers, & coæternus est, atque is qui illum genuit. Eadem quoque potestate & gloria cum illo est, per omnia deniq; & in omnibus eidem æqualis. Figura namque & splendor substantiæ illius est. Credimus similiter & in sanctum quoque Spiritum, quem a diuina natura alienum minime reputamus: siquidem naturaliter a Patre est, per Filium in creaturam dimanans. Ad hunc enim modum sancta illa, adorandaq; Trinitas, vna in essentia, par in gloria & maiestate cognoscitur. Afferimusque ipsum vnigenitum Verbum arcano inexplicabiliq; modo ex Dei & Patris substantia genitum; quod sæcula condidit, per quod & in quo consistunt omnia, quod verum lumen, naturaq; omnia viuificans est, (vita est enim, utpote ex Patre vita procedens) nouissimis sæculi temporibus, Patre pro sua benignitate ita volente, quo nimirum genus humanum, quod in maledictionem prolapsum fuerat, & per peccatum in mortem & corruptionem preceps abierat, restitueret, Abraham semen apprehendisse; carni quoque & sanguini, secundum scripturas, communicasse, hoc est, hominem factum esse; & carne assumpta, eademque propria sibi reddita, e sancta & Deipara Maria secundum carnem natum esse.

Hebr. c. 1. v. 3.

Hebr. c. 2. v. 14. & 15.

IV.

At quamuis Verbum nostram naturam assumpserit, seruilemque formam dispensatione induerit; perseueravit nihilominus in eam maiestate & diuinitate, quæ secundum naturam ipsi conuenit. Neque enim desit Deus esse, etiam si factum est caro, hoc est,

ὅστι σὺ ἀναρχὸς καὶ χρόνος, καὶ σὺ ἀίδιος τῷ ἰδίῳ γνησίῳ, σὺ ἑδρός τε καὶ ἰσοκλής αὐτῷ, καὶ ἰσότητι κατεστειμένῳ τῇ αἰῶνος πατρὸς οὐοῦ. χαρακτηριστὴρ γὰρ ὅστι καὶ ἀπαύρασμα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. πνεύματος ὁμοῦ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ ἀγίου, ἐκ ἀλλότρου αὐτὸ τῆς θεῆς φύσεως καταλογίζομενοι. καὶ γὰρ ὅστι ἐκ πατρὸς φυσικῶς, παροχόμενος δι' ἑοῦ τῆ κτίσεως. νοεῖται γὰρ οὕτω μία τε καὶ ὁμοούσιος, καὶ ἐν παντότητι δόξης ἡ ἀγία καὶ αἰσιμαυουμένη τριάς. φανερόν δὲ, ὅτι αὐτὸς ὁ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἀπορρήτως γεννημένος μονογενὴς αὐτοῦ λόγος, τῆς αἰώνων ποιητῆς, ὁ δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἐν αὐτῷ τὰ πάντα, καὶ φῶς καὶ ἀληθινόν, ἡ πάντα ζωογονοῦσα φύσις. ζῶν γὰρ πέφηνεν, ὡς ἐκ ζωῆς τοῦ πατρὸς ἐν ἐχάτοις καιροῖς τοῦ αἰῶνος, ἐβδόκησαντο τῆ πατρὸς, ἵνα σώσῃ τὸ σπὴν τῆς γῆς γένος πεπρωκὸς εἰς ζῆσαν, καὶ διὰ τῆς ἀνδρείας κατακομιδὴν εἰς θάνατον καὶ φθορᾶν, σπέρματ' Ἀβραάμ ἐπελάβετο, καὶ τὰς γραφὰς, καὶ κεκοινώνηκεν ἀμαρτίας καὶ σαρκὸς, οὐδέποτε γέγονεν ἀύθετος. ἐ σαρκὶ λαβὼν, ἐ ἰδιαν αὐτῷ ποτισάμενος, ἐγγενήθη σαρκικῶς διὰ τῆς ἀγίας ἐ θεοτόκου Μαρίας.

δ'.

Ἀλλὰ καὶ τοι καθ' ἡμᾶς γενοῦντος, καὶ πλεὺν τῆ δουλοῦ μορφῆς οἰκονομικῶς ὑποδὲς, μεμύνηκεν ἐν τῇ καὶ φύσιν θεότητι καὶ κυριότητι. οὐ γὰρ πέπαυται τῆ εἶναι θεός, εἰ καὶ γέγονε σὰρξ, οὐδέποτε καθ'.

ANNO
CHRISTI
431.

ἡμαῖς τε καὶ ἀνθρώποις. ὅτι ἡ ἀρε-
πὶος καὶ φύσιν, ὡς θεός, μεμνημένως
ὅτι ἡ ἰσότης, ἢ ἔστι, ἢ ἔσται, καὶ ἕνα π-
κεν ἡ ὁσὶς ἀνθρώπου.

ε.

Καὶ ὅτι κατὰ βέβαιον ἐκὼν ἐν
τοῖς ἁγίοις ἀνθρώπων μετρίως κατὰ κε-
ρδὸν ἐαυτὸν εἰς κένωσιν. Ἐπομεμνη-
κεν ἀναγκαίως καὶ γέννησιν τὴν ἐν γυ-
νακίῳ, ἐκ ἄρχῆς ἢ ἐκ λαβούσης ἢ
θείας αὐτῆς φύσεως, ὅτι καὶ σαρκὶ
γεννηθῆναι λέγεται. ἀλλ' ἡ ἰσότης
ἔστι, ὡς ἐφ' ἡμῶν, ἐκ θεοῦ πατρὸς φησι-
κῶς τε καὶ ἀληθῶς ὁ λόγος. ὅτι ἐκ
ἀνθρώπου ἀπλῶς νοεῖται καθ' ἡμῶν
ὅτι ἐκ ἁγίας ἁγίας γεννηθῆναι, ἀλλ'
αὐτὸς σαρκωδὴς ὁ λόγος, καὶ
ἴδιον ἔχων σῶμα τὸ ἐκ αὐτῆς, διὰ
τοῦτο λέγεται γεννηθῆναι σαρκικῶς,
ὡς τῆς ἰδίας σαρκὸς τὴν γέννησιν οἰ-
κειούμενος.

ς.

Οἱ δὲ λέγοντες ἀσιωπέως θεο-
τόκον ἐκ εἶναι τὴν ἁγίαν παρθένον,
ἐμπόησιν ἀναγκαίως εἰς τὸ δύο
λέγειν ἡμῶν τὴν θεοῦ. εἰ γὰρ μὴ τέπο-
κε σαρκικῶς σαρκωδὴν θεὸν ἢ ἁ-
γία ἁγία, πᾶσα πῶς ἀνάγκη
καὶ οὐχ ἐκόντας αὐτῶν ὁμολογῶν,
ὅτι κοινὸν γεννηθῆναι ἀνθρώπων, οὐ-
δὲν ἔχοντα παρ' ἡμῶν τὸ πλεῖον.
εἶτα πῶς ἀπὸ καμψῆ πᾶν γόνυ, καὶ
πᾶσα γλῶσσα ὁμολογήσεται, ὅ-
τι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς ὁδοῦ
θεοῦ πατρὸς; πῶς ἀπὸ παροικωο-
σιν ἀγγελῶν, καὶ τῶν ἀνωτάτων δυ-
νάμεων ἢ ἁγία πνεύματος; ἄρα οὐκ ἀν-
θρώπου κοινῶς λελασθῆκε μὴ ἡμῶν
ἢ σύμπασι ὁ οὐρανός; μὴ γένοιτο
παροικωομένου γὰρ ὡς θεὸν ἀληθινόν
Concil. Tom. 5.

nostri similis, & homo. Nam cum
ut Deus nulli secundum naturam
obnoxium sit mutationi, manens
id quod erat, est, semperque erit,
factus est filius hominis.

V.

Ceterum simulatque ad huma-
næ naturæ leges semel descendit,
(siquidem sua sponte se exinanii-
uit) non potuit ex muliere quo-
que non nasci. Nec ob id tamen
diuina illius natura existēdi prin-
cipium tum demum sumpsit,
cum illud secundum carnem nat-
um dicitur. Sed fuit quidem, &
est (ut dixi) ex Deo Patre natura-
liter & vere Verbum. Quoniam
vero is qui ex sacra Virgine natus
est, non homo simpliciter ut nos,
sed ipsum Dei verbum incarna-
tum intelligitur, quod corpus ex
ipsa sumptum proprium sibi fecit;
hinc est quod secundum car-
nem natum dicitur, carnis nimi-
rum natiuitatem ut propriam in
se transferens.

VI.

Illi autem, qui sacram Virgi-
nem Deiparam esse imperite ne-
gant, huc necessario adiguntur,
ut duos Dei filios constituant.
Nam si sacra Virgo Deum incar-
natum secundum carnem non pe-
perit, vel inuiti concedant oportet,
hominem tantum vulgarem,
nobisque nihilo excellentiorem
in lucem edidisse. Quod si res ita
habet, qua obsecro ratione, omne
genu illi incuruabitur, omnisque
lingua confitebitur, quod Domi-
nus noster, Iesus est in gloria Dei
Patris? Quomodo angeli, & sacer-
dos ille cælestium virtutum cœtus il-
lum adoret? Numquid hominem
communem & nos, & vniuersum
cælum hactenus percolimus? Ab-
sit: adoramus enim Emmanuelē

Philipp. c. 2.
v. 12.
Hebr. c. 1.
v. 6.

P ij

tamquam verum Deum. Atqui nulla ratione adorari potest, nisi credamus ipsum Dei Patris Verbum, quod ab vniuersa creatura adoratur, secundum scripturas carnem factum esse: non quod in carnem demutatū transferit, sed quod ex ipsa sacra Virgine carnem suscepit, humanamque, vt ante expositum est, natiuitatem, perinde ac nos, subiuerit; quo nimirū homo nostri causa factum, more quidem aliorum hominum mortem pateretur, proculcato autem mortis imperio, diuina vi rursū resurgeret. Hoc enim modo factum est, vt nos quoque per Christum vincere, peccatoque debellato, ac posita corruptione, mortem effugere possemus, lætitiq; in Christo pleni diceremus:

1. Cor. 15, v. 13.

Vbi est mors victoria tua? vbi est stimulus tuus inferne? Vt enim in Adam deuicti sumus, ita rursum in Christo deuicimus.

VII.

Quod si vulgaris tantum homo esset Emmanuel, quomodo mors hominis humanæ naturæ opem tulisset? Enimvero nõ pauci sanctorum prophetarum mortem obierunt, vt laudatissimus ille Abraham, Isaac, Iacob, Moyses, Samuel, reliquique deinceps, qui vitæ sanctimonia claruerunt; verumtamen mors illorum generi humano nihil omnino contulit: at vero mors Christi salutem præstitit; siquidem propriam pro nobis carnem obtulit, mortique semetipsum nostri causa contradēs, omnes ex mortis laqueis eximit. Vnus enim pro omnibus moriens satisfecit, vt qui plurimum ceteris omnibus dignitate præstaret. Nam & Dei Patris Verbū est, & natura Deus, & corpus quod

Ἐμμανουήλ. ἔσται δὲ οὐχ ἑτέρος
 πωροικωητός, ἐδὴ μὴ πινδωιδυ, ὅ-
 π αὐτός ὁ ἐκ τοῦ λόγου, ὁ πατρός
 τῆς κτίσεως πωροικωιδυ, σαρκὸς
 ἐγένετο καὶ τὰς ζεαφας ἐκ εἰς
 σαρκὰ μεταβεβληιδυ, ἀλλ' ἐκ
 τῆς ἀγίας πατρὸς σαρκὰ λαβὼν,
 ὡς ἐφω, καὶ ἀνθρώπων μὴ ἡμῶν
 ἵσσομείνας γέννησιν ἵνα ἐκ ἀνθρώπου
 γενεῶς ὑπὲρ ἡμῶν, δοποδάνη μὲν
 ἀνθρώπων, ἀναστῆ δὲ θεικῶς, πα-
 τήσας τῆς θανάτου ἡ κράτος. οὐτω
 γδ' ἡμῶν δυνάσται ἐ ἡμᾶς ὡς ἐν Χρι-
 στῷ νικῆσαντας κατὰ μὲν γεθῆσαι μὲν
 τῆς ἀμάρτιας, δοποδύσασται δὲ πλὴν
 φθορῶν, καὶ διαδραναί θάνατον, οὐ-
 τω τε εἰπῶν ἐκ παρρησίας τῆς ἐν
 Χριστῷ ποδ ἡ νίκη σου θάνατε; ποδ
 τὸ κέντηρον σου ἀσθ; ὡσπερ γδ' ἐν Α-
 δάμ πεπλώκαμεν, οὐτω νενικήκα-
 μεν ἐν Χριστῷ.

ζι.

Ei δὲ ἀνθρώπου ἡμῶν κοινός ὁ
 Ἐμμανουήλ, πῶς αὐτὸν φέλιξε πλὴν
 ἀνθρώπου φύσιν ὁ ἀνθρώπου θάνα-
 τος; καὶ εἰ πολλοὶ πωροπέθανον
 ἄγιοι πωροφῆται, Ἀβραάμ ἐκείνος
 ὁ διαβόητος, Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ,
 Μωσῆς τε, καὶ Σαμουήλ, καὶ ἄλλοι
 καθεξῆς γενεῶν ἄγιοι ἀλλ' ὠνησε
 μὲν οὐδὲν τὸ ἐπὶ γῆς τῆς ἀνθρώπων
 γῆς ὁ ἐκείνων θάνατος, σέσωκε
 δὲ ὁ Χριστὸς. πωροκεκόμενε γδ' ὑ-
 πὲρ ἡμῶν πλὴν ἰδίῳ σαρκὰ, καὶ δοις
 αὐτῶν τῶ θανάτῳ δι' ἡμᾶς, πα-
 τας ἐξέλετο τῆς τῆς θανάτου δε-
 σμών. ἤρκεσε γδ' εἰς ὑπὲρ πάντων
 δοποθανῶν, ὁ πάντων ἀξιώτερος,
 ὅπ καὶ φύσις τοῦ ἐκ πατρὸς ἐστὶ
 λόγος, καὶ ἴδιον αὐτῷ σῶμα, τὸ ὑπὲρ

* τῶν

ANNO
 CHRISTI
 431

ἢ μὴ εἰς ὄσμιν ἀωδίας τῷ θεῷ καὶ
 πατρὶ προσκομισμένῳ. ἐκοιῶ
 ἀσεβείας, καὶ τῆς λίσαν ἐκβωπυτάτων,
 τὸ τέμνιν εἰς ἑοὺς δύο ὅτι ἕνα κύριον
 Ἰησοῦν Χριστόν. αὐτὰ ζεταται δὲ αὐ-
 τοῖς καὶ ὁ φῶτατ. Παῦλος λέ-
 γων εἰς κύριον, μία πίστις, ἐν βα-
 πτισματι. εἰ γὰρ ὅστι κύριον εἶς, εἶτα
 τέμνοισι ἕνας εἰς δύο ἑοὺς ὅτι ἕνα,
 ἕνι πλὴν τῆς κυριότητος δόξαν ὡσε-
 νήσομεν; ἄρα τῷ ἐκ πατρὸς Φιῶνι
 λόγῳ; πρὸς τὴν αὐτὴν τὴν κυριό-
 τητος ὄνομα τε μάλιστα καὶ χεῖμα,
 καὶ ἐστὶν ἀληθῶς τῆς ὅλων δεσπότης.
 εἶτα ὅποι ποτὲ ὅτι ἕτερον ἑσομεν;
 ἔξω γὰρ κείσεται τὸ εἶναι κύριον,
 παραχρῆσιν τῷ θεῷ ὡσεὶ ἄλλοι, καὶ
 ἀσυκρίτως ὑπερημεῖον; ἀλλὰ τῷ ἐκ
 γυναικός, ὡς αὐτοῖς φασιν ἀποδι-
 σαίντες, πλὴν τῆς κυριότητος ἀνάψο-
 μεν δόξαν. εἶτα πῶς ἔσται κύριον ὁ
 ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, εἴπερ ὄντων
 ἐνός κυρίου, καὶ τὰς γραφὰς, ἀν-
 δεσπῶν ψιλῶ τὴν κυριότητος ὄνο-
 μα χριστιανισμῶ; πῶς δὲ ἐκ μία πί-
 στις; ἢ πῶς ἐκ τὸ βάπτισμα; εἰ γὰρ ἑοὺς
 δύο, κατὰ ἕνας, εἰς ἕνα πρὸς ἑομεν;
 τῆς ἐκείνων ἀμαθίας ἔργον αὐτὸ εἶναι
 λέγαν, εἰς τε ἕν ὄνομα βεβαπί-
 σμῶ, καὶ τοῖς βαπτισματὶ ὄν-
 τῶ ἐνός.

pro nobis in odorem suavitatis
 Deo & Patri offerebat, illius pro-
 prium fuit. Impium est ergo,
 longeque absurdissimum, vnum
 Dominum nostrum Iesum Chri-
 stum in duos filios diuellere, ma-
 xime cum sapientissimus Paulus
 huic sententiæ diserte reclamet:
 ait enim; *Vnus Dominus, vna fi-*
des, vnum baptisma. Nam si vnus
 dumtaxat est Dominus, quem il-
 li in duos filios distrahunt; vtri,
 quaeso, ex illis dominationis glo-
 riam assignabimus? An Dei Patris
 genito Verbo? in hunc namque,
 cum vniuersorum Dominus re-
 ipsa sit, & dominatus nomen, &
 res ipsa quoque multo maxime
 conuenit. Cedo autem, quo inte-
 rim loco alterum illum habebi-
 mus? Nam cum hic priori illi, vt-
 pote infinitis partibus excelsiori,
 iure meritoque cessurus sit, neces-
 sium est vt dominationis titulum
 prorsus amittat. At dominationis
 gloria, vt illi ipsi qui separant, di-
 cunt, e muliere prognato tribue-
 tur. Cum igitur sacrarum litera-
 rum testimonio, vnus tantum sit
 Dominus; si dominationis voca-
 bulū nudo homini impartimur,
 quomodo Dei Patris Verbum
 dominationis appellatione coho-
 nestabimus? Quomodo rursus
 vna erit fides, & vnum item ba-
 ptisma? Nam si duo sunt filii, vt
 quidam opinantur, in quem ex il-

Ephes. c. 4.
 v. 5.

lis credimus? illorum incitiae erit dicere, in cuius etiam nomine ba-
 ptizati sumus, cum vnum sit baptisma.

VIII.

ἢ.
 Ἀλλ' ὅρα που πάντως ἢ ἐν ὑμῖν ἀ-
 γνοια μεθύουσα τὸ ἐπὶ τῷ λόγῳ,
 καὶ κατασόμηνον εἰς τε τὸ ἀκαλλές,
 μᾶλλον ἢ δὴ καὶ πρὸς ἐξάτιμω ἀσεβείαν
 ἀπονευκτότα. οἰμαί γ' δεῖν ὑμᾶς τὸ
 θεῖον αὐτὸ πολυπραγμονούσας μυ-

Intelligit prudentia vestra per-
 spicue, insanam hanc doctrinam
 in magnam absurditatem incli-
 nare, imo vero in extremam im-
 pietatem praecipitem ferri. Exi-
 stimo autem vos qui diuinum il-
 lud Christi mysterium accuratius

expenditis, perspicaci mentis oculo illos internoscere, qui imposturam moliuntur, orationique suae pietatis personam inducunt, cum quouis interim venenato iaculo magis feriant: nam si quod res ipsa est, palam dicere licet, Dominum qui eos redemit, hoc est, Christum inficiantur. Verumtamen piorum ob hanc rem offensionem, zelumque aemulatione dignum metuentes, cum qui ex sacra Virgine natus est, & Deum, & Dominum, & Dei Filium esse profitentur. Quod si qui ex rudioribus illorum sermones forte hauriunt, recta mox, ut probabile est, & conuenientia, & quae a veritate non dissentiant, illos loqui arbitrantur. Verum qui dicta illorum exactius perscrutantur, & iustis ponderibus examinant, nihil non fucatum ac perplexum comperiunt: sunt enim dii multi & domini multi, & in caelo & in terra, quemadmodum diuinus Paulus scriptum nobis reliquit: *Nobis tamen vnus est Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum: & vnus Dominus noster Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum.* Ceterum cum Dei Patris Verbum humana forma indutum, Iesum Christum nominamus, dignitatem hanc non muneri datam, aut ei extrinsecus aduentitiam obtigisse significamus; sed quod creditum est esse, hoc ipsum secundum veritatem esse indicamus. Nam cum extra carnem suapte natura Deus esset, posteaquam carnem induit, Deus esse non destitit. Rursum cum ante assumptam carnem naturalis Dei Filius esset, quando caro iam factum est, Filii rationem non amisit. Tandem cum vniuersorum Dominus ante existeret, postea-

σήμερον, ὅτι εἰς διανοίας ὁμομαθεῖ καθορᾶν τῶν σωαρπαζέων ἐξέλοντας, καὶ προσωπεῖον μὲν ὕσεβες τοῖς ἰδίοις περὶ ἀπίστον λόγους, βολεῖται δὲ μὲν ἀπάσης ὁξύτερον ἔχοντες αὐτοῖς. Ἐροῦνται μὲν γὰρ, ὅσον ἦεν εἰπεῖν εἰς διὰ ἀμιν δληθείας, ὅτι ἀρροφασαῖτα αὐτῶν διασπῆν, τουτέστι Χειρῶν. διδοῖτες δὲ τῆν ὕσεβῆν εἰωθῶτων τὰς ἰππὶ τῶνδε λύπας, καὶ μὲν τοῖς ἰππὶ ὁξιάσας, ὁμολογοῦσιν, ὅτι εἰς θεὸς ὄντι ὁ ἐν τῆς ἀγίας πατρῶου γενηνημῶν, καὶ μὲν ὅτι καὶ κύριος, καὶ υἱὸς τῆς θεοῦ. καὶ εἰ μὲν ἡς τῆν ἀπλῶν τῶν παρ' αὐτῆν δέξηται λόγους, νομῖται ποὺ καὶ τὸ εἶκος ὀρθὰ καὶ εἰκότα λέγειν, καὶ τοῖς τῆς δληθείας ἐκ ἀπάδδοντα δόγμασιν. εἰ δὲ δὴ ἡς ἐλοῖτο καλεχροῦ τῆς ἐρβάνης αὐτῶν, καὶ τὸ ἀκριβῆ ποιῆσαι τῆν εἰρημῶν τὸ βάσανον, οὐχ ἀπλοῦν ἄρρησά. εἰσὶ μὲν γὰρ θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοὶ ἐν τε οὐρανῶν καὶ ἰππὶ τῆς γῆς, κατὰ καὶ ὁ μακάριος ἡμῖν γεράφης Παῦλος. ἀλλὰ ἡμῖν εἰς θεὸς ὁ πατήρ, ὅξ οὐ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸν καὶ εἰς κύριον Ἰησοῦν Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτῶν. πλὴν ὅταν Ἰησοῦν Χριστὸν ὀνομάζωμεν, τὸ ἐν θεοῦ πατρὸς λόγον ἐν αὐθροσπέια μορφῆ πεφηνότα σημαῖνομεν, ἐκ ἐν χαρίτος μέρῃ εἰς ἐπακτὸν ἐξωθεν ἔχοντα τὸ ἀξίωμα, ἀλλὰ ὄντα τῆς καὶ δληθείαν, ὅτι τῆς πεπέσθηται. θεὸς γὰρ ὁν φύσις καὶ διγα σαρκίος, μεμένηκε θεὸς καὶ μὲν σαρκίος καὶ υἱὸς ὁν φύσις καὶ παρ' σαρκίος, μεμένηκεν υἱὸς εἰς ὅτι τῆς γέρονε σαρκίς εἰς κύριος ὁν δληθείας.

1. Cor. c. 8. v. 6.

ANNO
CHRISTI
431.
* πξη

τῶν ὄλων, ἐν τοιαύτῃ δὲ πάλιν ὁρᾶται
* δόξη, καὶ ἐν ἀνθρώποισι γεγονώς.
ἐκουῶν εἰ θεὸν ἀληθινὸν ἔχει λέγουσι
ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεννη-
μῆρον, τοῦτέστι ἐκ θεοῦ πατρὸς λό-
γον, καὶ φύσιν ἐνωθέντα σαρκί, διὰ
τὴν δειξάσιν ὁμολογεῖν, ὅτι θεοτόκος
ὄσταν ἡ ἀγία παρθεύει; ἀλλὰ σκοπὸς
αὐτοῖς ὑποπλάθεισθαι μὲν, ἔλε-
γαν, ὅτι ναὶ καὶ θεὸς ὄσταν, ἔκει-
ται, καὶ συνεδράσει τῷ πατρὶ. Φρονοῦσὶ γε
μὲν οὐχ οὕτω καὶ ἀληθεύειν, ἀλλ' ὡς
ἐν χειρὶ τοῦ μέγιστου, καὶ ὡς ἐκ παρομοίας
δεδοσθαι φασὶ τῷ ἐκ τῆς ἀγίας παρ-
θένου κοινῶ κατ' ἡμᾶς ἀνθρώπων γε-
νημῆναι τὴν τε τῆς ὑπόστατος ἔκ τῆς
κυριότητος δόξαν.

θ.

Ὅτι δὲ καὶ ἡ θεοτόκος φωνὴ καὶ αὐ-
τοῖς γέρονε σωτήριος τοῖς παρ' ἡμῶν
ἀγίοις πατέραςιν, οἳ καὶ ἐπ' ὀρθῆ δαυ-
μαζονται πίστι, καὶ εἰς δόξαν πάντων
ἀνὰ πάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὴν ὑπο-
στάσιν, δὲν ὡς ἡμεῖς ἀληθῶς δοπο-
φύωμεν. ἵνα ἡμῶν δόξωμεν τὸ εἰς νοῦν
ἵκον ἀπλῶς ἀβασανίστως λέγαν, ἐκ τῶν
ἐκείνοις πεποιημῶν βιβλίων ἐκ ἐκ-
κλησίας, τὰ εἰς τὸ χρῆσιμα σωει-
νεύκων, καὶ ἄρα εἰς εἰς δόξαν δειξίν,
κατὰ σφραγίδά εἰς ἀλήθειαν ὅτι ἐ-
μαυτῶ λόγος. ἔφη τοίνυν ὡς ἀλη-
θῶς ὁ τεισημακείῃ καὶ διαβόη-
τῇ εἰς ὠσέθειαν Ἀθανάσιῃ, ὁ
γῆρόμενος καὶ καιροῖς τῆς Ἀλεξάν-
δρῶν ἐκκλησίας ἐπίσκοπος, ἐν τῷ
πρὸς σαρκώσεως λόγῳ, πρὸς Χρι-
στοῦ τὰ δε.

quam humana natura ornatum
prodiit, ab eo ordine & dignita-
te non excidit. Igitur si eum,
qui ex sacra Virgine prodiit, hoc
est Dei Patris Verbum carni se-
cundum naturā unicum, verum
Deum esse agnoscunt, cur eam-
dem Virginem esse Deiparam fa-
teri verentur? Verum ipsis pro-
positum est haud ex animo pro-
fiteri Virginis Filium Deum ac
Dominum, eademque cum Patre
auctoritate præditū esse, sed ver-
bis tantum hoc ipsum simulare.
Existimant enim, homini ad no-
stram similitudinē ex sancta Vir-
gine prognato, cum filiationis,
tum dominationis quoque glo-
riam per modum cuiusdam gra-
tiæ, ac per progressus obuenisse.

IX.

Porro autem vocem hanc, Dei-
para, veteribus patribus, quorum
sanctimoniam & fidei integrita-
tem admiramur; necnon omni-
bus qui eos deinceps hucusque
sunt secuti per uniuersum (vt ita
dicam) terrarum orbem, familia-
rem esse, ostendendum esse existi-
maui. Ne enim citra delectum, ac
temere quidquid in mentem ve-
nerit, effutire videar, argumentis
ex libris, quos illi ad ecclesiæ uti-
litatem composuere, petitis, at-
que huc in medium allatis, ora-
tionis meæ veritatem confirmare
studebo. Igitur beatissimus ille,
ac propter pietatis opinionem a-
pud omnes celeberrimus Atha-
nadius, qui superioribus temporibus
Alexandrinæ ecclesiæ episcopa-
tum tenuit, libro de Christo
incarnato huiuscemodi verbis
differit.

Athanasii episcopi Alexandriae ex libro de incarnatione.

Αθανασίου Ἐπισκόπου Ἀλεξάνδρειας, ἐκ τοῦ περὶ σαρκώσεως λόγου.

De Christo.

Περὶ Χριστοῦ.

AGNOSCIMVS illum Dei Filium, & Deum esse secundum spiritum; Filium autem hominis secundum carnē: non duas naturas vnum filium, vnam adorandam, alteram nō adorandam; sed vnam naturam diuini Verbi incarnatam, quae simul cum eius carne vna adoratione adoratur. neque duos rursūm filios, alterum verum adorandumque, nempe filium Dei; alterum ex Maria hominem non adorandum, sed per gratiam, perinde ac ceteri homines, in filium cooptatum: verum vnum, vt dixi, Filium Dei, illum ipsum nimirum, & non alium, qui ex Deo est. Qui nouissimis diebus secundum carnem ex Maria natus est, quemadmodum angelus Deiparae Mariae: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* sciscitanti exposuit. ait namque: *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideoque quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Is igitur quem Virgo peperit, est verus naturalisque Dei Filius, & Deus verus, non participatione vel ex gratia, secundum carnem tantum quam sumpsit ex Maria, homo; secundum spiritum, Filius Dei, & Deus ipse. Qui quidem secundū carnem humanae naturae conuenientia passus est. scriptum est enim: *Christo pro nobis in carne passo.* rursūm: *Qui etiam proprio Filio non pepercit, sed pro omnibus nobis tradidit illum:* nihilominus secundum diuinam

ΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝ γὰρ, Φησὶ, καὶ ἡμεῖς αὐτὸν υἱὸν Ἐκείνου, Ἐκείνου καὶ πνεῦμα, υἱὸν ἀΰθροτου καὶ σαρκὰ, οὐ δύο φύσεις ἓν ἕνα υἱὸν, μίαν προσκυνητὴν, καὶ μίαν ἀπροσκυνητὴν. ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένω, καὶ προσκυνουμένω καὶ τῆς σαρκὸς αὐτῆς μίαν προσκυνησάν. οὐδὲ δύο υἱοὺς, ἄλλον μὲν υἱὸν Θεοῦ ἀληθινὸν καὶ προσκυνουμένον, ἄλλον δὲ ἐκ Μαρίας ἀΰθροτον, μὴ προσκυνουμένον, καὶ χάριν υἱὸν Θεοῦ ἡμιόμοτον, ὡς καὶ ἀΰθροτον. ἀλλὰ ἓν ἕνα Θεοῦ, ὡς ἐφίλω, ἕνα υἱὸν Θεοῦ, καὶ Θεὸν αὐτὸν, καὶ ἐκ ἄλλων. καὶ ἐκ Μαρίας γεννηθέντα καὶ σαρκὰ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ὡς ὁ ἀγγελὸς τῆς θεοτόκου Μαρίας λεγοῦσιν· πῶς ἔτετο ἔσται, ἐπεὶ αὐδρα οὐ γινώσκω; ἔλεγε· πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δυνάμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοί· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον, κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. ὁ τοίνυν γεννηθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας Ἀρτέμιου, υἱὸς Θεοῦ φύσει, καὶ Θεὸς ἀληθινός, Ἐκ οὐ χάριτι καὶ μετοσίτα, καὶ σαρκὰ μόνον ἐκ Μαρίας, ἀΰθροτον, καὶ δὲ πνεῦμα, αὐτὸς υἱὸς τοῦ Θεοῦ Ἐκείνου. πάντων μὲν τὰ ἡμέτερα πάθη καὶ σαρκὰ, ὡς περὶ γέγραπται· Χριστὸς παθόντων ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί. καὶ πάλιν· ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ ἐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν. ἀπαθὴς δὲ διαμείνας καὶ ἀαλλοίωτος καὶ τὴν θεό-

Luc. c. 1. v. 34.

1. Petr. c. 4. v. 1. Rom. c. 8. v. 32.

ANNO
CHRISTI
431.

θεόπιτα, καὶ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῆς
προφήτου· ἐγὼ θεός, ἔτι ἡλλοίω-
μαι. ἄποθανῶν μὲν τὸ ἡμέτερον θάνα-
τον καὶ σαρκὰ ὑπὲρ τῶν ἀμάρτιαν ἡμῶν,
ἵνα ὁ θάνατον ἀνέλθῃ διὰ τῆς ὑπὲρ ἡ-
μῶν θανάτου, καὶ λέγοντα ἄπο-
στολον· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος.
ποῦ θύ θάνατε τὸ νίκος; ποῦ θύ ἄδη
τὸ κέντρον; καὶ πάλιν· Χειρὸς ἀπέθα-
νεν ὑπὲρ τῶν ἀμάρτιαν ἡμῶν, καὶ τὰς
γραφαί. ἄθανατος δὲ καὶ ἀκρατι-
τος τῷ θανάτῳ διαμείνας διὰ τὴν
θεότητα, ὡς ἀπαθὴς τῆς παθῆς δύ-
ναμις, καὶ λέγοντα Πέτρος· οὐ
ἴσθι ἡμῶν διωκτὸν κρεπίσθαι αὐτῷ
ὑπὸ τῆς θανάτου. εἶτα πῶς ἴπ-
φέρει, παρενθεῖς ἔπειτα μετὰ τοῦ οὐ-
τως· Εἰ δὲ τις ᾄδῃ ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν
γραφῶν διδάσκει, ἔτερον λέγων ὅτι
ἕν τῶν θεῶν, καὶ ἕτερον ἐκ Μαρ-
τίας, καὶ χάριν ὑποπιπτόντα, ὡς ἡ-
μεῖς ὡς εἶπὲν δύο υἱοὺς, ἕνα καὶ φύσιν
ἕν τῶν θεῶν ἐκ θεοῦ, καὶ ἕνα καὶ
χάριν, ἐκ Μαρίας ἀνθρώπου.
ἢ εἶπὲς τὴν τῆς κυρίου ἡμῶν σαρκὰ
αἰῶθεν λέγει, καὶ μὴ ἐκ τῆς ᾄδου
Μαρίας· ἢ τραπέισαν τὴν θεό-
τητα εἰς σαρκὰ, ἢ συγχυθεῖσαν, ἢ ἄλ-
λοιωθεῖσαν, ἢ παθητὴν τὴν τῆς κυ-
ρίου θεότητα, ἢ ἀπροσκύνητον τὴν
τῆς κυρίου ἡμῶν σαρκὰ ὡς ἀνθρώπου,
καὶ μὴ προσκύνητὴν ὡς κυρίου καὶ
θεοῦ σαρκὰ, ὅσον ἀναθεματίζει ἡ
ἁγία καθεδρική ἐκκλησία, περὶ ἧς
τῶν θεῶν ἄποστόλων λέγοντι· εἰ τις ὑμῖν
ἐπιμαρτυρεῖται, ᾄδῃ ὅτι ᾄδουθετε,
ἀνάθεμα ἔστω. καὶ ταῦτα μὲν ὁ μα-
κάριος Ἀθανάσιος.

Οἶμαι δὲ δεῖν καὶ ἐπεσον ἁγίων
Concil. Tom. 5.

naturam impassibilis ac immuta-
bilis vsque permansit, iuxta illud
Prophetæ pronuntiatum: *Ego* Malac. c. 3.
v. 6.
Deus, & non mutor. Mortuus est
sane secundum carnē nostrā mor-
te, nostrorumque peccatorum
causa; quo nimirum per mortem
nostri gratia susceptam, mortem
aboleret. Hinc Apostolus: *Ab-* 1. Cor. c. 15.
v. 55.
*scripta est mors in victoria: ubi est
mors victoria tua? ubi est stimulus
tuus inferne?* Iterum: *Christus mor-* Ibidem c. 15.
v. 4.
tuus est pro peccatis nostris, secun-
dum scripturas. At vero secundū
diuinitatem immortalis, omni-
que interitu superior erat, ut qui
impatibilis Patris virtus esset,
morteque iuxta Petri sententiam, 1. Cor. c. 2.
v. 24.
teneri nullo modo posset. Dein-
de aliis quibusdam interiectis,
hæc subiungit: Si quis autem a-
liud ex diuinis literis docuerit, &
alium Dei Filium, alium Mariæ
per gratiam instar nostri adopta-
tum, professus fuerit, tamquam
duo sint filii, alter Dei secundum
naturam, ille videlicet qui ex
Deo natus; alter secundum ado-
ptionis gratiam, homo nimirum
qui ex Maria extitit: aut si Domi-
ni nostri carnem non ex Deipara
Virgine Maria sumptam, sed cæ-
litus dilapsam prædicauerit; aut
diuinitatem in carnem versam,
aut confusam, aut mutatam; aut
Domini diuinitatem passibilem;
aut eiusdem Domini nostri car-
nem, veluti nudi hominis, mini-
me adorandam dixerit; hunc ana-
themate plectit sancta & catho-
lica ecclesia, dictis Apostoli pa-
rens ita scribentis: *Si quis vobis* Galat. c. 1.
v. 9.
euangelizauerit præter id quod ac-
cepistis, anathema sit. Hucusque
beatus Athanasius.

X.

Existimo autem & aliorū quo-

Q

que sanctorum episcoporum sententias, quibus idem docere propositum est, neutiquam hic omitendas esse.

Ἐπισκόπων ὁραδίνων Φωνας, ὅτι αὐτὸν ἐχούσας σκοπόν.

ANNO CHRISTI 431.

Attici episcopi.

HODIE Christus Dominus benignitatis erga homines natiuitatē suscepit: diuinæ quippe dignitatis natiuitate præexistebat. Addit his rursus: Benignitatis Verbum, cum suapte natura exinanitionis capax non esset, exinanitur. seruilis enim forma suscepta semetipsum exinanuit. Qui expers erat carnis, carne induitur, *Verbum caro factum est.* Qui ob naturam corporis expertem sub tactum non veniebat, palpabilis efficitur. Qui principium nesciebat, secundum corpus initium fortitur. Qui absolute perfectus erat, incrementa sumit. Qui conuerti non potest, proficit. Qui diues est, in diuersorio gignitur. Qui cælum nubibus tegit, fasciis inuoluitur. Qui Rex est, in præsepio deponitur.

Ioan. 1. v. 14.

Antiochi episcopi.

QUEM hesterno die pro nostra salute immaculato puerperio genitrix vitæ, mater pulcritudinis, magnificentia luciferae parens, sp̄ci apportatrix, Deipara, quæ nouo peperit modo, virgo & mater peperit Maria.

Amphilochii episcopi Iconii, ex libro de generatione Domini secundum carnem.

VERITAS cognita est, gratia venit, vita apparuit. Dei Verbum, Deique Filius propter nos incarnatus est, quo nimirum mortales a morte ad vitam æternam reuocaret. Vniuersorū opi-

Athicos Ἐπισκόπου.

ΣHΜΕΡΟΝ Χριστός ὁ θεοῦ τὴν τῆς Φιλανθρωπίας ἡγήνησιν ἀνεδέξατο· τὴν γὰρ τῆς θεϊκῆς ἀξίας περιῦπρηξεν. εἶτα πύποις ἑπιφέρει πάλιν ὁ τῆς Φιλανθρωπίας λόγος κενόδοται, ἀκένωτος τὴν φύσιν τυχαίων· ἐαυτὸν γὰρ ἐκένωσε, μορφῶν δούλου λαβών. ὁ ἀσαρκος σαρκόδοται, ὁ λόγος σαρξ ἐγένετο. ὁ ἀφ᾽ ἡμῶν ἕσπυπῶν διὰ τὸ τῆς φύσεως ἀσώματον, ἡμετέροις. ὁ ἀναρρῶς ὑπὸ δερμῶν γίνεται σωματικῶν. ὁ τέλει αὐξεί, ὁ ἀπρεπῆτος περιόπῃς, ὁ πλούσιος ἐν καταλύματι ἕκτεται. ὁ περιβάλλων ὁ οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, ἀπαργανόδοται ὁ βασιλεύς ἐν φάτῃ κατελίθεται.

Αντιόχου Ἐπισκόπου.

ΟΝ χθὲς ἀρχαίτοις λογίαις σωπῆρα ἡμῖν ἡ ζωοτόκος, ἡ καλλιτόκος, ἡ μεγαλοτόκος, ἡ φαισφόρος, ἡ ἐλπίδοφόρος, ἡ θεοτόκος, ἡ ξενοτόκος, ἡ παρδανομήτωρ ὠδινε Μαρία.

Αμφιλοχίου Ἐπισκόπου Ἰκονίου, ἐκ τῆς περὶ τῆς κτ᾽ σαρκὸς γεννήσεως.

Η ἀλήθεια ἐγνώσθη, ἡ χάρις ἠλάθει, ἡ ζωὴ ἐφάνη. ὁ τῆς θεοῦ ὢν υἱός, ὁ ἐκ θεοῦ λόγος, σαρξ ἐγένετο δι᾽ ἡμᾶς, ἵνα θνητῶν εἰς ζωὴν αἰώνιαν ἀνάσῃ, ὅτι ἐκ τῆς νεκροῦ

ne factus est Deus ; sed Verbum existens, natura propria ob sui impatibilitatem manente indemutata, factum est caro. Adiungit demum: Qui in folio sublimi præcelsoque confidet, is in prælepio ponitur : qui impalpabilis, simplex, ac incorporeus est, humanis manibus contrectatur : qui peccatorum vincula difrumpit, fasciis constringitur.

λόγος ὢν διὰ τὸ ἀπαθείς, σαρκὲς ἐγένετο, ἀμεταβλήτου μέρους τῆς φύσεως. καὶ προσεπάγη τοῖς οὐκ ἴσθουσιν ὑψιλοῦ καὶ ἐπιρριμίου καθ' ἑμῶς, ἐν φάτῃ πῶτα· ὁ ἀναφής, καὶ ἀπλοῖς, καὶ ἀσώματος, χερσὶν ἀνθρώπων εἰλόσεται· ὁ τὰ τῆς ἀμύπιας διασπῶν δεσμά, σαργάνοις ἐμπλέκεται.

ANNO CHRISTI 431

Seueriani episcopi.

Σεβηλαροῦ Ἐπισκόπου.

QVANDOQV IDEM Verbum quod superne arcana quadam inexplicabilique, ac incomprehensa ratione ex Deo Patre ab omni æternitate nascitur, id ipsum inferne ex Virgine Maria in tempore generatur; quo hi nimirum, qui nati erant inferne, ex Deo renascantur denuo superne.

ΟΓΑΡ γνηθεὶς ἀΰθεν ἐν πατρὶος λόγος, ἀτορρήτως, ἀφράτως, ἀκαταλήπτως, αἰδίως, ὁ αὐτὸς ἐν χρόνῳ γνηθῆται κατῶθεν ἐν ᾠδένου Μαρίας· ἵνα ὁ πατρὸς γνηθέντες κατῶθεν, ἀΰθεν γνηθῶσιν ἐν * δευτέρῳ, τουτίσσι θεοῦ.

* ἴσθουσιν

Vitalii episcopi, ex sermone de fide.

Οὐιταλίου Ἐπισκόπου, ἐν τῷ πρὸ πίστεως λόγῳ.

CREDIMVS adhæc, quod quidem ad saluatoris nostri dispensationem secundum carnem attinet, incarnationem, Dei Verbo immutabili inconuertibilique permanente, ad humanæ naturæ instaurationem factam esse. Nam cum illud secundum æternam ex Deo Patre originem verus Dei Filius sit, secundum eam quæ est ex Virgine factum est Filius hominis. Estq; vnus & idem secundum diuinitatē Filius perfectus, & Patri confubstantialis; & idem rursum secundum generationem ex Virgine perfectus homo, eiusdem cum ceteris hominibus essentia secundum carnem. Si quis autem dixerit Christi corpus e cælo deportatum esse, aut carnem quam habet, Deo confubstantia-

ΕΤΙ δὲ καὶ πρὸ τῆς κτ' σαρκὰ οἰκονομίας τῆ σωτήρος πτωλομῆν, ὅτι ἀαλλοιώτου καὶ ἀτρέπτου μέρους τῆ θεοῦ λόγου, πτω σαρκωσιν γεννηθῆται πρὸς αἰακαίνισιν ἀνθρώπων. ἵος γὰρ ὢν ἀληθῶς θεοῦ κτ' πτω αἰδίον ἐν θεοῦ γνήθισιν, γέρονε καὶ ἵος ἀνθρώπου κτ' πτω ἐν ᾠδένου γνήθισιν. καὶ ἔστιν εἷς καὶ ὁ αὐτὸς τέλει θεοῦ κτ' πτω θεότης, καὶ ὁμοούσιος τῷ πατρί· καὶ τέλειος ἀνθρώπος ὁ αὐτὸς κτ' πτω ἐν ᾠδένου γνήθισιν, καὶ ὁμοούσιος ἀνθρώπου κτ' πτω σαρκὰ. εἷς δὲ ὁμοούσιος λέγεται σῶμα ἔχον Χριστὸν, ἢ ὁμοούσιον τῷ θεῷ κτ' πτω σαρκὰ,

ANNO
CHRISTI
431.

ἔσω ἀνάθεμα. εἴ τις μὴ ὁμολογῆι ἢ
τῆ κελεύου σαρκὰ ἐκ τῆς ἀγίας παρ-
θενου, καὶ ἀνεσθόποις ὁμοούσιον, ἔσω
ἀνάθεμα. εἴ τις ὡς κύριον ἡμῶν καὶ
σωτήρα, ὅτι ἐκ πνεύματος ἁγίου
καὶ Μαρίας τῆς παρθένου γεννηθέν-
τα καὶ σαρκὰ, ἀψυχοῦ λέγει, ἢ
ἀαισθητον, ἢ ἄλογον, ἢ ἀνόητον, ἔσω
ἀνάθεμα. εἴ τις πολλὰ λέγει ὅτι
Χριστὸν θεοτικῶς πεποιημένον, καὶ μὴ
σαρκί, ὡς γέγραπται, ἔσω ἀνάθε-
μα. εἴ τις διαιρεῖ καὶ χωρῆσαι ὡς
κύριον ἡμῶν καὶ σωτήρα, καὶ λέγει ἕτερον
μὲν εἶναι τὸ θεὸν λόγον, ἕτερον τὸ
ἀναληφθέντα ἀνεσθόπον, καὶ μὴ ὁμο-
λογεῖ ἓνα καὶ τὸ αὐτὸν, ἔσω ἀνάθεμα.

Θεοφίλου ἐπισκόπου, ἐκ τῆς παρο-
φωνητικῆς λέγου παρὸς τὸν φρο-
νουῦντας τὰ Ωελβίου.

Εφη δὲ οὕτως παρὸς Χριστοῦ.

INA μὴ ἐν λόγῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ
ἐν δυνάμει θεὸς ἀληθινός ὁ φα-
νεῖς εἶναι πισθῆται, τῆ τῆς δρωμέ-
νων μεγαλοῦργια πῶς παρὸς αὐτῆς δη-
λῶν ἀσφάλειαν. πλήρης μὲν ὢν
θεός, * αὐτοθελῶς δὲ ἐνανθεσθη-
σας, καὶ μηδὲν ἀνθεσθησας ὁμοιω-
σεως καταλείψας ἐκτός, πῶς μόν-
της τῆς αἰοσίτου κακίας. καὶ βρέφος
ἦν γέννητος, Εμμανουὴλ ὡμολο-
γεῖτο, μάγων παρὸς αὐτῶν ἰόντων,
καὶ τῶ παροσκυεῖν ἐπὶ θεὸν εἶναι ὅτι φα-
νέντα βοῶντων ὅτι καὶ σαρκί γενοῦ-
μένος, ἡλίου σκωπέλλεν ἀκτῖνας, καὶ
τῶ ξένῳ θαύματι πῶς οἰκείῳ πα-
φίωζον θεότητα, οὐδαμῶς σκορ-
πίσας ἑαυτὸν, ἢ διαλύσας εἰς σωτή-
ρας δύο. ἀλλὰ ἐπὶ πῶς μαθηταῖς ἐλε-
διούσῃ, αὐτὸν ἐν δύο σωτῆρας διέκειντο.

* ἀνθε-
σθησας
Germ.

lem esse, anathema fit. Si quis ne-
gauerit Domini carnem ex sacra
Virgine sumptam esse, aut homi-
nibus consubstantialem esse, ana-
thema fit. Si quis dixerit Domi-
num ac saluatorem nostrum, qui
ex Spiritu sancto & Maria Virgi-
ne secundum carnem natus est,
anima aut mente, aut ratione, aut
sensu destitutum esse, anathema
fit. Si quis audeat dicere Christum
deitate passum, & non carne, ut
scriptum est, fit anathema. Si
quis Dominum ac saluatorem no-
strum in duos diuellit, & alterum
quidem Filium Verbum Dei ap-
pellat, alterum vero hominem af-
sumptum, neq; confitetur vnum
& eundem, anathema fit.

Theophili episcopi, ex fer-
mone inscripto ad eos qui
cum Origene sentirent.

Sic autem dicit de Christo.

CETERVM ne is qui apparuit
solum verbo, sed virtute quo-
que verus Deus esse crederetur,
ipse operum magnificentia cer-
tissimum diuinitatis suae indicium
fecit. Perfectus itaque Deus cum
esset, factus est voluntate sua ho-
mo; neque quidquam omnino,
quod humanæ naturæ cognatum
esset, præter vnam impiam mali-
tiam, reliquit: nam etsi infans, Em-
manuel tamē esse agnoscebatur.
Constat namque magos qui ad il-
lum venerunt, eum ipsum qui ap-
paruerat, adoratione sua ut Deum
agnouisse. Sic quoque licet secun-
dum carnem in crucem ageretur,
foliis tamen radios reprimebat,
nouoque miraculo diuinitatem
suam orbi terrarum patefacie-
bat. Nusquam autem aut seipsum
dissociasse comperitur. Quin eius-

Quij

ANNO
CHRISTI
431.

καρδίας ἐν τῆς θεοπνεύτου καὶ νέας
γραφῆς σωματικῶς, πέπομφα
τῆ ὑμετέρῃ καὶ θεὸν ὑπέβηκα· ὡς δὲ
ἐπιχαίνομαι, καὶ βαχί τε καὶ ἀνα-
μέρος αὐτῆ τε Θ ἐν ὑμῖν καὶ ἐπὶ μει-
ζόνως καταφαιδρῶντε νῦν· φωτα-
γωροῦσαι ἢ παρὸς ἀληθείαν καὶ οἷς ἀν-
ώφελεῖν ἔληθε, καὶ κηρύμασιν ἀπο-
στολικαῖς ταῖς ὁσίας ὑμῶν καταφαι-
δρῶντε κεφαλῆς, πλούσιος δὲ λίαν
ὁ ἴππὶ πούτω μισθός. γέγραπται γάρ·
ὁ ἴππὶ σφέρας ἀμυδρωτὸν ἐκ πλανῆς
ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει· Ἰουλιῶν αὐτῆ ἐκ
θανάτου, καὶ καλύψει πληθὺς ἀμυρ-
τῶν. ἐν δὲ γε ταῖς τῆν ἐνομοῖαν ὑπέ-
σσειν, ἢ τοι συμπερασμασιν, ὅταν λέ-
γωμεν· θεὸς οὐὶ ἄρα ὁ Χεῖσός, ἢ
γρῶν εἰς ἄρα ὁ υἱὸς καὶ κύριος Ἰησοῦς
Χεῖσός· οὐχ οὕτω φημέν, ὡς ἐκεί-
νοι, θεὸν καὶ γὰρ, ἢ υἱόν, ἢ κύριον
ἠνομαῖσαι Ψ Ἐμμανουήλ, ἢ ἐκ
παροκοπῆς, ἢ ἴππὶ δόσεως, εἰς τῆσδε
ξῆς ἐλθεῖν, ὡς ἕνα Ψ καὶ ἡμαῖς κοι-
νὸν καὶ ἡγιασμένον ἀίθερον· ἐκείνο
δὲ μάλλον, ὅπ θεὸς ἂν ὁ λόγος, εἶτα
καθεὶς ἑαυτὸν εἰς κένωσιν, καὶ ἐν δού-
λου μορφῇ κατεβέβηκας, οὐδὲν ἦτ-
τόν ἐστὶ θεὸς ἀληθινός, καὶ φύσις τῆν
ὅλων κύριος ἔσται, καὶ μόνος Θ , καὶ
ἰδικῶς υἱός. ὧ καὶ ἡμεῖς συμμορ-
φοῦμενοι καὶ γὰρ τὴν δὲ αὐτῆ,
παρὸς τὴν τῆς ὑποστάσεως διαβαίνο-
μεν δόξαν.

rum Dominus permanferit, solusque & proprie Filius. cui & nos quoque per gratiam ipsius conformamur, & ad adoptionis glo-riam conscendimus.

ιβ.

Όνομα δὲ τὸ, Χεῖσός, πρέπειν
μεν ἐκ οἶδα πῶς διαβεβαίωται ἡ
νες καὶ ἰδικῶς τε ἐ καὶ μόνος, ἐ ἐξω

diuinis noui testamenti scripturis collectas, ad vestram in Deum pietatem mittendas existimaui. Quo nimirum breuiter ac sigillatim hasce euoluentes, vestram in primis mentem etiam nunc co-honestare, deinde ad agnoscen-dam veritatem, aliis quibuscum-que visum fuerit, adiuumento esse, necnon apostolicis preconiiis per- inde ac fertis quibusdam capita vestra redimire possitis. Quando- quidē copiosa merces ea de causa reddi consuevit. scriptum est e-

nim: *Qui conuerſi fecerit peccato-rem ab errore viae suae, saluabit ani- mam eius a morte, & operiet multi- tudinem peccatorum.* Porro autem cum in eiusmodi sententiis addu- cendis, vel earumdem quoque conclusionibus, subinde dicturi sumus, Deus igitur est Christus; aut vnus ergo Filius & Dominus est Christus: non eo sensu id dici- mus, quo illi; quasi nimirum Em- manuel secundum gratiā tantum Deus, aut Filius, aut Dominus sit nominatus; aut per assiduos pro- gressus & incrementa, perinde ac vnus quispiam e medio grege nostrique similis homo sanctifica- tus, ad illud gloriae culmen con- scenderit. Verum vnum hoc in- stituimus & dicimus, nempe Ver- bum cum Deus esset, ad exinani- tionem, seruilemque formam se demisisse ac descendisse; ita ta- men vt verus nihilominus Deus ac secundum naturam vniuerso-

Jac. c. 5. v. 20.

XII.

Ceterum nomen hoc, Chri- stus, quidā nescio quomodo Dei Patris Verbo etiā seorsum ac per se, hoc est, vt extra carnem positū

mente concipitur, conuenire af-
ferunt: mox vero in illum quoq;
fimiliter illud competere contendunt, qui ex sacra Virgine natus est, prout hic quoque per se separatim subsistere consideratur: postremo ambobus simul perinde ac vni congruere tradunt, ratione nimirum coniunctionis, vt ipsi loquuntur, in vnam illos personam colligante: (nam vera illius naturalisque vnionis, etiamsi vnam hanc mysterii huius viam planam, & ab omni errore tutam propositam habeant, nulla apud illos habetur ratio) & hæc illorum simulata confessio non est sincera, sed atri veneni imposturæque plena. Nam cum diuina scriptura Christum nominans, omnia illi diuina simpliciter tribuat; (nouit enim, nouit inquam illa, Dei Verbum in humana forma apparuisse & carnẽ factum esse) illorum autem institutũ & scopus, qui diuersa ab his sentiunt, sit persuadere eum qui ex muliere natus est, hominem esse vnum quempiam, qui per incrementa, vt dixi, & per propriã, hoc est humanam virtutem dignum se præbuerit, qui honorem quoq; connexionis cum Dei Verbo affequeretur, & insigni prædestinatione eligeretur.

XIII.

Idcirco nomẽ hoc, Christus, soli quoq; Verbo quod ex Deo Patre ortum est, vt seorsim ac per se subsistere consideratur; conuenire afferunt. Nos autem ita sentire aut loqui nequaquã didicimus: quandoquidẽ tunc primum Verbum Iesu Christi appellationem sortitum dicimus, cum factum est caro; siquidem ob id Christus vocatur, quia exultationis oleo, hoc est Spiritu sancto a Deo Patre in-

σαρκὸς ὄντι τε καὶ νοουμῶν τῶ ἐκ
θεοῦ Φωτὸς λόγῳ. πρέπειν δὲ ὁμοίως
& τῶ ἐκ τῆς ἀγίας πατρὸς γεννη-
νημῶν, καὶ εἰ νοοῖτο ὑπαρχῶν καὶ
μόνας ἐπὶ καὶ ἑαυτὸν. καὶ τέλος
δὲ πρέπειν * ἀμφοῖν, ὡσανεὶ τῶ τῆς
συναφείας λόγου, καὶ ἀπὸ αὐτοῦ
φασιν, εἰς αὐτῶν πρὸς ὅσον
* σωεὶσθαι δέοντες: ἐνώσεως γὰρ τῆς καὶ
φύσιν καὶ ἀληθείας οὐδεὶς λόγος αὐ-
τοῖς καὶ τοῖς αὐτῶν ἕρποντος τῆς μυστη-
ρίου τῶ ὁδὸν ὁρθῶν καὶ ἀπλανεστά-
τῶν. καὶ ἡ σὴν φησὶ αὐτῶν οὐχ ἀπλή,
πικρίας ἢ μάλλον καὶ ἀπάτης μεμέ-
τωται. ἐπειδὴ γὰρ ἡ θεοπνεύματος γραφὴ
Χριστὸν ὀνομάζουσα, πάντα αὐτῶν
προσέμεναι τὰ θεοπροπη. οἷδεν γὰρ,
οἷδεν αὐτῶν ἀνεσπεία μορφῆ πεφηνό-
τα καὶ σεσαρκωμῶν τῶ θεοῦ λόγῳ
σκοπὸς ἢ τοῖς ἔπερα παρὰ τὸ το φρο-
νεῖν ἡρημῶν, καὶ κοινὸν ἀνεσπείον
ἀποφαίνειν τῶ ἐκ ζωαῖκός, ὅτι ἄπ-
δόσεως, ὡς ἐφίλω, καὶ ὅτι ἰδίως τε καὶ
ἀνεσπείνης δρετῆς ἀξίον ἑαυτὸν πα-
ρασησάτω τῶ χελῶνι λιμῶν καὶ
συναφεία πρὸς ὅσον τῶ πρὸς τῶ
ἐκ θεοῦ λόγον, καὶ ἀπόλεκτον γνέσθαι
καὶ πρὸς ὅσον.

17.

Εκεῖνό φασιν, ὅτι τὸ, Χριστός,
ὄνομα πρέπει & μόνω, καὶ ἰδίω, καὶ
καθ' ἑαυτὸν νοουμῶν & ὑπαρχῶν-
τι τῶ ἐκ θεοῦ πατρὸς * πεφηνόπ λό-
γῳ. ἡμεῖς ὅτι οὐχ οὕτω διδιδάχθηθα
φρονεῖν, ἢ λέγειν. ὅτι γὰρ γέρονε σαρεξ
ὁ λόγος, τότε καὶ ὀνομάσθαι φημὲν
αὐτὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ἐπειδὴ γὰρ κέ-
χρηται τῶ ἐλάφῳ τῆς ἀγαλλιάσεως,
ἦτοι τῶ ἀγίῳ πνεύματι παρὰ τῶ θεοῦ
καὶ

ANNO CHRISTI 431.

* 1mo, 7

* 2

καὶ πατρὸς, ταύτῃ τοι Χειρὸς ὀνομαζέται. ὅπ δὲ πάλιν τὸ αὐθροπνον ἢ χεῖρις, ἐκ αὐτῆς εὐδοκίας ἕως τῆς ὁρτῆς φρονεῖν εἰωθῶτων. * εἰ μὲν γὰρ θεὸς ὅστι καὶ λόγος, ἐκ αὐτῆς ἐδέηθη χεῖρας. οὐ γὰρ που φαίνεται αὐτῆς χεῖρας ἢ ἡγιασθῆναι ἐκ θεοῦ λόγον τῶν ἰδίων πνεύματι, ὡς ἐπέφρασε αὐτὸν πλὴν φύσιν ὑπερκείμενον ἢ περὶ ἑαυτοῦ. χεῖρις γὰρ πάσης ἀνελουρίας τὸ ἐλαττον ὑποτῆς κρείττονος ἀλογεῖται. Ἰππὶ δὲ τοῖς τῆς αὐθροπότητος μέγιστος τὸ ἀγιάζεσθαι τε καὶ χεῖρας πρέπει, πᾶσα πως ἀνάγκη Χειρὸν ὀνομαζέσθαι ἐκ θεοῦ λόγον· οὐχ ὅτι γυμνὸς ἢ ἐπὶ καὶ οὐπω σεσαρκωμένον, ἀλλ' ὅτι γεροντὸς καθ' ἡμᾶς, τουτέστιν αὐθροπότητος, ἐχέσθαι καὶ τὸ αὐθροπότητος. ὡς τὸ, Χειρὸς, ὄνομα πρέπει αὐτῆς κατ' οὐδένα ἕπεται οὐπω καθ' ἡμᾶς γεροντόν τῶν ἐκ θεοῦ πατρὸς φῶν λόγων. εἰ δὲ ὀνομαζομένου που Χειρὸς, εὐανθροπότησαν τὰ μοι νοήσας αὐτὸν. καὶ λόγος ἀκούσης, πεπερασμένης ἢ τῆς εὐανθροπότησεως, τῆς ἐνωθείσης αὐτῶν μὴ ἀμνημονήσης σαρκίος. ἀλλὰ μέρους δὲ τούτου κακείνου πρέπειν οἰεσθαι πλὴν φωνῆ, ἀσωτέως παντελῶς, μᾶλλον δὲ καὶ αἰόσιον ἢ φρονεῖν, ἢ λέγειν. εἰς γὰρ κύριον Ἰησοῦν Χειρὸς, ἢ οὐ μεμείρεται, κατὰ ἢ αὐτὸς ὁ βρωματῶν Παύλος, ὁ Χειρὸν ἔχων εὐαγγελιστὴν τὸ θεῖον αὐτῶν λαλοῦντα μυστήριον. περὶ ἀβλαστοῦ δὲ τοῖς ἐφεξῆς καφαλαίοις, εὐθὺς καὶ ἀπεξορισμένον εἰς ἀλλήθην ἐμὸν εὐρήσετε λόγον.

unctum est. Quod autem inunctio illa assumptæ humanitatis ratione illi conueniat, id apud recte sentientes in quæstionem non venit. nam si Dei Verbum Deus est, nulla utique vnctione indiget. Nec vllus vnquam docuit Dei Verbum Spiritu suo inunctum aut sanctificatum esse, quasi is secundum naturam ab illo sit diuersus, superior & excellentior. *Minus namque sine vlla contradictione a meliori semper benedicatur.* Quia ergo sanctificatio & inunctio humanæ naturæ humilitati congruunt, fit necessario vt Dei Verbum non tum Christi nomine donatum sit, cum etiam nudum, hoc est, nondum incarnatum esset, sed tunc demum, cum more nostro factum homo, secundum naturam humanam inunctum est. Quamobrem nomen hoc Christus, nulla ratione prius in Dei Patris Verbum conueniebat, quam humano more atque modo genitum esset. Quod si absolute alicubi Christus nominatur, mox illud incarnatum intelligas. & si Verbum audias peracta iam incarnatione, vnità ipsi carnis non obliuiscaris. Porro autem arbitrari vocem hanc Christus seorsim huic, & seorsum rursus illi conuenire, istuc, inquam, sentire vel loqui stultum est omnino, imo vero impium, & profanum. Vnus est enim Dominus Iesus Christus non diuisus, neq; dissectus; quem admodum sapientissimus Paulus, qui Christum in se diuinum hoc mysterium recludentē habebat, manifeste docet. Verum ad capita ordine hic iam sequentia animum adiungentes, orationem

Hebr. c. 7. v. 7.

1. Cor. c. 1. v. 13.

meam rectam & ad veritatis normam accommodatam comperie-

Concil. Tom. 5.

R

tis. Consentaneum est auté, opinor, ut illud quoque hoc loco pro-
 tester; puta Dei Patris Verbum a-
 que perfectum suisque numeris
 absolutum esse in humanitate, &
 secundum humanitatis ratione,
 atque perfectum est in diuinitate.
 Tum corpus quoque quod as-
 sumpsit non inanimum esse, sed a-
 nima intelligente perfectum & in-
 formatum. Vniuersarum rerum
 opifex auctorque Deus (sancta
 Christi sponsa) qui se diligentibus
 caelestia bona impertitur, bea-
 tas animas vestras suis donis im-
 pleat, quo in mensura aetatis ple-
 nitudinis Christi confurgentes,
 vitam gloriosam probaramque, &
 omni admiratione dignam transi-
 gatis.

περὶ ἀμφοτέρωθεν δὲ οἶμαι κα-
 κῆνο καλόν. ὡς περὶ γὰρ ὅτι ἐν
 θεότητι τέλει ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς
 λόγος, οὕτω καὶ ἐν ἀνθρώποπι-
 τι τέλει, κατὰ γὰρ τῆς ἀνθρώ-
 ποπιτικῆς λόγον ἐκ ἀψυχῶ σῶ-
 μα λαβῶν, ἐψυχώθη ὁ μάλ-
 λον ψυχῆ λογικῆ. ὁ δὲ θεὸς τῶν ὀλῶν,
 ὁ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν πᾶσι οὐ-
 ρανοῦ διδόμενος ἀγαθὰ, ταῖς ὁσίας
 ἡμῶν ἐμπλήσσει ψυχὰς τοῖς ᾧ ε-
 αὐτῶ χαρίσμασιν· ἵνα καὶ εἰς μέ-
 ζον ἡλικίας ἀναβαίνουσαι τῆ πλη-
 ρεσμάτῳ τῆ Χρῆστος, δικαῖα καὶ
 βίδοκμον πρὸς ἀξιάσων ἡμῶν ἀ-
 ποφύωπτε ζωῶν, ἀγαθὰ νύμφαι
 Χρῆστος.

Hæc insunt in iis quæ sequuntur.

Τὰ δὲ εἴσιν ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

Quod Christus sit Deus, v-
 nione ad Deum Verbum ascen-
 dente ad eius gloriam templo
 quoque assumpto, ex apostoli-
 cis.

Οὐ θεὸς ὁ Χρῆστος, ἐνώσει τῆ θεοῦ
 τῶ θεὸν λόγον εἰς πρὸς αὐτῶ δόξαν
 ἀναβαίοντος καὶ τῆ προσληφθέν-
 τος ναοῦ, ἐκ τῶν ἀποστολικῶν.

Ex catholicis sententiæ in i-
 dem.

Ἐκ τῶν καθολικῶν ἐκλογῆ εἰς τὸ
 αὐτό.

Ex euangelicis sententiæ in
 idem.

Ἐκ τῶν βιβλικῶν ἐκλογῆ εἰς τὸ
 αὐτό.

Quod Christus sit vita, & vi-
 uificator, argumenta ex apostoli
 Pauli aliorumque apostolorum
 literis petita.

Οὐ ζωὴ καὶ ζωοποιὸς ὁ Χρῆστος,
 ἐκ τῶν κειμένων ᾧ τῶ ἀποστόλου
 Παύλου, καὶ ἐν τοῖς ἀποστολικῶν * βί-
 βλικοῖς.

Quod fides sit in Christum, ut
 in Deum, ex catholicis & euan-
 gelicis.

Οὐ εἰς Χρῆστον ἡ πίστις ὡς εἰς θεόν,
 ἐκ τῶν καθολικῶν, καὶ ἐκ τῶν βιβ-
 λικῶν.

Quod Christus sit vita & pro-
 pitiatorium, explanationes va-
 riae.

Οὐ ζωὴ καὶ ἰλαστήριον ὁ Χρῆστος,
 ἐκλογῆ διάφοροι.

Quod Christi mors mundo
 salutaris extiterit, ex aposto-
 licis & euangelicis annotationes.

Οὐ ὁ Χρῆστος θάνατος τῶ κόσμου
 σωτήριον, ἐκ τῶν ἀποστολικῶν καὶ
 βιβλικῶν ἐκλογῆ.

ANNO CHRISTI 431.

ΟΤΙ ΘΕΟΣ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ, ενωσθη προς τ' θεον λογον εις τω αυτω δδξα διαβαινοντα και τω προσληφεντα ναοδ.

QVOD CHRISTVS fit Deus, per vnionem ad Deum Verbum ascendente ad eius gloriam templo quoque assumpto.

Εκ της προς Ρωμαίους.

Ex epistola ad Romanos.

ΠΑΥΛΟΣ δοδλ Ιησοδ Χριστοδ, κλητοδ αποστολοδ, αφωρεσημενοδ εις διαφελιον θεοδ, ο προσπηγειλατο δια τω προσφητω αυτω εν γραφαις αγιας, ωελ τ' υοδ αυτω, τω γημομημου εν στερματω Δαυιδ και σαρκα τω ορεδεντω υοδ θεοδ εν δυναμει και πνυμα αγιωσωνη, δε διαστασεωσ νεκρων, Ιησοδ Χριστοδ τω κωελου ημω.] εκουω, εητρ δετην διαφελιω θεοδ τω ωελ Χριστοδ κηρυγμα, πωσ ου θεοδ ο Χριστοδ; και ει πασησ προσφητιας επ αυτω βλεπουσησ περασ, και υον τω θεοδ κηρυηλοσιν αι γραφαω εν στερματω Δαυιδ, και αν ωελδω λερωτο και πνυμα αγιωσωνη δια τ' ενανθρωπησεωσ μωσθηλον, πωσ ουχ υοδ δλητωσ, εν της τω νεκρων αναστασεωσ μερτυροδμω; εηγηρωται η εν ανθρωπω κοινωσ καθ ημασ, δλλ ωσ θανατου κρειτων, και ο και ζωη και θεοδ.

Γερε τω προσκομωωτων τη κλωσ παρα κλωσεντα διοπη γωντες θεον, ουχ ωσ θεον εδδξασαν, η διαρησησαν, δλλ εματωωθησαν εν τοις διαλογισμοις αυτων, και εσκολεδθη η ανσωετοσ αυτων καρδια. φασκοντες εη σοφοι, εμωρανηθησαν. γραφει που Παυλοσ τοις δε εθνων κεκλημητοις, entes, stulti facti sunt. Scribit idem Paulus alibi iis, qui ex gentibus

PAVLVS seruus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in euangelium Dei, quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis, de Filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem; qui predestinatus est Filius Dei in virtute, secundum Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri. Igitur si praedicatio de Christo est euangelium Dei, quomodo Christus non est Deus? Rursum si omnes omnino prophetae ad ipsum quasi ad scopum collimant, diuinæque scripturae illum ipsum, qui ex semine Dauid ortus est, quamquam propter incarnationis mysterium secundum sanctificationis Spiritum predestinatus dicatur, Filium Dei praedicant, quo pacto non est verus Filius; maxime vero cum per resurrectionem ex mortuis euidentis testimonium habeat? Neque enim in vitam resuscitatus est ut vnus quispiam homo nostri similibus, sed tamquam morte superior, quatenus nimirum vita est & Deus.

De his qui Creatoris loco creaturam adorant: Quia cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt; sed euauerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens eorum. Dicentes enim se esse sapientes, facti sunt stulti.

Concil. Tom. 5.

R ij

vocati fuerunt, hoc est nobis, hoc modo: *Nunc autem cum cognoueritis Deum, imo cogniti sitis a Deo.* Quem obsecro alium per fidem cognouimus, nisi ipsum prorsus Iesum Christum? Quare si illum vt Deum cognouimus, & vt Deū debito honore prosequimur, vere illuminati sumus: sin autem illius gloriam permutamus, merito nos ipsi quoque in nostris cogitationibus euauisse deprehendimur. Nam si vere in illum credidimus, vtiq; tamquam in Deum in illum credimus. Alioqui enim modis omnibus fateri oporteret, nos etiamnum prisca erroris laqueis irretitos teneri, vtpote in communem hominem credentes. At non ita res habet.

Galat. c. 4. v. 9.

Rom. c. 1. v. 28.

Et sicut non probauerunt Deum habere in notitia, tradidit eos Deus in reprobum sensum, vt faciant ea que non conueniunt. Si Christum agnoscerimus vt Deum, cognitum nequaquam aspernemur, vulgarem tantummodo hominem illum esse dicentes. Sin autem inscitia excæcati istuc facere veriti non fuerimus, simul cum aliis in reprobum sensum præcipites ruamus necesse est.

Rom. c. 2. v. 5.

Secundum duritiam tuam, & impenitens cor, thesaurizas tibi iram in die ire & reuelationis iusti iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera eius. Docet hic beatus Paulus, nos omnes ante tribunal Christi manifestari oportere, quo vnusquisque referat, quæ in corpore gessit, siue bonum, siue malum. Dixit item alius ex sanctis Apostolis: *Vnus est legislator & iudex.* Canit & ipse Dauid quoque: *Quonia Deus iudex est.* Cum igitur sententiam quam Christus

Iac. c. 4. v. 12.

Psalms. 74. v. 7.

ποιήσαν ἡμῖν· νυνὶ δὲ γινόντες θεόν, μάλλον ἢ γνωθέντες ὑπὸ θεοῦ. ἵνα ποίνω ἐγνωκάμεν διὰ τῆς πίστεως, ἢ πάντως Χερισὸν Ἰησοῦ; ἔκουῦ εἰ μὴ ὡς θεὸν ἐγνωκάμεν, καὶ ὡς θεὸν δοξάζομεν, πεφώτισμένα καὶ ἀλήθεια· εἰ δὲ ἀλλόσομεν αὐτῷ πλὴν δοξάζαν, μεταπαρώμιθα καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς διαλογισμοῖς ἡμῶν. εἰ γὰρ ὅλως πεπεσώμεθα εἰς αὐτὸν, ὡς εἰς θεὸν πισθώμεθα· ἢ δὲ ἡσθ' πάντα τε καὶ πάντως ὁμολογεῖν, ὅτι τοῖς τῆς ἀρχαίας ἀπάτης καὶ νῦν ἐπιζημιὰ βρόχους, ἀνθεσπῶ κοινῶ πλὴν πίστιν περσάροντες. * ἀλλ' οὕτω τὸ ἀληθές.

ANNO CHRISTI 431.

* ἴσως, ἢ πῶς εἰσὶν δὲ.

Καὶ καθὼς ἐκ ἐδοκίμασαν θεὸν ἔχον ἐπιγνώσθ', παρέδωκεν ὁ θεὸς αὐτοὺς εἰς ἀδοκίμω νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθεκόντα.] εἰ Χερισὸν ἐγνωκάμεν ὡς θεόν, καὶ ἐπ' αὐτὰ γνωσιν μὴ ἀποδοκιμάζομεν, ἀνθεσπῶν εἶναι λέγοντες κοινόν. εἰ ἢ τὸ το δρᾶν ὅτι ἀμαθίας πολυῶμεν, βασιούμιθα πάντως ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις εἰς ἀδοκίμων νοῦν.

Κατὰ δὲ πλὴν σκληρότητα σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν ἠπαιεῖς σεαυτὸ ὀργίλῃ ἐν ἡμέραι ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσ' ἕκαστῷ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.] ὁ μακάριος Παῦλος, ὁπὺ πάντας ἡμᾶς δεῖ, Φησὶ, Φανερωθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Χεριστοῦ ἵνα κομίσωται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, περὶ ἃ ἐπεσάξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε φαῦλον. ἔφη δὲ τις ἐπέρος τῶν ἀγίων ἀποστόλων· εἰς ὅστιν ὁ νομοθέτης, ἔκριτής. ἡλλὰ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Δαυὶδ, ὅτι ὁ θεὸς κριτής ὅστιν. ὅτε τῶν δικαιοκρισίδων θεοῦ φησιν εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦ βήματος τοῦ θεοῦ ἐφ'

ANNO CHRISTI 431

ἐκάτω Ἰησον, ἡ αὐτὸς ἔξοίος Χριστός, ὡρασησόμεθα γὰρ τῷ βήματι αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὡς ἐνὶ ἑσθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ὡς κριτῆ καὶ θεῷ καὶ νομοθέτῃ· πῶς οὐχὶ θεὸς ὁ Χριστός; διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἀμάρτιας. νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μὴ τυρομυθῆν ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶ ἀποφθῆν. δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς πάντας ἑσθ' πισθόντας. διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἡ ἐ ὑπὸ τῶ ἀγίων ἀποφθῆν μεμύρομυθαί φησι, τῶ διὰ πίστεως εἶναι λέγει * τῶ εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. εἶτα, πῶς οὐ θεὸς ὁ δικαίων ἑσθ' πισθόντας, ὁ πῆρ εἶν θεὸς ἀληθῶς; ὅρα γὰρ εἰς ποῦ τοῦ πῆς πίστεως πέρας. μὴ τυρομυθῶν δὲ τῶ ἀγίων ἀποφθῆν τῆ εἰς Χριστὸν πίστες, ἡς ὁ φανῆαι πολυμῶ, ἐκ εἶ θεὸν αὐτὸν διὰ τὸ ἀίθερόπινον, ἡ γρω ὅτε γέρονε σαρκὶ ὁ λόγος;

Πάντες γὰρ ἡμῶν, καὶ ὑπερομῶνται πῆς δόξης τῆ θεοῦ, δικαιομῶμοι δωρεαν τῆ αὐτοῦ χάριτι, διὰ πῆς δωπολυτροπῶσεως πῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰ τὸ ἀμύροτάνειν ἡμᾶς ὑπερεἶδαμ ποιεί τ δόξης τῆ θεοῦ, ὅπ μὴ οἶδεν ἀμύροτῶν γέγραπται δὲ πῆ Χριστοῦ, ὅτι ἀμύροτῶν ἐκ ἐποίησεν ὑπερομῶντα ἡ καὶ κατ' ἑσθ' πῆς δόξης αὐτοῦ πλημμελομῶτες ἡμεῖς. θεὸς ἀρα ὅτι καὶ μὴ σαρκὸς ὁ λόγος. οὐ γὰρ ἐποίησεν ἀμύροτῶν.

Νόμον οὐ κατὰ ρομῶν διὰ πῆς πίστεως; μὴ γμῶντο; ἀλλὰ νόμον ἰσθμῶν. ὁ διὰ Μωσῆως νόμος θεὸν ἑνα ἀποσκωεῖν ἐδίδαξε ἑσθ' ἔξ Ἰσραήλ· κύριος γὰρ φησιν ὁ θεὸς σου, κύ-

pro diuino tribunali sedens (sistemur enim ante tribunal illius, non tamquam hominis nostri similis, sed tamquā Dei & iudicis, & legislatoris) de quolibet laturus est, iustū Dei iudicium Apostolus appellet, quomodo Christus non est Deus? Per legem enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est, testificata a lege & prophetis. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes, qui credunt in eum. Sine lege iustitiam (quam a sanctis quoque prophetis testimonium habuisse asserit) eam hoc loco definit, quæ est per fidem in Christū Iesum. At enim quanam, quæso, ratione is Deus censendus non est, qui credentes illum verum Deum esse iustificat? Cum, inquam, huc fides tamquam ad scopum tendat, & sacri præterea prophetæ fidei quæ est in Christum Iesum testimonium perhibeant; quis propter humanam naturam, hoc est Verbi incarnationem, illius diuinitatem inficiari audeat?

Omnes enim peccauerunt, & e- Rom. c. 3. v. 23.
gent gloria Dei, iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem qua est in Christo Iesu. Si peccati labe contaminari facit nos egere gloria Dei, quoniam peccatum non nouit: de Christo autem est in sacris literis, quod peccatum non fecerit; nos autem ea de causa ab eius gloria absumus, quia absque delicto non viuimus: cui dubium esse potest, quin Verbum incarnatum Deus sit: nam peccatum non fecit.

Legem ergo destruimus per fidem? Absit: sed legem statuimus. Rom. c. 3. v. 31.
Lex Moisaica Deum vnum adorandum esse docuit. Ait enim: *Dominus Deus tuus Israel, Deus* Dent. c. 6. v. 4.

ANNO
CHRISTI
431.

ῥῳμῶν τῶν Χριστῶν. θεὸς οὐκ ἄρα
ἔστιν ὁ ἐκ νεκρῶν ἀνάστας, ὡς σαρκίος
γένεσις τοῦ λόγου.

Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, θεῶν ἑρέ-
σαι οὐ δύνανται. ὑμεῖς δὲ ἐκ ἐστὲ ἐν
σαρκὶ, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεύ-
μα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δὲ θεὸς πνεύ-
μα Χριστοῦ ἐκ ἔχῃ, οὗτος ἐκ ἐστὶν αὐ-
τοῦ. εἰ γὰρ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σώ-
μα νεκρὸν δι' ἀμαρτίαν, τὸ δὲ πνεύ-
μα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ δὲ τὸ
πνεύμα τοῦ ἐγγείεντος Ἰησοῦ ἐκ
νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγγείρας ἐκ
νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν, ζωοποιήσῃ
καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ
ἐνοικοῦτος αὐτῷ πνεύματος ἐν ὑ-
μῖν. Ἰδοὺ δὴ σαφῶς τὸ θεοῦ πνεύμα
λέγεται τῷ Χριστῷ. ἀλλ' εἴπερ ἔστιν
αὐθροπος ἰδικῶς ἐκ δυνάμεως καί-
μηρῶν, κατωκικότα μόνῳ ἐν αὐ-
τῷ τῷ θεοῦ λόγον ἔχων, πῶς
αὐτῷ τὸ θεῖον λέγεται πνεύμα; ἀλ-
λά μὲν ἴδιον αὐτῷ τὸ πνεύμα ἔστι.
θεὸς ἄρα, καὶ οὐκ ἑτέρος. οὐ γὰρ ἐν
αὐθροπῷ γέρονεν ὁ τῷ θεοῦ λόγος,
ἀλλὰ γέρονεν ἀυθροπος ἀληθῶς, μὴ
ἔμειναι θεός. ἔτι γὰρ ἀν' νοῦτο Χρι-
στοῦ τὸ πνεύμα ὑπαρχόν τῷ πατρὶ.

Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται,
οὗτοι εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. εἰ γὰρ ἐλάβετε πνεύ-
μα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐ-
λάβετε πνεύμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κρά-
ζομεν, Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ὁ μακάριος
γράφῃ Παῦλος ὅτι ἐστὲ υἱοὶ, ἔξαπέ-
σθλιν ὁ θεὸς τὸ πνεύμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ
ὁ πατήρ. Ἰσχυρῶς εἰ ἐν πνεύματι τῷ υἱοῦ
ἁρρήσιαν ἔχοντες πατέρα καλεῖν
τὸν θεόν, ὡς τῆς φύσεως καὶ ἀλη-
θοῦς υἱοῦ τὸ πνεύμα πλουτήσαντες.

Deo offerimus, ergo qui ex mor-
tuis resurrexit, Deus exiit, quod
Verbum caro fit factum.

Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis, sed in spiritu; si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem Christi spiritum non habet, hic non est eius. Si autem Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero vita propter iustificationem. Quod si spiritus eius, qui suscitavit Iesum Christum ex mortuis, habitat in vobis: qui suscitavit Iesum Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora vestra, propter inhabitantem spiritum eius in vobis. En hic Christi Spiritus, Dei Spiritus esse diferte asseritur. At si Christus per se & secundum se aliud nihil est quam homo, Verbum Dei ut hospitem solum in se habens, quomodo diivinus ille Spiritus esse eius dicitur? est autem hic Spiritus illius proprius. Deus est ergo, nec aliter res habet. Nec enim Verbum Dei in homine inhabitavit; sed diivinitate integre retenta, homo vere factum est: atque hac ratione, Patris Spiritus, Christi quoque Spiritus intelligitur.

Quicumque enim spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater. & alio rursus loco beatus Paulus: Quoniam, inquit, estis filii, misit Deus spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem, Abba Pater. Si igitur per Filii spiritum fiduciam nacti, Patre vocare audent Deum, tamquam qui naturalis verique Filii spiritu simus locupletati; quo-

Rom. c. 8.
v. 8.

Rom. c. 8.
v. 14.

Galat. c. 4.
v. 6.

modo Christus non est Deus, non tantum quatenus accipitur ut homo nostri similis, sed ut Verbum factum est caro, neque secus ac nos carnis & sanguinis participes effectum est?

Rom. c. 3. v. 35.

Quis nos separabit a caritate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? Lex Mosaica inter cetera dictabat, grauiusque præcipiebat:

Deut. c. 6. v. 5.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua. Cum igitur dilectionem, quæ in Deum maxime conuenit, cuiusmodi ea est, quæ ex tota supremaque fortitudine orta ad ipsam vsque animam & sanguinem pertingit, ipsi Christo exhibeamus; quis dicere audeat, Christum non esse Deum? neque enim credibile est sanctorum iudicium vlllo modo a veritatis scopo aberrasse.

Rom. c. 8. v. 38.

Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a caritate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. Iam si nihil omnino a caritate Dei seiungere nos potest; exhibetur hæc autem a nobis in Christo Iesu; cui obscurum esse potest, quin Christus sit Deus? Siquidem ipsum amantes, vniuersorum Deum diligimus. Christum autem dum nomino, incarnatum Dei Verbum intelligo.

Rom. c. 14. v. 10.

Omnes enim stabimus ante tribunal Christi, inquit; omnes autem sistemur Christo: sedebit hic enim super thronum gloriæ suæ, quo terrarum orbem iudicet in

πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός; οὐ καὶ θεοῦ πατρὸς καθ' ἡμαῖς ἀθέσπος μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοῦ γέρονε σαρκὶ ὁ λόγος, καὶ μετέθηκε παραπλησίως ἡμῖν αἵματος καὶ σαρκός.

Τίς ἡμᾶς χωρίσῃ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ; θλίψις; ἢ στενοχωρία; ἢ διωγμός; ἢ λιμός; ἢ κίνδυνος; ἢ μάχαιρα;] ὁ νόμος ἔφασκεν ὁ δὲ Μωυσέως, καὶ ἐπολιὼ ἐποίητο ἀγαπήσας κύριον (Θ) θεὸν σου ἕξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἕξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἕξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. ὅτε ποίνω τὴν ἀγάπην τὴν τῷ θεῷ προεπωδεσάτω, ὡς ἕξ ὅλης ἰσχύος ἐ* ἀνωτάτω, τὴν μέχρι ψυχῆς καὶ αἵματος καὶ αὐτῶν πνευματικῶν τῶν Χριστῶ. τίς ὁ φαίει πολλῶν, ὡς ἐκ αὐτῆς θεός; διημερόπηκε γὰρ τῆς πρέποντος κατ' οὐδένα ἕσπον ὁ τῶν ἀγίων σκοπός.

* 21. 41. πῶς

Γέπεισμαι γὰρ, ὅτι οὔτε θανάτου, οὔτε ζωῆς, οὔτε ἀγγέλων, οὔτε δυνάμεων, οὔτε ἐξουσιῶν, οὔτε μελλόντων, οὔτε δυνάμεων, οὔτε ὑψώσεων, οὔτε βάθους, οὔτε ἕως κλίσεως ἐπέρα διωθήσεται ἡμᾶς χωρίσαι τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.] εἰ μηδὲν ὅλως ἡμᾶς χωρίσαι δύναται ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἀνάκειται ἡ αὐτὴ ἐν ἡμῶν ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ, πῶς οὐ θεὸς ἐσαρκῶς ὁ Χριστός, εἴπερ αὐτὸν ἀγαπῶντες, (Θ) τῶν ὅλων ἀγαπῶμεν θεόν; Χριστὸν δὲ εἰ λέγομεν, τὸ ἐκ θεοῦ λόγον ἐνσωθεσσηκότα δηλώ.

Πάντες γὰρ ἑρασσομένητα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, Φησί. ἑρασσομένητα δὲ τῷ Χριστῶ. καθιέται γὰρ ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, κελίων τῶν οἰκουμένην ἐν δικαιοσυνῇ. καίτοι λέγον-

ANNO
CHRISTI
431.

λέγοντος τῷ Δαυίδ, ὅτι θεὸς κριτὴς
ἔστι. θεὸς ἄρα ἔστιν ὁ Χριστός.

Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν
ἄπο μέρους, ὡς ἀναμνησκων ὑμᾶς,
διὰ τὸ χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἄπο τοῦ
θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ
Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦν-
τα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ· ἵνα ῥηῖται
ἡ προσφορὰ τῆς ἐθνῶν δι' ἡμᾶς
δικῶς, ἡγιασμένοι ἐν πνεύματι ἁ-
γίῳ. [οἱ τὸ τῆς ἱεουργίας χεῖμα πε-
πεσθυμένοι, θεῶν λειτουργοὶ μόνον.
παρεσῆκασιν γὰρ ἐκ ἀνθρώπων ὁ ἱε-
ρεῖς. ἰδοὺ ποιηροῦ ὁ θεῶσι
Παῦλος δεδωκεν φησὶν ἑαυτὸν χ-
εῖμα παρὰ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναι
λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἱεουργεῖν ἐν
τοῖς ἔθνεσι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χρι-
στοῦ. θεὸς οὐκ ἄρα Χριστός, εἰ Χρι-
στὸν κηρύττων τοῖς ἔθνεσι, τὸ θεοῦ
φησὶν εὐαγγέλιον ἱεουργεῖν αὐτοῖς,
ἵνα προσδεχθῶσιν, ὡς ἡγιασμένοι
ἐν πνεύματι.

Ἐγὼ οὐκ ἠμάρτησα ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ καὶ τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πολή-
σω ἡ λαλεῖν, ὧν οὐ καπιργάσατο
Χριστὸς δι' ἐμὸς, εἰς ὑπακομὴν ἐθνῶν,
λόγω καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων
καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύμα-
τος θεοῦ. ὥστε με ἄπο Ἱερουσαλήμ
κώκλω, καὶ μέλει τοῦ Ἰλλυριοῦ πε-
πληρομέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χρι-
στοῦ. ἐν τῷ Ἰησοῦ καυχᾶμαι φησὶ,
τὸ καύχημα λέγων ἔχον τοῦ θεοῦ.
ὅτι δὲ ἐκ ἀνθρώπων τὸ καὶ ἐν δυνά-
μει πνεύματος ἐν τοῖς ἀγίοις ἄποσό-
λοις ἐνεργεῖν δυνάσται τὸ Χριστὸν καὶ
παράδοξα, πῶς ἐνὶ ἀμφιβάλλειν;
ὡσπερ γὰρ ἕκαστος τῶν καθ' ἡμᾶς ἐν ἰδίᾳ
δυνάμει καὶ ἑαυτῶν ἔργα ποιεῖ,
οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει
τῶν πνεύματι χρωμένων, ἐνερ-
S

iustitia. Cum ergo David Deum
iudicem vocet, consequitur om-
nino Christum esse Deum.

*Audacius autem scripsi vobis, Rom. c. 15.
v. 15.*
fratres, ex parte, tamquam in me-
moriā vos reducens, propter gra-
tiam quæ data est mihi a Deo, ut
sim minister Iesu Christi in genti-
bus; sanctificans euāgelium Dei,
ut fiat oblatio gentium accepta &
sanctificata in Spiritu sancto. Sane
quibus sacri ministerii prouincia
concredita est, ii soli Deo mini-
strant: neque enim hominibus as-
sistunt sacerdotes. Cum hanc igitur
gratiam sibi a Deo donatam
profiteatur Apostolus, ut sit mi-
nister Iesu Christi, Christique eu-
angelium inter gentes admini-
stret, & Christum tandem an-
nuntians, Dei euāgelium se illis
prædicare diserte affirmet, quo
nimirum tamquam Spiritu iam
sanctificatæ, admittantur; quis
Christi diuinitatem in quæstio-
nem vocare audeat?

*Habeo igitur gloriam in Christo Rom. c. 15.
v. 17.*
Iesu ad Deum. Non enim audeo
aliquid loqui eorum, quæ per me non
effecit Christus in obedientiam gen-
tium verbo & factis, in virtute si-
gnorum & prodigiorum, in virtute
Spiritus sancti; ita ut ab Ierusalem
per circuitum usque ad Illyricum re-
pleuerim euāgelium Christi. En-
dum in Christo gloriatur, in his
quæ Dei sunt gloriari se dicit.
Quod autem virtute Spiritus per
apostolos sanctos prodigia & si-
gna Christum posse edere, opus
sit humanis viribus maius, id in-
dubium reuocare non licet. Nam
quomodo is Deus non est, cuius
Spiritus sanctus proprius est; qui-

que per sanctorum manus virtute Spiritus vt propria, miracula operatur, vt quilibet nostrum per propriam virtutē operari potest?

Rom. c. 16. v. 16. *Salutant vos omnes ecclesia Christi.* & alio quodam loco ad Timotheum scribens, ita ait: *Vt scias*

1. Tim. c. 3. v. 15. *quomodo oporteat te in domo Dei conuersari.* Quod si ecclesias Christi esse cognoscit, idque testatum facit; citra vllam controuersiam Christus Deus erit.

Rom. c. 16. v. 20. *Deus autem pacis conteret satanā sub pedibus vestris velociter.* Cum pax dicatur esse Dei, Christus autem ad sanctos apostolos ita inquit: *Pacem relinquo vobis,*

Ioan. c. 14. v. 27. *pacem meam do vobis: quomodo is, quæso, qui pacem veluti proprium bonum dignis impertiri solitus est, verus Deus non est?*

Ex priore ad Corinthios.

1. Cor. c. 1. v. 1. **P**AVLVVS apostolus Iesu Christi, per voluntatem Dei, & Sophthenes frater, ecclesia Dei. Obserua hic; Romanos alloquens, *Salutant vos omnes ecclesia Christi,* dicit; nunc vero Corinthiis scribens, ecclesiam Dei esse asserit.

Ibid. v. 12. *Hoc autem dico, quod vnusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cepha, ego autem Christi. Diuisus est Christus? Numquid Paulus crucifixus est pro vobis, aut in nomine Pauli baptizati estis? Si ergo Christus non est diuisus, omnia & omnes illius sunt. Et si is nostri causa crucifixus est, & nos in nomine ipsius baptizati sumus, omnes vtique illi debemur; fumus autem illi obnoxii, non tamquam homini nostri simili, sed tamquam Deo. Nobis ergo Christus est Deus.*

ἡμας ἐνός, ἀλλὰ Θεοῦ Χριστὸς ἄρα

γαί τῶ ἀφ' ἑαυτοῦ διὰ τῆς τῆς ἀγίων χηρός. εἶτα πῶς οὐ Θεὸς ὄντιν, οὐ ἴδιον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον;

Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πάσαι τῆς Χερσὸς.] καίτοι Φησὶν ἐν ἐπέροις, Τιμωδέω γραφῶν ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι. εἰ δὲ Χερσὸς τῆς ἐκκλησίας οἶδε, καὶ μεμνήρηκα Θεὸς ἄρα Χερσός.

Ὁ δὲ Θεὸς τὴν εἰρήνην σωτήριαν ἡμῶν ἐκ τοῦ πνεύματος ἡμῶν ἐκπέμπει.] Θεὸς λεγομένης ἐστὶ τῆς εἰρήνης. εἴη γὰρ που Χερσὸς τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις εἰρήνην πλὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῶν, εἰρήνην πλὴν ἐμὴν ἀφήμι ὑμῶν. εἶτα πῶς οὐ Θεὸς ἀληθῶς ὁ τῆς εἰρήνης δοτὴρ, καὶ ὡς ἴδιον ἀγαθὸν τοῖς ἀγίοις δίδωσι αὐτῶν;

Εκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρῆτης.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Χερσὸς Ἰησοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, & Σωθένης ὁ ἀδελφός, τῆς ἐκκλησίας ἑστὸς Θεοῦ.] Ἐπιτήρησον, ὅτι Ρωμαίοις πρῶτον πρὸς Κορινθίους ἐπιστέλλων, Θεὸς Φησὶν ἐστὶ πλὴν ἐκκλησίαν. [λέγω δὲ τῆτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χερσὸς. μεμείρισται ὁ Χερσός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐβαπτίσθητε;] ἰκοῦν εἰ μὴ μεμείρισται ὁ Χερσός, πάντα αὐτοῦ, καὶ πάντες αὐτοῦ. καὶ εἰ αὐτὸς ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐβαπτίσθητε, αὐτῷ ἀποδόντι κεχρηωσήμεθα· ἐσμὲν δὲ ἐκ ἀνθρώπου τῆς καθ' ἡμᾶς.

ANNO
 CHRISTI
 431.

Επειδή καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον
 αἰποδοί, καὶ ἕλληες θεοφίλου ζητοῦ-
 σιν· ἡμεῖς δὲ κηρύσσοντες Χριστὸν
 ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκαν-
 δαλον, ἕλλησι δὲ μωρὸν.] ἄρ
 οὐχὶ πάντες ὁμοσπονδίασεν δὲ,
 ὅτι καλεῖται πρὸς θεογνωσίαν τὴν ἀ-
 ληθῆν ἣν ἀνὰ πάντα τὰ γένεα καὶ
 κήρυγμα καὶ βραβεῖον; εἴτα πῶς,
 ἢ πῶς ποῦτος ἀμφιβολία; πῶς οὐκ
 ἄρα κηρύττεισιν ὁ μυσταγωγὸς
 Χριστὸν ἐσταυρωμένον; ἄρα ὡς ἕνα
 ἦν καὶ ἡμεῖς, ὁ πᾶσι σαυροδὸξά-
 νατον ὑπομείναντα· καὶ εἰς ἀνθρώ-
 πον ἢ τῶν κόσμου πίστις παρέσθεται;
 μὴ γίνονται πεπεσμένον δὲ θεῶ
 ζῶντι καὶ ἀληθινῶ. θεὸν οὐκ οἶδε
 Χριστὸν ἐσταυρωμένον, καὶ τῶ
 κόσμῳ κηρύττει, τεταρσικῶς, ὅτι μὴ
 σφάλλεται.

Καὶ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς ἀδελ-
 φοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου,
 ἢ θεφίας, κατὰ γέλλων ὑμῖν καὶ μὲρ-
 πύειον τῆς θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέ-
 ναι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦ Χριστὸν,
 καὶ τῶτον ἐσταυρωμένον.] ἰδοὺ δὲ
 σαφῶς καὶ μὲρπύειον τῆς θεοῦ λέ-
 γων καταγγέλλει τῶ κόσμῳ Χρι-
 στὸν Ἰησοῦν, ἐπήραγε, καὶ τῶτον
 ἐσταυρωμένον. θεὸς οὐκ ἄρα ὅτι ὁ
 σαυρὸν δὲ ἡμεῖς ὑπομείνας Χριστὸς
 Ἰησοῦς· οὐ καὶ τὸ μὲρπύειον ἐκ
 ὑπεροχῆς λόγου καὶ θεφίας κοσμικῆς
 καταγγέλλεται τῶ κόσμῳ διὰ τῆς
 ἀγίων ἀποστόλων, ἀλλ' ὡς ἐν δυνά-
 μετι πνύματι.

Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τε-
 λείοις· θεφίαν δὲ οὐ τῆς αἰῶνος· τοῦ-
 του, οὐδὲ τῆς ἀρχόντων τῆς αἰῶνος·
 τοῦτου, τῆς καταρρυμένων· ἀλλὰ
 λαλοῦμεν θεοῦ θεφίαν ἐν μυστηρίῳ,
 Concil. Tom. 5.

Quoniam & Iudaei signum pe-
 tunt, & Graeci sapientiam querunt:
 nos autem predicamus Christum
 crucifixum, Iudaeis quidem scanda-
 lum, gentibus autem stultitiam. An
 non quiuis, obsecro, fateri debet,
 euangelicam praedicationem om-
 nes quotquot per orbem sparsi
 sunt, ad veram Dei cognitionem
 inuitare? At qua tandem ratione
 istuc alicui ambiguum esse queat?
 At cuiusmodi, quaeso, Christum
 crucifixum sacri doctores praedi-
 cant? Numquid solum homi-
 nem nostri similem, qui mortem
 in cruce pertulisset; ita ut iam in
 simplicem hominem mundus credat?
 Absit. Credidimus enim in
 Deum viuum & verum. Chri-
 stum proinde crucifixum Deum
 esse norat, mundoque, quod in il-
 lum credens non erret, intrepide
 annuntiat.

Et ego cum venissem ad vos fra-
 tres, veni non in sublimitate sermo-
 nis, aut sapientiae, annuntians vobis
 testimonium Christi. Non enim iu-
 dicavi me scire aliquid inter vos, ni-
 si Iesum Christum, & hunc cruci-
 fixum. Ecce hic cum Dei testimo-
 nium mundo se annuntiare liqui-
 do exponat, mox tamen Chri-
 stum Iesum adiungit, & eum cru-
 cifixum. Deus igitur est Christus
 Iesus, qui crucis supplicium no-
 stri causa sustinuit. Cuius quoque
 testimonium mundo per sanctos
 apostolos annuntiatum est, non
 sermonis eminentia, mundanae
 ve sapientiae fastu, sed Spiritus
 virtute, & ostensione.

Sapientiam autem loquimur in-
 ter perfectos: sapientiam vero non
 huius saeculi, neque principum huius
 saeculi, qui destruuntur: sed loqui-
 mur Dei sapientiam in mysterio,
 S ij

1. Cor. c. 1.
 v. 22.

1. Cor. c. 1.
 v. 1.

1. Cor. c. 2.
 v. 6.

qua abscondita est, quam predestinauit Deus ante secula in gloriam nostram; quam nemo principum huius seculi cognouit. Si enim cognouissent, nunquam Dominum glorie crucifixissent. Si Christi mysterium, quod mundo annuntiatum est, Dei sapientia est, neque tamen Christus in quem fides exigitur, ut male nescio quomodo quibusdam persuasum est, verus Deus est; quomodo sacramentum hoc sublime & sapiens est, si homines a vera Dei cognitione abducit, & ab orbe terrarum, ut homini diuinum cultum imperiatur, exigit? Verum non ita res habet. Profundum enim & sapiens mysterium est, quippe quod in errorem abductos ad Deum rursus reducat. Iure igitur meritoque & Deus appellatur Christus, & gloria Dominus crucifixus perhibetur.

1. Cor. c. 3. v. 10.

Secundum gratiam Dei, que data est mihi, ut sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superedificat. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere prater id quod positum est, quod est Christus Iesus. Si Christo perinde ac fundamento cuiquam innitimur, & per fidem super eum construimur, & ipse omnium est salus; qui fieri potest, ut verus Deus non sit? cum in eo consistant omnia, fidesque nostra de ipso sit, non sicut de homine quopiam nostri simili, siquidem creaturam non adoramus, sed eum qui veritate & natura Deus est.

1. Cor. c. 3. v. 16.

Nescitis quia templum Dei estis vos, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Si Christi spiritum

πλὴν ἀποκεκρυμμένῳ, ἡὼς παρω-
 εσον ὁ θεὸς παρὰ τῶν αἰώνων εἰς δό-
 ξαν ἡμῶν. ἡὼς οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων
 τῶν αἰώνων τοῦτου ἐγνώκεν. εἰ γὰρ
 ἐγνώσαν, ἔκ ἀνὸς τοῦ κώλου τῆς δό-
 ξης ἐξώφεσαν.] εἰ θεὸς ἡ θεία τὸ
 μυστήριον Χριστοῦ, εἴτα τῶν κόσμων
 κηρύσσεται, καὶ θεὸς ἐκ ἐστὶν ἀληθῶς
 καὶ τὸ ἕσθαι ἐκ οὐδὲ ὅπως δοκοῦν,
 καὶ εἰς αὐτὸν ἡ πίστις· πῶς ὅτι τὸ μυσ-
 τήριον ἡ θείον, εἰ τῆς ἀληθείας θεο-
 γνωσίας ἀποκομίζετ' ἐκ τῆς τῆς
 γῆς, καὶ λατρεύειν ἀνθρώπου ἢ οἰ-
 κουμηνικῶς ἀποτελεῖ; ἀλλ' οὐ τῆς
 ὅτιν ἀληθῆς. ἡ θείον δὲ τὸ μυστήριον,
 ὅτι θεὸς παρὰ τῶν αἰώνων πεπλανημέ-
 νος. θεὸς ἄρα ὁ Χριστός· εἴρηται δὲ
 καὶ δικαίως κώλος τῆς δόξης ὁ ἐξω-
 φημύ.

Κατὰ τὴν χάριν τῆς θεοῦ πλὴν
 δοθεῖσάν μοι, ὡς ἡ θείον ἀρχόντων
 θεμέλιον ἔθηκεν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπι-
 κοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἀλλ' οὐδεὶς
 διώσεται θεῖον παρὰ τοῦ κείνου, ὅς
 ὅτιν Ἰησοῦς Χριστός.] εἰ ἐπεξηρήσιμε-
 στα κατὰ τὴν ἑνὲ θεμέλιον Χριστῶν,
 καὶ ἐπὶ αὐτῶν διὰ πίστεως οἰκοδομῶ-
 μεθα, καὶ ἐστὶν αὐτὸς ἡ πάντων ἀ-
 σφάλεια, πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι θεὸς ἀλη-
 θῶς, ὁ ἐκ αὐτοῦ πάντα, καὶ ἡ ἡ θείον
 πάντων πίστις; οὐ κατὰ εἰς ἕνα τῶν
 κατὰ ἡμᾶς, ὅτι μὴ κλίσις λελασθῶ-
 καμῶν, ἀλλὰ θεὸς τῶ φύσει καὶ ἀ-
 ληθῶς.

Οὐκ οἶδατε, ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστὶ
 ὑμεῖς, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς θεοῦ οἰ-
 καὶ ἐν ὑμῖν; εἰ τις ἡ ναὸν τῆς θεοῦ
 φθείρει, φθερεῖ τῆτον ὁ θεός. ὁ γὰρ
 ναὸς τῆς θεοῦ ἅγιός ὅτιν, οἱ ἡνῆς
 ἐστὶ ὑμεῖς. εἰ τὸ πνεῦμα Χριστοῦ

ἡ θείον

ANNO
CHRISTI
431

δεξιμοί, ναός θεοῦ χημαλίζουμι,
πῶς οὐ θεὸς ἀληθῶς, ὁ δὲ ὄν ἡμεῖς
ἐσμὲν ναοὶ θεοῦ;

Ὡστε μὴ παρὸ καρποῦ κρίνετε,
ἕως αὐτῆς ἡμέρας, ὅς καὶ φώτισα
τὰ κρυπτά τῶν σκότειον, καὶ φανερώσα
ταῖς βελῆσιν τῶν καρδιῶν. Ἐπότε ὁ ἔπα-
νος γνήσεται ἐκαστῶ παρὰ τῶν θεοῦ. τὸ
κῆρυγμα ἡμῶν Ἰησοῦ τὸ Χριστὸν ὃς οὐ-
ρανὸν κατέβη καὶ παρὰ τὸν οὐρανὸν
καίτοι, ὡς καὶ πάντες παρὰ τὴν σήμε-
ραν κρινόντες τὰ κρυπτά, καὶ φανεροῦντι
ταῖς βουλήσιν τῶν καρδιῶν. ὅτι δὲ καὶ
ἐπαγγέσθαι τῶν δικαίων, πεπληροφο-
ρήματα. τοῖς γὰρ ἐσπικόσιν ἐκ δεξιῶν
ἐρεῖ· δότε οἱ ἀδελφοὶ ἡμεῖς τῶν πατρῶ-
ν μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμέ-
νην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ κατὰ βολῆς
κόσμου. ὅτε τοίνυν ἐπαγοῦντος Χρι-
στοῦ, τὸ ἐπαγγόν ἐκαστῶ γνήσεται φη-
σι παρὰ τῶν θεοῦ, πῶς οὐ θεὸς ὄντιν
ἐναργῶς;

Ἡ ἐκ οἰδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν
ναὸς ἐστὶν ἐν ὑμῖν ἀγίου πνεύματος ὄντιν,
ἃ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ ἐκ ἐστέ ἑαυτῶν;
ἠγορεύθητε γὰρ ὑμῖν. δοξάσατε δὴ τὸ
θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν. εἰ γὰρ πνεύ-
μα Χριστοῦ λαβόντες, γεγόναμεν
ναοὶ θεοῦ, ἃ ἐκ ἐσμὲν ἑαυτῶν, ἀγορεύ-
σάντες τῷ αἵματι αὐτοῦ, ὡς μηκέτι ζῶ-
ντες ἑαυτοῖς, ἀλλὰ τῷ κυρίου ἡμῶν
πῶς ὁ θεὸς ὁ Χριστὸς ἐναργῶς, ὁ δὲ
ὄν καὶ ναοὶ θεοῦ ἐσμὲν ἡμεῖς, ὡς καὶ ὡς
παρὰ τὸν οὐρανὸν;

Περὶ τῆς βεβήσεως οὐκ εἶδω-
λοῦτων, οἰδαμεν ὅτι οὐδὲν εἶδω-
λόν ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεός,
εἰ μὴ εἷς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγού-
μενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανοῖς, εἴτε ἐπὶ
τῆς γῆς· ὡς περ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύ-

scipientes, templum Dei sumus; quomodo verus Deus censendus non est, per quem templum Dei constituimur?

Itaque nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat Dominus, qui et illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit unicuique a Deo. Dominum nostrum Iesum Christum olim e caelis descensurum expectamus, cui occulta iudicaturus, cordiumque consilia patefacturo sistemur omnes. Quod is autem iustos sit commendaturus, edocemur, quod ad illos, qui a dextera illi assistent, ita dicturus sit: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Cum igitur Christo laudante suam vnicuique a Deo laudem tributum iri diserte praedicet, quomodo Christum Deum esse non manifeste apparet?

An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri? Empti enim estis precio magno. Glorificate et portate Deum in corpore vestro. Si Spiritu Christi accepto facti sumus templa Dei, redempti sanguine illius, ita ut iam non ultra in nostra ipsorum potestate simus, neque nobis ipsis iam amplius vivamus, sed illi, qui nos mercatus est; quomodo perspicuum non est, Christum, per quem templa Dei efficitur, verum esse Deum?

De fscis autem, quae idolis immolantur, scimus quia nihil est idolum in mundo, et quod nullus est Deus, nisi unus. Nam etsi sunt, qui dicuntur dii, sive in caelo, sive in terra, (siquidem sunt dii multi, et domini

multi) nobis tamen vnus est Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum; & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Si vnus solus est Deus, & alius præter illum nullus; assumitur autem in vnam deitatis naturam & vnus ille Iesus Christus quoque, per quem existunt omnia; Deus vtique erit Christus, vt qui etiam tum, cum ex muliere natus, appellatus est Iesus Christus, immote in Patris consubstantialitate subsisteret. Id etiam animaduertere hic licet, nempe quod omnia per vnum illum, quem Iesum Christum ipse vocat, tamquam per vnum Filium secundum dispensatoriam vniorem condita esse affirmet.

ελοι πολλοί· ἡμῖν δὲ εἷς θεός ὁ πατήρ, ὃς οὐ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτόν.] εἰ μόνον εἷς ὄντι θεός, καὶ ἕτερον παρ' αὐτὸν οὐδεὶς, συμπαραλαμβάνεται δὲ εἰς τὴν μίαν τῆς θεότητος φύσιν ὁ εἷς Χριστὸς Ἰησοῦς, δι' οὗ τὰ πάντα· θεὸς οὐκ ἄρα ὄντι * ἐν ὁμοιοσιότητι τῆς πατρὸς νοοῦμενον θεϊκῶς, καὶ ὅτε κερχημάπηκεν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡγρόμενον ἐκ ζωαγκῶς. Ἐπιτηρήσαι δὲ χρῆ, ὅτι Χριστὸν Ἰησοῦν ὀνομάσας, δι' αὐτόν τὰ πάντα ἡμέτεροι φησὶν, ὡς ἐνός ὄντος ἡοῦ καθ' ἐνωσιν ὀνομαστικῶς.

1. Cor. c. 9. v. 21.

Factus, inquit, sum iis qui sine lege erant, tamquam sine lege essem; cum sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi. Si Christi legem habens, Dei legem habet, quomodo Christus non est Deus?

Ἐγρόμενον, φησὶ, τοῖς ἀνόμοις ὡς ἀνόμος, μὴ ὡν ἀνόμος θεῶν, ἀλλ' ἐνόμος Χριστοῦ.] εἰ ὁ Χριστὸς νόμον ἔχων, νόμον ἔχει θεοῦ, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

1. Cor. c. 10. v. 32.

Sine offensione estote Iudæis & gentibus, & ecclesie Dei. Aduerte hic rursus, quod eam ecclesiam, quam Dei hoc loco appellat, Christi esse intelligat.

Ἀπεὸ σκοποὶ καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε, καὶ ἔλλησι, ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ.] σημειωτέον, ὅτι θεοῦ λέγων τὴν ἐκκλησίαν, Χριστὸς πάλιν οἶδεν αὐτὴν.

1. Cor. c. 11. v. 3.

Volo autem vos scire, quod omnis viri caput Christus est, caput autem mulieris vir; caput vero Christi Deus. Beatus Lucas dum Christi geneologiam texit, a Ioseph exorsus, paulatim ad Adam vsque ascendit, ac tandem infert: Qui fuit Dei; ipsum nimirum creatorem Deum principii loco homini assignans. Pari itaque modo omnis viri caput Christum definimus. per ipsum enim conditus, & ad ortum euectus est. Non quod Dei Filius creationis illius instrumentum vel minister extiterit; sed quod tamquam natura-

Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ὄντι· κεφαλὴ δὲ ζωαγκῶς, ὁ αἰὴρ· κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ, ὁ θεός.] ὁ μακάριος Λουκάς τὸ περὶ Χριστοῦ ἡγεαλογίαν ἡμῖν συνπεθεῖς, ἀρχεται μὲν ἀπὸ τῆς Ἰωσήφ, εἶτα φθάσας ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, ἐπιφέρει, λέγων· τῆς θεοῦ· ἄρχων τῶ ἀνθρώπου θεοῦ. οὐτως εἶπεν· φησὶ μὲν παντὸς ἀνδρὸς κεφαλὴν τὸν Χριστόν. πεποιήθη γὰρ δι' αὐτόν, καὶ ἀρτήθη πρὸς ἡμέτερον οὐχ ὑπουργικῶς κλιζόντος αὐτὸν τῆς ἡοῦ, * θεουργικῶς δὲ μάλλον, ὡς φύσις * ἡμῶν.

Luc. c. 3. v. 38.

ANNO
CHRISTI
434

δημιουργοῦ. κεφαλὴ δὲ ζωακὸς
ὁ αἰὴρ, ὅτι ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἐλή-
φθη, καὶ αὐτὸν ὡσπερ ἐχά τι πῶ δε-
χόμενος. κεφαλὴ δὲ ὁμοίως τῆς Χει-
σοῦ ὁ θεός, ὅτι ὅξ αὐτοῦ καὶ φύσιν.
γεννητῆται γὰρ ὁ λόγος ἐκ τῆς θεοῦ καὶ
πατρὸς. εἴτα πῶς οὐ θεὸς ὁ Χεισοῦς,
οὗ κεφαλὴ τέθειται καὶ φύσιν ὁ πα-
τήρ; Χεισὸν δὲ ὅταν λέγοιμι, εἰ αἰ-
θεροπέια μορφή πεφηνότα ὡ ἐκ
θεοῦ λόγον ἐνοῶ.

Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς
ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν, λέγει ἀνά-
θεμα Ἰησοῦ· καὶ οὐδεὶς διώαται
εἰπεῖν, κύριε Ἰησοῦ, εἰ μὴ ἐν πνεύ-
ματι ἁγίῳ. διαίρεσις δὲ χαρισμά-
των εἰσι, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα καὶ διαί-
ρεσις διακονῶν εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς κύ-
ριε· καὶ διαίρεσις ἐνεργημάτων
εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν ὅσα
τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.] εἰ τὸ λέγειν, ὅτι
ἐκ ἐστὶ φύσις καὶ ἀληθεία θεοῦ ὁ Χρι-
σοῦς, οὐδὲν ἕτερον ὄσιν, ἢ εἰπεῖν ἀνά-
θεμα Ἰησοῦ· ὅ ἐκβάλλοντες αὐ-
τοῦ τῆς ἐξ καὶ ἀλήθειαν Ἰησοῦ, ἐκ ἐν
ἁγίῳ πνεύματι τῶ ποιοῦσι. καὶ εἰ
πᾶς τῶ χαρισμάτων διαίρεσις ποτὲ
μὴ ἐνεργεῖν τὸ πνεῦμα φησι, ποτὲ
δὲ αὐτὸν κύριον, ποτὲ ἢ τὸ αὐτὸν
θεόν· οἶδεν ἄρα θεὸν ὄντα Χεισὸν, ἢ
ὡς θεὸν ἐνεργῶντα διὰ τῆς πνεύμα-
τος, καὶ ὡς κύριε καὶ φύσιν δια-
νέμοντα μετ' ὁμοιότητος, ὡσπερ ἀν-
έλκοιτο, πᾶς ἀνάθεν δωρεάς. μνημο-
νῶσαι δὲ δεῖ, ὅτι καὶ ὁ Γαῦλος ἔφη
πρὸς Χεισοῦ, ὡς ἐνεργησάτος αὐτοῦ
εἰ διδάσκει πνεύματος ἁγίου.

Καὶ οὐ μὴ ἔτεπο ὁ θεὸς ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλοις, δεύ-

Quosdam, inquit, posuit Deus in ecclesia, primum apostolos, secum-

lis rerum opifex diuina virtute il-
lum produxerit. Caput autem
mulieris est vir: quandoquidem
ex carne illius sumpta est, ipsum-
que tamquam quoddam sui ini-
tium fortita est. Caput itidem
Christi Deus est: siquidem natu-
raliter ex ipso est. Verbum nam-
que ex Deo & Patre genitum est.
Iam qua ratione Christus, cuius
caput secundum naturam posi-
tus est Deus Pater, non erit Deus?
Cum autem Christum appello,
Dei Patris Verbum intelligo,
quod in humana natura apparuit.

Ideo notum vobis facio, quod ne-
mo in spiritu Dei loquens, dicit ana-
thema Iesu: & nemo potest dicere,
Dominus Iesus, nisi in spiritu san-
cto. Diuisiones vero gratiarum sunt,
idem autem Spiritus: & diuisiones
ministrationum sunt, idem autem
Dominus: & diuisiones operatio-
num sunt, idem vero Deus, qui ope-
ratur omnia in omnibus. Sane si
nihil aliud est dicere Christum non
esse verum & naturalem Deum,
quam dicere anathema Iesum;
qui illum re ipsa Iesum esse infi-
ciantur, illi utique in Spiritu san-
cto istuc neutiquam faciunt. Rur-
sum si gratiarum diuisiones inter-
dum Spiritum, nonnunquam ve-
ro eundem Dominum, aliquan-
do autem eundem Deum operari
profitetur, Christum ergo Deum
esse non ignorat, qui per Spiritum
operetur ut Deus, quique
caelestia dona, quibuscumque &
quomodocumque voluerit, tam-
quam natura Dominus non abs-
que auctoritate distribuat. Quod
autem Christus in virtute Spiritus
sancti operetur, id Paulus de
eo loquens, eiusmodi oratione
deinceps explanat.

1. Cor. c. 12.
v. 3.

1. Cor. c. 12.
v. 28.

do prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationū. Cum enim Deus isthac efficere perhibeatur, Christus est qui operatur: quandoquidem is est, qui apostolos in ecclesia collocavit, quique doctores in eadem instituit; quibus quoque, vt virtutes operantur, vim impertiuit. Dedit namque sanctis apostolis potestatem, vt omne morborum ægritudinumque genus in populo grassantium curarent.

περον παροφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων.] θεὸς λεγομένου ταῦτα κατορθοῦν, Χριστὸς ὁ ἐνεργήσας ἔστιν. ἔθετο γὰρ τῶν ἀποστόλοις αὐτὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ μέγροι καὶ διδασκάλους, ἐνεργήσαι καὶ δυνάμεις. δέδωκε γὰρ ἕξουσίαν τοῖς ἀγίοις μαθηταῖς, θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

1. Cor. c. 16. v. 21.

Salutatio mea manu Pauli: Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema, maranatha. Ecquem obsecro Dominum hoc loco vocat? in confesso est enim, tam ipsum Filium, quam Spiritum quoque sanctum Dominum vocari, & Dominum esse. Scriptum est enim: Spiritus Dominus est. Sane beati Pauli mens in ipsum Iesum hic fertur.

Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὸς Παύλου, εἷς οὐ φιλεῖ.] κύριον, ἢ τὸ ἀνάθημα, μαρναθά.] ἀρεῖ ἕνα φησὶ κύριον ἐν τούτοις; κύριον μὲν γὰρ ὁμολογεῖ μὲν ὡς, καὶ αὐτὸς ὁ υἱός· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα. ὁ γὰρ κύριος, φησὶ, τὸ πνεῦμα ἔστιν. ὁ δὲ γὰρ τῆ μακαρίου Παύλου σκοπὸς ἐν τούτοις εἰς αὐτὸν * σιωπεῖν ἐστὶν.

1. Cor. c. 8. v. 5.

Vnus est Dominus Iesus Christus. Itaque anathemate percutit omnem omnino hominem, qui illum non diligit. Is autem Christum non diligit, qui neque natura neque veritate Dei Filium esse agnoscit; sed a Dei Verbo sciungit, ac veluti in secundum ordinem reiicit. Atque ita dum vnum Dominum Iesum Christum in duos diuidit, dispensationis mysterium atroci iniuria afficit.

Ἰησοῦ. εἷς γὰρ, φησὶ, κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. ἀνάθημα ἔστι τὸ πνεῦμα μὴ φιλοῦντα αὐτόν. οὐ φιλεῖ ὁ αὐτόν, ὁ μήτε φύσις, μήτε ἀληθεία λέγων ἡὸν εἶναι τῆ θεοῦ, ἀλλὰ ὡς ἐν δύοτερον πᾶσι θεοῖς ὡς τὸ ἐκ θεοῦ λόγον, καὶ τὸ τῆς οἰκονομίας ἀδικῶν μυστήριον διὰ τῆς τέμνειν εἰς δύο ἕνα κύριον καὶ Ἰησοῦν.

Ex posteriori ad Corinthios.

2. Cor. c. 2. v. 14.

DEO autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco: quia Christi bonus odor sumus Deo in iis qui salui fiunt, & in iis qui pereunt. Quod si Christus paternae cognitionis bonus odor est, quomodo pōs οὐ θεὸς ὁ Χριστὸς, εἴπερ ἔστιν αὐτὸς ὁσμὴ τῆς γνώσεως τῆ πατρὸς; οὐ

Ἐκ τῆς παρὰ Κορινθίους β'. Τῷ θεῷ χάρις πάντοτε, τῷ θριαμβεῖν ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τῷ ὁσμῶ τῆς γνώσεως αὐτοῦ. Φανεροῦν δὲ ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· ὅτι Χριστὸς ἀσπασμὸς ἐστὶν καὶ ἐν τοῖς σωζομένοις, καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις.] εἶτα πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστὸς, εἴπερ ἔστιν αὐτὸς ὁσμὴ τῆς γνώσεως τῆ πατρὸς; οὐ

ANNO CHRISTI 431.

οὐ γὰρ ἐν γὰρ τῇ ἀνθρώπου φύσει τίς ἔστι θείας φύσεως βίωσιν ἀναμάτου ἵς ἀπὸ δὲ ἄλλ' ὡσπερ ἡ τῆς ἀνθρώπου φύσεως ὁσμή σημαίνει περ πάντως ἀνθρώπου, ἔτω καὶ ἡ τῆς θεότητος, θεόν. εἰ δὲ Χριστὸς βίωσιν τῆς πατρὸς ἑστὶ λέγεται, καὶ ἐστὶν ἀληθῶς πῶς οὐ θεός ὅστις Χριστός, καὶ εἰ γέγονεν ἀνθρώπος οἰκονομικῶς ὁ οὐκ θεὸς πατρὸς λόγος;

Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐπεξεραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ἐπὶ πάντων ἀνθρώπων. Φανεροὶ μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιστολὴ Χριστοῦ, διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐπεξεραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνύματι θεοῦ ζῶντος, ἐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίνας. Ἐφη περ θεὸς δι' ἐνὸς τῶν ἀγίων πνευματικῶν ἐν τῷ κατὰ ἐκείνους, λέγει κύριος, διδοὺ νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοῖς. γὰρ γὰρ τὸ πῶς ἐπιστολὴ Χριστοῦ, γράφοντος ἡμῖν ἐκ ἐν μέλανι τὸ αὐτῶν δοκοῦν, ἀλλ' ἐν πνύματι θεοῦ ζῶντος· ἐκ διακονικῶς μάλλον, ἀλλ' ἵνα οὕτως ἐπιγράψω, αὐτοῦ γινώσκων ἴδιον γὰρ αὐτῶν τὸ πνύμα ὅστις. εἶτα πῶς οὐ θεός, ὁ ἐν ἴδιον πνύματι γράφον ἡμῖν τῆς θεογνωσίας τὴν ὁδόν; καὶ τῶν Ἰουδαίων Φησὶν.

Ἀλλ' ἐπεφάνη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἀρετὴ γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης διαμυρῆς μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ κατεργάται. ἀλλὰ ἕως τῆς σήμερον, ἡμεῖς ἀναγινώσκονται Μαυροῖς, κάλυμμα ἐπὶ τῶν καρδίων αὐτῶν κείται. ἡμεῖς δ' αὖν ἐπιγέφυκα πρὸς κύριον, κατεργάται τὸ κάλυμμα. ὁ δὲ κύριος τὸ πνύμα ὅστις.

Concil. Tom. 5.

Deus non est? Haud namque in humana natura diuinæ naturæ fragrantiam compererit quispiã: sed quemadmodum humanitatis odor plane hominem, ita diuinitatis odor Deum indicat. Iam si Christus bonus Patris odor appellatur, vereque est, quomodo Deus non est, etiam si illud ipsum Dei Patris Verbum dispensatione homo factum est?

Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, qua scitur & legitur ab omnibus hominibus: manifestati quod epistola estis Christi, ministrata a nobis, & scripta non atramento, sed spiritu Dei; non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. Deus per quemdam ex prophetis alicubi sic loquitur: *Post illos dies, dicit Dominus, dabo*

leges meas in mentem eorum, & in corda eorum inscribam eas. Facti proinde sumus epistola Christi, qui legis suæ decreta non atramento, sed viuentis Dei spiritu in nobis describit: atque hoc ipsum non per modum ministerii, sed per propriam (vt ita dicam) efficacitatem: siquidem Spiritus ipsi proprius est. At quo ergo modo is Deus non est, qui diuinæ notitiæ rationes proprio Spiritu nobis inculpat: De Iudæis subiūgit.

Sed obtusi sunt sensus eorum. Vtque enim in hodiernum diem idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non reuelatum, (quod in Christo euacuatur) sed vtsque in hodiernum diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Cum autem conuersi fuerint ad Dominum, auferetur velamen. Dominus autem spiritus est:

Vbi autem spiritus Domini, ibi libertas est. Si legis & prophetarum finis est Christus, neque velamen quod veteris testamenti lectioni cohaeret, tollitur, nisi per solum Christum; quomodo rationi consentaneum erit, ipsum nudum esse hominem existimare, & sola filiationis appellatione honoratū? An non hac opinione fieret, vt fides nostra non collimaret in Deum, tamquam in finem, sed in hominem nostri similem? Eo autem quid aut dici aut cogitari queat absurdus?

2. Cor. c. 4. v. 3.

Quod si etiam opertum est euangelium nostrum, in iis qui pereunt, est opertum, in quibus Deus huius saeculi excacauit mentes infidelium, vt non fulgeat illis illuminatio euangelii gloriae Christi, qui est imago Dei. Si, vt quidam sentiunt, Christus est homo communis, sola personarum vnione cum Dei Verbo societatem habens, (ad hunc enim modum loquuntur illi) quomodo in illis qui pereunt, euangelium illius absconditū est? Gentes enim non Deum, sed hominem nostri similem esse persuasum habent. Quomodo item occaecati sunt a fatana, qui de homine sentiunt, quod homo est? Qualis praeterea illuminatio in Christi euangelio est, si ipse Deus non est, neque vt Deus glorificatur? Qui denique imago Dei est, si ea solum attingit, quae humanae sunt naturae; neque id re ipsa obtinet, vt Filius & Deus sit?

2. Cor. c. 5. v. 9.

Et ideo contendimus siue absentes, siue praesentes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat unusquisque deum suum, et bema...

οὐ δὲ τὸ πνεῦμα κρείου, ἐκαὶ ἐλθῶν... εἰ τέλος νόμου καὶ προφητῶν... ὁ Χριστός, καὶ ἐκ ἀποκαλύψεως τὸ κελύμμα τὸ ἐπὶ τῆ ἀναγωγῆς τῆς παλαιᾶς διαθήκης, εἰ μὴ ἐν μόνῳ τῷ Χριστῷ ποῖον ἔχει λόγον τὸ ἀνθρώπων αὐτὸν οἰεῖσθαι κοινὸν ὑπαρῆσαν, μὴ τῆ τῆς ὑπόθετος προσωποεἰα τελεμνημένων; διέσκεπται γὰρ αὐ οὕτως ἔχει τὸ τῆς πίστεως ἡμῶν τέλος ἐκ εἰς θεὸν μᾶλλον, ἀλλ' εἰς ἕνα τῶν καθ' ἡμᾶς ὅπως ὅτι τῶν ἀποποπτώτων.

Ei δὲ καὶ ἐστὶ κεκαλυμμένον τὸ διαφέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ὅτι κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς ἐξ αἰῶν... τοῦτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάζεσθαι φωτισμὸν τὸ διαφέλιον τῆς διδασκαλίας Χριστοῦ, ὅς ὅστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. εἰ καὶ τὰ γε τὸ ἴσος δοκοῦν κοινὸς ἀνθρώπος ὅστιν ὁ Χριστός, ἐνώσθη μὴ τῆ κτ' προσωποεἰα τὴν σωφραν ἔχων πρὸς τὸν θεὸν λόγον. φασὶ γὰρ οὕτως αὐτοῖ πῶς ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις κεκαλυμμένον ὅτι τὸ διαφέλιον τοῦ θεοῦ; διακρίνεται γὰρ τὰ ἔθνη, οὐχ ὅτι θεὸς ὅστιν, ἀλλ' ὅτι καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπος. πῶς ἢ καὶ τετύφλων τῶν σατανᾶ οἱ πρὸς ἀνθρώπου λέγοντες, ὅτι ἀνθρώπος ὅστιν; ποῖος δὲ καὶ φωτισμὸς ἐνεστὶ τῷ διαφέλιῳ Χριστοῦ, εἰ μὴ θεὸς ὅστιν, καὶ ὡς τὸ ὑπαρῆσαν δεδξασται; πῶς δὲ αὐ εἶη καὶ εἰκὼν τοῦ θεοῦ, εἰ μέλει μόνων τῶν τῆς ἀνθρώποπιτος ἀφηνεῖται, ἐκ ἔχων τὸ εἶη καὶ ληθῆσαι ὑὸς καὶ θεός;

Διὸ καὶ φιλοτιμύμεθα, εἴτε ἐνδημιῶντες, εἴτε ἐκδημιῶντες, διὰ ἄρεσιν αὐτῶν εἶη. Ἐδὲν γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἡμᾶς ἑαυτοῦ, ἵνα διακομισθῆται ἕκαστος τῷ...

ANNO
 CHRISTI
 431.

διὰ τῆ σώματος, πρὸς ἃ ἔπεραξεν,
 εἴτε ἀγαθόν, εἴτε φαῦλον.] εἰ πάσαι
 τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ τὸ βιαρεσθῆναι τῶ
 θεῷ, φιλοτιμούμεθα δὲ ποιοῦντες Φαί-
 νεσαι τῶ Χριστῷ, τὸ ἀνθερῶπις δὲ
 σκεῖν ἑαυτοῦ μέτροι· πῶς οὐ θεὸς
 ἐναργῶς ὁ Χριστός; καὶ εἰ κρινεῖ τίς
 οἰκουμένῳ αὐτοῦ, ἐνός ἐναννομοῦ-
 του λεγομένου καὶ κριτοῦ πρὸς δὴλον
 ὅτι καὶ κατὰ τὸ θεοῦ ὅστι, καὶ εἰ γέρονε
 σαρκὸς ὁ λόγος.

Ἡ γὰρ ἀγάπη τῆ θεοῦ σωτὴρ ἡ-
 μας, κρίνωτας τὸτο, ὅτι εἰ εἰς ὑπὲρ
 πάντων ἀπέθανεν, ἅρα ὅ πάντες
 ἀπέθανον. καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθα-
 νεν, ἵνα ὅ ὄντες, μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶ-
 σιν, ἀλλὰ τῶ ὑπὲρ αὐτῶν ὀνομασθέντι
 καὶ ἐγεγενῆκε. εἰ πάντες ἐν ἑσμεν, καὶ
 αὐτῶ ζῶμεν ἀγαθῶν, κατὰ σεμνῶν ὄν-
 τες δηλονότι ὅ ἑαυτῶν βίῳ διὰ
 γὰρ τῆ χεῖρα πληροῦν τὸ θέλημα
 αὐτοῦ, ζῶμεν δὲ τῶ Χριστῷ πῶς οὐ
 θεὸς εἶναι αὐτῶ, ὡς κεχρησθημεθα, καὶ ζῶ
 αὐτοῦ δαζοῦμεν, ὡς ὑπὲρ ἡμῶν πεθνεῶ-
 τι, καὶ περιμενῶν πάντας ἁμαρτίας τῶ
 ἰδῶ;

Υπὲρ Χριστοῦ οὐκ ἠρεσθῶμεν,
 ὡς τῆ θεοῦ ἑαυτοῦ καλοῦτος δι' ἡμῶν
 θεοῦ μετὰ ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγη-
 τε τῶ θεῷ. ὅτι πῆρησθον, ὅτι πρε-
 σβύοισι μὲν ὑπὲρ Χριστοῦ, ἑαυ-
 τοῦ καλεῖσθαι δὲ λέγουσιν ἡμᾶς ὑπὲρ
 τῆ θεοῦ. εἴτε πάλιν θεοῦ μετὰ, φη-
 σὶν, ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῶ
 θεῷ. θεὸς οὐκ ἅρα καὶ Χριστός,
 ὡ καὶ καταλλάγημεν, θεῷ καταλά-
 λημεθα.

Ἀλλ' ἐν παντὶ σωσθέντες ἑαυ-
 τῶν, ὡς θεοῦ δῆκονοι.] ὅ θεοῦ
 λεγομένοι εἶναι δῆκονοι, εἰρήνωται
 Concil. Tom. 5.

quisque propria corporis, prout ges-
 sit, siue bonum, siue malum. Si in
 vnum hoc sancti incumbunt om-
 nes, vt Deo placeant, repudiatō-
 que mortalium fauore, eiusmodi
 nos Christo probare enixe con-
 tendimus; quomodo Christum
 Deum esse planum non est: Rur-
 sum si ille terrarum orbē iudica-
 turus est, (nec enim alius, & alius
 est legislator & iudex; sed vnus &
 idem) vel hac quoque de causa
 perspicuum euadit, quod Deus
 est, tametsi incarnatus est.

Caritas enim Christi urget nos, 2. Cor. c. 5.
 estimantes hoc; quoniam si vnus pro
 omnibus mortuus est, ergo omnes
 mortui sunt. Et pro omnibus mor-
 tuus est Christus; vt & qui viuunt,
 iam non sibi viuunt, sed ei qui pro
 ipsis mortuus est, & resurrexit. Si
 omnes vnum in ipso sumus, ipsi-
 que viuere peroptamus, vitam
 nostram vna hac ratione hone-
 stam reddentes, si Christi obse-
 cundemus voluntati, illique viuam;
 quomodo is Deus habendus
 non est, cui & obnoxii sumus, &
 cui viuere studemus, tamquam
 illi qui nostri causa mortem oppet-
 tierit, suoque sanguine omnes co-
 emerit?

Pro Christo ergo legatione fungi-
 mur, tamquam Deo exhortante per
 nos. obsecramus pro Christo, recon-
 ciliamini Deo. Obserua hic, quod
 Christi nomine legatione fun-
 gantur apostoli, quodque per se
 nos a Deo admoneri asserant.
 Deinde rursum: Obsecramus, in-
 quit, pro Christo, reconciliamini
 Deo. Deus itaque est Christus,
 quippe cui reconciliati, Deo re-
 conciliati sumus.

Sed in omnibus exhibeamus nos
 metipsos, sicut Dei ministros. Qui
 hic Dei ministri dicuntur, hi alibi

1. Cor. c. 6. v. 16.

Christi ministri appellatur. Deus itaque Christus. Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus:

Levit. c. 26. v. 12.

Quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo: & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus. Si via Dei templa sumus, veluti in habitante in nobis Spiritu, qui & Christi quoque Spiritus esse dicitur (ait enim Apostolus: Si quis Christi Spiritum non habet, hic non est eius) quomodo Christus non est Deus?

Rom. c. 8. 4. 9.

Consilia destruentes, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. At quomodo omnem altitudinem aduersus Dei scientiam se extollentem demoliemur? Aut qua tandem ratione omnem intellectum in Christi obsequium captiuum ducemus?

1. Cor. c. 10. v. 5.

Sane Verbum sponte se exinanivit, Patri vsque ad mortem factum obediens. Quando igitur ex iis quæ propter carnem, humanæque naturæ infirmitatem dispensatorie ab eo dicta vel facta sunt, quidam aduersus Filii scientiam sese erigentes, eum qui humana forma se induit, Deum verum naturalemque Dei Filium esse inficiabuntur, tunc demum omnem altitudinem se effertent comprimemus, si eorum qui isthæc sapere decreuerint, opinionationes euertemus, omnemque intellectum ad obedientiæ dispensationem conuertemus. Oportet enim Filium, qui in humanæ naturæ mensura statumque apparuit, quæ humanæ naturæ propria sunt, non auerfari.

Philipp. c. 2. v. 8.

Ex epistola ad Galatas. Galat. c. 2. v. 19. EGO enim per legem legi mortuus sum, ut Deo vivam:

καὶ Χριστὸς. θεὸς οὐκ ἄρα Χριστός. [ἡμεῖς γὰρ ναοὶ ἐσμὲν θεοῦ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεός· ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπαροικήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. [εἰ ναοὶ θεοῦ ζῶντος ἐσμὲν, ὡς ἐνοικουῦντος ἐν ἡμῖν τὸ πνεῦμα, ὁ καὶ εἶ] λέγεται τὸ Χριστὸς· εἰ γὰρ υἱός, πνεῦμα Χριστοῦ ἐκ ἐχθρῶν οὗτος ἐκ ἐστὶν αὐτῶν· πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

Λογισμοὺς, φησὶ, κατακυριώ- πτες, καὶ πᾶν ὑψώμα ἐπαυρόμε- νον καὶ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ ἀρχιμα- λωπῶντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπα- κολὴν τοῦ Χριστοῦ. [ἵνα ἴσθῃτε κα- τακυριώμεν πᾶν ὑψώμα ἐπαυρόμε- νον καὶ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ; ἢ πῶς ἀρχιμαλωπῶμεν πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακολὴν τοῦ Χριστοῦ; κατένωκε γὰρ ἑαυτὸν ὁ λόγος ἐκὼν, καὶ γέγονεν ὑπόκομος τῷ πατρὶ μέχρι θανά- του. ὅταν τοίνυν ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἢ πεπραγμένων, ἢ ἐπιτηδῶν διὰ γε τὴν σὰρκα καὶ τὸ ἀνθρώπινον, κατεπάροικη ἡμεῖς τῆς γνώσεως τοῦ ἰσοῦ, λέγοντες ἐκ εἶναι θεὸν ἀληθῆ, καὶ υἱὸν καὶ φύσιν ὡς ἐν ἀνθρώπῳ μορφῇ· τότε πᾶν ὑψώμα ἐπαυρό- μενον κατακυριώμεν, τὰς τῆς ἐπι- να φρονεῖν ἐπιτηδῶν ἀνατρέποντες δοξᾶς, καὶ ἀνατρέποντες πᾶν νόημα εἰς τὴν τῆς ὑπακοῆς οἰκονομίαν. δεῖ γὰρ ἐν τοῖς τῆς ἀνθρώπινης μέτρῃς γεγονότα ὡς υἱὸν μὴ ἀφραγῆσαι τὰ ἀνθρώπινα.

Ex t̄is π̄ρος Γαλάτας.

ΕΓΩ γὰρ διὰ νόμου νόμου ἀπέ- θανον, ἵνα θεῷ ζῆσω. Χριστῷ

ANNO
CHRISTI
431.

* 431

αἰὼν ἐσώθημα. ζῶν ἐπὶ ἐγὼ, ζῆν
 ἢ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν
 σαρκί, ἐν πίστι ζῶ τῆ θεοῦ & Θεοῦ,
 τῆ ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόν-
 τος ἑαυτὸν ὑπὲρ * ἐμοῦ.] ἢ δὲ ἀρε-
 φησὶν ἐν τούτοις ὁ θεαπέσιος Παῦ-
 λος, καλεθεῖν ἀναγκαῖον. νόμος πέθει-
 ται ἄρα Θεοῦ διὰ Φωνῆς παροφ-
 ῆς, ἔτι ὡς οὗτος ὁ ἴδιος ἐκ πί-
 στως ζῆσεται. πέθειται ἢ καὶ νόμος διὰ
 Μωσέως. νόμος τοίνυν τῶν πίστως,
 φησὶν, ἀκολουθήσας, ἀπέθανον τῶ
 νόμῳ τῶν διὰ Μωσέως ἐκ ἐνεργήσας
 τὰ ὡς ἐν σκιᾷ καὶ τύποις διωει-
 σμένα τοῖς ἔργασι. τῆτο γὰρ ὅστι,
 τὸ νόμῳ τῶν διὰ Μωσέως δοποθανεῖν,
 ἵνα θεῶ ζῆσωμεν, τῆ εἰς Χριστὸν παρο-
 σκεῖμενοι πίστι. ὅτε τοίνυν δοποθνή-
 σκομεν τῶν διὰ Μωσέως νόμῳ, τίμ
 ἐν Χριστῶ περιμύστε δικαίωσιν,
 πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός, δι ὃν κατάρ-
 γηται νόμος, ὡς διαφερούσης ἀπὸ
 τῆς πίστως; εἰ ἢ ἀνθρώπος ἀπλῶς ὡς
 ὁ Χριστός, πῶς ἀν ἐξήνετο καὶ νόμου
 κρείττων ἢ πίστις ἢ εἰς αὐτὸν;

Οὐκ ἴπρηρηγῶν ἡμῖν τὸ πνεῦ-
 μα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις, ἔξ ἔργων
 νόμου, ἢ ἔξ ἀκοῆς πίστως;] εἰ ὁ νό-
 μος ὁ διὰ Μωσέως, καὶ τοῖ Θεοῦ νό-
 μος ὦν, ἔτι λαληθεῖς δι ἀγγέλων, ἐκ
 ἐξ ἂν τῆ ἀγίου πνεύματος χρη-
 γίαν, οὔτε μὲν παροῦξ ἐνησέ υἱοὶ τὸ
 ἐνεργεῖν δυνάσται τὰ παραδοξά: κερ-
 δαίνομεν ἢ διὰ τῆς πίστως τὸ εἰς Χρι-
 στὸν ἀμφοτέρω πῶς ἐκ ἐν ἀμείνοσιν
 ἢ πίστις τῆ παλαμοῦ νόμου; καὶ εἰ ἀν-
 θρώπος ὡς ἀπλῶς καθ ἡμαῖς, πῶς
 θεῖον κατήρησε νόμον ἢ πίστις ἢ εἰς αὐ-
 τὸν; καὶ εἰ ἐσμέν ἐν ἀμείνοσιν ὅ διὰ
 πίστως μάλλον, ἢ ὁπρ ἦσαν κατ

Christo confixus sum cruci. Vivo
 autem iam non ego, vivit vero in me
 Christus. Quod autem nunc vivo
 in carne, in fide vivo Filii Dei, qui
 dilexit me, & tradidit semetipsum
 pro me. Quid diuinus Paulus hoc
 loco dicat, diligenter expenden-
 dum est. Lex quam Deus prophe-
 tarum ore promulgauerat, eius-
 modi erat: *Iustus autem ex fide*
viuet. Erat & per Moysen quoque
 lex lata. Ait ergo: Fidei legem
 complexus, legi Mosaicæ mor-
 tuus sum; hoc est, quæ veteribus
 per umbras & figuras præfinita
 erant, ea amplius non præsto.
 Hoc ipsum enim est legi Mosaicæ
 mortuos esse; quo nimirum fidei
 quæ in Christum est, adhærentes,
 Deo viuamus. Cum igitur iustifi-
 cationem, quæ per Christum con-
 tigit, potiore ducentes, legi
 Mosaicæ emoriamur; qua ratione
 Christus, per quem lex tamquam
 fide infirmior euacuatur, non erit
 Deus? Quod si vero Christus ho-
 mo tantum erat, quomodo fi-
 des in ipsum ipsa lege superior e-
 uasit?

Habac. c. 2.
v. 4.

Qui ergo tribuit nobis spiritum, Galat. c. 3.
 & operatur virtutes in nobis; ex
 operibus legis, an ex auditu fidei?
 Si lex Mosaica tametsi Dei lex es-
 set, & ab angelis promulgata es-
 set, non subministrat Spiritum
 sanctum, neque vlli eam imperti-
 ta est vim, vt miracula perpetra-
 re posset; per fidem autem quæ
 est in Christum, assequimur v-
 trumque; quomodo fides antiqua
 lege non est præstantior? Rursum
 si homo erat Christus nulla ex
 parte nostri dissimilis; qui fieri
 potuit, vt fides in ipsum diuinam
 legem aboleuerit? Si item per
 fidem maioribus bonis perfrui-
 mur, quam qui per id tempus vi-

xere, quo lex suam adhuc vim obtinebat; quomodo Christus non est Deus?

Galat. c. 3. v. 23.

Prius autem quam veniret fides, sub lege custodiebamur, conclusi in eam fidem, qua reuelanda erat. Itaque lex pædagogus noster fuit in Christo, ut ex fide iustificemur. At ubi venit fides, iam non sumus sub pædago: omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Iesu. Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Si lex pædagogus erat, haud ad alium nos dirigens quam ad solum Christum, quamuis Dei cognitionis esset magistra, quomodo Christus non est Deus? Rursum si lex per fidem, quæ est in ipsum, aboletur, eandemque a pædagogiæ munere absoluit fides, tamquam quæ institutos ad summum iam bonum euexerit; summum autem bonum non est aliud quam perfecta veritatis diuinæque notitiæ scientia; cui ambiguum esse potest, quin Deus sit Christus? Baptizati autem in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, quomodo in Christu baptizati dicimur, si Christus non est verus filius, cum vnus tantum sit natura filius? Atqui in ipsum baptizati sumus: Deus igitur est vt Filius vnus, & Dominus vnus, cum per vnionis dispensationem Verbum caro factum sit.

Galat. c. 4. v. 8.

Sed tunc quidē ignorantes Deū, iis qui natura non sunt dii seruibatis: nunc autem cum cognoueritis Deum, imo cogniti sitis a Deo, quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena elementa? Si Christum profitentes Deum cognouimus, & cogniti a Christo, cogniti dicimur a Deo, quomodo Christus non est Deus? *Ἰμὺ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, γνωθέντες αὐτῷ· πῶς*

οἰκίνο τῆ χειροῦ, καθ' οὓς ἡ ὁ νόμος· πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

Πρὸ δὲ τῆ ἐλθεῖν τὴ πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγκαλειόμενοι εἰς πλὴν μέλλουσαν πίστιν δοποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, ἐκ' ἐπ' ὑπὸ παιδαγωγῶν ἐσμεν. πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐσμε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσαθε.] εἰ παιδαγωγὸς ἡ ὁ νόμος, ἐκ' ἐφ' ἕτερον ἀναφέρων, πλὴν ὅτι μόνον Ἰησοῦ Χριστόν, καίτοι τὸ δληθοῦς θεογνωσίας διδασκαλῶν ὡν πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός; καὶ ἐκ' ἀργαῖται νόμος διὰ τῆς πίστεως τῆς εἰς αὐτόν, καὶ τὸ τῆς παιδαγωγίας αὐτῷ τέλος παραδίδωσιν, ὡς εἰς τὸ ἄκρον ἀγαθὸν ἀναφέροντες τῶν παιδαγωγουμένων. τὸ δὲ εἰς λήξιν ἀγαθὸν εἶη αὐτῶν ἕτερον οὐδὲν ἄλλο γὰρ πλὴν τῆς δληθοῦς θεογνωσίας εἶδωσιν· πῶς αὐτῶν εὐδοκαστέ τις, ὅτι θεὸς ὄντι; βαπτισόμενοι ἢ εἰς πατέρα, καὶ υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, πῶς εἰς Χριστόν βεβαπισόμεθα, εἴπερ ὄντι οὐχ υἱὸς δληθῆς, καίτοι τῆ κτ' φύσιν ἐνός ὄντος υἱός; ἀλλὰ μὲν εἰς αὐτόν βεβαπισόμεθα. θεὸς οὐκ ἄρα ὄντι ὡς υἱὸς εἶς, καὶ κύριος εἶς, καθ' ἑνωσιν οἰκονομικῶ σαρκὸς γεγονότος τῷ λόγῳ.

Αλλὰ τότε μὲν ἐκ' εἰδότες θεόν, ἐδουλώσατε τοῖς φύσιν μὴ οὔσι θεοῖς· νυνὶ δὲ γνόντες θεόν, μάλλον δὲ γνωθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἄπιστοι εἴσθε πάλιν Ἰησοῦ τὸ ἀδελφὸν καὶ πτωχὸν σοφίᾳ;] εἰ θεὸν ἐγνωκάμεν ὁμολογούμετες Χριστόν, καὶ ἐγνωσάμεθα οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

ANNO CHRISTI 431.

Εμοὶ δὲ μὴ γήγοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. ὁ μακάριος Ἰακώβ Δαυὶδ· καυχῆσομαι ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτήρι μου. ἔστι δὲ σοφὸς καὶ ἀνομιεπὴς ὁ λόγος. οὐ γὰρ ἐν ἀνθρώπῳ κατασκευάσεται γλῆμαλλον ἡμᾶς, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ. πῶς ἔν ὁ Παῦλος ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ καυχᾶσθαι φησιν; ἔτι γὰρ μάλλον ἐπὶ θεῷ τῷ ὁρατῷ σκοπὸς γὰρ οὗτος τοῖς ἄλλοις ἀγίοις. ἀλλ' ὑπαρχῶν πνευματόφορος, ἐν θανάτῳ Χριστοῦ καυχᾶσθαι φησίν. οἶδεν οὖν ἅρα θεὸν ὄντα καὶ ἀληθῆ, καὶ δι' ἡμᾶς παθόντα σαρκί.

Ex t̄is ἀδὲς Εφῆσιος.

ΠΕΡΙ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς φησὶ καὶ τῷ ἐν ἐργατοῦ τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἡ δὲ ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγαίρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἰσοσίας, καὶ δυνάμεως, καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου, οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι πύτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. ἰδοὺ ὁ ἐνηγεμενός ἐκ νεκρῶν κατέδικεν ὁ πατὴρ ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ, ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἰσοσίας, καὶ δυνάμεως, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου. ἅρα οὖν σπεύδει τῇ ὑπὲρ πάντων φύσει καθ' ἡμᾶς νοοῦμενος ἀνθρώπος, καὶ ἕτερον οὐδέν; ἢ ὅτι ὅτιν ἀληθῆς, ὡς θεὸς ἐν ἀνθρώπῳ, καὶ ὑπαρχῶν μὲν ὁμοούσιος τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πέφνηεν ὅτι αὐτῷ, ἀερολαβῶν δὲ ἔ

* al. τῶν ἀνθρώπων οἰκονομικῶς, ἵνα ἐν αὐτῷ

Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi; per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Beatus David canit: Gloriabor in Deo salutari meo. Utique sapiens, & sancto viro conueniens dictum: non enim in homine gloriari nobis fas est, sed in Deo. Quomodo ergo Paulus in cruce Domini gloriari se prædicat, cum in Deo potius id fieri oporteret? Nam hic aliorum sanctorum scopus semper extitit. Atqui etiam Paulus diuino Spiritu non carebat; & tamen in Christi morte gloriari non dubitat. Norat ergo verum Deum esse, etiam si nostri causa in carne mortem perpeffus foret.

Galan. c. 6. v. 14.

Ex epistola ad Ephesios.

SECUNDVM operationem potentie virtutis eius (est hic sermo de Deo & Patre) quam operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis, & constituens ad dexteram suam in celestibus super omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur, non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro. En illum ipsum quem ex mortuis exsuscitavit, constituit Pater ad dexteram suam supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & omne nomen quod nominatur. Numquid ergo homo nostri similis, & nihil aliud, in naturæ omnium supremæ dextera asfidet? an quod verum est, ut Deus homo factus? Verbum namque Patri, prout ab eo procedit, consubstantiale, natura humana dispensatorie assumpta, factum est homo. Quare effectum est, ut in vno eodemque simul Deus existens, & homo, & ἀνθρώπος ὁ

Ephes. c. 1. v. 19.

steret, & homo, diuina gloria redimitus.

Ephes. c. 2. v. 11.

Propter quod memores estote, quod aliquando vos eratis gentes in carne, qui dicebamini preputium ab ea qua dicitur circumciso in carne, manufacta: quod eratis illo in tempore sine Christo, alienati a conuersatione Israel, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo. Si gentes Christum non habentes, in impietate secundum hunc mundum perseuerabant; postquam autem ipsum habere coeperunt, absque Deo non fuerunt: quid ita Christus non est Deus?

Ephes. c. 3. v. 14.

Huius rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas in caelis & in terra nominatur; ut det vobis secundum diuinitas glorie sue, virtute corroborari per Spiritum eius in interiori homine, Christum habitare per fidem in cordibus vestris. Nomen hoc Christus Iesus (vt sapissime iam ante monuimus) vbique Dei Patris Verbum humana forma indutum significat. Si ergo Christus (posteaquam Verbum, quod ipsum quoque per spiritum vt Deus in nobis inhabitat, carne semel assumpsit) non est Deus; quomodo per fidem in cordibus nostris inhabitare dicitur? Rursum si communis homo est Christus, & filius ab eo diuersus, qui natura filius est, & solus ex Deo natus est; quis, quaeso, est ille, qui habitat in nobis? Aut quomodo in hominibus inhabitat per fidem? cum Ioannes de eo dilucide dicat: In hoc cognoscimus, quod in eo manemus, & ipse in nobis est, quoniam de spiritu suo dedit nobis.

1. Ioan. c. 4. v. 13.

αὐτὸς, καὶ διὰ τὸ τοῦ ἁγίου δόξης κατεσεμμένον;

Διὸ μνημονύετε, ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χηροποιήτου ὅτι ἦτε ἐν τῷ κατεσέμμένῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπληροτελειωμένοι τῆς πολιτείας Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῆς διαθηκῆς, τῆς ἐπαγγελίας ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄδιοι ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐχριστὸν ἐκέχοντες τὰ ἔθνη διεπέλωσεν ἐν ἀδελότητι καὶ τῷ κόσμῳ ἐπειδὴ ἡ αὐτῶν ἐχθήκασιν, οὐ μεμνημένους ἄδιοι πῶς ἄρα οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

ANNO CHRISTI 431.

Τούτου χάριν κάμπω τὰ γόνατά μου πρὸς πατέρα, ἐξ οὗ πάσα πατερά ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται ἵνα δώῃ ὑμῖν καὶ τὸ πλεον τῆς δόξης αὐτοῦ, διωάμει κραταιωθῆσθε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς ἔσω ἄδελφον, κατοικήσαν τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς ὀνομα, κατὰ πλειστάκις εἰρηκαμῆν, ἀδελφεία μορφῆ ἐκ θεοῦ πεφηνότα λόγον σημαίνε πνεύματος. πῶς οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν κατοικεῖ διὰ τῆς πίστεως, εἰ μὴ νοεῖται θεός, ἐνώσαντο ἑαυτῶν πλὴν σαρκὸς τῆς λόγου, ὅς καὶ θεϊκῶς ἐν ἡμῖν κατοικεῖ διὰ τοῦ πνεύματος; εἰ ὁ κοινὸς ἀδελφὸς ὁ Χριστός, καὶ ἕτερος υἱὸς πατρὸς φύσις καὶ μόνον, φημι δὴ ἐκ θεοῦ ὡς ὁ ἐν ἡμῖν κατοικῶν; ἢ πῶς ἀδελφοῦ διὰ πίστεως ἐνοικίεται; καὶ τοὶ λέγουσι Ἰωάννου σαφῶς πρὸς τὸν Χριστὸν ἐν τούτῳ γνωσκόμενον, ὅτι ἐν ἡμῖν ἔστιν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἐδώκεν ἡμῖν.

ANNO CHRISTI 431

Εκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους.

ΠΕΡΙ τῆς ἐν νόμῳ καυχουμένων Φησὶν ἄλλα ἢ μοι κέρδη, πῶτα ἤρημαι διὰ τοῦ Χριστοῦ ζημίαν. ἀλλὰ μὲν οὖν ἠρῶμαι τὰ πάντα ζημίαν εἶναι, διὰ τὸ ὑπερέχον τὴν γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἠρῶμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω. διὰ τὴν ζημίαν καὶ σκύβαλα ἐν νόμῳ; ἢ δὲ καὶ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ; καὶ τοὶ θεοὶ φύσις καὶ ἀληθινὸν ὁ διὰ Μωσέως νόμος τοῖς δευτεροτέροις ἐκήρυξεν. ὁ δὲ τῆς νέας διαθήκης μυστηριώδεις Χριστὸν τῷ κόσμῳ κηρύττειν. ἀλλ' εἶπερ ὅτιν ἀνθρώπος καθ' ἡμᾶς, αὐτὸ δὴ τὸ κοινόν, οὐχ ἐνώσθη καθ' ἑαυτῶσαν, τῆς πρὸς γὰρ Φησὶν ὅτι θεοῦ λόγον, θεοῦ πεπενημένον, πῶς ὑπερέξῃ τὴν νομικῆς πίστεως ἢ κατ' αὐτόν;

Εκ τῆς πρὸς Κολοσσαίους.

ΝΥΝ χαίρω, φησὶν, ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῆς θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ὅτιν ἡ ἐκκλησία, ἧς ἐργάζομαι ἐγὼ διάκονος, καὶ τῶν οἰκονομῶν τοῦ θεοῦ τῶν δοθέντων μοι εἰς ὑμᾶς, πληροῦμαι τὸ λόγον τοῦ θεοῦ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠρέκτισεν ὁ θεὸς γνωρίσαι ὑμῖν ὅτιν ἡ δόξα τοῦ θεοῦ τῶν μυστηρίων τοῦτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ὅτι Χριστὸς ἐν ἡμῖν, ἢ ἐλπίς τῆς δόξης, ὃν ἡμεῖς κηρύττομεν. πῶς κέκρυπται τὸ

Concil. Tom. 5.

Ex epistola ad Philippenses.

QVÆ mihi fuerunt lucra (de gloriationibus in lege loquitur) hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitrator ut stercora, ut Christum lucrifaciam. Quid est, amabo, eximia Christi Iesu scientia? cur omnia quæ legis sunt, detrimentorum & quiesciliarum loco duxit; cum lex Mosaica præcis illis hominibus verum naturalemque Deum prædicauerit, non secus ac novæ legis doctores Iesum Christum nunc hominibus annuntiant. Sane si tantum communis nostrique similis homo esset, cum Verbo quod ex Deo procedit, hypostatica unione non coniunctus, atque ideo nec Deus creditus; non video, qua ratione fides in ipsum, fidem quæ ex lege est, excelleret.

Ex epistola ad Colossenses.

GAUDEO nunc (inquit) in passionibus meis pro vobis, & adimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia, cuius factus sum ego minister secundum dispensationem Dei, qua data est mihi in vobis, ut impleam verbum Dei; mysterium quod absconditum fuit a sæculis & generationibus, nunc autem manifestatum est sanctis eius, quibus voluit Deus notas facere diuitias gloriæ sacramenti huius in gentibus, quod est Christus, in nobis spes gloriæ, quem nos annuntiamus. Quomodo absconditum est

mysterium, aut Dei prorsus Verbum est, aut cuiusmodi tandem gloriae opes suppetunt Christo, si quidem vulgaris tantum nostrique similis homo existit? Neque enim grande aut magni alicuius ponderis mysterium hic latet, si Christo non cohæremus tamquã Deo, certoque persuasum habemus Dei Verbum, quod in forma & equalitate Patris est, hominem factum ad vlroneam exinanitionem se demisisse, manens interim hoc ipsum quod erat. Ad hunc enim modum mysterium hoc acceptum ingentes magnificentia & gloriae diuitias offert.

Coloss. c. 2. v. 6.

Sicut ergo accepistis Iesum Christum Dominum nostrum, in ipso ambulate, radicati & superadificati in ipso, & confirmati fide. Quomodo nos Christum susceperimus, id facer Ioannes eiusmodi oratione breuiter explicat: Et Verbum, inquit, caro factum est. Verumtamen licet caro factum est, per hoc tamen Verbum esse non desit. Nam etiam in eo statu pari cum Patre auctoritate pollet; & qui crucis supplicium pertulit, Dominus gloriae appellatur.

Ioan. c. 1. v. 14.

Coloss. c. 4. v. 2.

Orationi in state, vigilantes in ea in gratiarum actione: orantes simul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi (propter quod etiam vincetus sum) vt manifestem illud ita, vt oportet me loqui. Sane si Christus Deus non esset, sed homo tantum diuinæ gratiæ munere donatus, mysterium de ipso non admodum profundum foret. Quo igitur ostio patefacto opus erat, vt illud manifestaretur, commodeque (vt oportebat) proponeretur? siquidem non est res magna, aut ardua de homine di-

μυστήριον, ἢ πῶς ὄστιν ὅλως λόγος θεοῦ, πῶς δὲ ὁ πλοῦτος τῆς δόξης ἐνεστὶν αὐτῷ, εἴπερ ὄστι κοινὸς ἀνθρώπου καὶ ἡμᾶς ὁ Χριστός; οὐδὲ γὰρ μέγα ὄστιν, ἀλλ' οὐδὲ ἀξιόλογον τὸ μυστήριον, εἰ μὴ ὡς θεῷ παροσίμῳ τῷ Χριστῷ, καὶ συναίμῳ, ὅτι θεὸς ὢν ὁ λόγος, καὶ ἐν ἰσότητι καὶ μορφῇ τοῦ πατρὸς, καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς κένωσιν, ἡυμῶν δούθετος, καὶ μετρητικῶς ὅτι τῷ πλούσιον γὰρ οὕτω, καὶ δόξη πολλῇ νοεῖται τὸ μυστήριον.

Ὡς οὖν παρελάβετε τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ κύριον ἡμῶν, ἐν αὐτῷ περπατεῖτε, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαίουμένοι ἐν πίστι. Πῶς οὖν παρελάβομεν τῷ Χριστῷ, διδάξει λέγων ὁ ἁγίος Ἰωάννης· καὶ ὁ λόγος σαρξ ἐγένετο. ἀλλ' οὐ πέπαιται τῷ ἔῃ λόγος, καὶ εἰ γέγονε σαρξ. συνεδρῶν γὰρ καὶ οὕτω τῷ ἰδίῳ πατεῖ, καὶ κύριος τῆς δόξης ὁ ἐσαρωμένον ὀνόμαται.

Τῇ προσευχῇ προσκαρτερῆτε, κρηγορούτες ἐν αὐτῇ ἐν βίχαισι· προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσωμεν τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, δι' ὃ καὶ δεόμεθα ἵνα φανερώσω αὐτῷ, ὡς δεῖ με λαλήσαι. εἰ μὴ θεὸς ὁ Χριστός, ἀνθρώπος δὲ διὰ χάριτι τελεμημένος, οὐδὲν ἔχων βαδῆν τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον. πῶς οὖν ἐδείκτο θύρας εἰς τὸ φανερῶσαι αὐτῷ, καὶ καθὼς ἐδείκτο φανερῶσαι; μέγα γὰρ οὐδὲν ἢ χαλεπὸν τὸ περὶ δούθετου λέγειν, ὡς εἶναι καὶ φύσιν ἀνθρώπου. εἰ δὲ ἀνθρώπος

ANNO
CHRISTI
431.

γεγονώς ὁ ἐκ θεοῦ κηρύσσεται λόγος, ἡ εὐαγγελία δὴ τοῦ παντὸς θεοῦ, τῆ καὶ εὐ-
αγγελίας ἀποστόλου, καὶ διδόντων λα-
λήσαι τὸ μυστήριον, καθ' ὃν παροση-
κὲς ἔσται.

Εκ τῆς πρὸς Ἑβραίους.

ΟΤΑΝ δὲ εἰσαγάγη τὸ πνεῦμα
τόποιον εἰς τὴν οἰκουμένην,
λέγει· καὶ παροσηκώσασαν αὐτὰ
πάντας ἀγγέλους θεοῦ.] μονογενῆς καὶ
φύσιν ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς ἀνόμασαι
λόγος, ὅτι μόνος ἐκ μόνου γενή-
νηται τῆ πατρὸς· εἰρηται δὲ καὶ πα-
τόποιος, ὅτι καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰ-
κουμένην ἀνθρώπος γεροντός, καὶ
μέρος αὐτῆς. πλὴν καὶ οὕτω πα-
ροσηκώσασαν τῶν ἁγίων ἀγγέλων,
ἀνακλήματος τε καὶ πρόποτος μόνου
θεοῦ τῆ καὶ παροσηκώσασαν δεῖν. πῶς
οὐκ οὐ θεὸς ὁ Χριστός, ὁ καὶ ἐν οὐρα-
νῶν παροσηκώσασαν;

Καὶ πρὸς μὲν τῶν ἀγγέλων λέγει·
ὁ ποιῶν τῶν ἀγγέλων αὐτῶν πνεύματα,
καὶ τῶν ἀποστόλων αὐτῶν πυρὸς φλό-
γα. πρὸς δὲ τὸν ἄνθρωπον ὁ θεὸς
εἰς αἰῶνα τῶν αἰώνων, καὶ ἡ χάρις
τῆς ἀποστόλου σου, χάρις τῆς βασι-
λείας σου. ἡγάπησας δικαιοσύνην, καὶ
ἐμίσησας ἀδικίαν· διὰ τὸ ἐχρῆσθε
σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαμον ἀγαθιά-
σεως τῶν ἀποστόλων σου.] εἰ ποι-
ητῆς ἀγγέλων ὅστιν ὁ θεὸς ἔχων εἰς
αἰῶνα τῶν αἰώνων, ἀγαπήσας τε
δικαιοσύνην, καὶ μεμισσηκώς ἀδικί-
αν, καὶ διὰ τὸ ἐχρῆσθαι λεγόμενος
τῶν ἀποστόλων τῆς ἀγαθιάσεως τῶν
θεοῦ καὶ πατρὸς· ἡ δὲ ἀρετὴ φανερὴ εἰς
εὐνοίας ἐργάται τὰς ἐπ' αὐτῶν· εἰ γὰρ
ποιεῖ τῶν ἀγγέλων αὐτῶν πνεύμα-
τα, καὶ θεὸς ἔχει θεόποτος· ἡνα ἔσται
Concil. Tom. 5.

cere, quod natura homo sit. Si au-
tem Verbum Dei homo factum
prædicetur, iam omnino opus e-
rit præsidio Dei, qui ostium refe-
ret, conuenientemque mysterii
huius explicationem largiatur.

Ex epistola ad Hebræos.

CV M ^{Hebr. c. 1. v. 6. Psa. 96. v. 8.} *introducitur primogenitum in orbem terra, dicit: Et ad-
orent eum omnes angeli Dei.* Natu-
rale Dei Patris Verbum unigeni-
tus appellatur, quandoquidem
solum ex solo Patre genitum est:
primogeniti autem nomen tum
demum obtinuit, quando homo,
& mundi pars effectum in hunc
terrarum orbem ingressum est.
Verumtamen hac quoque ratio-
ne a sanctis angelis adoratur. Iam
cum adoratio soli Deo debeat,
& ad illum solum referatur, quis
Christum Deum esse ambigat, ut
qui etiam in cælo adoretur?

Et ad angelos quidem dicit: ^{Psal. 103. v. 4. Psal. 44. v. 7.} *Qui facit angelos suos spiritus, & mini-
stros suos flammam ignis. Ad Filium
autem: Thronus tuus Deus in se-
culum sæculi. Virga æquitatis vir-
ga regni tui. Dilexisti iustitiam, &
odisti iniquitatem: propterea unxit
te Deus Deus tuus oleo exultationis
præ participibus tuis.* Si angelo-
rum conditor est, si thronum ob-
tinet sempiternum, si iustitiam di-
lexit, & iniquitatem odio habuit,
eaque de causa exultationis oleo
a Deo Patre inunctus fuit; quid
statuere aut cogitare nos par est,
dum in eiusmodi de ipso senten-
tias inciderimus? Nam si cælestes
spiritus suos facit ministros, thro-
numque possidet deitatis; quo-
modo oleo exultationis delibu-

tus asseritur? Sane angelos creat ut Deus, inungitur autem ut homo; ita ut ipsa unctio non ad diuinam naturam, sed ad dispensationis sapiētiam procul dubio referatur. Est itaque Christus Deus & homo: Deus quidem natura, homo vero nostri similis dispensatorie, quando nimirum secundum carnem ex muliere natus est.

Hebr. 3. c. v. 12.

Videte fratres, ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedēdi a Deo viuo. Si Christum abnegantes, a Deo viuo & vero deficiamus; in fide vero quæ in ipsum est persistentes, defectionis crimine nullatenus obligamur; quomodo Christus non est Deus?

Hebr. c. 9. v. 13.

Si enim sanguis hircorum et taurorum, et cinis vitulae aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad seruiendum Deo viuenti? Si Christus verus Deus non est, quam, quæso, vtilitatem illius sanguis nobis poterit afferre? aut quomodo conscientias nostras ab operibus mortuis poterit expiare? Quid enim vulgaris hominis sanguis virtutis aut efficacitatis habet, quod non etiā sanguis hircorū? nihil omnino. Hoc solū namq; inter hunc & illū interest, quod hic sit animantis bruti, ille vero animantis ratione præditi. Verum quia naturalis Dei Filius carnem assumpsit, sanguinemq; suum pro omnibus profudit, factū est, ut credentes in ipsum valeat emū dare, exq; mortuis operibus liberatos diuino cultui mancipare, Deoque offerre.

Hebr. c. 10. v. 28.

Irritam quis faciens legem Moy-

λάσσεως; ἰουου κλέλει μὲν ὡς θεὸς ἀπέλοι, χεῖ δὲ ὡς ἀνθρώπος ἐκ εἰς τὸ τὸ θεόπτος φύσιν, ἀλλ' εἰς τὸ τῆς οἰκονομίας ἀπεργῆς ἐργαζομένου τῆς χεῖματος. θεὸς ἀρεῶν ἢ ἀνθρώπος ὁ Χεῖσός; θεὸς μὲν τῆ φύσιν, ἀνθρώπος ὃ κατ' ἡμᾶς ὁ αὐτὸς οἰκονομικῶς, ὅτε γέρονεν ἐκ γυναικὸς καὶ σαρκῶ.

Βλέπετε, ἀδελφοί, μὴ ποτὲ ὅστιν ἐν ἡμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ δόξα τῆναι δὸτὸ θεοῦ ζῶντος.] εἰ θεοῦ μὲν οὐκ ἔστιν, ἀφιστάμεθα θεοῦ ζῶντος καὶ ἀληθινοῦ· ἐμμένοντες δὲ τῆ εἰς αὐτὸν πίστι, κατ' οὐδένα ἕξπον ποιούμεθα τὸ δόξασιαν· πῶς οὐ θεὸς ὁ Χεῖσός;

Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλειως βανήλουσα τῶν κεκοινωμένων, ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα· πόσω μάλλον τὸ αἷμα τῆς Χεῖσος, ὃς διὰ πνεύματος ἀγίου ἑαυτὸ προσέωκεν ἁμαρτων τῶ θεῷ, καθάρεται τὴν σωείδησιν ἡμῶν δὸτὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεῖν θεῷ ζῶντι;] εἰ μὴ θεὸς ἀληθὴς ὅστιν ὁ Χεῖσός, τίς ἢ ὄνησις ἢ διὰ τῆ αἵματος αὐτοῦ; ἢ πῶς ἡμῶν καθάρεται τὴν σωείδησιν δὸτὸ νεκρῶν ἔργων; αἷμα γὰρ ἀνθρώπου κοινοῦ ἢ τὸ πλέον ἔχον παρά τὸ αἷμα τῆς τράγων; ἀλλ' οὐδὲν ὅλως, πλὴν ὅτι τὸ μὲν ὅστιν ἀλόγου ζώου, τὸ δὲ λογικοῦ. ὅτι δὲ ὅτι θεοῦ καὶ φύσιν, σαρκῶ λαβῶν, ἔθηκεν ὑπὲρ πάντων τὸ ἴδιον αἷμα· τῶ τῆ τῆ καὶ καθάριζεν διώματα τῶν πειθόντων εἰς αὐτὸ, καὶ νεκρῶν ἔργων ἀπαλλάξαι, καὶ προσάγειν εἰς λατρείαν τῶ θεῷ.

Αδελφούς, τίς νόμον Μωυσέως,

ANNO
CHRISTI
431.

χωρὸς οὐκ ἐμὲ δὲ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς
μάρτυσιν ἀποθνήσκει πόσω, δοκεῖτε,
χέρον αἰξιαθήσεται ἡμωείας ὁ
ὁ ἴον τῆς θεοῦ κατὰ πατήσας, καὶ τὸ
αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγοσάμε-
ν, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος
ἐν βέλους, ἐν ᾧ ἡγάσθη;] ὁ θεῖον
ὑβείσας νόμον, ἡ ἴσων ἀθετήσας, ἐκ
ἴσον ἐχθρὸν ἐκλήμα τῶ εἰς ἀνθρώπον
ἡμωρτικῶσι, ἀλλὰ πολὺ φορικώτε-
ρον. καὶ γοῦν ὁ μὲν νόμον ᾤραβε-
θηκώς, ἡ δὲ τῶν ἁγίων πεπρωκε
δίκων. ὁ δὲ εἰς ἀνθρώπον πεπλημ-
μελικῶς εἶναι ἀνὴρ καὶ συγγνώμης ἀξίος.
πῶς οὖν ἐν χέρονι δίκῃ τῆς πλημμε-
λουῦτος εἰς τὸν Μωσέως νόμον, ὁ
κοινὸν ἡγοσάμεν τὸ αἷμα τῆς Χρι-
στοῦ; ἀλλὰ μὲν ἐν χέρονι, καὶ σφό-
δρα εἰκότως. ἐκ ἀρεῶν κοινὸν τὸ αἷμα
τῆς Χριστοῦ. θεὸς γὰρ ἡμεῖς ὁ λόγος ἡμῶ-
ν σαρκί.

Βλέπετε μὴ ᾤραθήσασθε τὸ
λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐκείνοι ἐκ ἑξέφυ-
ρον, ἐπὶ τῆς γῆς παραποσάμενοι
χρηματίζοντα πολλὰ μᾶλλον ἢ
μαίς. ἀπὸ οὐρανῶν ἀποσρεφό-
μενοι, οὐ ἢ φωνὴ τῶν γῆν ἐσαλθε-
σε ποτε νῦν δὲ ἐπιπέλα, λέγων * ὅτι
ἀπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον τῶν γῆν,
ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.] ἵς ὁ χρημα-
τίσας ἐπὶ τῆς, ὃν ᾤρατοσάμενοι
κακινδυνώκασιν. τῶν Ἰουδαίων
πατέρες; ἢ δὴλον, ὅτι Μωσῆς; ἀλλ'
ἐκ ἐκ τῆς Χριστοῦ, ἡ δὲ οὐρανῶν δὲ
μᾶλλον. ὁ γὰρ ἀνώθεν καὶ ἐκ τῆς πα-
τρὸς θεοῦ λόγος, ἀνθρώπος γέγονε ἐκ
θεοῦ. χέρον οὖν ἢ δίκῃ πῶς αὐτῶν
ἀποσρεφομενοῖς, καὶ μᾶλα εἰκό-
τως. ὡς γὰρ ὁ θεὸς φησὶν Ἰωαν-
νης. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς

si, sine ulla miseratione duobus vel
tribus testibus moritur. Quanto ma-
gis putatis deteriora mereri suppli-
cia, qui Filium Dei conculcauerit,
& sanguinem testamenti pollutum
duxerit, in quo sanctificatus est, &
spiritui gratiæ contumeliam fecerit?
Si diuinæ legi contumeliam faci-
ens, eandemve transgrediens,
non pari cum eo tenetur crimine,
qui in hominem peccauerit, sed
longe grauiori (siquidem qui le-
gem violasset, mortis supplicio
multabatur; qui autem in homi-
nem deliquit, veniam interdum
cōsequitur) quomodo igitur ma-
iori pœna dignus cenfetur, qui
Christi sanguinem pollutū duxe-
rit, eo qui in Mosaicam legē pec-
catum admiserit? Atqui grauiorē
citra vllam controuersiam pro-
meretur. Cur ita? quia Christi san-
guis nō vulgaris communisve ho-
minis sanguis est. Verbum enim,
quod carne se induit, Deus est.

Videte ne recusetis loquentem. Si
enim illi non effugerunt recusantes
eum, qui super terram loquebatur;
multo magis nos, qui de celo loquen-
tem nobis auertimus, cuius vox
mouit terram tunc: nunc autem re-
promittit, dicens: Adhuc semel, &
ego mouebo non solum terram, sed
& calum. Quis ille, quæso, quem
cum in terris loquentem Iudæo-
rum maiores aspènerant, gra-
ue sibi periculum acciuerunt? an
non clarum est Moyfen hunc ex-
titiisse? At Christus non de terra,
sed de cælo est. Nam Deus Ver-
bum, quod de supernis est, & ex
Patre ortum est, factus est homo,
idemque Deus. Grauius proinde
supplicium debetur his, qui ipsum
auerfantur: nec iniuria. Quando-
quidem, vt sapiens Ioannes mo-
net: Qui de terra est, de terra loqui-

Hebr. c. 12.
v. 25.

Ioan. c. 3.
v. 31.

tur, hoc est humana: qui autem de supernis venit, super omnes est; nempe ut Deus. Hunc autem Christum esse, & fuisse, quaestionem nullam habet.

Hebr. c. 13.
v. 8.

Iesus Christus heri, & hodie, ipse & in saecula. Verbum quod ex Deo gignitur, tunc demum Iesu Christi appellationem sortitum comperimus, cum ex muliere factum est homo. Sed quomodo idem est heri, & hodie, & in saecula? Non alia utique ratione, quam carnis, quam assumpsit, cum Dei Verbo unione, ut vnus intelligatur filius. Hac namque consideratione, etiam si, ut carne indutum est animo concipiatur, suam nihilominus naturalem stabilitatem integram semper retinet.

Ex priori ad Timotheum.

1. Tim. c. 1.
v. 1.

PAVLVS apostolus Iesu Christi secundum imperium Dei saluatoris nostri, & Christi Iesu spei nostrae, Timotheo dilecto filio in fide. Nomen hoc Saluator nulli alteri aequae vere proprieque conuenit, ac soli vero naturalique Deo. Unde doctor noster id nominis nunc quoque illi imponit. Atqui Iesus Christus, & Dominus, & Saluator noster est. Vocatus est enim Iesus, nominisque vim ac significationem beatus angelus exponens, ita ait: *Vocabis nomen eius Iesum: ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum.* Deus igitur est Christus, nam iuxta diuini Pauli doctrinam, ipse est Saluator omnium hominum.

Matth. c. 1.
v. 21.

των ἀνθρώπων, καὶ διὰ φωνὴν ὁ θεὸς αὐτῷ Παύλῳ.

Ex epistola ad Titum.

Tit. c. 1.
v. 11.

APPARVIT enim gratia Dei saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos ut abnegantes

λαλεῖ, πού τις ἐστὶν ἀνθρώπινα· ὁ δὲ ἀνώθεν ἐρχόμενος, ἐπαύω πάντων ὄσιν, ὡς θεὸς δηλονότι. * τὸ δὲ ἴω τε καὶ ἔστι Χριστός.

ANNO
CHRISTI
431.

* Ioh. 1. 1

Ἰησοῦς Χριστὸς θεὸς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς ᾧ αἰῶνας.] ὁ ἐκ θεοῦ Φωῦτα λόγον τότε κεκλημμένον ἀρήσμενον Ἰησοῦν Χριστόν, ὅτε γέγονεν ἀνθρώπος ἐκ γυναικός. πῶς οὖν ὁ θεὸς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς ᾧ αἰῶνας; ἐνώσθη δηλονότι τῆς σαρκὸς τὸν ἐκ θεοῦ λόγον, εἰς ἕνα νοουμένης τῆς ἀναληφθείσης ὡς αὐτῷ σαρκός. οὕτω γὰρ τὸ ἀρετῆ τῆς λόγου καὶ φύσιν ἰσμεῖ πάλιν αὐτῷ, νοουμένη καὶ μὴ σαρκός.

Ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολής.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατ' ὀπίσθεν θεοῦ σωτήρος ἡμῶν, Τιμοθέω γεννητῷ τέκνῳ ἐν πίστι.] τὸ δὲ σωτήρος ὄνομα πρόκειται ἀλλοῦ ἐκείνου κυρίως τε καὶ ἀλλοῦ, πᾶσι δὲ μόνῳ τῷ καὶ φύσιν ὄντι θεῷ. οὕτω καὶ νῦν αὐτὸν ἀνόμασεν ὁ μυσταγωγός. ἀλλ' ἐστὶ σωτὴρ καὶ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἀνόμασται γὰρ Ἰησοῦς, καὶ πᾶσι τῶν ὀνοματῶν δυνάμει, ἤρωμα ἐρμηνείαν σαφῆ καὶ διὰ τὸ μακάριος ἀγγελος ἐφασκε καὶ καλέσθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσθη ἡ λαὸν αὐτῶν ἀπὸ πάντων ἀμάρτην αὐτῶν. θεὸς οὖν ἄρα ὁ Χριστός, εἴη ὅτι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων.

Ἐκ τῆς πρὸς Τίτον.

ΕΡΕΦΑΝΗ γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀνησυχῶ-

ANNO CHRISTI 431.

ἡμεῖς τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ ὀπρειαῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσεται ἡμᾶς ὑπὸ πάσης ἀνομιᾶς, καὶ καθάρσει ἑαυτὰ λαὸν ᾧδούσιον, (ἡλιωτῶν καλῶν ἔργων.) ἵνα ἡμεῖς ἐπέφανεν ἡμῖν, ἢ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ λεγομένου σωτῆρος ἐν ᾧ πάντων ἀνθρώπων; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον, ὅτι Θεὸς ὢν κύριος, ἔπεφανεν ἡμῖν, καὶ τὸ μακάριον Δαβὶδ· αὐτὸς ἔξ οὐρανῶν ἐπιφάνειαν τῆς δόξης προσδεχόμεθα· καὶ αὐτὸς ὅστις ὁ μέγας Θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα πάσης ἀνομιᾶς ἀπαλλάξας, ἑαυτὸν ᾧδούσῃς ἡμεῖς προσκυνητῶν. εἶτα ἕως ὅτε ἡμεῖς ἐκ ἐξ ἑοῦ Θεοῦ ἀληθινοῦ Ἐμμανουὴλ, τοῦ μακαρίου Παύλου πρὸς αὐτὸν λέγοντος· τὸν μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ;

impietatem, & secularia desideria, sobrie & iuste & pie vivamus in hoc saeculo, expectantes beatam spem, & adventum gloriae magni Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi, qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem honorum operum. Qualis, quaeso, gratia, aut cuiusnam Dei gratia apparuit nobis, quae omnibus hominibus salutaris hoc loco praedicatur? Planum est, quod illius Dei & Domini, qui iuxta beatum David, illuxit nobis, cuiusque gloriosam manifestationem de caelis expectamus. Magnus hic Deus est ipse Salvator noster Iesus Christus, qui obtulit semetipsum pro nobis, quo ab omni peccato absolutos, germanos sibi constitueret adoratores. Cum ergo beatus Paulus Salvatorem nostrum Iesum Christum magnum Deum praedicet, quis Emmanuelem verum Deum esse inficiari audeat?

Psalm. 117. v. 27.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ. EX CATHOLICIS.

Εκ τῆς Ἰακώβου Ἐπιστολῆς. Ex Iacobi epistola.

Ὁτι Θεὸς ὁ Χριστός. Quod Christus sit Deus.

ΜΗ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πάντα δοῦναι ἀγαθὴν, ἢ πάντων δώρημα τέλειον ἀνωθεν ὅστις, κατεβαίνον ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ φωτῶν. ἵνα πάντα δοῦναι, φησὶν, ἀγαθὴν ἀγαθὴν δὲ δόσις, τὸ πνεῦμα καὶ ἄγιον, καὶ τὸ δυνάμει πληροῦν ἐν αὐτῷ τὰς θεοσημείας. εἶτα εἰ τοῖς ἀγίοις χαρίζεται τὸ πνεῦμα Χριστός, καὶ μὴ καὶ τὸ δυνάμει πληροῦν τὰ παράδοξα· πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι Θεὸς ἀληθινὸς ὁ Χριστός;

NOLITE errare, fratres mei dilectissimi. Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum. Omne, inquit, datum optimum: sane bonum munus est Spiritus sanctus, patrandorumque miraculorum facultas per ipsum impertita. Cum ergo Christus Spiritum sanctum sanctis impertiat, potestatemque ut divina miracula edant, iisdem largiatur; quomodo non est verus Deus?

Iacob. c. 1. v. 16.

Jacob. c. 4.
v. 7.

Subditi igitur estote Deo, resistite autem diabolo, & fugiet a vobis. Ecce in his aperte dicit oportere nos Deo subiici. Dicit autem Christus: Tollite iugum meum super vos. Cum ii qui Christi iugum in se tollunt, non alteri cuiquam subiiciantur, quam Deo; quomodo Christus non est Deus?

Math. c. 11.
v. 29.

Ex priori epistola Petri.

1. Petr. c. 1.
v. 1.

PETRVS apostolus Iesu Christi, electis aduenis dispersionis Ponti, Galatie, Cappadocia, Asia, Bithynia, secundum praescientiam Dei Patris in sanctificationem Spiritus, in obedientiam & asperisionem sanguinis Iesu Christi: gratia vobis & pax multiplicetur. Ecce secundum Dei Patris praescientiam, Iesu Christi apostolum se nominat; fuitque apostolatus rationem ediferens, ipsum in Spiritus sanctificationem, in obedientiam, in sanguinis Iesu Christi asperisionem peractum esse praedicat. Cum igitur qui in ipsum credunt, sanctificationis Spiritum consequantur; (aspergit enim suo sanguine ad emundationem) qua tandem ratione is Deus haberi non debet, qui proprio Spiritu sanctificat, suoque sanguine credentes in ipsum emundat? erat enim Deus in carne.

1. Petr. c. 1.
v. 3.

Benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem viuam per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in hereditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarcescibilem, conseruatam in caelis. Si Deus nos genuit in spem viuam & stabilem, effecitque hoc ipsum oueraois.] ei deos hmas egrhnhsen eis elpida zwsan kai mdr ouosan, peaseaxe

Υποτάγητε οὖν τῷ θεῷ, ἀνίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. ἰδοὺ σαφῶς ἐν τούτοις, ὑποτάξεται θεῷ εἰν ἡμᾶς ἐφ' ἡμῶν. Φησὶ δὲ Χριστὸς ἄρατε τὸ ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς. ὅτε πίνω οἱ τὸ ζυγὸν ἀφροντες τ' αὐτῶν, οὐχ ἐπέφηνι παρά τὸν θεὸν ὑποτάξονται, πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι θεός;

ANNO CHRISTI 431.
* 74004

Εκ τῆς Πέτρου Ἐπιστολῆς πρῶτης.

ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητῶν παρεπιδήμιος διασπορᾶς Γόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, καὶ πρὸς γνώσιν θεοῦ πάντες εἰς ἀγιασμὸν πνεύματός, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματός Ἰησοῦ Χριστοῦ χάρις ὑμῶν καὶ εἰρήνῃ πληθυνθείη.] ἰδοὺ καὶ πρὸς γνώσιν θεοῦ καὶ πάντες ἀπόστολον ἑαυτὸν ὠνόμασε τῷ Χριστῷ καὶ τῷ ἀποστόλῳ τῷ ζῶντι ἡμῶν ἐξηγουόμενος, εἰς ἀγιασμὸν πνεύματός, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματός Ἰησοῦ Χριστοῦ πεπερασθῆναι φησὶν αὐτῷ. ὅτε πίνω οἱ πινόντες εἰς αὐτὸν, ἀγαζόμεθα πρὸς τὸ πνεῦμα, ῥαντίζει δὲ ἡμᾶς καὶ τῷ αἵματι αὐτοῦ πρὸς ἀποκαθάρσιν· πῶς ἐκ αὐτοῦ ποθεός, ὁ ἀγάζων μὲν ἰδίῳ πνεύματι, καθαρῶν δὲ καὶ τῷ αἵματι τοῦ πινόντος; θεός γὰρ ἡμεῖς ἐν σαρκί.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ πολὺ αὐτῶν ἔλεος ἀναγενήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῆς δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον, καὶ ἀμίαντον, καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς.] εἰ θεός ἡμᾶς ἐγρηνησεν εἰς ἐλπίδα ζωῆς καὶ μὴ οὐσαν, πῶς ἐκ αὐτοῦ ποθεός;

ANNO CHRISTI 431

δὲ τὸ διὰ τῆς ἰδέας ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ-
σως ὁ Χεῖσός, πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι θεός;

Πεὶ ἡ σωτηρία ἐξ ἐζητήσασθαι,
Φησὶ, καὶ ἐξηρῶνθησαν περὶ φηται, ὅτι
περὶ τῆς εἰς ἡμᾶς χάριτος περὶ φη-
τῶντες ἐρῶντες εἰς ἡμᾶς ἢ ποῖον
καρπὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα
Χεῖσός. Ἰδοὺ δὲ πάλιν ἐν πύτοις
Χεῖσός τὸ ἅγιον εἶρη πνεῦμα, καί-
τοι θεός ὄν. θεός οὐκ ἄρα Χεῖσός,
ὡς ἰδίον ἔχων τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ex t̄is Πέτρου ἑπιστολῆς 6.

ETIENONTO δὲ καὶ ψευ-
δοπερὶ φηται, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν
ἔσονται ψευδοδιδασκαλοὶ, οἱ ἰσχυροὶ
ἐπισημασίου ἀγένης ἀπολείας, καὶ
ἄρῶνται αὐτῶν δεσποτικῶν
δενούμενοι. ἠρῶντα γὰρ ἡμῶν,
οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἀλλὰ
τῷ ἡμῶν αἵματι τῆς Χεῖσός. ἔσ-
μεν οὐκ ἄρα τῆς περιουσίας, καίτοι
θεοὶ δουλοῦντες ζωῆ καὶ ἀληθινῶν.
εἶτα πῶς οὐ θεός ὁ Χεῖσός, ὃν καὶ δε-
σποτικῶν ἐπερῶντα, ζωῆ καὶ
οἰδαμεν καὶ ἀληθινόν;

Ex t̄is Ἰωάννου ἑπιστολῆς περὶ τῆς.

KΑΙ οἰδαμεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ
ἦκε, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοι-
αν, ἵνα γινώσκωμεν τὸ μόνον καὶ ἀληθι-
νόν θεόν, καὶ ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῶν, ἐν
τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χεῖσῶ. οὐ τὸς ὅστις
ὁ ἀληθινός θεός, καὶ ζωῆ αἰώνιος. Ἰη-
σοῦς Χεῖσός, οὐ γυμνός καὶ κατὰ ἑαυ-
τὸν καὶ ἔξω σαρκός, ὃ ἐκ τοῦ θεοῦ πατρὸς
νοεῖται λόγος· ἀλλ' ὅτι γέγονεν ἀνθρώ-
πος, τότε καὶ ἀνομήσασθαι Χεῖσός Ἰησοῦς.
ὅτι ποῖνον αὐτὸς ὅστις ἀληθινός θεός,
καὶ ζωῆ αἰώνιος, ὡς τῶν ἑπερῶν φρο-
νοῦντων ἀνέξεται;

Concil. Tom. 5.

Iesus Christus per suam ex mor-
tuis resurrectionem; qui fieri
queat, ut Deus non fit?

De qua (inquit) salute exquisi-
uerunt & scrutati sunt prophetae,
qui de futura in nobis gratia prophe-
tauerunt; scrutantes in quod vel
quale tempus significaret in eis spiri-
tus Christi. En hic rursus Spiritus
sanctus qui Dei est, dicitur
Christi esse. Deus igitur est, ut
qui proprium habeat Spiritum
sanctum.

Ex posteriori epistola Petri.

FVERUNT autem & pseudo-
propheta in populo, sicut & in
vobis erunt magistri mendaces, qui
introducent sectas perditionis, &
eum qui emit eos, Dominum negant.
Haud enim aliquo corruptibili pre-
cio, auro vel argento redempti su-
mus, sed precioso Christi sanguine.
Quare sumus eius qui redemit
nos, & quidem Deo viuo & vero
seruientes. Cum Christo igitur
Domini titulum assignemus, ip-
sumque viuum & verum Domi-
num esse non ignoremus, cur
Deum esse inficias ibimus?

Ex epistola prima Iohannis.

ET scimus, quoniam Filius Dei
venit, & dedit nobis sensum,
ut cognoscamus verum Deum, &
simus in vero Filio eius. Hic est ve-
rus Deus, & vita aeterna. Dei Pa-
tris Verbum, prout secundum se
nude, & extra carnem considera-
tur, non appellatur Iesus Chri-
stus: Christi autem Iesu nomen
tunc demum fortitum est, cum
homo factum est. Cum ipse igitur
verus sit Deus, & vita aeter-
na, quis secus sentientes ferre
queat?

Ex epistola Iudæ.

Εκ τῆς Ἰουδα Ἐπιστολῆς.

Iuda v. 3.

OMNEM sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis, deprecans supercertari semel tradita sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim prescripti sunt in hoc iudicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum dominatorem, et Dominum nostrum Iesum Christum negantes. Cum incarnationis doctrinam vniuerse admittamus, quomodo qui semel crediderunt, Dominum nostrum Iesum Christum negare dicuntur? Sane si alium Filium Dei Patris Verbum esse dixerimus, alium rursus eum, qui natus est ex muliere; vnum Dominum diserte inficiamur. Vnus enim Dominus Iesus Christus, carne eius secundum dispensatoriam cum Dei Patris Verbo vnionem, ad deitatis gloriam euecta. Vnus proinde est Christus, & Filius: ita enim erit huius vniuersi Dominus.

ΠΑΣΑΝ σουδὴν ποιούμε-
ν τῆς χάριτος ὑμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην ἔχον χάριτος ὑμῶν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῆ ἀπαξ παραδοθεί-
σῃ τοῖς ἀγίοις πίστι. ὁρῶμεν δὲ οὐκ ἔχοντες ἀδελφοί, καὶ πάλας περὶ
χρησθέντες εἰς τὸ πρῶτον κρίμα, ἀσε-
βεῖς, πλὴν τῆς θεοῦ ἡμῶν χάριτος μετα-
υθέντες εἰς ἀσέλγητον, καὶ μόνον
θεοτόκῃ καὶ κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστῶν θεογούμοιοι. καὶ πᾶσα ἕξιν
θεοποίησιν ἡμῶν ἀπαξ περὶ τὸν
θεοτόκῃ καὶ κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστῶν καὶ τοῖς παρεδέξαμεθα τῆς ἐναν-
θρωπήσεως λόγον. ἀλλ' εἰ φησὶν, ὅτι
ἕτερος μὲν ὅστις υἱὸς ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς
λόγος, ἕτερος ἢ καὶ ἰδίῳ ὁ ἐκ γεννη-
τός, ἡρησάμεθα μόνον θεοτόκῃ.
εἰς ἡμῶν κύριε Ἰησοῦ Χριστῶν, καὶ
ἐνώσιν οἰκονομικῶν, τὸ πρῶτον γὰρ φη-
μι ὅτι ἐκ θεοῦ λόγον, εἰς πλὴν τῆς θεο-
τήτος δόξαν αἰαφοιτώσεως αὐτῆς τῆς
σαρκίος. εἰς οὐδ' ἀεὶ Χριστῶν καὶ υἱὸς ἔσται ἡ οὐκ ὄντων θεοτόκῃς.

Ex euangelio secundum Matthæum.

Εκ τῆς καὶ Ματθαίου δια-
γελίου.

Quod Christus sit Deus.

Ὁ θεὸς ὁ Χριστός.

Matth. c. 1.
v. 20.

HÆC autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pariet autem filium, et vocabis nomen eius Iesum: ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Duo simul hoc loco ponit, quæ in diuinam tantum naturam

ΤΑΥΤΑ ἡ αὐτῆς ἐνθυμηθέν-
τος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατὰ
ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων Ἰωσήφ
υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλα-
βεῖν Μαριάμ πλὴν γεννησά σου ἥ
καὶ ἐν αὐτῇ γνησθῆν, ἐκ πνεύματος
ἁγίου. τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέ-
σῃς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ
σώσῃ τὸ λαὸν αὐτῶν ἀπὸ πάντων τῶν
ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ἄνο καὶ ταῦτο ἡθροιστῆ

ANNO CHRISTI 431.

θεοπροπέη, κὶ ἐκ αὐθροπέια πρέποντα φύσι. τῆ γὰρ τεχθέντος ἐν τῆς Μαριαμ ἰδίον ἔφη λαὸν ἑστὶν δι' αὐτῶν σισσωμένους κὶ μὲν, ὅτι κὶ ἀμδρλεῶν αὐτῶν αὐτὸς ἀπαλλάξῃ. θεοδ δὲ πᾶ πάντα, Ἐ πρέποι αὐ αὐτῶ κὶ μόνω γὰ ἀπαλλάτῃν ἀμδρλεῶν διωαδται ἑστὶν ἡμδρτηκότας. θεοδ οὐὼ ἀρα ὅστιν ὁ ἐκ τῆς ἀγίας ἁρθενου γεγνημηδύ, οὐ κὶ ἰδίος ἐσμεν λαός. κὶ ἀμδρλεῶν δὲ ἡμας ἀπήλαξεν, ὡς ἔχων κὶ τούτου πλὴ ὄξοισίαν.

Τοδ δὲ Ἰησοδ γνηνηθέντος ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας. ἐν Βηθλεέμ γε γνηνηται τῆς Ἰουδαίας, ἐκ ρίζης Ἰεσαί. Φησι δὲ περὶ αὐτῶ δι' ἑνός τῶν παροφνητῶ ὁ θεοδ καὶ πατήρ. καὶ σὺ Βηθλεέμ οἶκος τῆ Εφραθα, μὴ ὀλιγροδ εἶ τῆ εἶ) ἐν χιλιάσιν Ἰουδα. ἐκ τοδ γαρ μοι ὄξελῶσται τῆ εἶ) εἰς ἀργοντα ἐν τῶ Ἰσραήλ. καὶ αἱ ἐξοδοι αὐτῶ ἀπὶ δερχῆς ὄξ ἡμεροῦν αἰώνος. πῶς οὐὼ ὁ γεγνημηδύς ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας ἀπὶ δερχῆς αἰώνος τὰς ὄξοδοις ἔχων λέγεται, τουτέστι τῆς ὑπαρξέως τ' δερχῆ, καὶ τῆ γνηνηθείς ἐν ἐξάτοις τῆ αἰώνος καιροῖς; θεοδ οὐὼ ἀρα Χειροδ, καὶ πρέπει αὐτῶ τ' τῆ θεοδ λόγου πρεσβύτατον θεοδ γὰρ ἡ δὲ ἡμας σαρκικῶ ὑπομείνας γνηνησιν πλὴ ἐκ ζωακόδ.

Εγὼ μδρ γὰ ὑμας ἐν ὕδαλι βαπτίζω, φησὶν, εἰς μετανοιδν. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμεδ, ἰχυρότερός μου ὅστιν, οὐ ἐκ εἰμὶ ἰκανός πᾶ ὑποδήματα βασιάσται. αὐτὸς ὑμας βαπτίσοδ ἐν πνθίμαλι ἀγίω καὶ πυρὶ. οὐ τὸ πῦρον ἐν τῆ χεῖ αὐτῶ, κὶ διακαθαρεῖ πλὴ ἄλωνα αὐτῶ. ἐκ αὐθροπέιατος ἐργον εἶ) φησὶν τ' βαπτίζειν ἐν ἀγίω πνθίμαλι. δὴλ' οὐ δὲ τ' ἄλωνα τ' ρουτῶ,

Concil. Tom. 5.

quadrant, non etiam in humana. Asserit namque eius, qui ex Maria ortus est, eos omnes, qui salutem per ipsum consequuntur, populum esse peculiarem; tum ipsis eisdem illum peccata dimissurum. Atqui Dei sunt uniuersa; ipsiusque folius est, peccatorum laqueis irretitos expedire. Is igitur, qui ex sacra Virgine natus est, Deus est, cuius nos peculiaris populus sumus, quique e peccatorum vinculis pro sua potestate nos exemit, ac liberauit.

Cum ergo natus esset Iesus in Bethlehem Iudae. In Bethlehem Iudae natus est, ex Iesae radice. Vnde Deus & Pater per quemdam facris vatibus ita ait: Et tu Bethlehem domus Ephrata, nequaquam minima es, ut sis in millibus Iuda. Ex te enim egredietur mihi qui regat populum meum in Israel: & egressus eius ab initio a diebus aeternitatis. Quomodo Bethlehemita ille ab initio saeculi egressus, hoc est substantiae principium fortitus dicitur, cum tamen in nouissimis saeculi temporibus natum ipsum esse constet? Deus igitur est Christus, ipsiusque diuini Verbi antiquitas in illum conuenit. Nam Deus erat propter nos ex muliere homo nasci dignatus.

Ego quidem, inquit, baptizabo vos in aqua in penitentiam. Qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare. Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igne. Cuius ventila-brum in manu sua, & permundabit aream suam. Haudquaquam humanae naturae opus est in Spiritu sancto baptizare: sed neque spiritalem quoque aream, hoc est

homines atatem in terra agentes, hominis propriam esse concesserimus : nam omnia folius Dei sunt; ipsique soli congruit illos, qui credunt, in Spiritu sancto posse baptizare. Atqui Christus, qui secundum carnem post Ioannem veniebat, potenter isthæc præstabat, idemque suam quoque aream permundat. Verus itaque Deus est Christus.

Math. c. 8. v. 2. *Et ecce leprosus veniens adorabat eum, dicens: Domine si vis, potes me mundare. Et extendens Iesus manum, tetigit eum, dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra eius.* Opus diuinum moliri, non est virium humanarum. Conuenit id autem in principem omnium naturam, hoc est diuinam. Atqui Christus eiusmodi opera molitur; non est ergo nudus homo, quemadmodum nos, sed Deus humanam naturam indutus. Quod de leproso mundato hic dicitur, hoc de focru Petri, de ventis item & mari, deque vindis quas increpauit, dictum accipitur. Quare diuini quoque illius discipuli animaduertentes illi & mare & ventos obedire, admirabundi aiebant: *Ecqualis nam*

Math. c. 8. v. 28. *hic est?* Intelligebant enim, eiusmodi opera patrare posse, rem esse, quæ nudi hominis facultatem superaret. Christus itaque & Deus & homo simul erat.

Math. c. 8. v. 31. *Dæmones rogabant eum, dicentes: Si eiicis nos, mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis: Ite.* Omnibus prouidere, cunctaque conferuare, ad quem obsecro spectat, nisi ad eum solum, qui secundum naturam Deus est? Hinc & Saluator quoque: *Nonne, inquit, duo*

Math. c. 10. v. 29. *passeres affe uenunt, et vnus ex illis non periret in fine?* οὐ γὰρ δύο στρογγύλια ἀσπιδίου πωλωῦται, καὶ ἐν ὅ

πουτέσι τῶν ὀππὶ τῆς γῆς, ἰδίῳ εἰ-
καὶ Φαμίμ δὲ θεοῦ. θεοῦ γὰρ πᾶ-
πάντα ὄντι, καὶ αὐτῶ καὶ μόνω
πρέπει τὸ εὐ ἀγῶ πνδύματι βαπτίζην
δυνάσασθαι τῶν πισθύοντα. ἐνηργηκε
δὲ τῷτο Χριστὸς ὁ μὲν Ἰωάννην ἐργε-
μῶν καὶ σαρκία, ἡτοι τῶ τῆς σαρ-
κὸς χεῖρ. αὐτὸς δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ
ἀλώνα καθαερίζ. θεὸς οὐκ ἄρα ὄντιν
ἀληθῆς.

Καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσελθὼν,
προσεκυνῶν, λέγων κύριε, εἰὰ θέ-
λης, δυνάσασθαι με καθαερίσαι καὶ ἐκ-
τείνασ τὴν χεῖρα, ἡψατο αὐτῶ, λέ-
γων θέλω, καθαερίσθη. καὶ βιθέως
ἐκαθαερίσθη αὐτῶ ἡ λέπρα.] τὸ
ἐνεργεῖν δυνάσασθαι θεοπροπέως, ἐκ
ἰδίῳ αὐθεοῦ, αὐτῆ δὲ μάλλον
ἐποιεῖτο αὐ καὶ μόνῃ τῇ παύτων ἐπέ-
κεινα φύσι. ἐνεργεῖ ὁ οὐτῶ Χριστὸς
ἐκ ἄρα ψιλὸς αὐθεοῦ καθ' ἡμαῖς,
θεὸς δὲ μάλλον εὐ δυνάσασθαι μορ-
φῆ. οὐτῶ νοήσας καὶ ὀππὶ τῆς Πέδρου
πενθεραῖ, καὶ τῶν δυνάμεσι ὀππλημῶν
ὄρθου, θαλάσση τε καὶ ὕδασι. ὄντιν
καὶ τῶ δαεπῶσι μαθηταὶ καὶ θαλά-
σσαν καὶ ἀνέμοις ὑποκαίμενοι ὄρθου-
τες, τεθαυμάκασι λέγοντες ποτα-
πὸς ὄντιν οὗτος; οὐ γὰρ ἑνὶ ἀνθρώπου
ψιλὸς πᾶ ποιᾶντα δυνάσασθαι δρᾶν.
θεὸς οὐκ ἄρα καὶ τῶ τῶν καὶ αὐθεο-
πος ὁ Χριστὸς.

Οἱ δὲ δαίμονες, φησὶ, ἄρεκα-
λου αὐτὸν, λέγοντες: εἰ ἐκβάλλεις
ἡμαῖς, * δπόσθλον ἡμαῖς εἰς τὴν ἀγέ-
λλω τῶν ῥοίφου. καὶ εἶπεν αὐτοῖς
ὑπάγετε.] τὸ προροεῖν τῶν ὄλων, καὶ
σώζειν αὐτὰ, πῆνος αὐ εἶν, πλὴν ὄλι-
μόνου τῶ καὶ φύσιν ὄντος θεοῦ; οὐτῶ
καὶ ἐν ὅ

ANNO CHRISTI 434.

* ὄππλημῶν ἡμῶν ἐστὶν ὄντιν

ANNO
CHRISTI
431.

ἀπὸν οὐ πεσῖται ὅτι πλὴν γινώσκοντες
τῆ πατρὸς ὑμῶν τῆ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρεῖς τῆς κεφαλῆς
πᾶσαι ἡεθμηθῆναι εἰσιν.] ἰδοὺ ποι-
γαροῦ ποσῶν τῶν ὄντων πρὸς
νοιαὶ ἐποιεῖτο Χριστός, ὡς μὴ ὄξιναι
τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσι μηδὲ χρί-
στον ἀγέλης ἔχον πλὴν ὄξισίαν. πα-
ρακληθεὶς οὐκ ἐπέστρεψε μάλισ,
ἐκ ἐκείνου πληροῦν πλὴν ἀγῆσιν, ἀλλ
ἵνα ἡμᾶς ἀναπέσει φρονεῖν, ὅτι πρὸς
νοεῖται τῶν ὄλων ὡς θεός. εἶτα πῶς
οὐ θεός, ὁ δεοπρεπῆ πλὴν ὄξισίαν,
καὶ τὸ καὶ πάντων κράτος ἀνημμέ-
νῳ, καὶ σώζων ὡς ἴδια τὰ δι' αὐτὸν
γεγονότα;

* ἀνημμέ-
νῳ

Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν ὁ
κύριος, ὁ δὲ ἐργάται
ὀλίγοι. δεηθήτε οὖν τῆ κυρίου τῆ δε-
ουσιμῶν, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς
τὴν δεουσιμῶν αὐτῶν. καὶ προσκαλε-
σάμενος τῶν δωδεκά μαθητῶν αὐ-
τῶν, ἔδωκεν αὐτοῖς ὄξισίαν καὶ πνευ-
μάτων ἀκαθάρτων, ὡς αὐτὰ ἐκ-
βάλλειν, καὶ δεοπρεπῆν πᾶσαν νόσον
καὶ πᾶσαν μαλακίαν. ἰδοὺ ὅτι τῆ
δεουσιμῶν κύριον τῶν ὄλων θεόν.
αὐτὸν γὰρ ἡ ἀλως ἡ νοστή, πούτεστιν ἡ
ἀνθρωπότης αὐτῶν καὶ ὁ δεουσιμῶν.
ἀλλ' ἰδοὺ, δεηθῆναι πρὸς τῆ κυ-
ρίου τῆ δεουσιμῶν, εἰ αὐτὸν ἰδοὺς ἀ-
πέστρεξεν ὄντα ποδοῦν, ἐκβαλῶν τῶν
ἐργάτας, πούτεστι τῶν ἀγίους ἀποστό-
λοις, οἷς καὶ ἔδωκεν ὄξισίαν καὶ
πνευμάτων ἀκαθάρτων ὡς θεός. οὐ
γὰρ ὅτι τῶν τῆς ἀνθρωπότητος μέ-
τρων τὸ διδόναι ἡσὶ τῆ ἀγίου πνευ-
ματος πλὴν ἐργάταν, ἔδωκεν ὁ Χρι-
στός εἶτα πῶς οὐ φύσις τε καὶ ἀληθῶς
ὅτι θεός, εἰ καὶ γέγονε σαρκὸς ὁ λόγος;

lis non cadet super terram sine Patre
vestro, qui in calis est? Vestri autem
et capilli capitis omnes numerati
sunt. En tantam rerum prouiden-
ciam habebat Christus, ut absque
illius permisso ne in porcorum
quidem gregem potestatem ex-
ercere immundis spiritibus inte-
grum esset. At rogatus vix permi-
sit, non ut illorum libidini mo-
rem gereret, sed ut nobis, se om-
nibus tamquam Deum provide-
re persuaderet. Et quomodo tan-
dem ille Deus non est, qui pote-
statem habet, quam in solum
Deum cadere certum est; quique
in omnia imperium exercet, &
conseruat quæ per ipsum condi-
ta sunt, tamquam propria?

Tunc dicit discipulis suis: Messis
quidem multa, operarii autem pau-
ci. Rogate ergo Dominum messis, ut
emittat operarios in messem suam.
Et conuocatis duodecim discipulis
suis, dedit illis potestatem spirituum
immundorum, ut eiecissent eos, et
curarent omnem languorem, et om-
nem infirmitatem. Norat vniuer-
forum Deum messis esse Domi-
num. eius namque vtrumque est,
& ipsa spiritalis area, hoc est hu-
manum genus; & ipsa rursum
messis. Sed aduerte, cum messis
Dominum obsecrandum esse mo-
nuisset, mox seipsū eiusmodi Do-
minum esse euidenti argumento
declarans, emisit operarios, hoc
est sanctos apostolos, quibus ut
Deus potestatem contra immun-
dos spiritus est impertitus. Neque
enim humanæ naturæ facultatis
est, Spiritus sancti vim aut opera-
tionem alicui impertiri. Cum
eam ergo Dei Verbum, tametsi
caro factum, hoc est Christus im-
pertiat, quomodo Deus non est
natura & veritate?

Math. c.9.
v. 37.

Math. c.
10. v. 1.

ANNO CHRISTI 431.

Matt. c. 10. v. 22.

Omnis ergo, qui me confitebitur coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in caelis est. Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego illum coram Patre meo, qui in caelis est. Non pauci sanctorum ad martyrii gloriam euocati, Christumque intrepide confessi, tormentis & morte consummati sunt. Quæro autem, num ob id martyricam coronam adepti sint, quod Christum communem hominem esse constanter affirmarent? an ob id verius, quod sua eum confessione tamquam Deum venerarent? Res est clara: constat enim a martyrii gloria excidisse, Christumque in die iudicii illos vicissim abnegare comperturos esse, qui illum inficiati sunt. Iam quomodo Deus is censendus non est, qui martyrii gloria eos afficit, qui ipsum Deum esse vere confitentur?

Παῖς οὖν, ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπεραθεν τῷ ἀθέσπῳ, ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπεραθεν τῷ πατρὶ μου τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅστις δὲ ἀρνήσεται με ἔμπεραθεν τῷ ἀθέσπῳ, ἀρνήσομαι καὶ ἐγὼ αὐτὸν ἔμπεραθεν τῷ πατρὶ μου τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [πολλοὶ κέκλιται τῷ ἀγίων πατρὶ τῷ μητρυεῖου δόξαν, καὶ τετελείωνται διὰ παθημάτων καὶ θανάτου, χεῖρον ὁμολογηκότες. ἀρ' οὖν ἐσεφάωνται, διαβεβαίουμενοι καὶ λέγοντες ἀθέσπον ἔστι κοινὸν αὐτῶν, ἢ μάλλον ὡς θεὸν τῆς ὁμολογίας τετιμηκότες; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον. οἱ γὰρ τῶν ἀρνησάμενοι, καὶ τῆς τῷ μητρυεῖου δόξης ἀπώλιστον, καὶ αὐτὸν βήρῃσιν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως θενούμενον ἀντιδρῶν Χεῖρον. εἴπα πῶς οὐ θεὸς, ὃ τῷ τῷ μητρυεῖου δόξη σεφάων ἄν, ὅτι τῷ ὄντι δληθῶς, ὁμολογησῶνται αὐτῶν;

Matt. c. 11. v. 28.

Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos. Si Emmanuel verus Deus non est, cum Deo seruiant omnia, cur suum ille iugum nobis imponit? Iugum autem & ipsa quoque lex appellata est. Verum Christus proprium nobis iugum imponit, nosque obnoxios sibi reddit, tametsi Patri submittat omnia. Deus igitur est. Vnde ut omnia illi subiecta sint, par est.

Δότε παρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἀρατε τὸ ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς. [εἰ μὴ θεὸς ὄντι δληθῶς ὁ Εμμανουήλ, ἵνα ἴσπον ἐαυτῷ ζυγὸν ἡμῖν ἰπιέθῃ; θεὸς γὰρ δόξα τὰ πάντα. εἶρηται δὲ ζυγὸς καὶ ὁ νόμος. ἀλλὰ ἰπιέθῃ ἡμῖν ὁ Χεῖρὸς ἴδιον ζυγὸν, ἐαυτῷ τε ὑποτάξει, καίτοι τὰ πάντα ὑποφείρον τῷ πατρί. θεὸς ἀρα ὄντι. ὅθεν αὐτῷ καὶ ὑποκαίεται τὰ πάντα πρέπει.

Matt. c. 12. v. 5.

An non legistis in lege, quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, & sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia maior templo hic est. Si sacerdotes qui sabbatum profanant, ob id culpa vacant, quod diuino cultui incumbant; eisi; λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τῷ ἱεροῦ μείζων ὄντι ὧδε. [εἰ βεβηλωτῶς τὸ σάββατον ἱερεῖς ἀνάγοι εἰσιν, ὡς

Ἡ εἰ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι ἐν τοῖς σάββασι οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀνάγοι εἰσιν; λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τῷ ἱεροῦ μείζων ὄντι ὧδε. [εἰ βεβηλωτῶς τὸ σάββατον ἱερεῖς ἀνάγοι εἰσιν, ὡς

ANNO
CHRISTI
431.

πῶς ἦν ἐν τῷ ἱερωθῶ δρωμύρων νοε-
ται μείζων ἢ Χρῆστοδ θεραπεία; ἀλλ'
ἐστὶ δῆλον, ὅτι οἱ μὲν ἐν νόμῳ καὶ σιῶ
καὶ ὑποδείγματι ἦν ἐπουρησίων λε-
λατρεύκασιν· οἱ δὲ θεασάσοι μαθηταὶ
περὶ σερβόντες τε καὶ λειτουργού-
τες τῷ Χρῆστῳ, μείζονα καὶ πλεῖν δόξαν
ἔχον. καὶ εἰ τῆς ἐν νόμῳ λατρείας ἐν
ἀμείνοσι τὸ λειτουργεῖν τῷ Χρῆστῳ,
πῶς ἐκ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ ἀληθῆς;

Εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβουλ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, φησὶν, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν ἑνὶ
ἐκβάλλοισι; διὰ τὸ αὐτοὶ κριταὶ
ἔσονται ὑμῶν. ἐν ὀνόματι τοῦ Χρῆ-
στοδ πεθεραπέδουκασι δὲ δαιμονοῦν-
τας. Ὁ μαθηταὶ ἐπέφώνουσι γὰρ ἐν
ὀνόματι Ἰησοῦ Χρῆστοδ τῆ Ναζω-
ραίου· πῶς ἐκ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ ἀληθῆς;
οὐ γὰρ αὐτὸς ὤκνησεν ἀνθρώπου δόξα
καὶ δυνάμις εἰς τὸ καλεῖσθαι τὸ σα-
τανᾶ.

Ὡσαύτως οὐκ συλλέγεται τὰ ζιζά-
νια, καὶ περὶ κατὰκαίεται· οὐ πῶς ἔσται
ἐν τῇ σιωπῇ αἰῶνος. ὁποσεί
ὁ υἱὸς τῆ ἀνθρώπου δὲ ἀγγέλους αὐ-
τῶν, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας
αὐτῶν πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ δὲ
ποιοῦντας πλεῖν ἀνομίαν καὶ βαλοῦ-
σιν αὐτοὺς εἰς πλεῖν καμινον καὶ πυρός.]
Ὡς δὲ θεοδ γέγραπται· ἀλογεῖτε τὸ κῶ-
ρον πάντες Ὁ ἀγγελοὶ αὐτῶν. οὐ γὰρ
ἀγγελῶν ἀγγέλου ὄντι, θεοδ ὁ μάλ-
λον τὰ πάντα. πῶς οὐκ φησι ὡς τῶ
υἱοδ τῆ ἀνθρώπου, ὅτι ὁποσεί δὲ
ἀγγέλους αὐτῶν; θεοδ οὐκ ἄρα ὄντι, ὡς καὶ
ἰδίους ἔχον δὲ ἀγγέλους, καὶ διὰ τῶ
αὐτῶ πνευματικῶν ὑπερεπὸ ὑμῶν.

Ἡρώτησεν ὁ Χρῆστος· τίνα με λέγουσιν
οἱ ἀνθρώποι; ἔφη τὸ ὄν τῆ ἀνθρώπου;
οἱ δὲ εἶπον· οἱ μὲν, Ἰωάννην τὸ βαπτί-

quomodo cultus qui Christo im-
penditur, ministerio quod sacer-
dotes in templo obibant, præ-
stantior censetur? atqui apertum
est eos, qui sub lege vivebant, in
vmbra & figura supercælestium
Deo ministrasse. Sed diuini illi
discipuli Christi sectatores, ipsi-
que ministrantes, ampliori hono-
re & gloria potiti sunt. Quod si
ministerium quod Christo exhi-
betur, legali cultui multum ante-
cellit, quomodo in sobrii cuius-
quam cogitationem cadere po-
test, Christum non esse verum
Deum?

Et si ego in Beelzebub eicio dæ- Mat. c. 12.
v. 27.
mones, filii vestri in quo eiciunt?
ideo ipsi iudices vestri erunt. Si in
Christi nomine a dæmonio vexa-
tos discipuli curabant; (inuoca-
bant enim nomen Iesu Nazareni)
quomodo de vera illius diuinita-
te ambigere fas est? Neque enim
vlla omnino gloria aut potentia
humana sat fuerit ad debellan-
dum satanam.

Sicut ergo colliguntur zizania, Mat. c. 13.
v. 40.
et igni comburuntur; sic erit in con-
summatione sæculi. Mitter Filius
hominis angelos suos, et colligent de
regno eius omnia scandala; et eos
qui faciunt iniquitatem: et mittent
eos in caminum ignis. De Deo le-
gimus: *Benedicite Domino omnes* Psal. 102.
v. 20.
angeli eius. Neque enim angelus
angeli est, sed Dei sunt omnia.
Cum ergo de Filio hominis dica-
tur, quod missurus sit angelos
suos; angelosque & spiritus illos
supremos tamquam proprios mi-
nistros possideat; euident fit, il-
lum esse Deum.

Interrogabat discipulos suos: Mat. c. 16.
v. 13.
Quem me dicunt homines esse filium
hominis? At illi dixerunt: Alii Io-
annem Baptistam; alii autem E-

liam, alii vero Ieremiam, aut vnum ex prophetis. Dixit illis Iesus: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus Filius Dei viui. Respondens autem Iesus, dixit ei: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui est in calis. Si Christus communis vulgarisve tantum homo est, cur Petrus ob suam confessione admirabilis declaratus & laudatus est? Quomodo diuinitus perhibetur edoctus? Aut quanam superna opus erat illi illuminatione, vt illud Christi mysterium caperet? Verum quia Deum esse agnouit, viuentisque Dei Filium esse praedicauit; ideo mirabilis & egregius habitus est. Neque tamen duos confessus est filios, sed vnum dumtaxat. Impium itaq; est Christum in duos diuidere filios. *Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis.* En iterum caelestes spiritus suos angelos vocat, etiamsi hominis filius dicatur.

Mat. c.16. v. 27.

Mat. c.17. v. 23.

Et cum venissent Capharnaum, acceperunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei: Magister vester non soluit didrachma? ait: Etiam. & cum intrasset in domum, praenit eum Iesus, dicens: Quid tibi videtur Simon? Reges terra a quibus accipiunt tributum vel censum, a filiis suis, an ab alienis? & ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filii. Quomodo liberum, hoc est a legis vinculo tributique pensione immunem, necnon verum Filium se praedicat, si carnis & sanguinis secundum hypostaticam vniionem particeps effectus, non est Deus? At dependit nihilominus didrachma tamquam legi obno-

σω' άλλοι ὅ, Ἡλίαν' άλλοι ὅ, Ἱερεμίδου, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. λέγει αὐτοῖς: ὑμεῖς ὅ τίνα με λέγετε ὅ; ἀποκριθεὶς δὲ, Φησὶν, ὁ Πέτρος, εἶπε· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ζῶντος. ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ Σίμων Βαρῖ Ἰωνᾶ, ὅτι σαρξ & αἷμα ἐκ ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. εἰ ψιλλὸς ἀνθρώπος ὁ Χριστὸς, διὰ τί πεδάμασαι Πέτρος ὁμολογῶν αὐτόν; πῶς δὲ ὁδοῦ καὶ θεοδιδάκτος, ἢ ποίας ἐδεήθη φάραγγίας αἰῶθεν, ἵνα μάθῃ ὅ ἐπὶ αὐτῷ μυστήριον; ἀλλ' ἐγὼ θεὸν ὄντα, καὶ υἱὸν Θεοῦ ζῶντος διωμολόγησεν αὐτόν· ταύτη τοι πεδάμασαι. πλὴν ἕνα υἱόν, καὶ οὐχὶ δύο υἱοὺς Φησι. δυνατεὸς οὐδ' ἄρα ὅτι διορίζῃ εἰς δύο. Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ἰδοὺ πάλιν ἀγγέλους αὐτοῦ Φησι τὰ αἶω πνεύματα, καὶ τοὶ λεγόμενοι υἱοὶ ἀνθρώπου.

* ὅτι αὐτῷ

Ελθόντων * δη οὐδ' εἰς Καπφarnaυμ, προσήλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες, τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν ἔτελε τὰ δίδραχμα; καὶ λέγει, ναί. καὶ εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν, προσέφασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· τί σοι δοκεῖ Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆ γῆς ἀπὸ τῶν υἱῶν λαμβάνουσι τέλη, ἢ κλιῶσιν; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; εἶπε ὁ αὐτῷ· ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. εἶπε ὁ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄρα γε ἐλθόντες οἱ υἱοί. πῶς ἐλθόντες οἱ υἱοί. εἰ δὲ ἐλθόντες οἱ υἱοί, καὶ ἐξω νόμου, καὶ ἀσωτελῆ, καὶ υἱὸν ἀληθινῶν, εἰ μὴ θεός ἔστιν, ἐνώσει τῇ καρδίᾳ ὑπόστασιν σαρκὸς & αἵματος κοινωνητικῶς; σωπετέλεκε ὁ δὲ δίδραχμον, ὡς γεροντὸς ὑπὸ νόμον

ANNO
CHRISTI
431.

νόμον, ὁ ὑπὲρ νόμον ἰός. ἀνθρώπος δὲ ὢν, οὐχ ὑπὲρ νόμον νοεῖται. πῶς γὰρ οὐδὲ ἀνέχεται φύσιν τὸ ἐλθῆναι, εἰ μὴ νοεῖται θεὸς ἐν ἀνθρώπῳ μορφῇ.

Ἀναβαίνοντος ἐν Ἱεροσολύμοις τῶν πάντων ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ, πάντες παρεβάδιον, βίφημοῦτες τε καὶ λέγοντες ὡσανεὶ τῷ ἰωὶ Δαυίδ. θεοπρεπὴς δὲ πάντως ὅτιν ἡ δόξα λογία. ἠγανάκησαν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ δὴ καὶ προσήεσαν, λέγοντες ἄκουεις, ἢ οὐτις λέγῃσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι ἐκ σόματός νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρέσω ἄνον; ἀδικαῖον ἐν τούτοις διαμνημονύσασθαι τὸ μακαρίου Δαυὶδ λέγοντος· κύριε, ὁ κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομα σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ὅτι ἐπὶ ἧρθη ἡ μεγαλοπρέπεια σου ὑπὲρ ἁνῶν τῶν οὐρανῶν. ἐκ σόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρέσω ἄνον. μὴ γὰρ πάντες βίφημοῦτες ἔλεγον ὡσανεὶ τῷ ἰωὶ Δαυίδ. κατὰ δὲ λέγεται δὲ πάλιν δόξα λογίᾳ βίφημοῦτος. ὁ δὲ γὰρ μακάριος Δαυὶδ ἐκ ἀνθρώπου πάντων ἀπατίθει κοινῶς, κρεῖον δὲ μᾶλλον, οὐ καὶ θαυμαστὸν τὸ ὄνομα ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ἐπὶ ἧρθη γὰρ ἡ μεγαλοπρέπεια ὑπὲρ ἁνῶν τῶν οὐρανῶν. εἶτα, πῶς οὐ θεὸς ὁ ἰός Δαυίδ τὸ κατὰ σὰρκα Χριστός;

Ὅταν ἔλθῃ ὁ ἰός τῆς ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς, καὶ πάντες ἄγγελοι μετ' αὐτῆς, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτῆς. ἅρα ὡς ἀνθρώπος εἰς τῶν καθ' ἡμᾶς κατεδέϊται Χριστός, παρεστηκότων αὐτῶν πάντων
Concil. Tom. 5.

xius, cum tamen ut Filius lege maior esset. Verum si sit homo, non est supra legem. Nemo enim naturalem libertatem illi tribuet, nisi ut Deum humana forma indutum animo eundem concipiat.

Christo omnium nostrum saluatore Hierosolymam ascendente, pueri præcuntes, laudumque præconia depromentes, Hosanna filio David, clamabant. At hæc acclamatio in solum Deum quadrat. Indignati autem pharisæi in medium prorumpunt: Audis, inquit, quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Vtique. nunquam legistis, quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? Sed beatus David hoc loco audire operæ precium est; ait autem: Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra. Quoniam eleuata est magnificentia tua super calos. Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem. Pueri namque magna exultatione acclamantes, aiebant: Hosanna filio David. Is porro cuius elogium decantabant, eiusmodi laudem & acclamationem neutquam repudiabat. Atqui beatus David eam acclamationem non communi alicui homini tribuebat, sed omnium Domino: illius enim solius nomen vniuersa terra demiratur, eiusdemque magnificentia super omnes calos tollitur. Quomodo ergo Christus Dauidis secundum carnem filius non est Deus?

Cum autem venerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli cum eo; tunc sedebit super sedem maiestatis sue. Numquid Christus ut homo quispiam nostri similis pro tribunali sedebit, astantibus

que omnibus vndiquaque ipsi angelis, orbem iudicabit? Qui istuc, obsecro, rationi est consentaneū? An non scriptum est, *Vnus est legislator, & iudex?* Deus igitur est Christus, qui pari cum Deo gloria pollens, thronumque iudicarium obtinens, ac angelos circumquaque astantes habens, in iustitia terrarum orbem iudicabit.

Jacob. c. 4. v. 14.

Matt. c. 26. v. 63.

Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei vivi. Dicit illi Iesus: Tu dixisti. verumtamen dico vobis, amodo videbitis Filium hominis sedentem a dexteris virtutis Dei, & venientem in nubibus cali. Quomodo Filius hominis a dexteris virtutis Dei sedet? Planum est, Dei Verbum ita factum esse hominis filium, ut tamen Deus esse non defierit: mansit enim quod erat. Hac igitur ratione generanti assidet, & in diuinitatis gloria & maiestate conspicuum cernitur, etiam si factum sit caro.

Matt. c. 27. v. 50.

Iesus autem clamans voce magna, emisit spiritum. Et ecce velum templi scissum est in duas partes, a summo usque deorsum: & terra mota est, & petrae scissae sunt; & monumenta aperta sunt, & multa corpora sanctorum qui dormierant, surrexerunt. Si Christus communis erat homo, cur illo animam expirante, in ipsis elementis tanta accidit conturbatio? Sol enim retrahis radiis, diei tenebras offudit: terra adhuc Dominum suum Iudaeorum contumeliis indignissime affectum conspicata, disrupta est; & ipse tandem infernus sanctorum animas dimisit. Et cuiusnam nutu omnia haec fiebant? nonne Dei? Deus enim erat in

των τῶν ἀγγέλων, οὕτω τε κρινεῖ τὸν κόσμον; εἶτα, ποῖον ἐχά τὸ τοῦ λόγον; γέγραπται γὰρ, ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής. θεὸς οὖν ἄρα Χριστὸς, ὁ ἐν δόξῃ θεοῦ, καὶ θρόνον ἔχων, καὶ παρεστῶτας ἀγγέλους, καὶ κρίνων τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσυνῇ.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Φησὶν, εἶπεν αὐτῷ ὀρκίζω σε κατὰ τὸν θεὸν τῶ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τῶ ζῶντος. λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. πάλιν λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τῶ ζῶντος, ἀπαρτήλα ὁ ψαθε τὸ υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. πῶς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμεται ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον, ὅτι καὶ εἰ γέγονεν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐκ θεοῦ λόγος, οὐ πάυται τὸ εἶναι θεός, ἀλλ' ἐστὶν ὁ ὡς παύτη τῆ καὶ συνεδράει τῷ φύσει, καὶ ἐν τοῖς τῆς θεότητος ἀξιώμασιν ἐμπρέπων ὁρᾶται, καὶ εἰ γέγονε σαρκῶς.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς κράζας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. καὶ ἰδοὺ τὸ κατὰπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀνωθεν ἕως κάτω. ἔτι γῆ ἐσειάθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνέωχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κοιμητημάτων ἀγίων ἀνέστησαν. εἰ κοινὸς ἄνθρωπος ὡς ὁ Χριστὸς, πῶς θεοῦ ἀνθρώπου ὡς, τοσοῦτος ὡς ἐν τοῖς σοιχείοις ὁ θορυβος; ὁ μὲν γὰρ ἡλῖος πλεῖν ἀκῆνα συνεστέλλε, ἔτι ἐν ἡμέρᾳ σκοπτος εἰργάσατο· ἡ δὲ γῆ ἐαυτῆς δεσποτικῶς ὁρῶσα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐμφοροῦν ἔρχετο ἀφῆκε τὸ ἀφθῆσαι τὰς τῶν ἀγίων ψυχάς. τίνος ταῦτα ποιουῦτος; ἄρα ἐχά θεὸς; θεὸς γὰρ ὡς ἐν

ANNO
CHRISTI
431.

σαρκί, ἧ καὶ ἡ κτίσις ὑβριζομένη
καὶ ἔχον ἵνα σωωρθίζετο.

carne, quo tam contumeliose tra-
ctato, ipsa quoque creatura quo-
dammodo ira & indignatione ef-
ferabatur.

Εκ τῆς κτ' Ἰωάννου β' αλ-
γελίου.

Ex euangelio secundum
Ioannem.

ΑΥΤΟΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς
σάρκος αὐτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ
αὐτὸν γνώσκων πάντα· καὶ ὅτι οὐ
χρειαζομένου ἔχειν, ἵνα τις μάρτυρήσῃ περὶ
τῆς ἀληθείας αὐτοῦ· αὐτὸς γὰρ ἐγίνω-
σκε, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι·] περὶ τοῦ
ἐργασίου· ὅτι ὁ πλάσας κατακό-
νας τὰς καρδίας αὐτῶν· καὶ αὐτὸς
δὲ πῶς φησὶ· μὴ ἀπ' ἐμοῦ κρυβή-
σεται ἡ; εἰ δὲ πάντα Χρῆστος ἴσχυ-
ται, καὶ οἶδεν τὰ ἐν ἀληθείᾳ, πῶς
ἐκ αὐτοῦ αὐτὸς, ὡς καρδίας ἐπέλαυνον
καὶ νεφροῖς;

Υμεῖς προσκυνοῦτε ὃ ἐκ οἶδα-
τε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδα-
μεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῆς Ἰουδαίων
ἔστιν.] ἀκούετε, ὅτι πᾶν σωτηρίαν
ἐκ τῆς Ἰουδαίων ἐστὶ φησὶ; καίτοι σω-
τήρα θεὸν ἐπερὶ ἡμῶν. ὅτι σω-
κε ἡμεῖς οὐ πρέσβεις, ἐκ ἀλη-
θείας, ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος, καὶ τὰς
γραφάς. ἀνόμασαι ἡμεῖς Χρῆστος Ἰη-
σοῦς, γεροντὸς δὲ Ἰουδαίων καὶ πᾶν
σαρκὰ. Ἰησοῦς γὰρ μὲν ἐρμηνεύεται
σωτηρία. αὐτὸς οὖν ἄρα ὄντι ἡ ἐκ
τῆς Ἰουδαίων σωτηρία. ὡς καὶ εἰ
γέροντες σαρκὸς ὁ λόγος, καὶ ἐπέλαυνον
τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ, θεός ὄντι καὶ
μὴ σαρκός.

Ἀμὲν ἀμὲν λέγων ὑμῖν, ὃ π-
σάλλον εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ,
καὶ κενὸν ποιήσῃ, καὶ μείζονα τού-
των ποιήσῃ· ὅτι ἐγὼ πατρὸς πατέρα
μου προσκύνομαι. καὶ ὃ, ἡ ἀλήθεια ἐν τῷ ὀνόματι μου, ποῖο ποιήσω.]

Concil. Tom. 5.

Y ij

IESVS autem non credebat semet-
ipsum eis, eo quod ipse nosset om-
nes, & quia opus ei non erat ut quis
testimonium perhiberet de homine.
Ipse enim sciebat, quid esset in homi-
ne. De Deo scriptum extat:
Qui finxit sigillatim corda eorum.
Et ipse alibi ait: Non celabitur a
me omnino quidquam, Si ergo
Christus omnia intelligit, & omnia
quæ sunt in homine exacte
nouit, utpote scrutans eorum
corda & renes; quomodo non est
Deus?

Vos adoratis quod nescitis, nos
adoramus quod scimus: quoniam
salus ex Iudæis est. Audis salutem
ex Iudæis esse asserentem. Atqui
Deum saluatorem nobis adscri-
psimus, eique nomina dedimus.
Saluauit enim nos non legatus,
non angelus, sed Dominus ipse,
secundum Scripturas. At Chri-
stus qui secundum carnem ex Iu-
dæis natus est, Iesu nomenclatu-
ram fortitus est. Iesu autem no-
men interpretatum salutem fo-
nat. Ipse itaque Christus est salus
illa, quæ ex Iudæis profecta est.
Quamobrem licet Verbum caro
factum sit, & semen Abrahæ ap-
prehenderit; Deus nihilominus
cum assumpta carne permanfit.

Amen amen dico vobis, qui cre-
dit in me, opera quæ ego facio, & ipse
faciet, & maiora horum faciet: quia
ego vado ad Patrem. & quodcum-
que petieritis in nomine meo, hoc fa-

Ioan. c. 2.
v. 24.

Psalom. 34.
v. 15.
Ierem. c. 17.
v. 10.

Ioan. c. 4.
v. 22.

Isai. c. 63.
iuxta LXX.

Ioan. c. 14.
v. 12.

ciam. Ad Patrem se abire denun-
tiant, cum tamen Deus natura Fi-
lius sit, ipseque omnia impleat.
Abscedit enim secundum huma-
nam naturam. At vero licet ut
homo in cælum assumptus sit; ut
Deus tamen supplicum vota se
auditorum promittit, si in nomi-
ne illius supplicauerint. Iam cui
queso verius conuenit sanctorum
postulatis satisfacere, eorumque
votis ac desiderijs respondere,
quam soli vero ac natiuo Deo?

Ioan. c. 15.
v. 16.

*Non vos me elegistis: sed ego elegi
vos, & posui vos ut eatis, & fru-
ctum afferatis, & fructus vester
maneat; ut quodcumque petieritis
Patrem in nomine meo, det vobis.*
En pari se cum Deo & Patre pote-
stare pollere, pariaque eidem præ-
stare posse nusquam non incul-
cat. Dixerat enim; Quodcumque
petieritis in nomine meo, faciam.
nunc autem ait; Quodcumque
petieritis Patrem in nomine meo,
dabit vobis. Numquid ergo seor-
sum aliqua dilargitur Pater abs-
que Filio, aut Filius rursus seor-
sum sigillatimque impertitur non-
nulla absque Patre, ita ut a duo-
bus diis præstentur, quæ sancti ef-
flagitant? Absit, absit: vnus enim
est Deus Pater, & vnus item Do-
minus Iesus Christus. Distribuit
namque Pater dona per Filium
in Spiritu sancto; verumtamen
postulatio in precibus fit per Ie-
sum Christum. Porro Domini
Iesu nomine accipimus & desi-
gnamus Verbum hominem fa-
ctum.

Ioan. c. 16.
v. 23.

*In illo die me non rogabitis quid-
quam. Amen amen dico vobis, si
quid petieritis Patrem in nomine
meo, dabit vobis. Petite, & accipie-
tis, ut gaudium vestrum sit plenum.*
Hæc eandem sententiam cum

* *πορεύεται, Φησί, πρὸς τὸν πατέρα,*
καὶ τοὺς φύσιν τοῦ υἱοῦ, καὶ
αὐτὸς ὃν ὁ πάντα πληρῶν. πορεύεται
ἵνα ἀποστείλῃ αὐτὸν εἰς τὸ
οὐρανόν. ἀλλ' ὡς θεὸς ἐπαγγέλλεται
πληροῦν τὰ αἰτήματα τῶν προσευχο-
*μένων, εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ποιούν-
τας λιτάς. εἶτα ἔτι δὲ πρὸς τοὺς μα-
θητοὺς τὸ πληροῦν δόξης ἀγίων, καὶ χαρί-
ζεσθαι τὰ αἰτήματα, πλὴν ὅτι μόνον τῷ*
καὶ τῷ φύσιν καὶ ἀληθῶς ὄντι θεῷ;

*Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε· ἀλλ'
ἐγὼ ἐξελέξαμην ὑμᾶς, καὶ ἐθηκα ὑ-
μᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, καὶ καρπὸν*
φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μείνη· ἵνα
*ὁ, ὃς ἐὰν αἰτήσῃ τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνό-
ματι μου, δῶ ὑμῖν.] ἰδοὺ πανταχοῦ*
δείκνυσιν ὅτι τὰ ἴσα μετ' ἐξουσίας
ἐνεργεῖ τῷ πατρὶ. ἔφασκε γὰρ
ὅτι ὁ ἐὰν αἰτήσῃ ἐν τῷ ὀνόματι μου,
*ποιήσω. νυνὶ δὲ φησιν· ὁ, ὃς ἐὰν αἰτή-
σῃ τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματι μου,*
*δώσῃ ὑμῖν. ἄρα οὐκ ἴδια μὲν δίδω-
σιν ὁ πατήρ διχα τῷ υἱῷ, ἴδια δὲ καὶ*
ἀνά μέρος ὁ υἱὸς διχα τῷ πατρὶ; ἐκ-
ουὶ παρά δύο θεῶν τοῖς ἀγίοις τὰ ἐν
δόξῃ αἰτήματα; ἀλλ' οὐχ οὕτως
ἐχθὰ ταῦτα, μή γινώσκοντες εἰς τὸν θεὸν ὁ
πατήρ, καὶ εἰς τὸν υἱόν. Ἰησοῦς Χρι-
στὸς, διανέμει γὰρ ὁ πατήρ δι' υἱοῦ τὰ
ἀγαθὰ ἐν πνεύματι. πλὴν ἢ αἰτίαι
ἢ ἐν προσευχῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
καὶ κύριῳ Ἰησοῦ ὁ ἐν ἀποστολῇ
νοεῖται καὶ ὀνομάζεται λόγος.

Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ ἐκ-
ερωθήσετε οὐδέν. ἀμὲν ἀμὲν λέγω
ὑμῖν· ἀν' ὃς αἰτήσῃ τὸν πατέρα ἐν
τῷ ὀνόματι μου, δώσῃ ὑμῖν. αἰτεῖ-
τε, καὶ λήψετε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἢ
πεπληρομένη.] ἐν ἴσῃ καὶ τῷ τοῖς

ANNO
CHRISTI
431.
* *τε. πρὸς*
ὁμοίαν τ.
7. 7.

* *τῷ πατρὶ*
ματ.

ANNO
CHRISTI
431.

αἰωτέρον βραχὺ διανοία κείσεται, καὶ ἡ ἐφεξῆς ὁμοίως. ἔρχεται οὕτως. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματι μου αἰτήσατε καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ ἐροῦν ὑμῖν τὸ πατέρα. αὐτὸς γὰρ ὁ πατήρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιληκατε, καὶ πεπεσῆκατε ὅτι ἐγὼ πατέρα τῆ πατρὸς ἔξῃ λθόν.

Αὕτη δὲ ἔστιν ἡ αἰώνια ζωὴ, ἵνα γινώσκωσιν σε τὸ μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλες Ἰησοῦν Χριστόν. ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως τῆς μόνου καὶ ἀληθινοῦ θεοῦ σωεξέρχεται τε καὶ σωεσθάνειν ἀνάγκη πᾶσι ἐπιγνωσιν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ζωῆς τῆς τοῦ αἰώνου προξενεῖ. πῶς οὐχ ἀπίστων εἰσάρχεται, ὅτι θεός ἐστιν ἀληθῆς ὁ Χριστός; γέροντες γὰρ σαρκὸς ὁ λόγος, καὶ μεμδύηκε λόγος.

Ἴνα ὁ κόσμος πισθῇ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. καὶ γὰρ πᾶσι δόξαν, καὶ δέδωκα μοι, δέδωκα αὐτοῖς ἵνα ᾧσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς ἐν. ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί. ἵνα ᾧσι τετελειωμένοι εἰς ἐν. ἀκριβῆ τῆς διανοίας τὸ ὀφθαλμὸν ἐπίστησαντες τῆς τῆς προκειμένου δωάμεναι, θεωρήσωμεν τὰ ἐν αὐτῷ. ποῖαν δόξαν εἰληφέναι φησὶ παρά τῆ πατρὸς ὁ υἱός, καὶ ταῦτα ἡμῖν ἐπιδοῦναι; αὐτὸς δὲ ἡμᾶς τῆς ἐπιτύποις ἐρβύνης ἀπαλλάξει, λέγων ἵνα ᾧσι, καθὼς ἡμεῖς, ἐν. σὺ μὲν γὰρ τῆ φησικῆ ταυτότητι ἐν ἔστιν ὁ σὺ θεὸς λόγος πρὸς ἑαυτὴν πατέρα, εἰ καὶ νοεῖται καθ' ἑαυτῶσαν ἐκάτερῳ ἰδικῶ. πῶς δὲ καὶ ἡμῖν γέροντες; καὶ ἴσον ἕσπον, οὐσιωδῶς δὴ λέγω, καὶ φησικῶς. καὶ τὸ θεοφύσις ἀσύμβατος παντελῶς εἶναι αὐτὸς πρὸς πᾶσι, ὡς ἐν ταυτότητι

superioribus habent; sicut illa quoque, que mox consequuntur. Ait namque: *In illo die, in nomine meo petetis: & non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia ego a Patre exiui.*

Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Si cum foliis verique Dei cognitione Iesu Christi cognitionem necessario coniunctam consociatamque esse oportet, & hoc ipsum æternam vitam conciliat; cui obscurum esse potest, Christum verum esse Deum? Verbum sane caro factum est; sed mansit interim Verbum.

Vt credat mundus quia tu me misisti. Et ego claritatem quam dedisti mihi, dedi eis; ut sint unum, sicut & nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me; ut sint consummati in unum. Per spicaci mentis oculo in rem propositam intendentes, quanam in ipsa abstrusa lateant, diligenter exploremus. Qualem itaque gloriam Filius a Patre accepisse se narrat, quam nobis deinde communem fecerit? Sane ipse ab hac quæstione nos liberat dum ait: *Vt vnum sint, sicut & nos vnum sumus.* Nam etsi Dei Patris Verbum secundum propriam hypostasin alius a Patre esse dignoscatur, naturali tamen identitate vnum plane & idem est cum illo. At quo pacto Verbum illud vnum quoque nobiscum factum est? Ad eundem omnino modum, puta secundum essentialem & naturalem identitatem: At cum diuina natura tanto a creatura distet intervallo, ut secundum essentialiam cum ea coire

nequaquam valeat; ecquo, inquis, modo secundum naturam vnum ille factus est nobiscum, qui omnem omnino creaturam excellit? Verbum factum est homo, vt quemadmodum, quod quidem ad deitatis naturam spectat, vnum & idem est cum Patre, ita secundum naturam humanam habitudinem fit vnum quoque nobiscum. Hac enim ratione nos quoque in vnitatem consummati sumus.

Ioan. c. 10. v. 19.

Cum ergo sero esset die illo, vna sabbatorum, & fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati propter metum Iudeorum; venit Iesus, & stetit in medio, & dixit eis: Pax vobis. Non immerito dubitauerit hic quispiam, ac dixerit: Si Verbum post resurrectionem perinde ac ante venerandam crucem in corpore erat, quomodo conclusis foribus in medio discipulorum ex insperato apparuit? Ad hoc respondemus, diuina virtute factum id esse. Par est autem, vt Pauli dictum hoc loco in mentem reuocemus; ait is vero: *Itaque nos ex hoc neminem nouimus secundum carnem: & si cognouimus secundum carnem Christum, sed nunc non nouimus.* Sane post resurrectionem ex mortuis, dispensationis mysterio, propter quod carnem salubriter assumpserat, iam perfecto, diuina virtute & potestate utebatur; vt qui iam veluti opportuno tempore per ea potius, quam per exinanitionis conditiones, agnosci voluerit.

2. Cor. 6. 5. v. 16.

Ioan. c. 20. v. 22.

Et cum hoc dixisset, insufflauit, & dixit: Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. Quidquid hic factum memoratur, hoc to-

λέγω τῆ κατ' οὐσίαν. πῶς οὖν ἐν ἡμῖν γέγονε Φισικῶς ὁ ὑπὲρ πλὴν κήσιν; γέγονε γὰρ ἀνθρώπος, ἵνα ἴσασιν ὅτι ἐν τῆ τῆς θεότητος φύσει πατέρας * ἵ. ἵ. πατέρας, οὕτω καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐν γήνηται χάρις τῆ κατ' ἀνθρώπινα τετελειώμεθα γὰρ οὕτω καὶ ἡμεῖς εἰς ἓν.

Οὕτως οὖν ὁ ψίχας τῆ ἡμέρας ἐκείνη, τῆ μιᾶ τῆ σαββάτων, καὶ τῆ θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν μαθητῶν σωτηριζόμενοι διὰ τῆ φωνῆ τῆ Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς: εἰρήνη ὑμῖν.] ἐπαπορήσαι τις αὐτῆ τὸ εἶδος, λέγων· εἰ ἐν σώματι καὶ μὴ πλὴν ἀνάστασιν ἢ ὁ λόγος, κατὰ καὶ πρὸ τῆ ζωῆς ζωοῦ, πῶς κεκλεισμένων τῆ θυρῶν ἀδοκῆτως εἰς μέσον ἄφῃ τῆ μαθητῶν; πρὸς τὸ φάμεν, ὅτι διὰ τῆ δυνάμει τῆ θεότητος μεμνησθῆναι δεῖ Παύλου λέγοντος· ὅτι ὡς ἡμεῖς γὰρ τῆ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατ' σὰρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατ' σὰρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκοντες. κατ' γὰρ τῆ πλὴν ἐκ νεκρῶν ἀναβίωσιν, ὡς τετελειωμένης ἡδὴ τῆς οικονομίας, ἐφ' ἣ καὶ ἡ τῆς σαρκὸς ἀνάληψις * ἐπαρχῆς χειρῶν, * ἐπιπέσει καὶ διδάμει κέρχεται τῆ θεοπροπέει, διὰ τούτων μάλλον, ἢ διὰ τῆ τῆς κενώσεως * μέτρων ὀπίσθου * γινώσκοντες θέλων, ὡς ἐν καιρῷ καθήκοντι.

Καὶ τῆτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. αὐτῶν ἀφῆτε τὰς ἀμάρτίας, * ἀφῆνται αὐτοῖς· αὐτῶν κρατήτε, κρατήτωται.] ὅλον ὅτι θεοπροπέει τὸ

ANNO
CHRISTI
431.

γενηθη μὲν ὁ θεὸς πᾶσι ἀξιό-
λογος. ὡς ἔστιν μὲν ἰσχυρὸς ἐν
παντί, ὡς ἐμφυσησάτωι τοῖς ἀποστόλοις,
καὶ δοῦναι τὸ πνεῦμα. εἶτα μέγα,
καὶ ὑπὲρ πάντων κτίσιν, τὸ τοιαύτην
ἐξουσίαν ἑξαγαγεῖν, ὡς κρατεῖν, ὡς
αὐτὸν ἐλοιοῦτο, τὰς ἀμφοτέρων· ἀφίεναι
δὲ καὶ οἷς αὐτὸν βούλοιοτο τυχεῖν. διὰ
τὸ δὲ καὶ διὰ σαρκικοῦ φύσηματος
τὸ πνεῦμα δίδωσιν; ὅτι μὴ ἄλλο-
τεία τῆς λόγου γέγονεν αὐτῶν ἢ σαρκῶς,
ἀλλὰ ἰδικῶς αὐτῶν. καὶ ἀποδοῦναι
μὲν τὸ διὰ σαρκὸς ἐμφύσημα· θεϊ-
κῆς δὲ δυνάμεως ἔργον, τὸ μετό-
χους ἀποφύγειν τῆς πνευματικῆς ἐξου-
σιᾶς ἰσχυρῶς.

fua efficere, diuinæ virtutis opus

tum diuinum, magnaue confi-
deratione dignū est. Primo nam-
que non erat humanæ naturæ o-
pus, per exsufflationem apostolis
Spiritus sanctum infundere. De-
inde maius quiddam, sublimiuf-
que est, quam quod in creaturam
cadat, tantam illis potestatem
impertiri, vt quorum vellent pec-
cata retinere, & quorum rursus
visum esset relaxare, possent. At
cur corporeo flatu impertit Spi-
ritum sanctum? ideo nimirum, vt
carnem a Verbo non alienam, sed
propriam illius extitisse intelliga-
mus. Adde externam illam per
carnis ministerium exsufflatio-
nem humanam fuisse; sed Spiritus
sancti participes dignatione
extitisse.

Ex τῆς κτ' Λουκαῖο βιβλίου.

Ex euangelio secundum
Lucam.

ΑΓΓΕΛΟΣ θεοῦ τῷ Ζαχα-
ρίᾳ φησὶ ὡς ἐστὶν χαρὰ σοὶ, καὶ ἀγαλλία-
σις, καὶ πολλοὶ ἔσονται ἐν τῇ γυνήσῃ σου
χαρησσομένη. ἔσαι γὰρ μέγας ἐνώπιον
κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σικερα οὐ μὴ πίῃ,
καὶ πνεύματος ἁγίου πληθήσεται ἐπὶ
ἐκ κοιλίας μητρὸς σου· καὶ πολλοὶ
τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ
κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. ὁ μακάριος
Ιωάννης, ἐρομένων αὐτῷ τῶν Ἰουδαίων,
σὺ τίς εἶ; φησὶν· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος
ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐπιμαρτυροῦν τὴν ὁδὸν
τῆς κυρίου, ὡς ἔστιν ποιῆσαι τὰς πε-
λοὺς σου. ὡς φησὶν τῶν ἁγίων ὁ
Ζαχαρίας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ παιδί, φησὶ
καὶ σὺ παιδίον, ὡς φησὶν ὑψίστου κλη-
θήσῃ· ὡς φησὶν γὰρ ὡς ὡς ὡς ὡς
ποῦ κυρίου, ἐπιμαρτυροῦν τὴν ὁδὸν
σου, ἐν ἁφῆσιν ἀμφοτέρων αὐτῶν.

ANGELVS Dei Zachariæ de
sancto Baptista hæc expo-
nit: *Et erit gaudium tibi & exul-*
tatio: & multi in natiuitate eius
gaudebunt. Erit enim magnus co-
ram Domino, & vinum & siceram
non bibet, & Spiritu sancto reple-
bitur adhuc ex utero matris sue:
& multos filiorum Israel conuertet
ad Dominum Deum ipsorum. Rur-
sum cum Iudæi ex ipso eodem
Ioanne sciscitarentur: *Tu quis es?*
Respondit ille: *Ego vox clamantis*
in deserto, parate viam Domini, re-
ctas facite semitas eius. Tandem
ipsemet Zacharias de proprio fi-
lio vaticinans, ita fatur: *Et tu*
puer, Propheta altissimi vocaberis:
præibis enim ante faciem Domini
parare vias eius: ad dandam scien-
tiam salutis plebi eius, in remissio-
nem peccatorum eorum. Ille nam-
que, ἐν ἀφῆσιν ἀμφοτέρων αὐτῶν.

Luc. c. 1.
v. 14.

Iuan. c. 1.
v. 19.

Luc. c. 1.
v. 76.

ANNO CHRISTI 431.

que Christum anteibat, eiusdemque factus praecursor, ut viam illi praepararent, annuntiabat: & propheticum oraculum de illo edens, ad eum, ut qui iustificare potest peccatis obnoxios uti Deus, conuertebat. Et adhuc dubitamus, fueritne Deus Christus?

ὁ δὲ ἄγγελος τῷ τῷ Χριστῷ, καὶ αὐτῷ γέροντι παρόδρους, καὶ αὐτὰ τὰς ὁδοὺς παρετοίμαζε αὐτῷ δικήρυττε, καὶ ἐπὶ αὐτῷ παρεφῆτε λέγον, ὁ πνεύματι ὡς ἐπὶ θεῷ δικαιοῦν ἰσχύον. ἢ ἔστιν ἐν αὐτῷ ἀνδρῶν εἶπα, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

Luc. c. 1. v. 32.

Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur: & dabit ei Dominus Deus sedem David patris eius: & regnabit in domo Iacob in aeternum, & regni eius non erit finis. Numquid hominis nostri similis imperio perpetuo citra ullam interruptionem prememur? an imperatori potius Deo in Christo & per Christum subditi erimus, non assumptum ad hoc tamquam extraneum quempiam mediatorem, sed verū Filium, per quem & in quo Deus Pater in omnia regnum obtinet? Quod si ita res habet, Deus ergo est Christus.

Ὁ ὅτιος ἔστι μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσῃ αὐτῷ κῆρα ὁ θεὸς τὸ θρόνον Δαυὶδ τῷ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ βασιλεύσῃ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς αἰῶνα, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐκ ἔσται τέλος. ἄρ' οὐ ἔστι ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς κεισόμεθα, βασιλεύοντες διωκεῖν καὶ ἀκαταλήκτως; ἢ ἔτι θεῷ μᾶλλον ἐσόμεθα βασιλεύοντες ἡμῶν ἐν Χριστῷ; καὶ οὐχ ὡς ἔξωθεν μεσίου ἱεροῦ εἰς τὸ παραληφθέντος, ἀλλ' ὡς δὲ υἱὸς καὶ ἐν ἡμῶν κρατοῦντος τῶν ὅλων ἔτι θεὸς καὶ πατὴρ. εἰ δὲ τὸτο ἀληθές, θεὸς ἄρα ὁ Χριστός.

Luc. c. 1. v. 34.

Dixit autem Maria ad angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et respondens angelus dixit illi: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Numquid is, qui arcana inexplicabilique Spiritus sancti operatione ex sacra Virgine formatus & natus est, sola appellatione filius erat? an verus potius naturalisque Dei Filius, & Deus creditus est? Sed hoc procul dubio verum est. Verbum proinde secundum hypostasin caro factum, hoc est, carnem per Spiritum sanctum ex sacra Virgine sumpsisse, eamque propriam sibi fecisse, intelligatur. Hac namque ratione quod verus Deus sit, deprehendetur.

Ἐἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον πῶς ἔσται μοι τῆτο, ἐπεὶ ἀνδρα οὐ γινώσκω; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ διώματις ὑψίστου ἐπισκιάσῃ σοι· διὸ καὶ τὸ γινώσκον ἅγιον, κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. ἄρα οὐ κατέκληται μόνον υἱός, ὁ ἐκ τῆς ἀγίας πνεύματος διὰ τῆς πνεύματος ἀπορήτων γεγεννημένον, ἢ ἡρω ἐκλεσμένον; ἢ φύσῃ τε καὶ ἀληθῶς υἱὸς ἐστὶ πεπρωται, καὶ θεός; ἀλλ' ἐστὶ τῆτο ἀληθές. νοεῖδω δὲ οὐ σαρεξ καὶ ὑπὸ σαίν γερονῶς ὁ λόγος, πουτέστιν ἰδίαν ποιησάμενος σαρεκα πλὴν διὰ πνεύματος ἐκ τῆς ἀγίας πνεύματος. οὕτω γὰρ ἔστι καὶ θεὸς ἀληθῶς.

Luc. c. 1. v. 41.

Et factum est, ut audivit saluta-

Καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσε ἁμαρτιῶν

ANNO
 CHRISTI
 431.

σμόν τῆς Μαρίας ἢ Ελισάβετ, ἐσπίρ-
 πισε τὸ βρέφει ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς·
 καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἢ Ελι-
 σάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγά-
 λῃ, καὶ εἶπεν· ὠλοζμηδύη σὺ ἐν γυ-
 ναίξιν, καὶ ὠλοζμηδύος ὁ καρπὸς τῆς
 κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι τῆτο, ἵνα
 ἔλθῃ ἡ μήτηρ τῆς κωλοῦ μου πρὸς
 μέ;] ἐνεργήσαντος θεοῦ πνευματικῆς
 χαρίν, ἕσται ἡ πνευματικὴ καὶ ἐτε-
 ρον δὲ ἕσται οὐδαμῶς. ὅτε τῶν οὐρανῶν
 ἀσπασμὸς τῆς ἀγίας ἁρτένης Μαρίας
 κωφορούσης ἐπὶ Ἰησοῦ, κενήθη-
 κεν ἐν μήτρᾳ Ἰωάννου εἰς πνευ-
 ματικὴν, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός, ἔν τῇ
 τῆς ἁρτένης νηδύϊ κινήσας θεο-
 πρεπῶς εἰς πνευματικῆς δυνάμιν
 Βαπτιστῶν;

Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου
 δεσποτῶν καὶ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ.
 ὅτι εἶδον ὀφθαλμοί μου τὸ σω-
 τήριόν σου ὃ ἠτοίμασας καὶ πρὸς
 σωτηρίαν πάντων τῶν λαῶν. Φῶς εἰς ἀ-
 ποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξα λαοῦ
 σου Ἰσραήλ.] ὁ Συμεὼν Ἰησοῦ
 εἰς ἀγκαλῆς λαβὼν, τὰ παιδάδε πρὸς
 αὐτῶν φησὶ. πῶς οὐκ ὄντι σωτήριον;
 πῶς δὲ φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθ-
 νῶν, εἰ μὴ θεὸς ὄντιν ἀληθῶς, εἰς, καὶ
 μόνος υἱός, ὁ φύσιν μὲν ἐκ πατρὸς
 ὡς λόγος, ἐκ παρτένης δὲ ὁ αὐτὸς
 καὶ σὰρκα; ποία γὰρ γέγονεν ἀποκάλ-
 υψις τοῖς ἐθνεσιν; ἢ ἐπὶ αὐτῶν ἐγνω-
 σαν ὅτι θεὸς ὄντι, καὶ αὐτῶν λατρεύ-
 σαντες ἐφυγον τὰ εἰκλήματα τῆς θεῶν
 λατρείης ἐπέσθον τὰ ἑνα, καὶ
 φύσιν, καὶ ἀληθῶς;

Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ διαλο-
 γισμοῖς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε
 πρὸς αὐτοὺς· Ἦ διαλογίζεσθε ἐν
 Concil. Tom. 5.

tionem Maria Elisabeth, exultavit
 infans in utero eius: et repleta est
 Spiritu sancto Elisabeth, et exclamavit
 voce magna, et dixit: Benedicta
 tu inter mulieres, et benedictus
 fructus ventris tui. Et unde
 hoc mihi, ut veniat mater Domini
 mei ad me? Interna Dei energia
 & vi, prophetia donum obtingere
 alicui potest; secus nequaquam.
 Cum igitur salutatio sacrae Vir-
 ginis Mariae Iesum per id temporis
 in utero adhuc gestantis, Ioan-
 nem maternis visceribus adhuc
 inclusum ad prophetiam promo-
 uerit, quomodo Christus non est
 Deus, qui intra virginea claustra
 etiamnum latitans, diuina vi ad
 prophetiae gratiam Baptistam e-
 uexit?

Nunc dimittis seruum tuum Do- Luc. c. 1. v. 29.
 mine, secundum verbum tuum, in
 pace: Quia viderunt oculi mei salu-
 tare tuum: Quod paraisti ante fa-
 ciem omnium populorum: Lumen
 ad reuelationem gentium, et glo-
 riam plebis tuae Israel. Simeon Ie-
 sum inter vlnas complexus, eiu-
 modi de ipso elogia depromebat.
 At quomodo salutare est? aut
 quomodo lumen ad reuelatione
 gentium est, si vnus & solus verus
 Filius & Deus non est? Qui
 quidem natura natus est ex Patre, vt
 Verbum; secundum carnem au-
 tem ortus est ex Virgine. Quæ
 rursum reuelatio facta est genti-
 bus, si de ipso non cognouerunt
 quia Deus est; quodque diuinum
 cultum illi impendentes, in ea cri-
 mina non incidant, in quæ illi in-
 cidere solent, qui alteri deo
 quam vni illi, qui natura & veri-
 tate Deus est, seruiunt?

Vt cognouit autem Iesus cogita- Luc. c. 5. v. 22.
 tiones eorum, respondens dixit ad il-
 los: Quid cogitatis in cordibus ve-

stris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua; an dicere: Surge & ambula? Vt autem sciatis, quia Filius hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata (ait paralytico) Tibi dico, surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Si solus vniuersorum Dominus a delictis nos expiat, nec in vllum alium istuc conuenit, & Christus non absque diuina auctoritate hoc ipsum praestat; qui fieri potest, vt Deus non existat: Nam etfi Verbum, quod secundum carnem ex muliere natum est, Filii hominis appellatione designetur, nihilominus tamen Deus est.

Luc. c. 7. v. 21.

In ipsa hora autem multos curauit a languoribus & plagis & spiritibus malis, & caecis multis donauit visum. Et respondens dixit illis: Euntes renuntiate Iohanni quae audistis & vidistis: quia ceci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur: & beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me. Facitis diuinorum planeque admirabilium operum patratorem Christus esse demonstrans, quae per Prophetae vocem quondam de se praedicta fuerant, in memoriam reducit. Dixerat enim Isaias: Confortamini manus remissa, & genua soluta. Mox vero quasi digito protensave manu Emmanuelem ostendens, ita ait: Ecce Deus noster, ecce Dominus cum fortitudine venit, & brachium cum dominatione. Dicit idem & alio quoque loco: Tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum audient. tunc saliet sicut ceruus claudus, & expedita

Isai. c. 35. v. 3.

Isai. c. 40. v. 10.

Isai. c. 35. v. 5.

καὶ ὡτα κωφῶν ἀκούσονται. τότε ἀλείψαι χυλὸς ὡς ἔλαφον, καὶ τρεθνή

ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ἢ ὅστιν ἀνοπό- τερον εἰπεῖν, ἀφείωνται σοι αἱ ἀμάρ- ται σου ἢ εἰπεῖν ἔρχαι καὶ περιπατή; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀγαθοῦ ὁμοιωσάτω ἑαυτὸν τῆς γῆς ἀφίεναι ἀμάρτίας, εἶπε τῷ παραλυτικῷ σοι λέγω, ἔρχαι, καὶ ἄρας τὸ κλινάριόν σου, πορεύου εἰς τὸ οἶκόν σου. εἰ μόνον ἡμᾶς ἀπαλλάτῃς ὅτι ὅλων θεός πλημμελημάτων, ἐτέρον πρέποντος τοῦτου μηδενί χαρίζεται ἢ καὶ τῆτο Χριστός μετ' ὁμοιωσάσας θεοπροπίαι, πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι θεός; κέκληται γὰρ υἱὸς ἀγαθοῦ, γνηθίαις ἐκ γυναικὸς καὶ σαρκαι, καὶ σοι θεός ὡν ὁ λόγος.

Εν ἐκείνη τῇ ὥρᾳ ἐδεξάτοσε πολλοίς ἀπο νόσων, καὶ μαστῶων, καὶ πινυμάτων πονηθῶν καὶ τυφλοίς πολλοίς ἐχαρίσατο τὸ βλέπῆν. καὶ ἀποκριθίαις εἶπεν αὐτοίς πορεύθεντες ἀπαγγείλατε Ιωάννη ἀ εἶδετε καὶ ἠκούσατε ὅτι τυφλοὶ διαβλέποισι, χυλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούοισι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ διαγγελλίζονται καὶ μακκαρός ὅστιν, ὃς δὲ μὴ σκαυδαλιδοῦ ἐ ἐμοί. ἐργοίς αὐτοίς ἀπιδείξαις ἑαυτὸν ὁ Χριστός τῶ θεοπροπίων μεγαλοουργιμάτων ἀποτελεσῶ, εἰς ἀνάμνησιν ἀναφέρῃ τῶν εἰρηθῶων διὰ Φωνῆς περὶ τῶν περὶ αὐτῶν. ἔφη τῶντων ὁ μακκαρός Ησαίας ἰχίσατε χεῖρες ἀνυμῶναι, καὶ γόνατα παραλελυμένα. εἶτα μονοναχί ἔχίσατε περὶ εἰνῶν κατὰ δεικνῶσις Ἐμμανουήλ, οὔτω λέγων ἰδοὺ ὁ θεός ἡμῶν, ἰδοὺ κύριος μετ' ἰχί ἔρχεται, καὶ ὁ βασιλῶων μετ' κυρείας. ἔφη ἢ καὶ ἐτέροις, ὅτι τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὡτα κωφῶν ἀκούσονται. τότε ἀλείψαι χυλὸς ὡς ἔλαφον, καὶ τρεθνή

ANNO
 CHRISTI
 431.

ἔσαι βλάστα μοι γλώσσων. καὶ παρὸς
 τοῦτοις ἐπ' αἰασησονται οἱ νεκροί, καὶ
 ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἢ
 ἢ δρόσος ἢ ἄρα σὸς, ἵαμα αὐτοῖς
 ὅστιν. Ἐφη δὲ πάλιν καὶ ἐκ παροσώπου
 Χεισοῦ πνύμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὐ
 ἔνεκεν ἐχρυσέ με, διαγέλισσα δὲ πτω-
 χοῖς ἀπέσαλλέ με, κηρύξαι ἀρχιμα-
 λώτοις ἀφείν, καὶ τυφλοῖς ἀναβλε-
 ψεν. ὅτε πίνω τῆς ἐφ' ἐαυτῷ πίσεως
 τὰς τῆς παροφῆτῆς φωνὰς ποιεῖται
 σημείον, ἢ γινώσκον δόξου δείξιν, θεὸν ἢ αὐ-
 τὸν ὁ παροφῆται κηρύττοισι, ἕως ὃ
 πούτοις τὰ ἐν δυνάμει φωνῶν πολυῶν;

Εχθμάζοντο, φησὶ, καὶ τὴν λί-
 μνῳ οἱ μαθηταί· εἶτα παροσελθόν-
 τες, διήγαγον αὐτὸν, λέγοντες· Ὁπι-
 σάτα, δότο λλύμδα. ὃ δὲ διεγερθεὶς,
 ἐπέμυσσε τῷ αἰέμω, ἔ τῷ κλύδωνι
 τῆς ὕδατος· καὶ ἐπαύσατο, καὶ ἐγνέτο
 γαλήνη.] ἔρηται παρὸ Χεισοῦ διὰ
 φωνῆς Ἐμακαρίου Δαυίδ· σὺ δε-
 σπόζεις τῆς κρᾶτος τῆς θαλάσσης, ἔ τ'
 σάλον τῆς κυμάτων αὐτῆς σὺ κατὰ
 παρῶνεις. σὺ εἶσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σὴ
 ὅστιν ἢ γῆ, πῶν οἰκουμένη καὶ τὸ πλή-
 ρωμα αὐτῆς σὺ ἐδεμελίωσας. ὅτε
 πίνω τῷ κατὰ παρῶνιν πῶν θα-
 λάσσαν πρέπει αὐτὸν καὶ τὸ δεσπόζειν τῆς
 ὅλων, ἔχον δὲ ἰδίους τῆς οὐρανοῖς, καὶ
 δεμελιωῶν δυνάσας πῶν οἰκουμένη
 καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς· πῶς ἐκ αὐ-
 τῶν νοοῖτο θεὸς ἀληθῶς ὁ Χει-
 σοῦ, ὁ θαλάσση καὶ πνύμασιν ὀπι-
 μῶν, καὶ τῶν μετ' ὄξιοσας;

Εδείτο ἢ αὐτὸν ὁ ἀνήρ, ἀφ' οὗ ὄξε-
 ληλύθη τὰ δαμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ.
 ἀπέσσελε ἢ αὐτὸν, λέγων· ὑπόσρεφε
 εἰς τὸ οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι πεποίηκεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλῳ τῆ πό-
 λιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ θεός. ἐν τῇ τῆς Γεργεσηνῶν χωρῶν τε δευτέ-
 ρου Concil. Tom. 5.

erit lingua balbutientium. Addit
 praterca: Surgent mortui, et re- ^{Isai. c. 26.}
 surgent qui in monumentis sunt: ^{v. 19.}
 nam ros qui a te, ipsis sanitas est.
 Rursum idem in persona Chri-
 sti ita ait: Spiritus Domini super ^{Isai. c. 61.}
 me, cuius causa unxit me, euangeli- ^{v. 1.}
 zare pauperibus misit me, predicare
 captiuis remissionem, et cecis visus
 apertionem. Cum ergo prophe-
 tarum oracula fidei quæ ipsi de-
 betur, argumentum probatio-
 nemque adducat, ipsique pro-
 pheta Deum illum esse prædi-
 cent, quis his contraria asserere
 audeat?

Cum discipuli tempestate in ^{Luc. c. 8.}
 stagno iactarentur, accedentes sus- ^{v. 24.}
 citarunt eum, dicentes: Preceptor
 perimus. At ille surgens increpauit
 ventum et tempestatem aqua: et ces-
 savit, et facta est tranquillitas. Da-
 uidica voce eiusmodi oraculum
 de Christo editum erat: Tu do- ^{Psal. 88.}
 minaris potestati maris, et motum ^{v. 10.}
 fluctuum eius tu mitigas. Tui sunt
 cali, et tua est terra, orbem terra-
 rum et plenitudinem eius tu fun-
 dasti. Cum in illum igitur, qui
 maria sedat, omnium rerum Do-
 minum esse, proprios caelos pos-
 fidere, orbem terrarum, eiusdem-
 que plenitudinem posse fundare,
 proprie conueniat; quis Chri-
 stum, qui cum auctoritate mari &
 ventis imperat, verum Deum esse
 ambigere queat?

Rogabat illum vir, a quo damo- ^{Luc. c. 8.}
 nia exierant, ut cum eo esset. Dimi- ^{v. 39.}
 sit autem eum Iesus, dicens: Redi in
 domum tuam, et narra quanta tibi
 fecerit Deus. Et abiit per uniuersam
 ciuitatem predicans quanta il-
 li fecisset Iesus. In Gergesenorum

ANNO CHRISTI 431.

regione curavit Iesus immanissime a dæmonio vexatum, qui etiam vt vitam sibi cum eo agere deincepsliceret, obnixè efflagitabat. At vero quamuis eum sanasset, spiritusque eiecisset; iubet tamen vt domû suam repetat, quantaque sibi fecisset Deus, enarret. Operabatur itaque Christus tamquam verus Deus. Neutiquam enim dicere fas est, prophetarum aut sanctorum apostolorum more, diuinæ gratiæ instrumentum extitisse. Ipse namque propria, hoc est diuina virtute fatanam conterebat: quin & in illius quoque nomine dæmonia sanctis apostolis subiiciebantur. atque hoc ipsum ne illi ipsi quidem dif-

πῶκεν ὁ Χεῖστος ἀγρίως δαμονώοντα, ὅς κ' ἠσθενεῖν αὐτῷ ἔθεκεν. ἀλλὰ καίτοι θεραπείσας αὐτῶν, καὶ ἐκ βεληκῶς τὴν πνύματ' αὐτῶν, ἐκέλευεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ οἶκον αὐτῶν, καὶ κηρύττειν ὅσα πεποίηκεν αὐτῷ ὁ θεός. ἐνήργηκεν οὖν αὐτῶν, ὡς θεός ὑπάρχων ἀληθινός. οὐ γὰρ πού φαμὲν, ὡς ὑποουργός γένησε θείας χάριτος καὶ ἕνα τῆς παροφητῆς, ἢ ἑνὸς τῆς ἀγίων δόξολων. ἀλλ' ἡμεῖς αὐτῶν δυνάμει τῆς ἰδίας καὶ θεοπροπέως σωτηρίων τῶν σατανῶν. ἐν ὀνόματι οὖν αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀγίοις μαθηταῖς ὑπετάσσοντο τὰ δαμόνια: καὶ τὸ τοῦ δαμόνων λόγισαν αὐτοί.

Luc. c. 8. v. 52.

De principis synagogæ filia aiebat Christus: *Nolite flere. Non est mortua puella, sed dormit.* Numquid igitur mentitus est? absit: verum enim dixit. Modum autem huius exponit Paulus his verbis: *Non est Deus mortuorum, sed viuorum.* Siquidem quicumque victuri sunt, illi Deo viuunt: mortui proinde hominibus mortui sunt; verum naturæ illi viuificæ, hoc est, diuinæ, minime. Verax itaque est, dum vt Deus de puella, *Non est mortua, sed dormit,* enuntiat.

Ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τῆς δευτέρου γαμοῦ Φησὶν ὁ Χεῖστος μὴ κλαίετε. οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κορδασιον, ἀλλὰ καθύλαξ. ἄρ' οὐκ ἐψύχθη; καὶ ἠγύοιτο. ἀληθὲς δὲ καὶ ἕνα τῶν τῶν, ὁ Παῦλος διεμιλουμένη λέγων ἐκ ἐστὶ θεός νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. ζῶσι γὰρ τῶν θεῶν ζῆσιν μέλλοντες. ἐκοιῶν τεθνηκότες, καὶ μὲν ἀνθρώποις, εἰσὶ νεκροί. καὶ δὲ πλεὺς ζωοποιὸν φύσιν, τουτέστι πλεὺς θεῶν, ἐκ δόξοτεθνήκασιν. ἀληθὲς γὰρ ὡς θεός, πρὸς τῶν κορδασιου λέγων ἐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθύλαξ.

Rom. c. 14. v. 9. & Matt. c. 22. v. 32. & Marc. c. 12. v. 27.

Luc. c. 22. v. 27.

Idem cum apostolis sermonem conferens, ita aiebat: *Quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestri sum tamquam qui ministrat.* Obserua, vt quod attinet ad deitatem, Dominicæque gloriæ maiestatem, in ministro- rum ordine censer, tantum non auerfetur, recusetque. Verumtamen propter humanam naturam ministerium admittit. Ait enim:

Τοῖς ἑαυτῶν μαθηταῖς διαλεγόμενος, ἔφασκε ἵς μείζων ὅστις, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. ὁρᾷς, ὅπως ὅσον μὲν ἦκεν εἰς γὰρ τῆς θεοτικῆς πρόπον, καὶ τῆς δόξης τῆς δεσποτικῆς, μενονουχὶ καὶ δόξοσιέται γὰρ ἐν διακόνου νοεῖται τάξει; ἡμεῖς δὲ τὸ τοῦ θεοῦ ἀνθρώπων

ANNO CHRISTI 431

πνον. ἐγὼ γὰρ, Φησὶν, εἰμὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς διακονῶν. ἐκοιῶ καὶ εἰ κατὰ ἐβήκεν ἐν διακονοῖς, ἀλλ' οὐδὲ γέ ἐστιν αὐτὸς ὁ ἀνακεῖμενος ὡς δεσποῦς, καὶ ἄρα πάσης κτίσεως διακονοῦμεν ὡς θεός.

Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Χρῆστος· διηγουμένη τοῖς ἀρχιερεῶσι τῶν Ἰουδαίων ἐρχομένων εἰ εἰς τὸν Χρῆστον· εἰάν ὑμῖν εἶπω, οὐ μὴ πισθίσητε· εἰάν δὲ ἐροήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. διὰ τὴν νύξιν ἡ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τοῦ θronοῦ τοῦ δευτέρου. εἰ καὶ ἐκ δεξιῶν τοῦ δευτέρου τοῦ υἱοῦ, πῶς οὐ θεός ὁ Χρῆστος, τοῖς ἀνωτάτω θρόνοις ἐμπρέπων, καὶ ὁμοθετοῦ τῶν πατέρων; οὐ γὰρ σιωπεράς τῶν κτ' φύσιν θεῶν ἡ φύσις ὅλων. σιωπεράς δὲ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ἕνασιν οἰκονομικῶν σαρκὸς γεγονότος τῶν ἐκ θεοῦ φῶτος λόγου.

Ὁμιζω καὶ ζωοποιός ὁ Χρῆστος.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρῆξις.

ΩΣ φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι. τὸ πῶς πῶς τῆς διλογίας, ὁ διλογισμὸς, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χρῆστοῦ; καὶ ἄρτον ὃν κλάμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶ τοῦ σώματος τοῦ Χρῆστοῦ; ὅτι εἰς ἄρτος, ἐν σώματι ἐσμὲν πολλοί. καὶ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχμεν. ἡ δὲ ἀνθρώπου σαρκὸς, ὅσον ἦκεν εἰς ἰδίαν φύσιν, ἐκ αὐτῆς ζωοποιός· ἀλλ' οὐδὲ τὸ αἷμα τὸ ἀνθρώπου, εἰ κοινὸν εἶη καὶ καθ' ἑαυτὸ. ζωοποιεῖ δὲ τὸ σῶμα τοῦ Χρῆστοῦ, καὶ

pertiri, quod vitæ spiritu destituitur; corpus autem Christi, & pre-

Ego in medio vestri sum tamquam qui ministrat. Et si ergo inter ministeria ultro sese dimiserit, attamen ut Dominus, uniuersæque creaturæ famulatu honoratus, ut Deus, ipse est qui recumbit.

Iesus igitur ait illis: (nempe sacerdotum principibus ab illo Christifine esset sciscitantibus) Si vobis dixerero, non credetis mihi. Si autem interrogauero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei. Si Filius hominis sedet a dextris Dei, quomodo Christus summo illo throno decoratus, eademque cum Patre sedis auctoritate præditus, non est Deus? Neque enim cum vero naturalique Deo productitia natura confidere aliquando potest. Consideret autem cum eo Filius hominis; Dei nimirum Verbo secundum vnionis dispensationem incarnato.

Quod Christus est vita & viuificus.

Ex priori ad Corinthios.

VT prudentibus loquor: vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Quoniam vnus panis, & vnus corpus multi sumus: nam omnes de vno pane participamus. Caro hominis, quod quidem ad propriam naturam illius spectat, nequaquam viuificat. Sed neque vulgaris quoque hominis sanguis vllam omnino per se & secundum se viuificandi vim habet. Atqui cum soli Deo conueniat vitam illi impartiri, quod vitæ spiritu destituitur; corpus autem Christi, & pre-

cius illius sanguis viuificent, cui dubium esse potest, quin Deus sit Christus? Hinc namque corpus illius habet vt sit viuificum. Quod si vt homo per se ac seorsum mente concipiatur, qui sola Christi appellatione decoratus sit, nudamque filii personam habeat, quomodo corpus illius posset esse viuificum?

1. Cor. c. 15.
v. 45.

Factus est primus homo Adam in animam viuentem, nouissimus Adam in Spiritum viuificantem. rursus: Primus homo de terra terrenus, secundus homo de calo celestis. Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis celestis, tales & celestes. Igitur sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem celestis. Hoc autem dico, fratres, quia caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt, neq; corruptio incorruptelam possidebit. Subiungit reliqua: Canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti, & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Primus homo factus est in animam viuentem. egebat enim tamquam figmentum Deo viuificante. At vero nouissimus Adam, hoc est Christus, quod vt Deus vita externa non indigeret, spiritus fuit, qui vitam in nos transfundit. Atqui viuificandi facultas propria est diuinæ naturæ possessio. Et primus quidem homo de terra erat terrenus; secundus autem licet ex muliere ortum traheret, de celo venerat. Quamuis enim Verbum, quod de supernis, hoc est de celo est, & ex Deo Patre natum est, homo factum sit; nihilo tamen secius de celo est. Rursus vti, corruptionis & mortis vinculis constricti,

το ἡμῶν αἷμα, πρέποντος μόνω θεῷ τῆ ζωοποιῆν διδάσκει τὸ ζωῆς ἰπιδείας. θεὸς οὐκ ἄρα χεῖρος οὕτω γὰρ ἔσαι ζωοποιὸν τὸ σῶμα αὐτῶ. εἰ δὲ ἀδελφός ἀνὰ μέρος νοεῖται μόνῃ τῆ χεῖρος κλήσῃ τελεμημῆρ, καὶ γυμνὸν ὑοδ' ἀφῆσσωπον ἔχων, πῶς ἀν εἶν ζωοποιὸν τὸ σῶμα αὐτῶ;

ANNO
CHRISTI
431.

Ἐγγέτο ὁ ἀφῆστος ἀδελφός Α-
δαμ εἰς ψυχλὴν ζωσαν ὁ * ἔχρατ * δὲ
Αδαμ εἰς πνῦμα ζωοποιουῦ. καὶ πάλιν ὁ ἀφῆστος ἀδελφός ἐκ γῆς, χοῖκός ὁ δὲ ἄλλος ἀδελφός, ὁ κῶρεος ὁ οὐρανός. οἷος ὁ χοῖκός, τοιοῦτοι ὁ οὐρανός καὶ οἷος ὁ ἐπουρανός, τοιοῦτοι ὁ ἐπουρανός καὶ κατὰ τὸ φορέσαι μῆρ πλὴν εἰκόνα τῆ χοῖκος, φορέσαι μῆρ καὶ πλὴν εἰκόνα τῆ ἐπουρανός. τῆτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σαρκὶ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ πλὴν ἀφῆστος κληρονομεῖ. ἀφῆστος γὰρ δὲ πύτοις ὅτι σαλπῆς, καὶ ὁ νεκροὶ ἐγεργήσονται ἀφῆστος, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγήσονται. δεῖ γὰρ τὸ φθορὸν τῆτο εὐδύσαδῃ τῆ ἀφῆστος, καὶ τὸ θνητὸν τῆτο εὐδύσαδῃ πλὴν ἀθανασίαν.] εἰς ψυχλὴν ζωσαν ὁ ἀφῆστος ἀδελφός γέγονεν. εἰ δὲ τὸ γὰρ ὡς ποίημα τῆ ζωοποιουῦτος θεοῦ. ὁ δὲ γὰρ ἔχρατ Αδαμ, πῦσι χεῖρος, ὅτι μὴ εἰδῆτο ζωῆς ὡς θεός, πνῦμα γέγονεν εἰς ἡμῶν ζωοποιουῦ ὅτι δὲ δὲ δὲ φῆστος ἰδῆτον πλεονέκτημα. καὶ ὁ μῆρ πρῶτος ἐκ γῆς, χοῖκός ὁ δὲ ἄλλος ὁ οὐρανός, καὶ τοῖς γυμνῶν δια γυμνός. ὁ γὰρ ἀνῶθεν καὶ ὁ οὐρανός, καὶ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, καὶ εἰ γέγονεν ἀδελφός, ἀλλ' οὐδὲν ἡπῆτον ὅτιν ὁ οὐρανός καὶ εἰ φθορὰ καὶ θανάτω κατὰ μῆ-

ANNO
CHRISTI
431

νοι, πλὴν εἰκόνα τῆς χοϊκοῦ δια τῆς το
φορέσαι λεγόμεθα· πλὴν ἀφθαρσίαν
ἐκδυσάμενοι, πλὴν εἰκόνα τῆς ἐπουρα-
νίου φορέσαιμεν. ἀφθαρσία δὲ πά-
λιν ἴδιον ἀγαθὸν τῆς κτ' φύσιν θεό-
τητος. ἀλλὰ ἀπονται ἡμεῖς νεκροί, καὶ
τὸ φθαρτὸν ἀμφιέννυται πλὴν ἀφ-
θαρσίαν, γεγονότος καθ' ἡμᾶς τῆς
μονογενεῖς, καὶ μεθιστάμενος τὸ θνη-
τὸν εἰς ἀθανάσιον, καὶ τὸ φθαρ-
τὸν εἰς ἀφθαρσίαν ἐν ἑαυτῷ καὶ
περὶ τῷ μετασχημαζόντος. οὕτω
ἡμεῖς γέγονεν ὁδὸς εἰς ζωὴν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς.

terreni imaginem gestamus; ita
in corruptionem iam induti, ce-
lestis imaginem portabimus. At-
qui incorruptio bonum est natu-
ralis diuinitatis proprium. Nam
mortui immutantur, corrupti-
bileque induit incorruptionem,
cum vnigenitus nostri similis na-
tus mortalitatem transfulerit in
immortalitatem, & corruptio-
nem primum transformauerit in
in corruptionem in semetipso. Hac
enim ratione nobis ipsis quoque
via ad vitam factus est.

Ex τῆς πρὸς Κορινθίους β'.

Ex posteriore ad Corinthios.

ΑΛΛΑ αὐτοῖς, φησὶν, ἐν ἑαυ-
τοῖς τὸ δόκρυμα ἔσθ' ἀθανάτου
ἐξ ἡμετέρων, ἵνα μὴ πεποιθότες ὡμεν
ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ὅτι τῷ θεῷ τῷ ἐξεί-
ρανε τῶν νεκρῶν.] εἰ θεὸς τὸ κτ' φύ-
σιν περιελάμβανεν ἔστι φάμεν ἐξείραν
τοῖς νεκροῖς, ὅτι ζωὴ καὶ ζωοποιός ὄστιν.
ἔφη δὲ Χριστός, ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστα-
σις καὶ ἡ ζωὴ. φάμεται δὲ καὶ ἐρη-
γεργῶς τῶν νεκρῶν· θεός ἀεὶ ὄστιν,
ὡς ζωὴ καὶ φύσιν.

SED ipsi in nobis ipsis responsum
mortis habuimus, ut non simus
fidentes in nobis, sed in Deo, qui suf-
ficitat mortuos. Si mortuorum exsuf-
ficitatio in eum, qui natura Deus
est, maxime conuenit, propterea
quod solus vita sit & viuificus;
Christus autem resurrectionem
& vitam diferte sese appellat,
eundemque mortuos exsufcitaf-
se certo constat; quis & verum
Deum, & vitam secundum natu-
ram esse ambigat?

Ex τῆς πρὸς Ἑβραίους.

Ex epistola ad Hebræos.

ΕΡΕΙ οὐκ ἠκοινοῦν ἡμεῖς τὰ πη-
δία ἀμαρτίας ἐσαρκῶς, καὶ αὐ-
τὸς ἀπαλησιῶς μετέχευεν τῶν αἰμάτων
ἵνα διὰ τῆς θανάτου καταργήσῃ τὸ
κράτος ἐργον τῆς θανάτου, τοῦτέστι
τὸν διάβολον.] παραπλησιῶς ἡμῖν τοῖς
ἐν τέχνῳις θεοῦ τετραγμένοις ἠκοινοῦ-
νηκεν ἡμεῖς καὶ σαρκῶς ὁ ἐν θεοῦ λό-
γος, ἵνα τῷ θανάτῳ τὸ ἴδιον σῶμα
δοῖς, ζωοποίησιν πάλιν αὐτὸ, ζωὴ καὶ
φύσιν ὑπέσχετο, ὡς θεός. ἐπεὶ πῶς
κατήργηται τῆς θανάτου τὸ κράτος, εἰ
μὴ τὸ περὶ εἰς θανάτον ἀνέβῃ σῶ-

QVIA ergo pugri communica-
uerunt carni & sanguini, &
ipse similiter participauit usdem, ut
per mortem destrueret eum qui ha-
bebat mortis imperium, id est dia-
bolum. Æque ac nos qui inter fi-
lios Dei censetur, carnis & fan-
guinis Dei Verbum particeps fa-
ctum est; quo nimirum proprium
corpus in mortem contradens,
ipsum denuo tamquam qui sua-
pte natura vita & Deus existat,
vitæ restituit. Nā quomodo mor-
tis imperium destructum est, si
corpus quod secundam naturam

vita, hoc est Verbi Dei proprium erat, in mortem prolapsam, iterum exsuscitatum non est?

μα, ἴδιον ὄν τ' κτ' Φύσιν ζωῆς, πού- τέστι τῶ ἐκ θεοῦ ὄντος λόγου; ANNO CHRISTI 431.

Quod vnus sit Filius & Dominus Iesus Christus.

Οὐ εἷς ὁ υἱὸς καὶ κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

Ex prima catholica Ioannis.

Εκ τῆς ἰωάννου ὀπισθολής περὶ τῆς καθολικῆς.

1. Ioan. 6. 1. 2. 1.

QVOD fuit ab initio, quod audiuiimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostra contrectauerunt de Verbo vita: & vita manifestata est, & vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam eternam, que erat apud Patrem, & apparuit nobis. En illum qui fuit ab initio, vitæque æterna, hoc est Dei Patris Verbum, oculis se vidisse, manibusque contrectasse testatur: cum tamen Verbum quod ex Patre procedit, sua natura aspectum fugiat, tangique nequeat: siquidem quod corpore vacat, id sub tactationem non cadit. Atqui Verbum incarnatum oculis vidisse, & manibus contrectasse se ait. Quare licet Verbum caro factum est, vnus tamen est Filius, vnus Deus, vnus Dominus.

Ὡς ἀπ' ἀρχῆς, ὁ ἀκηκόαυμι, ὁ ἑώρακαυμι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἐδατάμυθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφηθα πρὸς τὸν λόγον τ' ζωῆς καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑώρακαυμι, καὶ ἠκούσαμευμι, καὶ ἀπαγγέλλομαι ὑμῖν ζωὴν πλὴν αἰώνιον, ἥ τις ἰσὺς πατρὸς καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. Ἰδοὺ ὄντα ἀπ' ἀρχῆς, ἑώρακαυμι τὸ ἐκ τῆς πατρὸς λόγον, τ' ζωὴν πλὴν αἰώνιον ἑώρακέναι φησὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ μετὰ καὶ χερσὶ ψηλάφησαι καὶ τὸν Φύσιν ἴδιαν εἶναι τῆς πατρὸς ὄντος λόγου καὶ ὄντος ἀσώματου καὶ ἀσπαστοῦ. ἀναφῆς γὰρ τὸ ἀσώματον. ἀλλ' ἐν σαρκὶ γενόμενα τ' λόγον ἑώρακέναι καὶ ψηλάφησαι φησὶν. εἷς οὖν ἄρα ὅστιν υἱὸς καὶ θεὸς καὶ κύριος, καὶ ἐγένετο σὰρξ ὁ λόγος.

Quod fides tendat in Christum, tamquam in Deum.

Οὐ εἷς Χριστὸν ἢ πίστις, ὡς εἷς θεόν.

Ex priori epistola Petri.

Εκ τ' πρώτης ὀπισθολής περὶ τῆς.

1. Petr. c. 1. 21.

VT, inquit, fides vestra, & spes esset in Deo. Atqui Christus per sanctos apostolos annuntiat, imo ipsemet ita ait: Amen amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam eternam. Cum ergo fides in Deum feratur, & Christus, In me credite, dicat; quomodo planum non est, ipsum esse Deum?

Ὡς ἐλπίδα εἶναι εἷς θεόν. καὶ τὸν Χριστὸν κηρύττειται διὰ τῶν ἀγγέλων ἀποστόλων. καὶ αὐτὸς δὲ πού φησὶν ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὁ πισθῶν εἷς ἐμὲ, ἔσται ζωὴν αἰώνιον. ὅτε τί- νω εἷς θεόν ἢ πίστις, Χριστὸν λέγον- τος, εἷς ἐμὲ πισθῶτε πῶς ἐκ αὐτοῦ θεοῦ ἐσαργῶς;

Ex

ANNO CHRISTI 431.

Εκ τῆς παλαιᾶς Ἰωαννίου Ἐπιστολῆς.

ΚΑΙ αὐτὴ ὅστιν ἡ ἐπιτολή αὐτοῦ, ἵνα πιστώσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τῶν υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. [εἰ μὴ ἀνεδέχθησαν ὅτι τὸ θεῖον καὶ πατρὶ τὸ πιστῶν ἡμᾶς εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ παρῆται, ὅτι αὐτὸ ἡμεῖς ἢ πιστεύομεν, οὐχ ὡς εἰς ἀνθρώπον ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς εἰς θεόν ζῶντα καὶ ἀληθινόν, θεὸς ἀεὶ Χριστός.

Εν τούτῳ γνωστέον τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ πάντων πνεύματα, ὁ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ὅτι καὶ τὸ πνεῦμα, ὁ μὴ ὁμολογεῖ τὸ Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐκ ἐστὶ καὶ τὸ ὅτι ὅτι τὸ αὐτοῦ πνεύματος, ὁ ἀκηκόατε ὅτι ἐρχεται, ἐν τῷ αὐτῷ κόσμῳ ὅτι ἦδη.] ὁμολογοῦντες τὸ Ἰησοῦν ἀεὶ ὡς ἀνθρώπον, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἑνῆ; ἢ μάλλον ὅτι θεὸς ὢν ὁ λόγος, γέγονε σαρκὶς, ἐκ ὀλιγορήσας τῆς εἰς θεός, μετριοκῶς δὲ μάλλον ὅτι ἦν, καὶ εἰ γέγονεν ἀνθρώπος; ἀλλὰ τὸ ἐστὶ ἐκ ἀμφίβολον. ὁ πῶν οὐ λέγων θεόν εἶναι ἀλλὰ Χριστὸν, διαφερόν δὲ καὶ κατασκευῶν τὴν δόξαν αὐτοῦ, τὸ τὸ αὐτοῦ πνεῦμα ἔχων ἀλώσεται.

Καὶ ἡμεῖς ἐθεασάμεθα, καὶ μνηστυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ὅς αὐτὸ ὁμολογήσει ὅτι Ἰησοῦς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. [ἀπέσταλται φωνὴ πατρὸς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς υἱόν, τυτέστι τὸ αὐτὸ καὶ φύσιν μονογενῆ λόγον ἀνομάσας δὲ αὐτὸ Ἰησοῦν, ὅτι ἐκ τῆς σαρκὸς γέννησεν ἐκ γυναικὸς ὑπέμεινεν οἰκονομικῶς.

Concil. Tom. 5.

Ex epistola prima Ioannis.

ET hoc est mandatum eius, ut credamus in nomine Filii eius Iesu Christi. Si a Dei Patris voluntate alienum non est, ut in nomine Filii eius Iesu Christi credamus; si fides nostra tendit in eum, non tamquam in hominem nudum, sed tamquam in Deum vivum & verum; euidens profecto euadit, Christum esse Deum.

In hoc cognoscitur Spiritus Dei: Omnis spiritus, qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est: & omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est; & hic est antichristus, de quo audivistis quoniam venit, & nunciam in mundo est. Confitemur ergo Christum Iesum veluti hominem quempiam nostri similem? an potius Dei verbum factum esse carnem, non quod diuinitatem exuerit, aut repudiarit; (constanter enim mansit quod erat) sed quod humanam naturam assumpserit? At istuc extra controuersiam est. Quisquis igitur Christum, diuinitatem illius inficiatus, diuidit, eiusdemque gloriam & maiestatem diminuit, hic antichristi spiritum hausisse aperte conuincitur.

Et nos vidimus, & testificamur quoniam Pater misit Filium suum Salvatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est Filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo. Unigenitum Dei Filium, hoc est Verbum quod naturaliter ex Deo procedit, a Deo & Patre missum agnoscimus. Idipsum autem demum Iesum appellatum fuisse asseueramus, cum dispensatorie secundum carnem ex muliere nasci dedignatum non est.

A a

Dei itaque Verbum homo factum est. Et si quis ita profiteretur, is Deum in se manentem habet, & ipse vicissim in Deo manebit. Recordabitur enim illius, ac veluti societate quadā coniunctum inter familiares numerabit. At qui ipsum Dei Patris Verbum esse Iesum, & in humanam naturam se demisisse non confitetur; ille neque Deum obtinere, neque per spiritualis familiaritatis modum vlla ratione in ipso consistere poterit.

1. Ioan. c. 5. v. 1.

Omnis qui credit quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est. Qui igitur id non credit, is inter Dei filios haberi nequit. Nam si iis omnibus, qui Filium receperunt, potestatem dedit filios Dei fieri, vt Euangelista testatur; consequens fit, si qui illum non recipiunt, eos inter Dei filios cenferi non posse; vt qui eum, per quem hoc ipsum licebat, non agnouerint.

Ibid. v. 5.

Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est Filius Dei? Hic est qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Et Spiritus est, qui testificatur, quoniam Spiritus est veritas. Quoniam tres sunt, qui testimonium dant: Spiritus, aqua, & sanguis; & hi tres vnum sunt. Mundum itaque vincit, qui credit Iesum esse Filium Dei. Porro autem quisnam Iesus ille sit, id ipse discipulus Iesu eiusmodi verbis nobis exponit: Ipse est, inquit, qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus. Vtrumque asserit, in sanguine nimirum venisse, & Spiritu; & tres rursus vnum esse. Verbum itaque factum est caro, quod Spiritu nos sancti-

ἐκουῶ ὁ ἐκ Θεοῦ λόγος γέγονεν ἀνθρώπος. καὶ ἐν ἑαυτῷ οὕτως ὁμολογήσεν αὐτῷ, ἕχθ μόνοντα ἐν ἑαυτῷ τὸ θεόν, ἔστι δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ μνησθέντα γὰρ αὐτῷ, λογίζεται δὲ αὐτῷ οἰκεῖον ὡς μέτρον αὐτῷ. ὁ δὲ μὴ ὁμολογῶν, ὅτι αὐτὸς ὁ ἐκ Θεοῦ πατρὸς λόγος Ἰησοῦς ἐστὶ, καθὼς ἐαυτῷ εἰς ἀνθρώπότητα, οὐτε θεὸν ἐν ἑαυτῷ πλουτήσεν αὐτῷ, οὐτε μὲν αὐτὸς ἐν θεῷ ἔστι, κατὰ γὰρ τῆς πνευματικῆς οἰκειότητος ἕχθρον.

Πᾶς ὁ πσιδίων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τῆς Θεοῦ γεννητήτα.] ἐκουῶ ὁ μὴ πσιδίων, ἔδδ ἐν τέκνοις Θεοῦ καταλογισθῆναι αὐτῷ. εἰ γὰρ ὅσοι τῷ ἵδὸν ἔλαβον, ἔδωκεν αὐτοῖς ὄξοισιαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, καθὼς Φησὶν ὁ ἀγαθὸς βασιλεύς. Ὁ μὴ λαβὼντες αὐτῷ, οὐδὲ αὐτῷ ἐν τέκνοις Θεοῦ καταλογισθῆναι αὐτῷ, τῷ δὲ οὐ τῆτο ὑπαρῆχαι μὴ ἐγνωκότες.

Τίς δὲ ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πσιδίων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; οὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος Ἰησοῦς Χριστός, ἐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ αἵματι. καὶ τὸ πνῦμα ἐστὶ τὸ μδρπυροῦ, ὅτι τὸ πνῦμα ἐστὶν ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς μδρπυροδσι, τὸ πνῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα; καὶ τρεῖς ἐν εἰσι.] νικῶν μδρ τὸν κόσμον ὁ πσιδίων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τίς δὲ ἐστὶν Ἰησοῦς, αὐτὸς ἡμῖν ὁ Ἰησοῦς μαθητῆς διατηροῦν λέγων. οὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος Ἰησοῦς Χριστός. ἀλλὰ καὶ ἐν αἵματι Φησι, καὶ ἐν πνῦματι; καὶ εἰ τρεῖς ἐν εἰναί Φησιν. ἐκουῶ γέγονε μδρ σαδξ ὁ λόγος, ἀγαθῆς δὲ ἡμας τῷ πνῦματι,

ANNO CHRISTI 431

καὶ καθαρίζει τῷ αἵματι, καὶ ὑπο-
λουὶ πάλιν ὑδατι καθαροῦ. εἰς δὲ δὴ
πάντως ὁ υἱός, οὗ καὶ ἐστὶν Φαμεν τὸ
πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα.

Εἰ τίς μὴ πιστεύειαι τῷ αὐτοφύ-
πων λαμβανόμενον, ἢ μωρτυεῖα τῆ
θεοῦ μέλων ὅστιν ὅτι αὐτὸν ὅστιν ἢ μωρ-
τυεῖα τῆ θεοῦ, ὅτι μεμωρτύρηκε πρὸς
τῆ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πισθίων εἰς τὸ ὑὸν τῆ
θεοῦ, ἐστὶν ἢ μωρτυεῖαι ἐν ἑαυτῷ. ὁ μὴ
πισθίων τῷ θεῷ, ψεύδεται πεποιήκειν
αὐτὸν, ὅτι ἐκ ἐπίσθυσεν εἰς τὴν μωρ-
τυεῖαν, καὶ ἐμωρτύρησε πρὸς τῆ υἱοῦ
αὐτοῦ.] μεμωρτύρηκεν ὁ πατήρ τῷ
υἱῷ διὰ τῆ πνεύματος, καὶ διὰ φων-
ῆς. ὅτι γὰρ ὅστιν αὐτὸν καὶ ἀλήθειαν,
μωρτυρήσκει αὐτὸν τὸ χρηματὶν διδάσκειν
τοῖς ἀγίοις τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ διὰ
αὐτὸν δυνάμεις ἐνεργεῖν. καὶ ἡμεῖς
ἐφασκεν ὅτι ἐκεῖν ἐμὲ δόξασα.
μεμωρτύρηκε δὲ καὶ κατὰ ἕτερον ἕρ-
πον. * ἐδόξασε γὰρ αὐτὸν ἐν τῷ Ιορ-
δάνῃ, λέγων οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ
ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδόκησα. ὅσοι πί-
νω ὑποδιαφροῦντες φασιν ἐκ ἑναι
ὑὸν ἀληθινόν ἐκ γυναικός, ἀνα-
φύροισι δὲ τὸ πῆς υἱοῦ πῆτος ὄνομα ἐπι-
γυμνόν καὶ μόνον ἐκ θεοῦ λόγον,
ψεύδεται ποιοῦσι πατέρα σαρ-
κωθέντα καὶ λόγον ἀπέδύξεν ἐν
τῷ Ιορδάνῃ, καὶ τότε μεμωρτύρηκε τὸ
πνεῦμα αὐτοῦ, ὅτι καὶ θεός ἐστι, καὶ
υἱός ἀληθῶς.

Οὐ ζωή.

Εκ τῆ καὶ Ματθαίου δια-
γελίου.

ΕΠΙ τῆ θυγατρὶ τῆ ἀρχισυνα-
γώγου γέγραπται ὅτι ὅτε ὄξε-
βλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς
Concil. Tom. 5.

ficat, & sanguine nos expiat, &
aqua munda nos abluit. Vnus ta-
men omnino est Filius, cuius Spi-
ritum & aquam & sanguinem ef-
se dicimus.

Si testimonium hominum acci- Ibid. v. 9.
pimus, testimonium Dei maius est:
quoniam hoc est testimonium Dei,
quod maius est, quoniam testifica-
tus est de Filio suo. Qui credit in Fi-
lium Dei, habet testimonium Dei
in se. Qui non credit Filio, menda-
cem facit eum, quia non credit in te-
stimonium, quod Deus testificatus
est de Filio suo. Et Spiritu, & voce
Pater Filio testimonium perhi-
bit. Nam verum illum esse
Filium, hoc ipso testatum nobis
fit, quod Spiritum sanctum perfi-
ciendorumq; miraculorum vim
sanctis ipse dilargiri potuit. At-
que huc utique tendebat, quan-
do, *Ille me clarificabit*, aiebat. Alio
quoque modo testimonium ei-
dem perhibuit. Siquidem in Ior-
dane eiusmodi elogio illum cla-
rificauit: *Hic*, ait, *est Filius meus*
dilectus, in quo mihi bene compla-
cui. Quicumque igitur diuisione
inducta eum, qui ex muliere na-
tus est, verum Dei Filium esse ne-
gant, Filii autem nomen soli nu-
doque Dei Verbo assignant; ii Pa-
trem mendacem faciunt, ut qui
Verbum incarnatum euidenter
ostenderit in Iordane: quo etiam
tempore Spiritus & quod Deus
esset, & quod verus Filius esset,
diferre testatus est.

Quod Christus sit vita.

Ex euangelio secundum Mat-
thæum.

DE archisynagogi filia scri-
ptum extat, quod cum eic-
cta esset turba, intrauit Iesus, & te-
v. 23.

Aa ij

nuit manum eius, & surrexit puella. Cur quaeso, dum puellae vitam restituit, non fuit contentus verbo, ut in Lazari exfufcitatione; sed manum praeterea illius apprehendit? nempe ut ostenderet, corpus suum viuificum esse: est enim corpus vitae. Quamobrem vnio Verbi cum carne naturalis & vera est, non secundum solam personarum coitionem, vel nudam fausti nominis attributionem, aut voluntatum concordiam, siue simplicem coniunctionem, ut quidam imperite nugantur.

Ex euangelio secundum Ioannem.

Ioan. c. 6. v. 27.

OPERAMINI non cibum qui perit, sed qui manet in vitam aeternam, quem Filius hominis dabit vobis. hunc enim Pater signauit Deus. Cibum nobis impertitus est Filius hominis manentem in vitam aeternam, nimirum suam carnem: est enim ea viuifica. Iam quomodo is Deus non est, qui per propriam quoque carnem viuificare potest, quique Deo & Patri per omnia aequalis est? Hoc enim insinuat, dum a Deo obsignatum se pronuntiat. Etenim obsignationis vocabulum expressam similitudinem indicat. Quemadmodum enim si quis aureum, aut alterius cuiusuis materiae figillum cerae impresserit, totam omnino figilli illius effigiem inducit: ita Deus Pater quoque expressam, conspicuam, essentiali que naturae suae figuram in Filio habet. Atque istud est, quod se a Patre obsignatum affirmet.

Ex euangelio secundum Lucam.

Ioan. c. 11. v. 43.

EXSVSCITAVIT Christus Lazarum, tum archifynago-

ἐκράτισε τῆς χάριτος αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κορσίν. [διὰ τί μὴ μάλλον ὡς ἐπὶ τοῦ Λαζάρου ἠρέσθη λόγῳ πρὸς τὴν διάστασιν τοῦ κορσίου, ἐκράτισε δὲ καὶ τῆς χάριτος αὐτῆς; ἵνα δείξῃ ζωοποιὸν τὸ αὐτῆς σῶμα· σῶμα γὰρ ἐστὶ ζωῆς. ἐκουὸν Φιρικὴ μάλλον καὶ ἀληθῆς ἢ ἐνωσις ἢ πρὸς τὴν σάρκα τοῦ λόγου, καὶ οὐ, καθά φασιν Ἰσχυριστὰς Ἰνέες, ὡς ἐν μόνοις πέπρωται πρὸς τὴν φύσιν, ἢ καὶ ψιλῶς διφρημαίαν, καὶ ἀληθῆν, ἢ τοὺς σωματικὰ ἀπλάως.

Ex τῆς κτ' Ιωάννου δια- γελίου.

EΡΤΑΖΕΣΘΕ, Φησί, μὴ τὸ βρῆσθαι τὸ ἄπολυ μὲν, ἀλλὰ τὸ βρῆσθαι τὸ μόνον εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἢ ὁ υἱὸς ἐκ ἀδελφοῦ ὑμῶν δώσῃ. [ἔπον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφραγίσεν ὁ θεός.] βρῆσθαι ἡμῶν δὲ δάκεν ὁ υἱὸς ἐκ ἀδελφοῦ ὑμῶν εἰς ζωὴν αἰώνιον, δηλονότι τὴν σάρκα αὐτῆς καὶ γὰρ ἐστὶ ζωοποιός. εἶτα πῶς ἐκ θεοῦ ὁ ζωοποιὸν δώσῃ; καὶ διὰ τὴν ἰδίαν σαρκοῦς, ἐοικώς τῆς καὶ πάντα τῶν θεῶν καὶ πατρῶν; ἔπο γὰρ οἶδα δηλοῦν τὸ ἐσφραγίσθαι λέξαν αὐτῆς ἡρᾶς ἐκ θεοῦ, τὸ ἐσφραγίσθαι σημαίνοντος τὸ ἀκριβῶς ἐμφερέας. ὡς περὶ γὰρ ἐκ κηρῶν ἐμπλήξῃ σφραγίδα χρυσῆν, ἢ γῆν ἢ ἑτέρας ὑλίας πεποιημὲν, ὅ- λην ἢ ὅλην τὴν αὐτῆς ἐμφέρει ἐν σφραγίδι· ἔπο καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἔδον τὴν αὐτῆς φύσιν καὶ χαρακτῆρας ἐσοῦσας ἐμπέποντας ἐκ τῶν υἱῶν καὶ τὸ ἐστὶ τὸ ἐσφραγίσθαι λέξαν αὐτῆς ἡρᾶς ἐκ πατρῶν.

Ex τῆς κτ' Λουκᾶ δια- γελίου.

HΓΕΙΠΕ τὸ Λαζάρου ὁ Χε- σός, τὸ τῆς ἄρχισυναγῶγῳ

ANNO CHRISTI 411.

ANNO
CHRISTI
431

θυγάτρειον, ὅτι τῆς χάριτος υἱόν. εἶπα, πῶς οὐ ζῶν καὶ φύσιν ὄντι ὁ μὴ μόνον λόγῳ καταπιεῖν τὸ θανάτον δουλείου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῆς χάριτος ἀφῆς καὶ ἵδ' ἡ ἀκόλουθόν τε καὶ αἰαγκαιον, ζῶποσιόν ἐστὶ τὸ σῶμα τῆς καὶ φύσιν ζῶης.

gi quoque filiam, & vidue filium. Quis ergo neget, quin vita secundum naturam existat, ut qui non tantum verbo, sed suæ quoque manus contactu mortē perterrefaciat? Erat enim consentaneum, imo vero omnino necessarium, ut corpus illius esset viuificum, qui vita erat secundum naturam.

Οπιλασήμερον δια πίσεως.

Εκ τῆς πρὸς Ρωμαίους.

ΠΕΡΙ Χριστοῦ φησιν ὁν πρὸς θεοῦ ὁ θεὸς ἰλασήμερον δια πίσεως ἐν τῷ αἵματι, εἰς ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὸ παρεῖν τῶν προγεγονότων ἀμάρτημάτων ἐν τῇ ἀνοχῇ τῆς θεοῦ, πρὸς τὸ ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δικαίον, καὶ δικαιώματα τὸ ἐκ πίσεως Ἰησοῦ. εἰ ἐκ ἡμῶν ἐπέως ἰλασήμερον γυνέδαμ Χριστὸν ποῖς ἐν ἀμάρτια καὶ ἁμαρτίᾳ καὶ θανάτου δίκη, πλὴν ὅτι δι' αἵματος διὰ τῶν ἁμαρτιῶν τῶν προγεγονότων ἀμάρτημάτων ἐκχεῖται μέλλοντος πῶς ἐκ ἀγαπῆσθαι σαρκὸς γυνέδαμ τὸ λόγον, ἵνα καὶ ἁμαρτία τῶν ἰδίων, δηλον ὅτι τῶν τῶν αὐτῶν σαρκὸς, δικαιοσύνη πάντας ἑσθ' εἰς αὐτὸν πισθόντας;

Οπ λελυτρώμεθα, καὶ τῶν καταλλαγῶν πρὸς θεὸν ἐρχήκαμεν διὰ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ.

Εκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρὸς τῆς.

ΕΞ αὐτοῦ ὅτι ὑμεῖς ἐσε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε, καὶ ἁγιασμός, καὶ ἄπολύτρωσις ἵνα, καὶ δωρεὰ ἁμαρτίας, ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.]

Quod Christus per fidem fit propitiatio.

Ex epistola ad Romanos.

QVEM (de Christo sermo est) proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiae suae, propter remissionem precedentium delictorum, in sustentatione Dei, ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore; ut sit ipse iustus, & iustificans eum qui est ex fide Iesu Christi. Si alia ratione illos expiare non poterat Christus, qui peccato & maledictioni & mortis supplicio obnoxii tenebantur, nisi sanguinem suum in precedentium peccatorum remissionem profunderet; quomodo ut Verbum caro fieret, necessarium non erat: nempe quo proprio, hoc est suæ ipsius carnis sanguine omnes, qui in ipsum credituri erant, iustificaret.

Quod per Christi sanguinem redempti, Deoque reconciliati sumus.

Ex priori ad Corinthios.

EX ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia a Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio: ut (quem admodum scriptum est) qui gloriatur, in Domino gloriatur. In Christo

Jacob. c. 1. v. 17.

itaque redempti, & sanctificati, & sapientes facti sumus. *Omne autem datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum*, hoc est Deo. Cum ergo Christus sapientiam, & sanctificationem, & redemptionem nobis largiatur, quomodo non est Deus?

λελυτρώμεθα τὸν κτὶ Χριστῶ, καὶ ἡγασμένοι, καὶ σοφοὶ γεγονήμεν. πάντα δὲ δόσεις ἀγαθῆ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον αὐτῶν ἐστὶ, καὶ καταβαῖνον πατρὸς τῆς φωτῶν, ποτεστὶ θεῶ. εἶτα πῶς ἐστὶ θεὸς ὁ Χριστὸς, ὁ σοφίαν τε καὶ ἀγιασμόν καὶ ἀπολύτρωσιν ἡμῶν δωρησαμένους;

ANNO CHRISTI 436

Quod per Christi sanguinem redempti sumus.

Ὅτι λελυτρώμεθα διὰ τῆς αἱματός τῆς Χριστοῦ.

Ex epistola prima Petri.

Ἐκ τῆς Πέτρου ἐπιστολῆς πρώτης.

1. Pet. c. 1. v. 18.

SCIENTES quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paterna traditionis, sed precioso sanguine quasi agni immaculati Christi & incontaminati. Redempti enim sumus, Christo proprium pro nobis corpus impendente. At si ut homo vulgaris habeatur, quomodo illius sanguis vite omnium æstimationem ad dignitatem exæquat? Si autem Deus erat in carne, qui vndique dignissimus est; sane cumulatissimum per illius sanguinem precium pro totius mundi salute impensum est, & satis decenter.

ΕΙΔΟΤΕΣ ὅτι οὐ φθαρτοῖς δραγματῶν ἢ χρυσῶ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαιῆς ἡμιῶν αἰσχροφῆς πατρὸς πατῶν, ἀλλὰ ἡμιῶν ἀίματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ.] λελυτρώμεθα γὰρ τὸ ἴδιον σῶμα δεδωκότος ὑπὲρ ἡμῶν τῆς Χριστοῦ. ἀλλ' εἰ μὴ ὡς ἀνθρώπος νοεῖται κοινός, πῶς ἀντάξιον τῆς ἀπάντων ζωῆς τὸ αἷμα αὐτοῦ; εἰ δὲ θεὸς ὡς ἐν σαρκὶ ὁ πάντων ἀξιώτερος, ἀξιοχρεῶς ἢ λύτρωσις τῆς κόσμου παντὸς διὰ τῆς ἰδίου αἱματος εἶναι δὲ, καὶ μάλα ἐικότως.

Quod Christi mors mundo salutaris extiterit.

Ὅτι ὁ Χριστοῦ θάνατος τῷ κόσμῳ σωτήριον.

Ex epistola ad Romanos.

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους.

Rom. c. 5. v. 8.

COMMENDAT autem caritatem suam Deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Multo igitur magis nunc iustificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. Rursum: Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filii eius; multo magis reconciliati salvi erimus in vita ipsius. Si mundus ali-

ΣΥΝΙΣΤΗΣΙ δὲ τὸ εἶναι τῆς ἀγάπης εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς, ὅτι ἐπ' ἀμάρτωλάν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῶν ἔν μάλλον δικαιοφάντες νῦν ἐν τῷ αἷματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Ἐπάλιν εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες, κατηλλαγήμεν τῷ θεῷ διὰ τῆς θανάτου τῆς υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶν μάλλον καταλλαχθέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.] ἰκουῖν εἰ

ANNO CHRISTI 431.

μη ἐπέφρασε ἡ σὺν ζῶσιν ἡ ἀνάστασις, ἐν ἧ ἡμῶν καὶ θανάτου χρησίμως παραληφθέντι, καὶ οἰκονομικῶς, διὰ τὴν ἄφραστον τὴν ἀποχρηστικῶν ἀνθρώπων, ἐν τῇ ἀνοχῇ τῆς θεοῦ σεσώσθηθα ἢ διὰ Χριστοῦ· πῶς ἐστὶ ἀναγκαῖος τῷ ἐκ θεοῦ Φωτὶ λόγῳ ὁ τῆς σαρκώσεως ὅπος, ἵνα δικαιοσύνη μὴ ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ εἴς αὐτὸν πιστεύοντας, καὶ ἀλλάξῃ ἢ τῷ πατρὶ διὰ τῆς θανάτου τῆς ἰδίου σώματος, ἵνα καὶ συζητήσωμεν αὐτῷ;

Ἡ ἀγνωεῖτε, ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸ θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; οὐκ ἀφῆκεν αὐτῷ τὸ βαπτίσματος εἰς τὸ θάνατον· ἵνα ὡς περὶ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τῆς πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν κοινότητι ζωῆς ἀειπατήσωμεν.] εἰ πάντες πῶς ἀλάκη εἴς τὴν τῆς γῆς σωματικῶν Χριστῶν διὰ τῆς βαπτίσματος εἰς τὸ θάνατον αὐτοῦ, ἵνα ὡς περὶ αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, καὶ ἡμεῖς ἐν κοινότητι ζωῆς ἀειπατήσωμεν, ὡς σωματικῶν ἐπιμένοντες καὶ σωματικῶν τῶν δι' ἡμᾶς ἀποθανόντι καὶ ἐγήγερμένῳ· χρεῖω δέσασθε τε καὶ ἀναγκαῖως τὸ τῆς ἀναστάσεως πέρας καὶ μυστήριον, σαρκὸς τε καὶ αἵματος μετέχον ὁ λόγος, ἵνα καὶ ἀποθανεῖν λεγόμενῳ σαρκικῶς, καὶ μὴ καὶ ἐγήγερμένῳ, σωματικῶν καὶ σωματικῶν.

Εἰ ἄρα σύμφυτοι γεγονάμεν τῷ ὁμοιώματι τῆς θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα.] καὶ τὸ ἴσον τῷ ἀφραστοῦ ὅπον νοήσεως καὶ τῆς ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀφραστοῦ ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀφραστοῦ ἀνάστασις νεκρῶν.

ter quam per Christi sanguinem & mortem diuina dispensatione salutariter susceptam propter præcedentium delictorum condonationem, quæ Deus tolerauerat, saluari nequibat; per Christum autem salutem sumus consecuti; quomodo incarnationis modus Dei Patris Verbo necessarius non erat, quo illos nimirum, qui in ipsum crederent, per sanguinem suum iustificaret, Patrique per corporis sui mortem reconciliaret; atque ita simul cum ipso vitam adipisceremur?

An ignoratis, quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in mortem ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem; ut quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in nouitate vite ambulemus. Si eos qui in terris degunt, Christo per baptismum in mortem ipsius cõsepeliri omnino necessum est; ut quemadmodum ille ex mortuis resurrexit, ita et nos quoque in nouitate vite ambulemus, tamquam simul cum eo, qui nostri causa mortuus est, & a mortuis rursum excitatus est, mortui & excitati: profecto non absque summa utilitate ac necessitate incarnationis mysterium patratum est, carniq; & sanguini communicauit Verbum; quo videlicet simul cum illo, qui secundum carnem mortuus & resuscitatus est, & nos quoque moriamur & resurgamus.

Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul et resurrectionis erimus. In eundem sensum & istuc quoque exponas: Quoniam quidem per hominẽ mors, et per hominem resurrectio mortuo-

1. Cor. c. 15. v. 21.

rum. & sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Christus secundus Adam appellatus est. Ut autem primus Adam nos deiecit in corruptionem, ita secundus Adam nos prouexit ad vitam; non ut homo communis nostri causa mortem perpeffus, ne in illo mortui maneamus, sed ut Deus incarnatus. Per carnem namque passus est ut homo; ut dum proprium templum diuina virtute exfufcitaret, & nos simul quoque cum illo exfufcitemur.

Ex epistola ad Galatas.

Galat. c. 3. v. 13.

Dent. c. 21. v. 25.

CHRISTVS nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum (quia scriptum est: Maledictus omnis qui pendet in ligno) ut in gentibus benedictio fieret Abrahæ in Christo Iesu; ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem. Hinc etiam perspicias licet, Christi mortem mundo salutarem extitisse. Nam maledictum nostri causa factus est, dum crucem sustinuit, necnon ex ligno pependit, quo mundo a peccatis expiato, Abrahæ benedictio in Christo Iesu fieret in gentibus, hoc est, ut gentes, iuxta promissionem Abrahæ factam, per fidem iustificarentur, nosque per fidem spiritum promissum obtineremus. Cum igitur Christi mors legis maledictionem e medio sustulerit, & gentibus rursus Abrahæ benedictionem, hoc est, gratiam per fidem pepererit, & tandem Spiritus sancti participes nos reddiderit; neququam existimare debemus, mortem illius vulgaris cuiuspiam hominis mortem extitisse: quin id potius statuere nos decet, nempe Verbum incarna-

ώσπερ γδ εν τῷ Αδὰμ πάντες ἄποθνήσκουσιν, οὕτω κὲ εν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιήσονται.] δὲ ἄλλος Ἀδὰμ κερχηματίσκειν ὁ Χριστός. καὶ ὡσπερ ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ἡμᾶς κατέβησεν εἰς φθορὰν, οὕτως ὁ δεύτερος ἀνέκομισεν εἰς ζωὴν· οὐχ ὡς ἀνθρώπος ψιλὸς ἀποθανὼν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα μὴ καὶ εν αὐτῷ μείνωμεν νεκροί· ἀλλ' ὡς θεὸς εν σαρκί, καὶ αὐτῇ πεπονθὼς δι' ἡμετέρας, ἵνα θεϊκῶς ἀναστήσει ἐν ἰδίῳ ναὸν σωεργασώμεν ἡμεῖς.

Ex t̄is πρὸς Γαλάτας.

ΧΡΙΣΤΟΣ ἡμᾶς ἔξηγάσεν ἐκ τῆς κατάρας τῆ νόμου, γυμνώμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ εἶρα· γέγραπται γὰρ ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμασμένος ἐπὶ ξύλου· ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ βίολογία τῆς Ἀβραάμ γήνηται εν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὸ ἐπαγγελίαν τῆς πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.] ἀδελφοί μοι κἀν τῷ θεῷ, ὅτι γέγονε τῷ κόσμῳ σωτήριος ὁ Χριστοῦ θάνατος. γέγονε γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ εἶρα, σαυρόν ὑπομείνας, καὶ κρεμασθεὶς ἐπὶ ξύλου, ἵνα λύσῃ τὸν κόσμον τῆ ἀμάρτιαν· ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ βίολογία τῆς Ἀβραάμ γήνη εν Χριστῷ Ἰησοῦ· πιστεύετε, ἵνα δικαιωθῆτε τὰ ἔθνη διὰ πίστεως, κτλ. τὸ δοθεῖσαν ἐπαγγελίαν τῷ Ἀβραάμ, ἵνα πλεῖ ἐπαγγελίαν τῆς πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. ὅτι πόινω καὶ πλεῖ εν νόμῳ λέλυκεν θρῆσκὸν ὁ Χριστοῦ θάνατος, κτλ. πρὸς ἐξέλιπεν πῖς ἔθνεσι πλεῖ βίολογίαν τῆς Ἀβραάμ, πιστεύετε πλεῖ διὰ πίστεως χάριν, μετόχους δὲ ἡμᾶς ἀπέφλυε καὶ τῆς ἀγίου πνεύματος· ἐν ἀποθανῶν κοινὸν νοοῖτ' ἀλλ' ὁ θάνατος αὐτοῦ· ὅτι πρὸς ἐνοεῖν δὲ πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον, ὅτι σαρκί.

ANNO CHRISTI 42.

ANNO
CHRISTI
451

σαρκὶ γεγονώς ὁ λόγος, σαρκὶ
πέποιθεν ὑπὲρ τοῦ κόσμου, καὶ γεγονέναι
ικανὸν τὸ αὐτὸ πάθος εἰς τὴν κό-
σμου λύτρωσιν.

Εκ τῆς πρὸς Εφεσίους.

ΝΥΝΙ ἃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς
οἱ ποτε ὄντες μακρὰν, ἐχθρήσατε
ἐπί τῶν αἰμάτων τοῦ Χριστοῦ. αὐτὸς
ἡμεῖς ὅστιν ἡ εἰρήνη ἡμεῖς, ὁ ποιήσας
τὰ ἀμφοτέρωθεν ἐν, καὶ τὸ μεσότοιχον
φραγμοῦ λύσας, τὴν ἐχθρὰν ἐν τῇ
σαρκὶ αὐτοῦ, ἣν ἐπιτολῶν τὸ νόμον ἐν
δόγμασι καταργήσας.] εἰ καὶ ἑστὶ ὄν-
τας μακρὰν διὰ τὸ πλανᾶσθαι καὶ
κόσμου, καὶ ἐν ἀδελφότητι διατελεῖν,
ἐπί τῆς πεποιθῆκε τὸ αἷμα Χριστοῦ, πῶς
ἐκ ἀναγκῆς πῶς ὅτι τῆς γῆς ἢ τῆς λό-
γου σαρκώσεως, συλλέγουσα τὰ διη-
ρημένα, καὶ προσοικειοῦσα μὲν τῶν
ἀπὸ ἑστὶ μακρὰν, κίχουσα δὲ ἑστὶ
δύο λαοὺς εἰς ἓνα καινὸν ἀδελφόν
διὰ τὸ αὐτὸ σαρκός; δέδοξεν ἡμεῖς
ἡμεῖς ἐν ἀδελφότητι, καὶ δι' αὐτῆς τὰ
πάντα κατακλήσασθαι τῶν ἀπὸ καὶ πατρί-
πρὸς τοῦτοῖς ἐπὶ καὶ ὁ πάλαι καταργη-
νόμος, ὡς ὑπὲρ αὐτὸν οὐσης τῆς πίστεως,
δήλον ἃ ὅτι ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τὸ ὅτι
ἀληθές, πῶς ὑπὲρ νόμον ἢ πίστις, εἰ μὴ
ὡς ἀπὸ πεπεσῆκα μὲν τῶν Χριστῶ;

Εκ τῆς πρὸς Εβραίους.

ΔΙΟ εἰσερχόμενος εἰς τὸν
κόσμον, λέγει· θυσίαν καὶ
προσφορὰν ἐκ ἡδέλησας, σῶμα
δὲ καταρτίσω μοι· ὀλοκαυτώματα
καὶ ἀπὸ ἀδελφότητος ἐκ ἐχθρήσας.
τότε εἶπον· ἰδοὺ ἡμεῖς· ἐν κεφαλίδι
βιβλίου γέγραπται ἀπὸ ἐμοῦ· τὴν
ποιήσας ὁ θεὸς τὸ δέλημα σου.] γέ-
γονε σωθήει τῶν κόσμων τὸ τῆ Χριστοῦ πάθος. πάλιν ἀναγκῆς ἰδεῖν
Concil. Tom. 5.

tum mortem in carne pro mundo
pertulisse, eiusque passionem ad
omnem hominum redemptio-
nem abunde sat fuisse.

Ex epistola ad Ephesios.

NUNC autem in Christo Ie-
su, vos qui aliquando eratis
longe, facti estis prope in sanguine
Christi. Ipse enim est pax nostra, qui
fecit utraque unum, et medium pa-
rietem maceriae solvens, inimicitias
in carne sua, legem mandatorum in
decretis euacuans. Quod si eos qui
procul aberant, ob id nimirum
quod per mundum errandi di-
uagarentur, et atemque in impie-
tate agerent, sanguis Christi pro-
pe adduxit; quomodo Verbi in-
carnatio, quæ & dispersa in vnum
collegit, & longe aberrantes Deo
reconciliauit, & duos populos in
vnum novum hominem per car-
nem illius redegit, generi huma-
no non erat necessaria? Exhibita
est enim hæc caro in eorum libe-
rationem, qui peccatis obstricti
tenebantur, omniaque per ipsam
Deo & Patri lucrifacta sunt. Lex
præterea vetus, quod fides in
Christum multo illa sit excellen-
tior, per eandem quoque aboli-
ta est. At quomodo lex fidei ce-
dit, si in Christum tamquam in
verum Deum non credimus?

Ex epistola ad Hebræos.

IDEO ingrediens mundum, dicit:
Hostiam et oblationem nolui-
sti, corpus autem aptasti mihi: holocau-
tomata, et pro peccato, non tibi pla-
cuerunt. Tunc dixi: Ecce venio: in
capite libri scriptum est de me: ut fa-
ciam Deus voluntatem tuam. Chri-
sti passio mundo salutem peperit.
Verum opere precium est cogno-

scere, ecquisnam ille sit, qui in mundum ingreditur : quandoquidem modis omnibus is extra mundum erat. Quomodo ergo, qui extra mundum erat, ingressus est in ipsum? Sane Unigenitus suapte natura vniuersum mundum excedens vt Deus, in mundum ingressus est pars illius factus, id est homo. Ita enim sacrificio pro nobis oblato, sponteque semetipso contradito, ab interitu terrarum orbem vindicauit.

Hebr. c. 13. v. 12.

Propter quod & Iesus, vt sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. Quo pacto, quales, promiscui hominis sanguis sanctos nos efficeret? At Christi sanguis sanctificauit nos. Diuinus est itaque, non simpliciter humanus: Deus enim erat in carne, proprio nos sanguine emundans.

Ex epistola ad Timotheum.

1. Tim. c. 2. v. 5.

VNVS enim Deus, vnus & mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, qui redemptionem dedit seipsum pro omnibus. Salutaris citra controuersiam Christi mors vniuerso mundo extitit. Attramem si Christus Deus non est, quomodo ipse solus toti mundo liberando sat esse potuit? At quia super omnes est, omnium causa mortem perpeffus, solus pro omnibus satisfecit. Deus itaque est, qui propria carnis morte mortem a mundo profligauit.

EX CATHOLICIS.

Ex epistola Petri.

Quod Christi mors mundo salutaris extiterit.

1. Petr. c. 3. v. 18.

QVIA Christus semel pro peccatis mortuus est, iustus pro iniustus, vt nos offerret Deo, mortifi-

πὸς ὁ εἰς τὸν κόσμον εἰσερχόμενος ἕως γὰρ ἕξω τὸν κόσμον πάντη τὸ ἐκ πάντως. ἐπεὶ πῶς εἰσβέβηκεν εἰς αὐτὸν ἕξω τὸν κόσμον; Τζιγαροῦ κτ' Φύσιν ὑπάρχων ὑπὲρ πάντα τὸν κόσμον, ὡς θεὸς μονογενῆς, εἰσβέβηκεν εἰς αὐτὸ μέρος αὐτῆς γερωνῶς, ποτέστιν ἀνθρώπου. οὕτω τε πῶς ὑπὲρ ἡμῶν παρομοίως θυσιᾶν, καὶ ἑαυτὸν ἀνάδειξεν, σέσωκε πῶς ὑπὲρ οὐρανόν.

Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἕξω τῆς πόλεως ἔπαθεν. αἷμα ἀνθρώπου κοινοῦ ἢ να ἴσον ἀγίους ἡμᾶς ὁμοφύνη; ἀλλὰ μὴ ἠγάσεν τὸ αἷμα Χριστοῦ. θεῶν οὐκ ἄρα καὶ οὐχ ἀπλῶς ἀνθρώπων. θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί, τῷ ἰδίῳ αἵματι καθαρῶν ἡμᾶς.

Ex t̄is p̄tris Τιμόθεο.

Εἰς γὰρ θεὸς, εἷς καὶ μεστὸς θεοῦ ἐκ ἀνθρώπων ἀνθρώπου Χριστοῦ Ἰησοῦ, ὁ διὰ τὸν κόσμον ἑαυτὸν ὑπὲρ πάντων. σωτήριος ὁμολοζουμένως ὁ τῶν Χριστοῦ θανάτου τῶν κόσμων πάντων. πῶς εἰ μὴ ὅτι θεός, πῶς αὐτὸν ἔκτισεν εἰς τὸ γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων αὐτὸς τε ἕκ μόνος; ἀλλὰ ἤκτισε μόνος ὑπὲρ πάντων ὁμοδοτανῶν, ὅτι καὶ ὑπὲρ πάντας ὅτι. θεὸς οὐκ ἄρα ὅτι τῶν θανάτου τῆς ἰδίας σαρκὸς ὁμοδοσίας τῶν κόσμων θάνατον.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ.

Ex t̄is Πέτρου Ἐπιστολῆς.

Οὐκ ὅτι Χριστοῦ θανάτου τῶν κόσμων σωτήριος.

ΟΤΙ ὁ Χριστὸς ἀπαξ ὡς αἰνῶν ἡμῶν ἀπέθανε, δικαίος ὑπὲρ ἀδικῶν, ἵνα ἡμᾶς παρομοίως τῶν θεῶν,

ANNO CHRISTI 431.

θανάτουδὲ μὲν σαρκί, ζωοποιουδὲ πνεύματι. ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι προβυδαῖς ἐκήρυξεν ἀπίστας ποτέ.] πολλοὶ τῶν ἀγίων ἀκήρωται παρ' ἑαυτῶν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐκείνων ἔδοξε ἀντιμεταβεῖν ἑαυτῶν εἰρηται, οὔτε μὲν παρ' ἑαυτῶν ἡμαῖς τῶν θεῶν διὰ τῆς ἰδίου θανάτου· ἀλλ' οὐδὲ ἐκήρυξέ τις τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι. πέπασχε δὲ τὸ Χριστός, καὶ δι' αὐτῶν καὶ ἐν αὐτῷ λελυτὸς ὄμνθα, καὶ τὸ αὐτῶν πᾶσι τοῖς κόσμῳ σωθήει. ἀπέθανε τῷ ἡμῶν οὐχ ὡς ἀνθρώπος εἰς ἑαυτῶν τῶν καθ' ἡμαῖς, ἀλλ' ὡς θεὸς ἐν σαρκί, πῶς ἀπάντων ζωῆς ἀτάλλαγμα τὸ ἴδιον σῶμα διδού.

Χριστὸς οὐκ ἀποθανὼν ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί.] ὡς γὰρ ὑπερέχοντος θεοῦ τῆς Χριστοῦ, ὅφως καὶ ἐμφορῶν ὁ μαθητῆς σαρκί πεπονθέναι φησὶν αὐτῷ, ὡς ἐξ ἄλλων ἔπαθεν πλεὺς ἄλλοι φησὶν φύσιν, ἢς ἀλλότριον τὸ παθεῖν. ἰδίᾳ τῷ ἡμῶν πέπονθε σαρκί, καὶ τοῖς ἑαυτῶν ἀμοιρεῖν εἰθισμένους ὅτι θεοῦ λόγος. θεὸς οὐκ ἄρα Χριστός, θεῶν μὲν ἀπαθῆς, παθητῆς δὲ καὶ πλεὺς σαρκί.

Ὅτι ὁ τῆς Χριστοῦ θανάτου τῶν κόσμῳ σωθήει.

Ἐκ τῆς καὶ Ἰωάννου βιβλίου.

ΤΑΥΤΑ ἐκ ἐγνωσαν ὁ μαθητῆς αὐτῶν τὸ παρ' ἑαυτῶν· ἀλλ' ὅτε ἐδόξασθαι ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήθησαν ὅτι ταῦτα ἔειπεν αὐτῷ γεγραμμένα. καὶ πάλιν ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔκρινεταῖ αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῆ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν,
Concil. Tom. 5.

catus quidem carne, vivificatus autem spiritu. In quo et his qui in carcere erant spiritibus veniens prædicavit, qui increduli fuerant aliquando. Multi ex sanctis prophetis interempti sunt; at nemo illorum, aut peccatorum causa oppetiisse, aut sua nos morte Deo obtulisse, aut spiritibus, qui in carcere detinebantur, prædicasse dictus est: præstitit hoc autem Christus. Per ipsum enim & in ipso redempti sumus, ipsiusque mors terrarum orbi salutem attulit. Mortem itaque pro nobis subiit, non ut homo quispiam nostri similis, sed ut Deus in carne, qui corpus suum pro mortalium omnium vita obtulit.

Christo igitur passo in carne. Cum Christus sit verus Deus, recte sapienterque discipulus carne illum passum affirmat. Hac enim ratione naturam illam immensam, in quam nulla perpeffio cadit, ab omni perpeffione eximit. Sua igitur carne passus est, quamquam Dei Verbum secundum se nullius perpeffionis capax est. Christus proinde Deus est, impassibilis quidem secundum divinam naturam, secundum humanam autem passibilis.

Quod Christi mors mundo salutaris.

Ex evangelio secundum Ioannem.

HÆC non cognouerunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quia hæc fuerant scripta de eo. & infra: Iesus autem respondet eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. Amen amen dico
Ioh. c. 12. v. 16.

Bb ij

vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Nulli dubium est, vniuersum mundum, Emmanuele mortem illius causa sustinente, seruatum esse. At iure interim queri potest, quomodo gloriam per mortem consecutus fuerit, cum ea res aperta cuiusdam infirmitatis esse videatur: vnde etiam contempta ignominia ad mortem vsq; obediens fuisse legitur. Dices forsan illum per resurrectionem glorificatum esse. Recte inquam: Vera enim est hæc doctrina. sed diuine virtute reuixit, an humana? Arbitror equidem, diuina. Cum ipsum ergo Dei Verbum carne passum dicitur, nullo pudore suffundamur. Gloriam enim, eamque Deo conuenientissimam rei exitus fortitur.

Hebr. c. 12. v. 2.
Philipp. c. 2. v. 8.

Quod vnus sit Dei Filius & Dominus Iesus Christus.

Ex epistola ad Romanos.

Rom. c. 7. v. 25. & c. 8. v. 1.

IGITUR ego ipse mente seruo legi Dei, carne autem legi peccati. Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant. Lex enim spiritus vite in Christo Iesu liberauit me a lege peccati & mortis. Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem, Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. Depugnant namque aperto inter se marte caro & spiritus, hoc est sensus carnis, infitarumque

ἐδὴ μὴ ὁ κόκκος τῆς σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν δόξωται, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ δόξωται, καρπὸν πλείονα φέρει.] ἔστι δὲ ἐκ * ἀμφίλογον, * ἀμφίλογον, ὅτι σέσωται πᾶς ὁ κόσμος, δόξαν ὄντος ὑπὲρ αὐτοῦ τῆς Ἐμμανουήλ. πλὴν ἐκείνο λέγουσιν πῶς δόξαν ὄντος ἐξάδει; καίτοι μᾶλλον μᾶλλον ἀδενείας ἔχει τὸ θεῖον, ὅσον καὶ αἰχμῆς κατὰ φρονήσιν λέγεται, γεγονώς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας θανάτου. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖς δεδξάσαι διὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτόν. ὁρθῶς ἔχει, καὶ ἀληθῆς ὁ λόγος. ἀρ' οὐκ ἀνεβίω θεϊκῶς μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπινως; ἀλλ' οἶμαι θεϊκῶς. ὅταν οὐκ αὐτὸς ὁ ἐκ θεοῦ λόγος σαρκὶ λέγεται παθεῖν, μὴ αἰχμῶν ὡς τὸ πάθος δόξαν ἔχει τὸ τέλει, καὶ τοῦτο θεοπροπέ.

ANNO CHRISTI 430

Οὐ εἷς υἱὸς ὁ τῆς θεοῦ καὶ κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

Ex τῆς πρὸς Ρωμαίους.

AP' οὐκ αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῦ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἀμάρτιας. οὐδὲν ἄρα κατέκριμα πῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὁ ἴσως νόμος τῆς πνεύματος τῆς ζωῆς ἠλυθίσεν με ἀπὸ τῆς νόμου τῆς ἀμάρτιας & θανάτου. τὸ ἴσως ἀδύνατον τῆς νόμου, ἐν ᾧ ἠδένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιωμάτι σαρκὸς ἀμάρτιας, καὶ ὡς ἀμάρτιας, κατέκρινε τὴν ἀμάρτιαν ἐν σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τῆς νόμου πληροῦται ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σὰρκα πεπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. [μάχον] μὲν γὰρ ὁμολογεῖται, τουτέστι τὸ φρόνημα τὸ σαρκικὸν καὶ

ANNO
CHRISTI
431.

ἢ ἐμφύτων ἡμῖν ἡδονῶν τὸ κίνη-
μα, καὶ τῆς κτ' τὸ πνεῦμα ζωῆς ἢ
δυνάμεις. καὶ ὁ θεὸς ἡμᾶς δοτοφέρῃ
νόμος εἰς γὰρ τὸ δεῖν ἐλέσθαι τὸ ἀγα-
θόν, ἀλλ' ἢ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμία κα-
ταβιάζεται πρὸς τὸ ἐναντίον. λέλυ-
ται δὲ νῦν ἐν Χριστῷ τὸ ἀνίστασθαι
καὶ ἠτόνησε μὲν τῆς ἀμωρίας ὁ νό-
μος, κεκράτηκε δὲ ὁ τῆς πνεύματος.
διὰ ποίαν αἰτίαν; πέπομφε γὰρ ὁ
θεὸς τὸ εἶναι ἕνα ἐν ὁμοιωματικῇ σαρ-
κὸς ἀμωρίας, ἵνα κατακρίνη τὴν
ἀμωρίαν ἐν τῇ σαρκί. εἶτα, πῶς οὐ
χρειώδεσται λίαν ἢ τῆς λόγου σαρ-
κώσεως; κατὰ κέρηται ἢ οὕτω καὶ ἐν
τῇ σαρκί ἡμῶν ἢ ἀμωρία. εἰ δὲ οὐ
γένονε σὰρξ ὁ λόγος, δοτομεμύθη-
κεν ἀδιόρθωτα τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ δου-
λοῦμεν τῇ σαρκὶ νόμῳ ἀμωρίας,
οὐδενὸς ἐν ἡμῖν αὐτῶν καταργήσαν-
τος. ἰκοῦν ἀνακαίδου εἶναι φαιδρῶν
τῶν καθ' ὑπόστασιν ἐνωσιν τῆς λόγου
πρὸς τὴν σὰρκα, καὶ οὐχὶ δὴ μό-
νῳ τῶν ἐν πρῶτοις, καὶ κτ' δέλη-
σιν, ἢ τοι σωάφειαν ἀπλήν, κατὰ
φασιν ἑνές.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ
ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, ἕως καθ' ἡμῶν; ὅς γὰρ
τῆς ἰδίου ἰσοδ' ἐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ
ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν· πῶς
οὐχὶ καὶ σὺ αὐτῶν τὰ πάντα ἡμῖν χα-
ρίσειται;] εἰ ὁ ἴδιον υἱόν, δηλον ὅτι
ὅτι ὁ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ, δέδω-
κεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ θεὸς καὶ πατήρ· πέ-
πονδε δὲ κτ' σαρκῶν, καὶ οὐ φύσιν θεό-
τητος ἴδιον ἀρετῶν αὐτοῦ τὸ πέπονδος
σῶμα, ἵνα καὶ αὐτὸς νοῆται πατρῶν οἰ-
κονομικῶς, ὁ πατρῶν ἐκ εἰδῶς. τὸ τί-
νῳ δοτομελεῖται εἰς δύο ὅτι ἕνα,

nobis illecebrarum motus, & spi-
ritualis vitæ facultas. Nam etsi di-
uina lex ad boni cupiditatem nos
inuitet, carnis tamen concupi-
scentia ad contrarium vrget. At
hæc rixa per Christum nunc de-
mum dirempta est: quandoqui-
dem peccati lege per illum labe-
factata, lex spiritus regnum obti-
neret. Qua istuc autem de causa?
Misit enim Deus Filium suum in Rom. c. 8.
similitudinem carnis peccati, ut pec- v. 3.
catum condemnet in carne. Qui er-
go fieri potest, vt Verbi incarna-
tio non fuerit summe necessaria?
Per hanc namque peccatum in
carne etiam nostra condemna-
tum est. Quod si Verbum caro
factum non est, res nostræ omni-
no prostrata, incmendatæque
manserunt; atque adeo per car-
nem legi peccati seruimus, nullo
in nobis impetum illius retun-
dente, aut refrenante. Necessa-
riam proinde extitisse dicimus
hypostaticam carnis cum Verbo
vniionem; non personarum inter
se copulam, aut solam volunta-
tum concordiam & simplicem
coniunctionem, quam quidam
statuunt.

Quid ergo dicemus ad hæc? Si Rom. c. 8.
Deus pro nobis, quis contra nos? Qui v. 31.
etiam proprio Filio non pepercit, sed
pro nobis omnibus tradidit illum;
quomodo non etiam cum illo omnia
nobis donabit? Si Deus Pater pro-
prium Filium, illum ipsum nimirum
qui ex illius substantia ortus
est, pro nobis donauit; ergo cor-
pus quod mortem sustinuit, pro-
prium illius erat, qui secundum
carnem passus est. (nam secun-
dum diuinitatis naturā pati non
poterat) ita enim qui secundum
se pati nequit, dispensatorie mor-

ANNO
CXXXIII
41.

impietatis crimine sese constringunt: quandoquidem si est homo per se & secundum se diuifim, & non ipsummet Dei Verbum carne indutum; Pater proprium pro nobis Filiū dedisse non inuenitur.

Ibidem.

Quis accusabit aduersus electos Dei? Deus qui iustificat, quis est qui condemnet? Christus Iesus qui mortuus est, imo qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Si Christus per fidem iustificat, solus autem Deus est qui iustitiae donum praestat; consequens fit Christum esse verum Deum. Rursum si ad dexteram Patris sedet, eademque cum illo gloria & maiestare pollet, & quidem mortuus & resuscitatus; corpus itaque assumptū Verbi proprium est. Nam et si factum est caro, haud secus tamen in suscepta carne cum Patre regni folium obtinet, vt verus naturalisque Filius.

Rom. c. 10. v. 6.

Quae autem ex fide est iustitia, sic dicit: Ne dixeris in corde tuo: Quis ascendet in caelum? id est, Christum deducere. Aut quis descendet in abyssum? hoc est, Christum a mortuis renouare. Sed quid dicit? Prope est verbum in ore tuo, & in corde tuo: hoc est verbum fidei, quod predicamus. Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris quod Deus suscitauit illum a mortuis, saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiam; ore autem fit confessio ad salutem. Si secundum quorumdam opinionem Christus est homo deifer, sola personarum copula Dei Verbo coniunctus; qui fieri potest, vt in illum tamquam in Dominum credentes, eiusdemque ex mortuis resurrectionem profitentes, eiusmodi fide iustificemur? Fides

Dent. c. 30. v. 14.

δυναστείας. ἐκ ἑπὶ τὸ ἴδιον ἢ ὀν διελόσκαι τοῖς διδοῦς ὑπὲρ ἡμῶν ὁ πατήρ, εἰπὼν ὅτιν ἀνθρώπος διηρημῶως, καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον ὡς εἰ παροσλήψα σαρκὸς ὁ ἐκ θεοῦ λόγος.

Τίς ἐγκαλέσῃ καὶ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων, τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ ἐγερθεὶς, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. εἰ δικαιοῖ τῆ πίστι Χριστὸς, θεὸς δὲ ἐστιν ὁ δικαίων. θεὸς ἄρα ἀληθὴς ὁ Χριστός. καὶ εἰπὼν ὅτιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, καί ποτε πεθνεῶς καὶ ἐγερθεὶς, συγκαθίσταται δὲ τῷ πατρὶ ἴδιον ἄρα τῆ λόγου τὸ σῶμα ἐστὶ. σπειδρῶναι γὰρ οὕτω τῷ πατρὶ μὴ τῆς ἀναληφθείσης σαρκὸς, ὡς ἡὸς καὶ φύσιν, καὶ εἰ γέγονε σαρκὶς ὁ λόγος.

Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγῃ μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου τίς ἀνέβησται εἰς τὸ οὐρανόν; ποῦ τέστι Χριστὸν καταγαγεῖν. ἢ τίς κατέβησται εἰς τὸ ἄβυσσον; ποῦ τέστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέγῃ; εἰπὼν σου τὸ ῥῆμα ὅτιν ἐν τῷ σῶματί σου ἐστὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ποῦ τέστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὁ κηρύσσοντι. ὅτι εἰ ἀὐ ὁμολογήσης ἐν τῷ σῶματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πισθῶσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἠγάρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. καρδίᾳ γὰρ πισθῶεται εἰς δικαιοσύνην, σῶματι δὲ ὁμολογήσῃται εἰς σωτηρίαν. εἰ, κατὰ γε τὸ ἴσθι δοκωῶ, ἀνθρώπος θεοφόρος νοεῖται Χριστός, ἐ μόνον ἔχων τὸ ἐν παροσάποις ἐνάσιν παρὸς τὸ ἐκ θεοῦ λόγον, ἵνα ἔνεκα πισθῶντες εἰς αὐτὸν ὡς εἰς κύριον, ὁμολογοῦντες ὅτι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀνάσσειν αὐτῶν, δικαιοσύμη τῆ πίστι

ANNO
CHRISTI
436

τῆ εἰς αὐτὸν ; ἀνάστασις δὲ ἡ πίστις
ὡς εἰς θεὸν δηλονότι . ἀναγκαία ποι-
ζαροῦν ἢ καὶ ὑπόστασιν ἑνωσις ἔστι
λόγου πρὸς τὰ ἀϊθέρα . ἕνα γὰρ
οὕτω Χριστὸν ὡς κύριον καὶ φύσιν
ὁμοιοτήτοισιν , καὶ τῆς αὐτῆς σαρκὸς
τὴν ἀνάστασιν ἑπιγινώσκοντες , ὡς εἰς
θεὸν πιστεύοντες , δικαιούμεθα .

Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτὸν ζῆ , καὶ οὐ-
δεὶς ἑαυτὸν ἀποθνήσκει . ἐὰν τε οὐκ
ζῶμεν , τὴν κωλύω ζῶμεν . ἐὰν τε
ἀποθνήσκωμεν , τὴν κωλύω ἀποθνή-
σκομεν . ἐὰν τε ζῶμεν , ἐὰν τε ἀπο-
θνήσκωμεν , τῷ θεῷ ἐσμέν . εἰς τὸ το-
γὰρ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἔζησεν , ἵνα
καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κωλύσῃ .]
πρὸς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ποῦ τοῖς ἔθνεσιν ὁ
μακάριος Παῦλος νυνὶ δὲ γρόντες
θεὸν , μᾶλλον ἢ γινώσκοντες ἑαυτὸν θεὸν ,
πῶς ἑπιστρέφετε ἵνα τὰ ἀδύνατα καὶ
πτωχὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου , οἷς πά-
λιν ἀνάσσει δουλεύειν θέλετε ; λελυ-
τρώμεθα πίνωμεν διὰ τῆς πίστεως ἢ εἰς
Χριστὸν ἐκ τῆς τῆς στοιχείων δου-
λείας , καὶ ὑπέχθημεν εἰς τὸ δου-
λεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ . εἰ δὲ
ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς , ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ
ζώντων κωλύσῃ , καὶ ἑαυτὸν ζῶμεν
ὡς θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ . πῶς ἐκ
ἀναγκαῖα τῷ λόγῳ ἢ πρὸς σάρκα
γένονεν ἑνωσις ἀληθῆς ; ἐν αὐτῇ γὰρ
ἀποθανόντων , κεκωλύθη καὶ ζώντων
καὶ νεκρῶν .

Ex τῷ πρὸς Κορινθίους πρῶτος .

E P I N O N γὰρ , φησὶν , ἐκ πνευ-
ματικῆς ἀκοροσδοῦσης πέτρας
ἢ ἡ πέτρα ἡ ὁ Χριστὸς .] τὸ Χριστὸς
ὄνομα πέτρας τῷ Ἐμμανουὴλ , ὅτι
μεγγύνη] διὰ τῆς ἀγάπης παρθένης . πῶς

enim in eum tamquam in Deum
fertur . Necessarium est ergo , vt
Dei Verbum secundum hyposta-
sin humanæ naturæ vnitum pro-
fiteamur . Ad hunc enim modum
vnum Christum tamquam natu-
ralem Dominum confitentes , &
carnis eius resurrectionem agno-
scentes , ac veluti in Deum cre-
dentes , iustificationis benefi-
cium consequimur .

Nemo enim nostrum sibi viuit , Rom. c. 14.
& nemo sibi moritur . siue enim vi- v. 7.
uimus , Domino viuimus ; siue mo-
rimur , Domino morimur . Siue ergo
uiuimus , siue morimur , Domini su-
mus . In hoc enim Christus mortuus
est & resurrexit , vt viuorum simul
& mortuorum dominetur . Idem
apostolus alibi illos qui ex gen-
tibus conuersi fuerant , ita allo-
quitur : Nunc autem cum cognoue- Galat. c. 4.
ritis Deum , imo cogniti sitis a Deo ; v. 9.
quomodo iterum conuertimini ad
infirma & egena elementa mundi ,
quibus denuo seruire vultis ? Perfi-
dem ergo in Christum ab ele-
mentorum seruitute liberati , in
Dei viui & veri seruitium trans-
lati sumus . Quod si Christus
mortuus est , vt viuorum & mor-
tuorum ex æquo dominetur ; ip-
sique tamquam viuo & vero Deo
uiuimus ; quomodo necessarium
non erat , vt Verbum cum carne
vere vniretur ? In ipsa namque
mortem perpeffum , cum in vi-
uos , tum in mortuos quoque im-
perium obtinuit .

Ex priori ad Corinthios .

B I B E B A N T enim de spiritali , 1. Cor. c. 10.
consequente eos , petra : petra au- v. 4.
tem erat Christus . Nomen Christi
tunc demum inditum est Em-
manueli , quando ex sacra Virgi-
ne originem duxit . Quomodo

ergo petra esse poterat, que populum Israeliticum in deserto potarat? Scripturam sacram vnum dumtaxat Filium, vnumque Christum agnoscere, extra quaestionem est. Verbum itaque postquam carnem suscepit, spiritualis etiam petra est, propter dispensationis nouitatem, propriae naturae antiquitatem non abiiciens.

Ex posteriori ad Corinthios.

2. Cor. c. 5. v. 16.

ITAQVE nos ex hoc neminem nouimus secundum carnem: et si secundum carnem cognouimus Christum; sed nunc iam non nouimus. Quid est, obsecro, quod Paulus hic ait? Numquid Christum post resurrectionem inficiatur? Nonne illum secundum carnem resuscitatum, cumque eadem illa carne in caelum profectum norat? Ecquis istuc dicere audeat? Talem namque in caelum ascendisse, ac olim inde rursus venturum sciebat, qualem caelestia petiisse, neutiquam ignorabat. Quomodo igitur Filium secundum carnem se nosse negat? Quoniam simulatque ex mortuis reuixit, satius est ex diuina eminentia illum & nosse & profiteri, quam ex carnis mensura. Etenim dispensationis mysterio necdum expleto, secundum carnem praedicabatur, quo nimirum Unigenitus caro factus crederetur. At vero sacramento hoc iam consummato, praestat ex diuinitate illum agnoscere & profiteri, quam ex carnis humilitate & exinanitione. Vnus itaque est Christus & Filius & Dominus.

2. Cor. c. 8. v. 9.

Scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset diues, ut illius inopia vos diuites essetis.

οὐδ' αὐτὸς ἢ πέτρα ἢ πολυζουσα
 (Φ) Ἰσραήλ; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον, ὅτι Χριστὸν καὶ υἱὸν οἶδεν ἕνα τὸ ζῶντα καὶ ἱερὸν. γεροντὸς γὰρ ὁ λόγος σαρκὸς, πάλιν αὐτὸς ὄντιν ἢ πνευματικὴ πέτρα, τῆς οἰκείας φύσεως τὸ προσβούτατον ἐκ διαπολαῶν διὰ τὸ νέ(Φ) τῆς οἰκονομίας.

ANNO
 CHERITI
 431.

Ex τ' παρὸς Κορινθίου δεύτερας.

ΩΣΤΕ ἡμεῖς διὰ τὰ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σὰρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγὼ καμεν κατὰ σὰρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν ἐκείνῳ γινώσκωμεν.] πὶ δὴ ἄρα φησὶν ὁ Γαῦλος; ἄρα Χριστὸν ἀρνέεται μὲν πλὴν ἀνάσσειν; ἐκ οἶδεν αὐτὸν ἐκ γερμῶν ἐν σαρκὶ, καὶ ἀναληφθέντα μετ' αὐτῆς εἰς (Φ) οὐρανόν; καὶ ὡς ὁ Φαίμα τῶτο πολυμί; οὐπω γὰρ οἶδε καὶ ἀναληφθέντα καὶ ἕξοντα κατὰ καιροῖς, ὃν ἔσπον ἀναβέβηκεν εἰς (Φ) οὐρανόν. πῶς οὖν ἐκ εἰδένα φησὶ κατὰ σὰρκα υἱόν; ὅτι μὲν πλὴν ἐκ νεφρῶν ἀναβίωσιν, ἐκ ἐκ τῆς τῆς σαρκὸς ἐπ' μέτρων, ἀλλ' ὡς ἐκ θείας ὑπέρχης ἀμειν(Φ) αὐτὸν εἰδένα καὶ ὁμολογεῖν. οὐπω γὰρ πληροφείσης τῆς οἰκονομίας, ἐκηρύχθητο κατὰ σὰρκα, ἵνα πισθύνεται γεροντὸς ἀνθρώπου ὁ μονογενής. ἐπεὶ ἡ τετέλεται τ' μυστήρι(Φ), ἀφ' ὧν ὄντι θεὸς ἀμεινον αὐ(Φ) ὁμολογεῖν, ἢ διὰ γε τῶ κακενώδαι διὰ πλὴν σὰρκα. εἰς οὖν Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ κύριος.

Γινώσκετε γὰρ πλὴν χάριν τῆς κλείου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπιώχλησε πλούσι(Φ) ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῆ ἐκείνου πτωχεῖα πλουτήσητε.] εἰ μόν(Φ) ἀνθρώπου ὁ Χριστὸς, καὶ οὐ καθ

ANNO CHRISTI 436

καθ' ἐνάσιν ἀληθῆ τιμῶν τοῦ θεοῦ
θεὸν λόγον πλοῦσι, ὡς θεός, πῶς
ἐπιώχλευσε; πῶς γὰρ ὅλως ὁ τῆς ἀν-
θρώπου πλοῦτος; εἴρηται γὰρ
ἀνθρώπου παντὶ πῶς ἐλά-
βεις; ἀλλ' ἐπιώχλευσε, πλοῦτος ὢν ὡς
θεός· ἐπιώχλευσε γὰρ, τὸ τῆς ἀνθρώ-
που μικροπρεπέος οἰκειωσάμε-
ν οἰκονομικῶς, ὁ πλοῦτος ἀληθῶς
ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος. εἰς ἅρα Χει-
ρὸς καὶ υἱός· καὶ πλοῦσι μὲν, ὡς θεός·
πτωχὸς δὲ, ὅτι γέγονεν ἀνθρώπος, ἵνα
ἡμεῖς ἡμεῖς γινώσκωμεν πλοῦσι δι' αὐτὸν.

secundum veram autem cum Dei
Verbo vnionem opulentus, vt
Deus; quomodo factus est ege-
nus? Quales tandem sunt opes na-
turae humanae? An non omni ho-
mini dicitur: *Quid habes quod non*
accepisti? Verum hic cum diues
esset, utpote Deus, factus est ege-
nus: siquidem Verbum pater-
num, quod vere diues erat, hu-
mana naturae humilitate dispen-
satorie suam faciens, factum est
inops. Vnus ergo est Christus &
Filius, qui quidem diues est vt
Deus; pauper vero est, quia vt

1. Cor. c. 4.
v. 7.

Εκ τῆς τοῦ Γαλατίας.

Ex epistola ad Galatas.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος, ἐκ ἀπὸ
ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου,
ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ θεοῦ πα-
τρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
ἅρ' οὐκ οὐκ θεὸν ἐνσωματωτικῶτα,
καὶ ἕνα ὁ ἴσχυος ἀποφάνει διὰ
τούτων ἡμῶν καὶ κῆρυγμα ὁ μωσα-
ζωγός; ἔφη μὲν γὰρ ἀπεστάλθαι,
οὔτε ἀπὸ ἀνθρώπων, οὔτε δι' ἀνθρώ-
που· ὡς ἐλάμβανεν, ὅτι διὰ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ. καὶ τοὶ πῶς ἐκ οἴδεν
ἀνθρώπων ὄντα Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ οὐ-
τω τοῖς ἀναπάσαν τιμῶν οἰκουμένην
κῆρυξας αὐτὸν; ἀλλ' οἴδεν ὄντα ἐκ
ἀνθρώπων ἀπλῶς, ἐνσωματωτικῶτα ἢ
μᾶλλον ἐκ θεοῦ λόγον καὶ οὐ θεὸν
ἐν ἀνθρώπῳ νοούμενον, ἀλλ' ὡς αὐ-
τόρημα ἡμεῖς ἀνθρώπων μὲν τῶν
ἐκ θεοῦ. ὅταν οὐκ ἐλάμβανεν ἀνθρώ-
που μὴ ἀπεστάλθαι, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, πῶς οὐκ ἄπεισιν ἐναργῆς, ὅ-
τι καὶ θεὸν αὐτὸν οἴδεν ἀληθινόν μὲν
τὸ καὶ ἐν σαρκὶ γενέσθαι καὶ ἡμᾶς;
σημαίνει τοίνυν αὐτὸ ἐκ δόξου γὰρ τῆς
κατωτέρου μέτρων, ἀλλὰ ἐκ
C c

PAVLVS apostolus, non ab ho-
minibus, neque per hominem,
sed per Iesum Christum, & Deum
Patrem, qui suscitauit eum a mor-
tuis. An non Deum incarnatum,
vnumque ex vtrisque Filium, &
Dominum, diuinorum mysterio-
rum interpres per haec nobis infi-
nuat? dicit enim se non ab homi-
ne, neque per hominem, sed per
Iesum Christum missum esse. Quid
ergo? Numquid illum, quem vni-
uerso orbi talem annuntiarat, ho-
minem esse ignorabat? Nequa-
quam. norat utique hominem ef-
se: at non hominem solum, sed
Dei Verbum hominem factum.
Neque Deum rursus in homine
intelligendum, sed salua per om-
nia deitate hominem reipsa effe-
ctum. Cum ergo se non ab homi-
ne, sed per Iesum Christum mis-
sum dicat; quis dubitet, quin
Christum Iesum verum Deum
agnoscat etiam vbi ille perinde
ac nos carni communicauit? At
maluit interim illum per diuinam
illius super omnes excellentiam,
τῆς κατωτέρου μέτρων, ἀλλὰ ἐκ

Galat. c. 1.
v. 1.

1. Cor. c. 4.
v. 7.

Concil. Tom. 5.

quam per exinanitionis mensuram, exprimere.

Galat. c. 4.
v. 3.

*Cum essemus paruuli, sub elementis mundi eramus seruientes. At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quem, quæso, Deus Pater ex muliere ortum, & sub lege factum misit? An non congrue responderetur, digneque cogitatur, eum misisse, qui neque ex muliere ortus, nec legi factus esset obnoxius, nisi id esse non desineret, quod ante carnem & sanguinem susceptum, erat? Res plana est: etenim Dei Patris Verbum secundum carnem natum est ex muliere; ille rursus qui ut Deus, legis erat Dominus, factus est legi subiectus, quo illorum fratrem se declararet, qui legis vinculo tenebantur adstricti: hac vna namque ratione in filios cooptati sumus. Certum est enim, si is legi obnoxius factus non esset, aut ortum ex muliere non traxisset, nos illius fratres euadere non potuisset, qui secundum naturam Deus & Dominus est: quia vero vtrumque effectus est, nos quoque per ipsum hac tanta re potiti sumus. Atque huius euiden-
tem demonstrationem habent, quæ beatus Apostolus statim ibi adiungit. ait enim: *Quoniam autem estis filii, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem, Abba, Pater.* Iam quomodo illius Spiritus, qui ex muliere natus est, & sub lege factus est, sanctus Spiritus est, per quem etiam clamamus, Abba, Pater; si Christus Deus, & vnus, & Filius non est?*

Ibid. v. 6.

τῆς θείας αὐτῆς καὶ κατὰ πάντων ἰστέ-
ροχῆς.

Ὅτε ἡμεῖς νήποιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου δεδουλωμένοι ἦμεν. ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐν γυναικὶ, ἡυόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα καταρτίσῃ ὑμᾶς ὑποτάσσας ἑαυτῷ. ἵνα τίς ὑποδείξαι δύναται ἡμῶν. ἵνα πέπομφεν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ, ὃς γέγονεν ἐν γυναικὶ, γέγονε δὲ καὶ ὑπὸ νόμον; ἄρα οὐχὶ φαίμεν πρέπει, καὶ παρὸν αἰσίου, ὅτι πέπομφεν ἐκείνον, ὃς ἐκ αὐτοῦ γέγονεν ἐν γυναικὶ, οὐδὲ ἀνέπαρξεν ὑπὸ νόμον, εἰ μὴ μειωθήκεν ὁ πῶρ ἡμεῶν, ἕξω δηλονότι σαρκὸς καὶ αἱμάτων; ἀλλ' ἐστὶ σαφὴς ὁ λόγος: ὁ γὰρ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος γέγονεν ἐν γυναικὶ καὶ σαρκά: ὁ τοῦ νόμου κύριος ὡς θεός, γέγονεν ὑπὸ νόμον, ἵνα γένηται καὶ ἀδελφὸς τοῖς ὑπὸ νόμον: οὕτω γὰρ ἀπελάβομεν ἡμεῖς τίς ὑποδείξαι. ὥστε εἰ μὴ γέγονεν ὑπὸ νόμον καὶ ἐν γυναικὶ, οὐδὲ ἡμεῖς ἀδελφοὶ τῶ κατὰ φύσιν κυρίου τῶ θεοῦ. ὅτι δὲ γέγονε, διὰ αὐτῆς τὸ πλῆρωμα πεπλουτήκαμεν. διότι δὲ εἰς δὲ ποιεῖται σαφῆς τὸ παράδειγμα: ὁ θεοσέβης Παῦλος, παρορνετικῶν ἀδύς: ὅτι δὲ ἐστὶ υἱὸς, ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κροῦσον, ἀββᾶ, ὁ πατήρ. πῶς οὐκ ἔστι πνεῦμα τοῦ ἐν γυναικὶ καὶ ὑπὸ νόμον, τὸ ἅγιόν ἐστι πνεῦμα, δι' οὗ καὶ κράζομεν, ἀββᾶ, ὁ πατήρ, εἰ μὴ θεὸς ὁ Χριστός, ὅς ὢν, καὶ υἱός;

ANNO
CHRISTI
431.

ANNO
CHRISTI
431.

Εκ τῆς πρὸς Εφεσίους.

Ex epistola ad Ephesios.

ΕΙΣ κύριον, μία πίστις, ἐν βαπτισματι· εἰς θεὸν καὶ πατέρα πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ σὺ πάντων. ἐνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις αὐτῆ κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. διὸ λέγει ἀναβαῖς εἰς ὕψος, ἠχημαλώτωσεν ἀχημαλώσιν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνόθεοις. καὶ δὲ ἀνέβη, ἵνα ἴδῃ, εἰ μὴ ὅτι κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ ἀναβαῖς, αὐτὸς ὅστις καὶ ὁ ἀναβαῖς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληροῖται τὰ πάντα.] ἄρχει δὲ μοι πάλιν, ὅσῃ ἐν τούτῳ λόγῳ σαφέστατα τε καὶ ἐναργῶς διαφαίνεται, εἰδὼς καὶ διωάμενος, ὅτι Χριστὸς κύριος εἰς, καθ' ἑνώσην οἰκονομικῶν συνενεχθέντος ἔργου πρὸς τὸ ἀνοθεῖν· εἰς ἵνα ἴδῃ ἀμφοῖν ἕως ἀληθείας. ἐπεὶ πῶς εἰς κύριον; πῶς δὲ μία πίστις; ἢ πῶς ἐν ὅτι τὸ βαπτισμα; εἰ γὰρ ἦν δύο, δύο πάντως καὶ κύριοι, διττὴ καὶ ἡ πίστις, καὶ οὐχ ἓν ὅτι τὸ βαπτισμα. εἰς ἕνα γὰρ πεπισθίκαμεν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα βεβαπίσμεθα; ἀλλὰ μὲν εἰς κύριον, μία πίστις, ἐν βαπτισματι. πρὸς δὲ ἄλλο οὐκ ἄρα ὅτι καὶ εἰς ἕνα, καὶ εἰ νοῦπιπο καὶ ἡμᾶς γερονῶς ὁ μονογενῆς. ἵνα δὲ ὅλως ὁ ἀναβαῖς εἰς ὕψος; ἢ πῶς ὁ κατελθὼν εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ἐποῦν αὐτὸς κατέβη μὲν ἀνοθεῖν· κατέβη γὰρ ἑαυτὸν εἰς κένωσιν, καὶ ταπεινώθηκε, ἡμῶν ἵνα ἴδῃ καὶ μέλει θανάτου ἀνέβη δὲ μὲν σαρκὸς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληροῖται τὰ πάντα.

Concil. Tom. 5.

VNUM Dominus, una fides, vnum baptisma: vnus Deus & Pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus. Vnicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Propter quod dicit: Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Quod autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primum ad inferiores partes terra? Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes calos, ut impleret omnia. En quanta rursus claritate & euidentia apostolicus fermo hoc loco ostendat, Verbo per dispensatoriam vnionem cum humana natura coeunte, vnum tantum esse Christum, vnum esse Dominum; atque adeo vnum ex vtroque esse solum, verum naturalemque Filium. Nam quomodo vnus Dominus, aut vna fides, aut vnum baptisma? Si enim duo sunt filii, duo necessario erunt Domini, & duplex rursus fides, & duplex tandem baptisma. In quem enim credidimus, aut in cuius nomine baptizati sumus? Atqui vnus tantum est Dominus, vna fides, vnum baptisma. Perspicuum fit ergo, vnum solum esse Filium, etiam si Vnigenitus humanam originem perinde ac nos expertus fit. Rursus ecquisnam ille est, qui vel in altum ascendit, vel ad inferiores terræ partes descendit? Hic ipse igitur secundum humanam naturam descendit, seseque ad exinanitionem demisit, ac humiliavit, factus obediens vsque ad mortem. Ascendit autem carne indutus super omnes cælos, ut impleat omnia.

Ephes. c. 4. v. 5.

Cc ij

Ex epistola ad Philippenses.

Εκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους.

Philipp. c. 2. v. 5.

HOC enim sentite in vobis, quod est in Christo Iesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo; sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inuentus ut homo. Humiliauit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltauit illum, et donauit illi nomen, quod est super omne nomen: ut in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium, et terrestrium, et infernorum; et omnis lingua confiteatur quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris. Audis hic quomodo Verbum, quod in Dei forma existebat, & Deus erat, ne utiquam rapinam arbitratum dicat esse se æquale Deo? Siquidẽ naturalẽ cum Deo Patre æqualitatem obtinens, serui forma, hoc est, hominis natura suscepta, semetipsum exinaniuit, specieque nostra ac similitudine accepta, seipsum humiliauit. Posteaquam vero crucem sustinuit, exaltatum dicit, datumque illi nomen, quod est super omne nomen; ita ut omne genu ipsi iam incurretur, omnifque lingua eundem confiteatur. Sed qua, quæso, ratione, qui in forma & æqualitate Dei existebat, ad exinanitionem se demississe, & postea exaltatus perhibetur? An non euidentiſſimum hoc Christi sacramentum est? Enimvero cum secundũ naturam Deus esset, factus homo, in humilitatem abiectionemque descendit. Factus autem nostri similis, etiam cum carne suam obtinet gloriam. Et ipsa exaltatio non conuenit in

ΕΚΑΣΤΟΣ τῶτο φρονείτω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὅς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπαρξῶν, οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ· ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφῶν δουλεύσας λαβῶν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ χημέλι βίβρατος ὡς ἀνθρώπος· ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑποῦχος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερῴωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὀνομαζόμενον Ἰησοῦ πάντων γόνων καὶ πάντων πνευμάτων, καὶ ὑποταγῶν, καὶ κατὰ ἄχρονίων· καὶ πάντα γλώσσαις ὁμολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς. [συνέως ὅπως ἐν μορφῇ τῆς θεοῦ καὶ πατρὸς ὑπαρξῶν τὰ θεῶν λόγον οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσαται φησὶ τὸ εἶναι ἴσα θεῷ; ἔχων γὰρ τὸ εἶναι καὶ φύσιν ἐν ἰσότητι τῆς πατρὸς, κενώων ἑαυτὸν, καὶ μορφῶν δουλοῦ λαβῶν, τουτέστιν ἀνθρώπου γεννητός, καὶ οἷον ἐν εἰδὲ τῶ καθ' ἡμᾶς βίβρατος, ταπεινῶν ἑαυτὸν εἰς κένωσιν. ὅτι καὶ αὐτὸν ὑπομεμύνηκε σταυρὸν, ὑποτάξαι φησὶν αὐτὸν, δεδωκεν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὀνομαζόμενον ὡς καὶ πάντων γόνων καὶ πάντων πνευμάτων, καὶ κατὰ ἄχρονίων γλωσσῶν ὁμολογήσασθαι. πῶς οὖν ὁ ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τῆς θεοῦ καθῆκε μὲν ἑαυτὸν εἰς κένωσιν, ὑποτάξαι δὲ μὴ τῶτο λέγειται; ἀρ' οὐχὲν ἀποδιδόταπον τὸ τῆς Χριστοῦ μυστήριον; θεὸς γὰρ ὢν φύσιν, γέρονεν ἀνθρώπος ἐν ταπεινώσει καὶ μικροπρεπείᾳ· γεννητός δὲ καθ' ἡμᾶς, εἰς τὸ ἑαυτὸν δόξαν ἀναφοῦται καὶ μὴ σαρκίως. Ἐπεὶ οὖν αὐτὸ ὑποδ-

ANNO CHRISTI 431.

ANNO
 CHRISTI
 431.

δαμ τῆ οικονομίᾳ, καὶ οὐ δὴ μάλλον
 αὐτῆ τῆ φύσε τῆ λόγου. εἰς οὐ ἄρα
 Χεῖρός θεός ἐν αἰθεροπότῃ, καὶ
 μὴ τῆς αἰθεροπότῃ ὑπαρχων ὁ
 ἴω.

Verbi naturam, sed in ipsam car-
 nis dispensationem. Vnus est ita-
 que Christus Deus in natura hu-
 mana, & cum natura humana, id-
 ipsum quod ante erat, vsque per-
 manens.

Ex τῆς πρὸς Κολοσσαίους.

Ex epistola ad Colossenses.

ΕΥχαριστοῦντες, Φίλοι, τῷ πατρὶ
 τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν με-
 εἶδα τῆ κλήρου τῆς ἀγάων ἐν τῷ φω-
 τῆ ὅς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆ ἔξοισίας
 τῆ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βα-
 σίλειαν τῆ ἰσότητος ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾗ
 ἐχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἀφε-
 σιν τῆς ἀμάρτιαν ὅς ὅστιν εἰκὼν ἔθεο
 τῆ ἀορατοῦ, ἀπροτόκος πάσης κτι-
 σεως ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκπέδη τὰ πάντα
 ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ
 ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε
 κυριότητες, εἴτε δεξιά, εἴτε ἔξου-
 σίαι, τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν
 ἐκτίσθη. καὶ αὐτὸς ὄντι πρὸ πάντων,
 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνεσκηκεῖ καὶ αὐ-
 τὸς ὄντι ἡ κεφαλὴ τῆ σώματος τῆς
 ἐκκλησίας, ὅς ὅστιν δεξιά, ἀπροτό-
 κος ἐκ τῆ νεκρῶν ἵνα γένηται ἐν πασὶν
 αὐτὸς ἀποστόλων ὅτι ἐν αὐτῷ ἠυδὸ-
 κησε πᾶν τὸ πλῆθος κατὰ τοῦ ἡκούστου,
 καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα
 εἰς αὐτὸν εἰρλεωποήσας διὰ τῆ ἀ-
 μαρτίας τῆ στυροδ' αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς
 γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.] ἰδοὺ δὴ
 πάλιν ἐπιόνα μὲν τῆ θεοῦ τῆ ἀορατοῦ
 φησὶν αὐτὸν ἐκπέδη ἡ δι' αὐτοῦ θεο-
 νοις καὶ δεξιά καὶ κυριότητας διαβε-
 βαιόσται σαφῶς. καὶ εἰς αὐτὸν τὰ
 πάντα, καὶ ἐν αὐτῷ συνεσκαίαι λέξαι καὶ
 αὐτὸν εἶναι τὴν κεφαλὴν τῆ σώματος
 τῆ ἐκκλησίας, καὶ ἀπροτόκον ἐκ τῆ νεκρῶν
 ἵς οὐ ἄρα ὄντι ἡ εἰκὼν τῆ θεοῦ, ὁ
 κτίστης τῶ ὄλων, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ μονογενὴς τῆ θεοῦ ἰσότης καὶ γένηνε ἀπροτόκος

GRATIAS agentes, inquit, ^{Coloss. c. 1. v. 12.}
 Deo Patri, qui dignos nos fe-
 cit in partem sortis sanctorum in lu-
 mine: qui eripuit nos de potestate te-
 nebrarum, & transtulit in regnum
 Filii dilectionis suae: in quo habemus
 redemptionem, remissionem peccato-
 rum: qui est imago Dei invisibilis,
 primogenitus omnis creaturae. Quo-
 niam in ipso condita sunt uniuersa,
 in caelis, & in terra, visibilia & in-
 visibilia, siue throni, siue dominatio-
 nes, siue principatus, siue potestates;
 omnia per ipsum & in ipso creata
 sunt: & ipse est ante omnes, & om-
 nia in ipso constant. Et ipse est caput
 corporis ecclesiae, qui est principium,
 primogenitus ex mortuis; ut sit in
 omnibus ipse primatum tenens:
 quia in ipso complacuit omnem ple-
 nitudinem inhabitare, & per eum
 reconciliare omnia in ipsum: pacifi-
 cans per sanguinem crucis eius siue
 quae in terris, siue quae in caelis sunt.
 Ecce hic illum rursus inaspecta-
 bilis Dei imaginē appellat; thro-
 nosque, principatus & domina-
 tiones condidisse, omniaque in
 ipso & per ipsum constare, aper-
 te affirmat: tum corporis quoque
 ecclesiae caput, primogenitum-
 que ex mortuis eundem prædi-
 cat. Ecquis amabo, imago Dei,
 uniuersorumque conditor est, ni-
 si ipsemet unigenitus Dei Filius?
 qui etiam factus est mortuorum

primogenitus; quippe qui in sua ipsius, & non in alterius cuiuspiam carne mortem oppetiit. Quare vnus est Christus & Filius, Deus simul & homo.

ἐκ νεκρῶν, ὡς ἀποθανόν τῆ σαρκί τῆ ἰδίᾳ, καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον τῆ ζωῆς ἐτερου. εἰς οὐὼ Χριστὸς καὶ υἱὸς, θεὸς τε ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπος.

Ex epistola ad Hebraeos.

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους.

Hebr. c. 1. v. 1.

MULTIFARIAM multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis, nouissime diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem vniuersorum, per quem fecit & sacula. Vnigenitum Dei Verbum vna cum Deo Patre naturalis rerum omnium dominus esse creditur: at quia caro factum est, heredis quoque appellationem sortitum est. Dicitum est namque ad illud, tamquam ad hominem nostri causa nostri similem effectum: Postula a me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terra. Verumtamen per ipsum tamquam per Deum, propter humanam naturam heredis vocabulo appellatum, ipsa quoque sacula condita asserit: tribuitur enim id summæ Verbi antiquitati. Vnus itaque est Christus & Filius, idem Deus simul & homo.

Psal. 2. v. 8.

Hebr. c. 1. v. 3.

Qui cum sit splendor gloria, & figura substantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis suæ, & purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis: tanto melior angelis effectus, quanto differentius nomen præ illis hereditauit. Qua, quæso, ratione splendor ille gloriæ, paternæque substantiæ character, hoc est vnigenitus Dei Filius, qui naturaliter ex illo procedit, peccatorum purgationem faciens (dubium autem nul-

ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατέρας ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν πύτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τῶν αἰῶνας ἐποίησεν.] φύσις τῆς ὅλων κύριος μὲν τῶ θεοῦ καὶ πατρὸς ὁ μονογενὴς αὐτῷ λόγος εἶναι πεπιστώται· ἵσταται δὲ κληρονόμος, ὅτι γέγονε σαρξ. εἶρηται γὰρ πρὸς αὐτὸν, ὡς καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπων * γεγονότα δι' ἡμᾶς ἀίτιαται ὁμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη πλὴν κληρονομίᾳ σου, καὶ πλὴν κατὰ χάριν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς. διὰ δὲ αὐτῷ τῷ θεοῦ τῷ κληρονόμου διὰ τὸ ἀνθρώπων καὶ αὐτῶν πεποιθῆσαι τῶν αἰῶνας φησιν, εἰς τὸ τῷ λόγῳ πρεσβυτατον τῷ πρῶτον ἐργατοῦ ἐργασίᾳ πλὴν ἀναφορῶν. εἰς οὐὼ ἀεὶ Χριστὸς καὶ υἱὸς, ὁ αὐτὸς τε ὁμοῦ θεὸς καὶ ἀνθρώπος.

Ὁς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτῷ, φέρον τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῷ δυνάμεως αὐτῷ, καθάριστὸν τῶν ἀμάρτιων ποιησάμενος, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς τοσούτω κρείττων ἡνιόχμος τῶν ἀγγέλων, ὅσω διαφορεθῆτε ὄνομα τῶν αὐτῶν κληρονόμηκε.] τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης, ὁ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τῷ θεοῦ καὶ πατρὸς, πουτῆσιν ὁ αὐτῷ καὶ φύσιν υἱὸς μονογενὴς, ἵνα ἔσπον καθάριστὸν τῶ ἀμάρ-

ΑΝΝΟ ΧΡΙΣΤΙ 431. ἡμῶν ἡμῶν ποιησάμενος· δὴλον δὲ ὅτι διὰ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν· κεκράθηεν ἐν δεξιᾷ τῆς πατρὸς, καὶ κρείττων ἡμῶν λέγεται τῷ ἀγγέλῳ; καὶ τοῦ κτῆ φύσιν ἐκ τῆς θεότητος ὑπεροχῆς πᾶν πάντε νικῶν· ἐκουῶ καὶ ἀνθρώπος γενεῶν, πεπλεονέκτηκεν, ὡς θεός, ἢ ἀόρατον κτίσιν· ὁ αὐτὸς ὢν ἀπύρασμα καὶ χαρακτήρ, καὶ ἐργασάμενος τῷ ἀμάρτανῳ ἡμῶν· καὶ καταλειπὸν ἀμαρτίας πῶ ἰδίῳ, εἰς οὐκ ἄρα Χριστός, καὶ υἱός, καὶ κύριος.

Ο, περὶ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιάζομενοι, ἔξ ἑνὸς πάντες. διὸ καὶ αἰπῶν ἐκ ἐπιμαρτύεται ἀδελφοῖς αὐτῶν καλεῖν, λέγων· ἀπαγγέλω τὸ ὄνομα τοῦ τοῖς ἀδελφοῖς μου. τὸ κτῆ φύσιν ἀγιῶ οὐκ ἀγιάζεται, ὅτι μὴ ὄντι παροδῆες ἀγιασμοῦ· τὸ γὰρ μὲν ὡς μετέξει τῆς αὐτῶν γενεῶν ἀγιῶν, ἀγιάζον ἐτέροις οὐ δύνανται, πῶς οὐκ ὁ αὐτὸς ἀγιάζει καὶ ἀγιάζεται, ζήτητέον· ἀγιάζει πίνω, ὡς θεός, ἰδίωμα φύσεως τῆς ἐαυτοῦ· τὸ ἀγιάζον δύνανται λαχόν· ἀγιάζεται δὲ μετ' ἡμῶν, καὶ τὸ ἀνθρώπινον, εἰς οὐκ ἄρα Χριστός καὶ υἱός καὶ κύριος ἀγιάζων μὲν δικαίως, ἀγιάζομενος δὲ μετ' ἡμῶν ἀνθρώπων.

Κεφάλαιον δὲ τοῖς * λεγομένοις τοιοῦτον ἔργον ἔργερα, ὅς ἐκείνοι ἐν δεξιᾷ τῆς θεοῦ τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῷ ἀγίῳ λειτουργός, καὶ τῆς οὐρανῆς τῆς δληθινῆς, ἡ ἐπιξεν ὁ κύριος, καὶ ἐκ ἀνθρώπος. εἰ πᾶς ἱερεὺς, καὶ δὲ φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, εἰς τὸ παροσφύρειν δῶρα τε καὶ θυσίας παραλαμβάνεται, ἐχ' ἑαυτοῖς τελοῦσι πᾶς λειτουργίας· καὶ καλούμενοι παρὰ ἱε-

lum est, quin per proprium sanguinem) ad Patris dexteram confidere, ipsique angelis excellentior factus prædicatur? An non secundum naturam, diuinitatiffique eminentiam longe excellit omnia? Sane idem omnino ut Deus, paternæque substantiæ figura & splendor, inaspectabilem illam creaturam longe excellit etiam homo factus, & sanguine suo peccata nostra emundans. Vnus itaque est Filius & Dominus.

Qui sanctificat, & qui sanctificatur, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens: Annuntiabo nomen tuum fratribus meis. Quod suapte natura sanctum est, id non sanctificatur; quandoquidem sanctificatione nulla indiget. Quod autem participatione quadam ab alio sanctificationem consecutum est, id alios sanctificare non potest. Quæritur ergo, quomodo idem sanctificet, vicissimque sanctificetur. Haud dubie Verbum incarnatum, ut Deus, sanctificat, ut quod sanctificandi vim suæ naturæ proprietatem obtineat: at vero secundum humanam naturam, nobiscum sanctificatur. Vnus igitur est Christus & Dominus & Filius, sanctificans quidem ut Deus, sanctificationem autem accipiens humano more nobiscum.

Capitulum autem super ea quæ dicuntur: Talem habemus pontificem, qui confedit in dextera sedis magnitudinis in celis, sanctorum minister, & tabernaculi veri, quod fixit Dominus, & non homo. Si iuxta beati Pauli doctrinam omnis sacerdos ad offerendum dona & sacrificia assumitur; nõ sibi litant qui ad sacerdotii functionem se-

Hebr. c. 2. v. 11.

Psalom. 11. v. 23.

Hebr. c. 8. v. 1.

liguntur, sed Deo, cui ab vniuersa creatura cultus veneratioque debetur: at qui Deo ministrant, non eiusdem cum Deo ordinis erunt, neque gloriam eandem, quæ in ipsum solum conuenit, fortientur. Ecquo ergo modo Christus, noster pontifex effectus, dextera Dei aslidet, thronumque maiestatis in cælis obtinet, sanctorumque ac superni & veri illius tabernaculi sacerdos constitutus est, & Patri, & sibi ipsi quoque omnium preces offerens? Vnus igitur est Christus & Filius, qui quidem vt Deus, in diuinitatis suæ throno confidet; vt vero diuina dispensatione humanæ naturæ particeps effectus, ministri pontificis que locum nomenque fortitus est.

Hebr. c. 12. v. 1.

Ideoque & nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus & circumstantans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Iesum Christum, qui pro proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Si Christus est tantum homo, & non Deus nostra carne vere indutus; quodnam gaudium ipsi propositum dicit? aut quomodo ad diuinæ maiestatis dexteram confedit? Atqui gaudium erat illi propositum: siquidem suprema usque versatur: & corpore, quod crucifigi poterat, assumpto, crucem sustinuit, crucisque supplicium perpeffus, Deo & Patri dextera asledit. Vnus proinde est Dominus Iesus Christus, crucifixus quidem vt homo, cum Patre vero regnans vt Deus.

ερωτώλω, δια τὸ μάλλον, ὡς τὸ πρῶτον ἀποδείξω, ὅτι κτίσεως ὀφείλεται σέβας· ὃ δὲ θεῶν λειτουργῶν, ἐκ ἐν ἴσῳ μέτρῳ κείσεται θεοῦ, οὔτε μὲν πῶς αὐτῶ καὶ μόνῳ πρέπουσαν φορέσει δόξαν. εἶτα πῶς δεξιῆς ἡμῶν γερονῶς ὁ Χριστὸς, ἐν δεξιᾷ κάθηται τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ θρόνον ἐχθρὸν μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ τῶν ἀγίων ἐστὶ λειτουργῶς, καὶ τῶν τελειῶν τῶν ἀνω καὶ ὑποκάτω, ἐαυτῶ τε καὶ τῶν πατρῶν προσκομιζῶν τὰς πρῶτα πάντων λατρείας; εἰς ἅρα ἐστὶ Χριστὸς καὶ υἱὸς, καθήκοντος μὲν θεϊκῶς ἐν τῷ τοῦ ἰσῆως θεοῦ θρόνῳ, κεχημαλικῶς δὲ ἱερέως καὶ λειτουργῶς οἰκονομικῶς διὰ τὸ ἀνθρώπινον.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς ποσοῦτον ἔχοντες ἀποκειμένον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὅτιον ἀποδείξομεν πάντα, ἔτι ἀποδείξατον ἀμάρτιαν, δι' ὑπομονῆς πρέχοντες τὸ ἀποκειμένον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφροσύντες εἰς τὸ πέραν δεξιῶν καὶ τελειῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἡμῶν τὸ ἀποκειμένον αὐτῶ χαρᾷ ὑπέμεινε σαυρὸν, ἀχρῶντος καὶ ἀφρονήσας, καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ τοῦ θεοῦ καθεκάθικεν. εἰ κοινὸς ἀνθρώπος ὁ Χριστὸς, καὶ οὐ θεὸς ἀληθῶς, ἐν σαρκὶ τε καὶ καθ' ἡμᾶς, πῶς αὐτῶ προκειθῆναι φησὶ τὸ χαρᾷ; ἢ πῶς καθεκάθικεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ θεοῦ; ἀλλὰ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸ αὐτῶ χαρᾷ. ἔτι γὰρ ἐστὶν ἐν ἀκατάληκτοῖς θυμηδίας ἢ ἀνώτατο φύσις. ὑπέμεινε δὲ σαυρὸν, τὸ σαυροθύειν διωκόμενον ἴδιον ποιησάμενος σῶμα· καὶ αὐτὸς ὁ ἐσαυροθύειν καθεκάθικεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς. εἰς ἅρα κῶς Ἰησοῦς Χριστὸς, σαυροθύει μὲν ἀνθρώπων, σωτηρίας δὲ θεϊκῶς τῶν πατρῶν.

Οὐ

ANNO CHRISTI 431.

Οὐ εἷς υἱὸς καὶ κύριος.

Ex τῷ κτ' Ματθαίου.

Quod vnus Filius & Dominus.

Ex euangelio secundum Mattheum.

ΠΑΝΤΑ μοι παρέδωκε ἡσὸ τῷ πατρὶ μου καὶ οὐδεὶς γινώσκει τὸ υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ πατέρα πατρὸς γινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, ὃς ἂν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.] οὐδεὶς γινώσκοντος τὸ υἱόν, εἰ μὴ μόνου τῷ πατρὶ, πῶς ἀποδοσὶ γενεὴ πλὴν τῷ πατρὶ μόνου λέγει; ἡσὸ δὲ τὸ ἴδιον υἱόν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, λέγων· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠόδοικα. ἀλλ' οὐ γινώσκον ἡμῖν παρέδωκε τὸ ἴδιον λόγον, ἀλλ' ἐνώθητε σαρκί. καὶ ἐκ εἴρηκεν, ὅτι ἐν τούτῳ ἐστὶν ὁ υἱός μου· ἀλλ' οὗτός ἐστιν ὁ μὴ σαρκίος. εἷς ἄρα καὶ κύριος καὶ υἱός.

Ex τῷ κτ' Ἰωάννου β' αὐτοῦ γαλίου.

OMNIA mihi tradita sunt a Patre meo: & nemo nouit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis nouit, nisi Filius, & cui uoluerit Filius reuelare. Si nemo Filium nouit, nisi solus Pater; quomodo sunt qui Patris testimonium ueluti infirmum repudiant: Ostendit is autem Filium suum in Iordane hac oratione: *Hic*, inquit, est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Atqui non nudum Verbum ob oculos nobis posuit, sed incarnatum. Neque dixit: In hoc est Filius meus dilectus; sed: *Hic*, quem coram cernitis in carne, est Filius meus. Vnus itaque est Dominus & Filius.

Ex euangelio secundum Ioannem.

ΗΝ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα τὰ ἀνθρώπων ἐργάματα εἰς τὸ κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτὸ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν ἐκ ἐγνώ. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ ἴδιοι αὐτὸ οὐ παρέλαβον.] θεολογίας δ' οὐκ ἔγνω, καὶ διὰ τῆς φωτὸς τῆς ἀληθινοῦ φωτίζονται πάντα ἀνθρώπων ἐργάματα εἰς τὸν κόσμον εἰπόν, καὶ μὲν καὶ δι' αὐτὸ αὐτὸν πεποιθῆσαι τὸν κόσμον, εἰς τὰ ἴδια φησὶν αὐτὸν ἐλθεῖν. ἦλθε δὲ γεννητὸς ἀνθρώπου ὁ μονογενὴς ὡς πατρὸς ἴδιος, καὶ παρὰ τὴν ἄλλων ὅτι ἄματις Ἰσραήλ. ὅτι τίνω αὐτὸς ἐστὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ δι' οὐτὸ πάντα.

Concil. Tom. 5.

ERAT lux vera, que illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsam factus est, & mundus eum non cognouit. In propria uenit, & sui eum non receperunt. Ecce accurate de diuinis differens, & per lucem ueram illuminari omnem hominem uenientem in hunc mundum affirmans, ipsumque esse, per quem mundus est conditus; hunc eundem in propria uenisse prædicat. Venit autem Unigenitus factus homo tamquam ad suos, & præcipue ad Israhelitici sanguinis homines. Cum ergo ipse sit lux illa uera, per quem omnia sunt con-

D d

dita; cumque ille sit, qui carne indutus venit in propria; quomodo consequens non est, vt vnum Christum & Filium confiteamur?

Ibid. v. 14.

Et Verbum caro factum est, & habitauit in nobis (Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre) plenum gratia & veritate. Si Verbum factum est caro, carnisque & sanguini æque ac nos communicauit, ac semen Abrahæ apprehendit, quo nimirum per omnia fratribus suis assimilaretur; quis dubitet, quin id plane permanferit quod erat, etiam si caro factum sit? Siquidem nulla in Verbi naturam cadere potest mutatio. Et si frater noster est, quomodo Unigeniti gloriam habet? Sane licet factum sit caro, Deus tamen esse non desit. Unigenitus proinde est vt Deus; primogenitus vero propter crucem humanitus susceptam.

Hebr. c. 2.

Ioan. c. 1. v. 15.

Ioannes testimonium perhibet de ipso, & clamat dicens; Hic erat quem dixi: Qui post me venturus est, ante me factus est, quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus. Ioannes de Christo ait: Qui post me venit, hoc est, post me manifestatus, quem scilicet ipse prædicauit; is prior me est, hoc est, dignitate & gloria me præstat: nam & ipsa quoque existendi ratione, vt Deus, prior erat. Quomodo ergo idem Ioanne prior, & posterior secundum tempus extitit? Quia Verbum Deus erat, & factum est caro. Prius proinde erat vt Verbum, posterius vero vt homo. Et si omnes sancti de illius plenitudine hauserunt; sola porro diuinitas, iuxta Isaïæ vocem, absolute plena est; ipsi soli conuenit, vt

Isa. c. 6. v. 3.

καὶ αὐτός ἐστιν ὁ μὲν σαρκὸς ἐλθὼν εἰς τὰ ἴδια· πῶς ἐκ ἀνάγκαιον ἕνα Χριστὸν καὶ ἕν ὁμολογεῖν;

Καὶ ὁ λόγος σαρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν· καὶ ἐθεασάμεθα πλὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς πατρὸς πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.] εἰ γέγονε σαρξ ὁ λόγος, πούτεστι ἀραπλησίως ἡμῖν μετέχεν ἀμαρτίας καὶ σαρκός, καὶ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπελάβετο, ἵνα καὶ πάντες τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆ· πῶς ἂν ἐνδοξασθῆ ὡς ὅτι μεμνημένε λόγος, καὶ σαρξ γεγὼνός; ἀρεπλήσῃ γὰρ ἡ τῆς λόγου φύσις. καὶ εἰ κερσημάλιεν ἡμῖν ἀδελφός, πῶς μονογενοῦς ἐχθρὸς δόξαν; ἐκουῶ καὶ εἰ γέγονε σαρξ, οὐδὲν ἡπτόν ἐστι θεός; καὶ μονογενὴς μὲν ὡς θεός, ἡσυχότοκος δὲ διὰ τὸ ἀνθρώπινον σαρρόν.

Ἰωάννης μὲν προεῖπε περὶ αὐτοῦ, καὶ κέεραγε λέγων· οὗτος λέγω, ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἐμπαροδέν μου γέγονεν, ὅτι παροδός μου λέγω ὅτι ἐκ τῆς πληροφύματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν.] Ἰωάννης φησὶ περὶ τοῦ Χριστοῦ· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, πούτεστι ὁ μετ' ἐμὲ φανερούμενος· ὃν αὐτὸς ἐκήρυξε διλον ὅτι ἐμπαροδέν μου γέγονεν, πούτεστι παροδίων καὶ πλὴν δόξαν καὶ γὰρ λέγω καὶ ἐν ὑποστάσει παροδός ὡς θεός. πῶς οὖν ὁ μετ' αὐτοῦ παροδὸς αὐτοῦ γέγονεν; ὅτι θεός λέγω ὁ λόγος, καὶ γέγονε σαρξ· ἔχων μὲν πὸ παροδίων, καὶ δὲ λόγος ἐστὶ· δωπερδίων δὲ καὶ πλὴν σαρρμα. εἰ γὰρ ἐκ τῆς πληροφύματος αὐτοῦ πάντες μετέχικασιν ἀγαίοι· πληρὸς δὲ μόνος ἐστὶ τὸ θεῖον, καὶ δὲ φησὶ διὰ τὸ Ἡσαίου φωνῆς· πρέπει αὐτῶ τε ἔμνησθαι,

ANNO CHRISTI 431.

ANNO
CHRISTI
431
Συντομία

ὡς δὲ ἰδίου πληθύνματος, ἐαυτῶ
μετόχως * ἀποπληροῦν ἑτέροις. πέ-
πραξε δὲ τὸ τοῦ Χριστοῦ. εἰς ἅρα ὅτι
ἰὸς καὶ κύριος ὁ ἐκ δεξιῶν λόγος γινόμε-
νος σαρκῶς, αὐτὸς θεὸς τε ὁμοῦ καὶ ἁ-
νεστος. ἔρχοι δ' αὖτ' ἀνομοῖαν τὸ ἐφε-
ξῆς ῥητόν· οὐτός ἐστι, ὅτι οὐ ἐγὼ εἶ-
πον· ὁπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμ-
πραξέν μου γέροντι, ὃν προσέτις
μου εἶμι. ἰδὼν γὰρ ἀνδρα λέγων αὐ-
τῷ, καὶ ἐρχόμενον ὁπίσω, προσέτις
εἶναί φησιν ὡς θεόν· ἐν δὲ ῥητῇ γὰρ εἶμι
ὁ λόγος, καὶ θεὸς εἶμι ὁ λόγος.

Καὶ ἐμδότηρηνσαν Ἰωάννης λέγων·
ὅτι περὶ αὐτοῦ καὶ πνεῦμα καταβαῖνον
ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ μένον
ἐπ' αὐτόν. καὶ γὰρ ὅτι ἐκ ἡδὲν αὐτόν
ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζων ἐν ὕδα-
τι, καὶ ἐκείνος μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἀν' ἰδὼν τὸ
πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐ-
τόν, ἔπος ὅτι ὁ βαπτίζων ἐν τῷ πνεῦ-
ματι τῷ ἁγίῳ. καὶ γὰρ ἐώρακα, καὶ
μεμδότηρηνκα ὅτι οὐτός ἐστι ὁ ἰὸς τοῦ
θεοῦ.] ἅρα σαφῶς τε καὶ ἐναργῶς
ἐν τοῦτοις τ' κλέρον ἡμῶν Ἰησοῦν τ'
Χριστὸν δεχόμενον μὲν ἀνθρώπινως
τὸ πνεῦμα διὰ τ' ἡμῶν σαρκὸς οἰκονο-
μίαν· πλοῦσις γὰρ ὢν, ἐπιώχλυσε δι'
ἡμῶν· βαπτίζοντα δὲ δεξιῶς ἐν τῷ ἁ-
γίῳ πνεύματι. ἔτι γὰρ ἀν' ἡμῶν τὸ
ῥητὸν διδάσκει τ' ἡ πνεύματος χα-
ριν, πλὴν ὅτι τῷ φύσει τε καὶ ἀληθῶς
ὄντι δεικνύει οὐκ ἅρα Χριστὸς καὶ ἰὸς· καὶ
μδότηρηνσὲ λέγων ὁ ἀπαγγελιστής.

Καὶ γὰρ ἐώρακα, καὶ μεμδότηρην-
κα ὅτι οὐτός ἐστι ὁ ἰὸς τοῦ θεοῦ. οὐ-
τὸ δὲ ποῖ· ὃν περὶ αὐτοῦ μὲν ἀν-
θρώπινως τὸ πνεῦμα δεχόμενον, οἶ-
δε δὲ βαπτίζοντα δεξιῶς ἐν τῷ ἁγίῳ
πνεύματι.

Concil. Tom. 5.

sua ipsius plenitudine aliorum in-
opix subueniat. Præstitit autem
hoc ipsum Christus: incarnatum
itaque Dei Verbum vnus est Do-
minus & Filius; idemque Deus
simul & homo. Eiusdem senten-
tiæ est, quod mox subiungitur:
Hic est, inquit, *de quo dixi: Post*
me venit vir, qui ante me factus est,
quia prior me erat. En licet virum
vocet, & post se venientem præ-
dicet; secundum diuinitatem ta-
men se priorem affirmat: *In prin-*
cipio enim erat Verbum, & Deus
erat Verbum.

Et testimonium perhibuit Ioan-
nes dicens: Quia vidi Spiritum de-
scendentem quasi columbam de ca-
elo, & mansit super eum. Et ego ne-
sciebam eum: sed qui misit me bap-
tizare in aqua, ille mihi dixit: Super
quem videris Spiritum descendentē,
& manentem super eum, hic est qui
baptizat in Spiritu sancto. Et ego
vidi, & testimonium perhibui quia
hic est Filius Dei. En vtrumque
clare euidenterque assertum hic
habet; nempe Dominum Iesum
Christum propter carnis quidem
œconomiam, vt hominem Spi-
ritum sanctum accipere (liquidem
cum diues esset, nostri causa factus
est egenus) tum eundem rursum
tamquã Deum in Spiritu sancto
baptisma conferre. At in quẽ, ob-
secro, conuenire queat, Spiritus
sancti gratiam impertiri, nisi in
verum & naturalem Deum? V-
nus ergo est Christus, vnus Filius,
vt Euangelista testificatur.

Et ego, inquit, vidi, & testimo-
nium perhibui quia hic est Filius
Dei. Ecquisnam hic erat? Ille ipse
vtique, quem quidem vt homi-
nem, Spiritum sanctum viderat
suscepisse; vt Deum vero, in Spi-
ritu sancto baptizare didicerat.

Dd ij

Ioan. c. 3.
v. 12.

Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerō vobis caelestia, creditis? Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, filius hominis qui est in caelo. Quomodo descendit de caelo filius hominis? Siquidem sacra illa caro ex muliere nata est. Erat sane caro Verbi quod de caelo descendit, & filius hominis factum fuerat, propria: vnus est igitur Christus & Filius. Ita, quae Verbi sunt, propria carnis facta sunt: quae vero carnis sunt, propria Verbi euaserunt, sola peccati labe excepta.

Ibid. v. 14.

Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. Serpentes in deserto moribus filios Israel infestabant: mox vniuersorum Dominus Moysi praecipit ut aeneum serpentem sublimē suspendat. Et erit, inquit, si hominem serpens morderit, & in serpente respiciet, & viuet. Ecquid istud aenigma sibi vult? Cur sublatum serpentem conspicatus vita donatur? Vnigenitum Dei Verbum, quod suapte natura vita est, homo factum est: (est autem homo res quaedam noxia, serpenti non abfimilis) at vero licet vt homo nobis assimilatus sit, si quis tamen in illum aspexerit, morte superior euadit. Sed quid aliud est, obsecro, in illū intueri, quam incarnationis illius mysterium exacto accuratoque animi iudicio expendere? Hac namque consideratione, & malorum, hoc est, hominum similitudinem obtinere, & viuificus rursus, serpentinumque; morsuum curator & profligator esse deprehenditur, vt Deus. Vnus itaque est Dominus, & vnus Filius, qui

Num. c. 21.
v. 8.

Εἰ τὰ ἄπληθα εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς εἰπὼ ὑμῖν τὰ ἔπου-
ρα, πιστεύετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέ-
βηκεν εἰς τὸ οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τῆς
οὐρανοῦ καταβὰς ὁ υἱὸς τῆς ἀνθρώ-
που. πῶς καταβέβηκεν ἐκ τῆς οὐρα-
νοῦ ὁ υἱὸς τῆς ἀνθρώπου; καὶ τοὶ τῆς
ἀγίας σαρκὸς ἑννηδεύσης ἐκ γυναι-
κός. ἀλλ' ἴδιον ἴδιον τὸ σῶμα τῆς οὐ-
ρανοῦ καταφοιτήσαντος λόγου, ὃς
καὶ γέγονεν υἱὸς ἀνθρώπου· εἰς οὐ-
ρανὸν ἄρα Χειρὸς καὶ υἱός. οὕτως ἴδια μὲν
τῆς σαρκὸς τὰ τῆς λόγου γέγονεν, ἴδια
δὲ τῆς λόγου τὰ τῆς σαρκὸς, διχὰ μόν-
της ἀμφοτέρων.

ANNO
CHRISTI
431.

Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὑψώσεν τὸ
ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι
δεῖ τὸν υἱὸν τῆς ἀνθρώπου· ἵνα πᾶς ὁ
πισθῶν * ἐπ' αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον. *
[εἰδὼν τὸν ὄφιν Ἰσραὴλ καὶ
πλῆθῆ ἔρημων ὄφεις εἶτα προσέτα-
χεν ὁ κύριος ὁ θεὸς τῷ Μωϋσῇ ὄφιν
ἀναθεῖναι χαλκῶν. Καὶ ἔσται, φη-
σὶν, εἰὰ δάκη ὁ ὄφιν ἀνθρώπων, καὶ
ἐμβλέψῃ εἰς τὸ ὄφιν, καὶ ζήσεται.
τί ποίνω ὅτι τὸ ἀνίγμα; διὰ τί δὲ ὁ
ἐνοεῶν * τὸ ὄφιν σώζεται; ζῶν ποι-
γαροῦ καὶ φύσιν ὑπερῶν ὁ μονο-
γενῆς ἑσθὸς λόγος γέγονεν ἐν ὁμοιω-
ματι τῶν κατὰ ἡμᾶς, ποτέστιν ἀνθρώ-
πος· πονηρὸν ἢ ὁ ἀνθρώπος, ὅτι οἱ ὄ-
φεις ἀλλ' εἰ καὶ γέγονε κατὰ ἡμᾶς, εἰς
εἰς αὐτὸν ἴδιον, νικᾷ τὸ θάνατον. τί δὲ
ὅτι τὸ εἰς αὐτὸν ἴδεν, ἢ ὅτι πάντως τὸ
ἀκριβῶς κατενοήσῃ τὸ ἐπ' αὐτῷ μω-
σήειον; τότε καὶ αὐτὸ ὄφιν ἐστὶ ἐν ὁ-
μοιωματι μὲν τῶν πονηρῶν, ποτέστιν
ἀνθρώπων· ζωοποιὸν ἢ ὡς θεὸν, καὶ
ἀφαιρίζοντα τὰ τῆ * νοητῶν ὄφρων δὴ-
ματα. εἰς οὐρανὸν ἄρα κύριος, καὶ υἱὸς ὁ

ANNO CHRISTI 431.
αὐτός, καὶ ζωοποιός ὡς θεός, καὶ
ἐν εἰδὶ τῷ τῷ πονηρῶν δι' οἰκονο-
μίαν.

Οἱ παῖδες ἔχοντες τὰ βάρια τῷ
Φοινίκων, ἔξηλθον εἰς ἀπαύτησιν
αὐτῶν, φησὶ, καὶ ἔκραζον ὡσαννά,
διλογιζόμενοι ὅτι ἐρχόμενος ἐν ὀνό-
ματι κυρίου, ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ.]
πῶς οὖν φησὶ ἐν ὀνόματι κυρίου
ἔραγγέλαται τὸ κράμμα τὸ ἱερόν;
εἰ μὴ οὖν ὡς ἀνθρώπων ἰδικῶς
ἐκ τῆς ἀγίας παρθενοῦ, μὴ ἐνωθέντος
αὐτῷ καὶ ὑποτάσσον τῷ θεοῦ λόγῳ,
κοινὸν ἔσται τὸ τῆς κυριότητος ὄνομα
αὐτῷ καὶ ἡμῖν, καὶ οὐδὲν ἕτι Χρι-
στοῦ τὸ μέγα. εἰ δὲ ὡς κύριος ἁλη-
θῶς ἦξεν παρθενηγενετοῦ, ὅπως ὅστις
καὶ ἀληθῆς ἐλήλυθε γῆρ' οὐ δίχα σαρ-
κός ἐστι πᾶν δεῖν κόσμον ὁ μονογενὴς
εἰς ἀρχὴν ὅστις φύσις καὶ ἀληθῶς κύριος,
καὶ Χεῖρός, καὶ υἱός.

Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐ-
μαυτὸν, ἵνα ὡς καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι
ἐν ἀληθείᾳ.] εαυτὸν ἀγιάζει Χε-
ρός, ἀρχὴ ὡς ἀνθρώπων; ἢ ὅτι μάλ-
λον θεός ὅστις καὶ φύσις, ἴδιον ἔχων τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον; ὅπως ὅστις καὶ ἀληθῆς.
οὐδενὸς ποιητοῦ ἀνθρώπων εαυ-
τὸν ἀγιάζοντος, εαυτὸν ἀγιάζει Χε-
ρός, εἰς ἀρχὴν ὅστις υἱός καὶ κύριος, ἀ-
γιαζόμενος μὴ ἀνθρώπων, ἀγιά-
ζων δὲ θεϊκῶς τῷ ἰδίῳ πνεύματι
ἑαυτὸν ναόν.

Πολλὰ μὲν οὖν ἄλλα σημεῖα
ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν
αὐτῶν, ἀ ἐκ εἰς γεγραμμένα ἐν τῷ βι-
βλίῳ τούτῳ. ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα
πισθῶσιν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὅστις ὁ Χεῖρός ὁ
υἱός τῆς θεοῦ, καὶ ἵνα πισθῶντες ζωὴν
ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.] ὁ ἐκ τῆς

quidem ut Deus est, vivificus est;
secundum carnis vero œcono-
miam, in malorum specie specta-
bilis est.

Pueri, inquit, Hebreorum acci-
pientes ramos palmarum, processerunt
obuiam ei, et clamabant: Hosanna,
benedictus qui venit in nomine
Domini, rex Israel. Qualem, quæso,
diuinæ literæ in nomine Domini
venturum prædixere? Nam si cum qui
ex sacra Virgine ortus est, hominem
absolute, Dei Verbo secundum hypostasim
non unitum dixerint; profecto dominationis
nomen commune ipsi nobiscum erit;
neque quidquam hac ratione, quod sit
eximium, Christo attribuetur. Si vero
tamquam verus Dominus venturus præ-
nuntiatus est, ut reuera prænuntiatus
est (venit enim Unigenitus in hunc
mundum non absque carne) vnus ergo
omnino natura & veritate Dominus &
Christus & Filius erit.

Et pro eis ego sanctifico meipsum,
ut sint et ipsi sanctificati in veritate.
Seipsum sanctificat Christus, sed numquid
ut homo? an vero ut natura Deus
Spiritum sanctum tamquam proprium
obtinens? Certe ut Deus. Nullo itaque
mortalium seipsum sanctificante, solus
Christus semetipsum sanctificat. Vnus
est ergo Dominus & Filius; sanctificatus
quidem ut homo, suum vero ipsius
templum proprio suo Spiritu sanctificans
ut Deus.

Multa quidem et alia signa fecit
Iesus in conspectu discipulorum
suorum, quæ non sunt scripta in libro
hoc. Hac autem scripta sunt, ut
credatis quia Iesus est Christus filius
Dei; et ut credentes vitam habeatis
in nomine eius. Qui ex sacra

Virgine natus est Emmanuel, is voce euangelica appellatus est Iesus. Cum ipse ergo, & non alius quispiam sit Dei Filius; & qui in illum credit, in nomine eiusdem vitam aeternam consequatur; quomodo non insaniunt qui diuisione indueta, alium Dei Patris Verbum, alium rursus illum qui ex sacra Virgine ortum ducit, Filium esse asserunt? In his enim euangelista vnum solum Iesum Christum, hoc est, Dei Patris Verbum, carnis & sanguinis aequae ac nos secundum scripturas particeps effectum, ex utroque constitutum apertissime agnoscit & praedicat.

Luc. c. 2. v. 21.

Luc. c. 2. v. 6.

Hebr. c. 1. v. 14.

Rom. c. 8. v. 29.

Luc. c. 2. v. 48.

Ex euangelio secundum Lucam.

ET factum est, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit in praesepio, quia non erat eis locus in diuerforio. Vnum & solum filium peperit sancta Virgo, nempe Emmanuelem: cur igitur filium illius primogenitum appellat? Neque enim vlli alii post illum ex ipsa nati sunt. perpetuo namque illa virginitatem conseruauit. Significatur ergo, a sacra scriptura vnigenitum Dei Verbum ob id primogenitum appellatum esse, quia carni & sanguini, ceterisque humanis aequae ac nos communicans, inter multos fratres primatum fortitum est. Cum hoc ipso tamen & a supernis illis spiritibus, & a nobis ipsi quoque adoratur, & ut Deus colitur.

Et dixit mater eius ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quarebamus te. Respondit illi & ait: Quare quaeeratis me? Nonne habeo patrem & matrem & fratres? Quos dico? Quia qui mecum sunt & qui mecum sunt, quos dico? Quia qui mecum sunt & qui mecum sunt, quos dico?

ἀγίας πατρὸς θεοῦ γεννημένος Ἐμμανουήλ, διὰ τῆς τῆς ἀγαθῆς Φωτῆς Ἰησοῦς ἀνόμασαι. ὅτε τοίνυν αὐτὸς ὄντι, καὶ οὐχ ἕτερος, υἱὸς τῆς θεοῦ, καὶ ὁ πατρίων ἐξ ἑαυτῶν αἰώνιον ἐν τῷ ὀνόματι αὐτῶν. πῶς οὐ μεμήνησαν οἱ διορίζοντες, καὶ φάσκοντες ἕτερον υἱὸν εἶναι, καὶ ἕτερον ἐκ θεοῦ λόγον, καὶ ἐκ τῆς ἀγίας πατρὸς; φαίνεται γὰρ ἐν τοῦτοις ὁ ἀγαθὸς καὶ μάλιστα σαφῶς ἕνα καὶ μόνον ἀμφοῖν εἶδος καὶ κηρύττων Ἰησοῦ Χριστὸν, τοῦ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον, αἵματος καὶ σαρκὸς κοινωνῶν ἡμῶν, καὶ ἀγαθῶν.

ANNO CHRISTI 431.

Εκ τῆς Λουκαῖ ἀγαθῆς.

EGENETO ὃ ἐν τῷ αὐτῶν περὶ αὐτῶν. καὶ ἔτεκε υἱὸν αὐτῆς ὡς ἕτερον, καὶ ἐσσεργάωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλιεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτῃ, διότι ἐκ τῶν αὐτῶν ἐν τῷ κατὰ φύσιν ἕνα καὶ μόνον ἔτεκεν υἱὸν Ἐμμανουήλ ἢ ἀγία πατρὸς. πῶς οὐ φησὶ υἱὸν αὐτῆς ὡς ἕτερον; οὐ γὰρ μεμήνησαν ἕτεροι μετ' αὐτὸν, μεμήνηκε δὲ ὁ πατήρ. ὁποσημαίνεται τοίνυν ὡς ἐκ τῆς θεοπνεύτου γραφῆς ἀνόμασαι ὡς ἕτερος ὁ μονογενὴς τῆς θεοῦ λόγος, κοινωνῶν γὰρ αἵματος καὶ σαρκὸς, καὶ ἀγαθῶν ἡμῶν μετέχει αὐτῶν. οὕτω γέγονεν ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ὡς ἕτερος. πλὴν ὡς θεὸς ὡς ἕτερος παρὰ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀνὸν πατρίων.

Καὶ εἶπε, Φησὶ, πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ ἐγὼ ἐπιζητούμεν σε.

ANNO
CHRISTI
431.
* 4ta 1ta

ἐζητήθη ὑμῖν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς·
Ὁ ὅτι ἐζητήτε με; ἐπεὶ οἴδατε, ὅτι ἐν
τοῖς τῆς πατρὸς μου θεῶν εἶναι με;] ἀδελφοί
δὴ οὐδὲ ὅπως ἴδιον ἐαυτῶν πατέρα
ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὀνομάζει. ἀλλ' εἰπε-
ρὶ τὸν ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτὸ δὴ
τὸ τοῦ νοοῦ μὲν καὶ ἡμᾶς, πῶς ἐν
ἐσθ' ἄλλοι εἰπεῖν ἐκ ἡδύστε, ὅτι ἐν
τοῖς τῆς πάντων πατρὸς εἶναι με θεῶν;
ἀλλ' ἴδιον αὐτῶν ποιῶμαι μόνος γὰρ ὅτι
αὐτῶν γεννηθῆται καὶ φύσιν θεϊκῶς. ὁ
ἴδιος, καὶ ἀνθρώπου γεννητῶς, ἴδιον
ἐχὼ καὶ φύσιν πατέρα θεόν.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν
μῇ τῆς πόλεως, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πλη-
ρης λέπρας· καὶ ἰδὼν Ἰησοῦ, πε-
σῶν ἐπὶ τῶν ποδῶν, ἐδεδίθη αὐτῷ, λέ-
γων· κύριε, ἐάν τις με, διώσασί με
καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα,
ἤψατο αὐτῶν, λέγων· θέλω, καθαρί-
σθαι.] θαυμάσιος ἐν τούτοις θεϊκῶς
τε ἅμα καὶ σωματικῶς ἐνεργουῦντα
Χεῖρον· θεϊκὸν μὲν οὐδὲ θέλει, ἀν-
θρώπου δὲ τὸ ἐκτείναι τὴν χεῖρα.
εἰς οὐδὲ ἀμφοῖν ἕως. εἰ γὰρ καὶ γέ-
γονε σαρκὸς ὁ λόγος, ἀλλ' ὡς θεὸς ἐνεργῶν
καὶ μὴ τῆς ἰδίας σαρκὸς, ἐξούσιος αὐ-
τῆς δὲ αὐτὸν διώσασιν.

Εἶπε ὁ πρὸς αὐτοὺς· πῶς λέγεται
Χεῖρον εἶναι υἱὸν Δαυὶδ; αὐτὸς
γὰρ ὁ Δαυὶδ λέγει ἐν βιβλίῳ ψαλ-
μῶν· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου·
κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως δὲ θῶ
τῶν ἐχθρῶν σου ὑποπόδιον τῶν πο-
δῶν σου. Δαυὶδ αὐτὸν κύριον κα-
λεῖ, καὶ πῶς ἕως αὐτῶν ὅστις;] ἀκούεις
ὅπως ἐν τούτοις πεισθῆται δεικνύειν
αὐτὸς ὁ Χεῖρος, ὅτι κἀν εἰ γέγονεν
ἐκ σαρκὸς Δαυὶδ ὁ λόγος καὶ
τὴν σαρκά, ἀλλ' οὐδὲ καὶ οὕτω καὶ φύσιν κύριον, ὡς ἕως καὶ

muste. Et ait ad illos: Quid est quod
me querebatis? Nesciebatis, quia
in his qua Patris mei sunt, oportet
me esse? En quomodo caelestem
Patrem, suum ipsius proprium pa-
trem nominat. At siquidem nu-
dus homo erat, cuiusmodi nos su-
mus, & aliud nihil; cur non hac
potius oratione usus est: Nescitis
quod in his qua communis om-
nium Patris sunt, oportet me esse?
Verum illum ut primum sibi
vindicat; quia solus secundum di-
uinam naturam ex ipso natus est.
Eundem nihilominus & homo
iam factus proprium adhuc natu-
ralemque retinet.

Et factum est, dum esset in una
civitate, & ecce vir plenus lepra:
& videns Iesum, & procidens in
faciem, rogavit eum, dicens: Domi-
ne, si vis, potes me mundare. Et ex-
tendens manum, tetigit eum, dicens:
Volo, mundare. Miraberis hic
Christum diuina simul ac corpo-
rea virtute operantem: siquidem
velle erat diuinum, ipsa vero ma-
nus protensio, humanum. Vnus
itaque ex utroque Filius. Nam et
si Verbum fuerit incarnatum, ni-
hilo tamen secius cum propria
carne, virtutem & ipsa propter il-
lud habente, tamquam Deus o-
perabatur.

Dixit autem ad illos: Quomodo
dicunt Christum esse filium David?
& ipse David dicit in libro psalmo-
rum: Dixit Dominus Domino
meo: Sede a dextris meis, donec po-
nam inimicos tuos scabellum pedum
tuorum. David ergo Dominum il-
lum vocat, & quomodo filius eius
est? Audis quo pacto ipsemet
Christus (tamen ex semine Da-
uid secundum carnem originem
trahat) hoc loco Deum, & Filiū,

LUC. 6. 5.
v. 12.

LUC. 6. 20.
v. 41.

PSALM. 109.

& Dominum secundum naturam se esse ostendat? Dicit enim: Si Davidis filius est, cur David Dominum illum appellat? Sed neque ortum secundum carnem hic ex Davidis semine refutat; neque seipsum rursus secundum naturam Dominum esse negat. Verum licet vnum ex utroque constare significatum velit, vtrumque tamen adesse demonstrat. Vnus itaque est Christus, & verus Filius.

θεός. εἰ γὰρ δὴ, φησὶν, υἱὸς τῆς Δαυὶδ, πῶς αὐτὸν ὁ Δαυὶδ κύριον ὀνομάζει; ἀλλ' οὔτε τίτλ' ἐκ σπέρματος Δαυὶδ ἠγύνησιν καὶ σὰρκα ἐν τοῦτοις ζῆνείται, οὔτε μὲν ἄπο πέμπει τῆς ἡλικίας καὶ φύσιν κύριον ἑαυτὸν προσεῖναι δὲ φησὶν ἀμφοτέρων, εἰ καὶ ὡς ἀμφοῖν βούλεται ἕνα δηλοῦσαι. εἰς οὗ ἄρα Χριστός, καὶ υἱὸς ἀληθῆς.

Quod fides in Christum sit tamquam in Deum.

Ὅτι εἰς Χριστὸν ἡ πίστις ὡς εἰς θεόν.

Ex epistola ad Romanos.

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους.

Rom. c. 1. v. 5.

PER quem accepimus gratiam & apostolatam ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine ipsius; in quibus estis & vos vocati Iesu Christi. Vocatae sunt gentes per fidem. Qui autem per sanctos apostolos illis annuntiabatur, Christus erat. Ab iis vero qui fidei mysteriis initiabantur, fides exigebatur in Christum, non tamquam in hominem, sed tamquam in Deum. Neque enim dicere fas est, gentes quae fidei in Christum complectebantur, ex vno errore in alterum transiisse: verum a falsi nominis diis abductas, ad Deum vivum conuersas esse. Cum illi ergo ad obediendum fidei pro Christi nomine apostolatam se accepisse profiteantur, quomodo Christus non est Deus, cum fides habeatur in illum tamquam in Deum?

Δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολήν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν παντί πῶς ἐθνεσιν ὑπὲρ τῆς ὀνόματι αὐτοῦ. ἐν οἷς ἐστέ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ. κέκληται τὰ ἔθνη διὰ τῆς πίστεως. καὶ ὡς ὁ Χριστὸς διὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὁ πατὴρ αὐτοῖς κηρυχθῆναι ἐπεστέλλετο δὲ πατὴρ τῶν μεταγωγῶν ἡ πίστις οὐχ ὡς εἰς ἀνθρώπον, ἀλλ' ὡς εἰς θεόν. οὐ γὰρ ποὺ φησὶν ἐκ πλάνης εἰς πλάλιν κέκληται τὰ ἔθνη, ἢ εἰς Χριστὸν πίστιν παραδέξαμεθα. καὶ ἀλελοπίστα δὲ μάλλ' ὅτι ψευδωνύμοις θεοῖς, ἵππευέμεν λοιπὸν ἵππὶ θεὸν ζῶντα. ὅτι ποίνω ἀποστολῶν εἰληφέναι φασὶν ὅτι μεταγωγῶν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ὑπὲρ τῆς ὀνόματι τῆς Χριστοῦ, πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι θεός, εἴπερ εἰς αὐτὸν ἡ πίστις, ὡς εἰς θεόν;

Ibid. v. 9.

Testis est mihi Deus, cui serui in spiritu meo, in euangelio Filii eius, quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis. Qui Deo seruiunt, non seruiunt Christo tamquam

Μάρτυς γὰρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ὃ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματι μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τῆς υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι πάντοτε ἵππὶ τῶν προσευχῶν μου. οἱ θεοὶ λατρεύοντες, οὐχ ὡς θεοὶ αὐτὸ ἐπέσ-

λα-

ANNO
CHRISTE
431.

λατρεῦσαι τῷ Χριστῷ. αὐτὸ δὲ Φη-
σι καὶ τὸ εὐαγγέλιον. κηρύσσεται γὰρ αὐ-
τὸς ὡς θεὸς τῷ κόσμῳ, καὶ τοὶ θεοὶ
καὶ φύσιν ὄντος τῆς πατρὸς, καὶ κατάρ-
χουτος τῆς ὁλῶν. θεὸς οὐκ ἄρα Χρι-
στὸς, ὁ δὲ οὐ καὶ ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ
ὡς θεὸς καὶ εὐαγγέλιον, καὶ τῆς ᾧ πάν-
των ἡμῶν λατρεία.

Δικαιωθέντες οὐκ ἐκ πίστεως, εὐ-
φρύνω ἐχούμεν πρὸς θεὸν διὰ τῆς κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν
καὶ πῶν προσαγωγῶν ἐχρήκαμεν τῆ
πίστει εἰς πῶν χάριν ταύτην, ἐν ᾗ ἐσῆ-
καμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπὶ ἐλπίδι τῆς
δόξης τῆς θεοῦ. ὡς εἰς θεὸν πιστεύον-
τες δικαιοῦμεθα. εἰ δὲ εἰς Χριστὸν Ἰη-
σοῦν ἡ πίστις, καὶ δι' αὐτοῦ πῶν προ-
σαγωγῶν ἐχρήκαμεν· σιγήθημεν
γὰρ τῷ θεῷ καὶ πατρί, σιωπήσαν-
τες ὡσπερ ἡμεῖς τῷ Χριστῷ· πῶς
οὐ θεὸς ἔστι, καὶ εἰ γέγονεν ἐκ σπέρ-
ματός· Δαυὶδ γὰρ καὶ σαρκὰ καὶ
πατρὸς γενεῶν;

Καθὼς γέγραπται, Φησὶν ἰδοὺ
ἔστημι ἐν Σιών λίθον προσκόμμα-
τος, καὶ πέτρα σκανδάλου· καὶ πᾶς
ὁ πιστῶν ἐπὶ αὐτῷ, οὐ κατακλιθή-
σεται. Συμεὼν ὁ δίκαιος ὅτε γὰρ θεῖον
εἰς ἀγκάλας ἐδέξατο βρέφος, ἔφη
πρὸς τὸν θεόν· Νῦν δόπολύς τ' ἴδου-
λόν σου, δέσποτα, καὶ τὸ ῥῆμά σου ἐν
ἐριμῇ· ὅπ' εἶδον ὁ φθαλμοί μου
τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας καὶ
πρὸς σωπὸν πάντων τῶν λαῶν. καὶ πᾶ
ἐξῆς. προσετίθη ἡ πόλις ἰδοὺ οὗτος
κεῖται εἰς πῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν
ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀπί-
στες. ὁ αὐτὸς ἄρα ἔστιν ὁ τῆς
προσκόμματος λίθος, καὶ ἡ πέτρα τῆς
σκανδάλου. Ὁ ἀπειθήσαντες μὲν αὐτῷ διὰ τὴν ἀπειθείαν, σιωπήσαντες ἄνευ

alteri Deo. Vnde & illius quo-
que euangelium esse perhibe-
tur. Annuntiat enim mundo
vt Deus, cum pater sit Deus na-
tura, principatumque in omnes
obtineat. Deus igitur est Chri-
stus, per quem & in quo ipse quo-
que Pater vt Deus annuntiat,ur,
cultuque & veneratione ab om-
nibus afficitur.

*Iustificati ergo ex fide, pacem ha-
bemus ad Deum per Dominum no-
strum Iesum Christum, per quem
& habemus accessum per fidem in
gratiam istam, in qua stamus, &
gloriamur in spe gloria Dei. Si in
Deum credentes, vere iustifica-
mur, fideque in Christum Iesum
tendimus, ac per illum ad Patrem
tandem peruenimus (Christo
namq; nos simul excitante, Deo
& Patri coniungimur,) quomodo
Deus non est, etiam si iuxta Scri-
pturas ex semine Dauid secun-
dum carnem factus est?*

*Sicut scriptum est: Ecce, inquit,
pono in Sion lapidem offensionis, &
petram scandali: & omnis qui cre-
dit in eum, non confundetur. Iustus
Simeon cum diuinum illum pue-
rum inter vlnas suscepisset, ita
Deum affatus est: Nunc dimittis
seruum tuum Domine, secundum
verbum tuum in pace: Quia vide-
runt oculi mei salutare tuum: Quod
parasti ante faciem omnium populo-
rum. & quæ sequuntur. Subiun-
git deinde: Ecce hic positus est in
ruinam & resurrectionem multo-
rum in Israel, & in signum cui con-
tradicitur. Idem ergo est lapis of-
fensionis, & petra scandali. Et
quidem nonnulli propter infide-
litatem in ipsum impegunt, &
contriti sunt; reliqui vero, qui*

nimirum fidem in illum complexi sunt, confusionem euaserunt. Numquid ergo in illum tamquā in hominem credimus, an vero tamquam in Deum? Vtique tamquam in Deum. Deus itaque est Christus. de ipso enim iustus Simeon adductas paulo ante voces depromebat.

Rem. c. 10. v. 3.

De Iudæis dicit: *Ignorantes enim potentiam & iustitiam Dei, & suam statuere quærentes, iustitia Dei non sunt subiecti. Finis enim legis Christus, ad iustitiam omni credenti. Si Christus finis legis est, idemque est iustitia, qui iustificat per fidem in ipsum, iustificandique facultas in solum Deum conueniat tamquam quiddam ipsi peculiare, quonam modo Christus non est Deus?*

Ibid. v. 6. Dent. 30.

Quæ autem ex fide est iustitia, sic dicit: Ne dixeris in corde tuo: Quis ascendet in calum? id est Christum deducere. aut quis descendet in abyssum? hoc est Christum a mortuis reuocare. Sed quid dicit Scriptura? Prope est verbum in ore tuo, & in corde tuo. Hoc est verbum fidei quod predicamus: quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris quod Deus suscitauit illum a mortuis, saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem fit confessio ad salutem. Dicit enim Scriptura: Omnis qui credit in illum, non confundetur. Si Christi persona vniuersæ fidei nostræ terminus, & confessionis virtus præfigitur, mortemque illius & resurrectionem confitentes, veluti in Deum credentes, iustificamur; quis dicere audeat, ipsum deitatis exortem esse? siquidem est

1/a. 28. v. 16.

διέφυγον ὃ τὸ καταχωνίωμα
 τὴν παρὰ αὐτὸν πρὸς τὴν ἀποστολικήν
 νομὴν. ἄρ' οὐκ ὡς εἰς ἀνθρώπον πεπε-
 καμένον, ἢ ὡς εἰς θεόν; ὡς εἰς θεὸν δη-
 λονόπι. θεὸς οὐκ ἄρα Χριστός· ἐπὶ
 αὐτῷ ὅτι δικαίος Συμεὼν τὰς δε-
 πίας ἡμῶν εἰρημίας ἐφη Φωνάς.

ANNO
CHRISTO
411.

Περὶ τῶν Ἰουδαίων φησὶν ἀγνο-
 οῦντες γὰρ τὴν τῆς θεοῦ δυνάμιν καὶ δι-
 καιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζήτου-
 πτες εἶναι, τῆ δικαιοσύνη τῆς θεοῦ οὐχ
 ἔπειτα γινώσκοντες. τέλος γὰρ νόμου Χρι-
 στός, εἰς δικαιοσύνην πάντεσσι τῶν πισ-
 τῶν. [εἰ τέλος νόμου Χριστός, καὶ αὐ-
 τὸς ὄντως ἡ δικαιοσύνη, δικαίων δὲ
 πίστεως ἢ εἰς αὐτὸν μόνω ὡς ἰδίῳ
 ἀνακρίσεται τὸ δικαιοῦν δυνάσασθαι
 τῶν θεῶν πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω
 λέγεται μὴ εἶπαι ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς
 ἀναλήσεται εἰς οὐρανόν; τοῦτέστι
 Χριστὸν καταγαγεῖν. ἢ τίς καταλή-
 σεται εἰς τὴν ἀβυσσον; τοῦτέστι Χρι-
 στὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέ-
 γεται; εἴπερ σου τὸ ῥῆμα ὄντως ἐν τῷ σώ-
 ματι σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. τοῦτέ-
 στι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσεται
 ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ σώματι σου
 κύριον Ἰησοῦν, καὶ πισθῇς ἐν
 τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἠγά-
 ρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, σωθήσῃ. καρδία
 μὲν γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην,
 σῶμα δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωπι-
 εῖαν. λέγεται γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ π-
 σθῶν εἰς αὐτὸν, οὐ καταχωνίωσεται.
 [εἰ σύμπας ἡμῶν ὁ τῆς πίστεως ὁ-
 ρος, καὶ τῆς ὁμολογίας ἡ δυνάμις εἰς
 τὸ τῆς Χριστοῦ παύσασθαι ἀπόστολον,
 καὶ ὁμολογουῦντες αὐτῷ θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν, ὡς εἰς θεὸν πεπ-
 συθικότες δικαιοῦμεθα, τίς ὁ φωνάει θεὸν ἐκ εἶναι τοῦ μὲν αὐτὸν; εἴπερ ὄντως

ANNO CHRISTI 431
κεφάλαιον τῆς ἀπάντων σωτηρίας, ἡμεῖς τε καὶ ὁδοὶ, τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως ἢ ὁμολογίας. δι' αὐτῶν γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ἐπιγνωσκειται πρὸς ἡμῶν.

summa & caput salutis omnium, ostiumque & via, fidei in ipsum confessio. Per ipsum namque & in ipso ipse quoque Pater a nobis cognoscitur.

Ei autem qui potens est confirmare vos iuxta evangelium meum, & predicationem Iesu Christi, secundum revelationem mysterii temporibus aeternis taciti (quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum, secundum preceptum aeterni Dei, ad obeditionem fidei) in cunctis gentibus cogniti, soli sapienti Deo, per Iesum Christum; cui honor & gloria in secula seculorum. Amen. En hic disertè affirmat evangelium, eiusdemque prædicationem ad ipsum Christum pertinuisse: tum occultum illud de ipso eodem mysterium aeternis temporibus tacitum, nunc demum ad fidei obeditionem in omnibus gentibus patefactum prædicat. Nam gentes falsorum deorum cultu liberatæ, veramque veri naturalisq; Dei notitiam adeptæ, ad Christum sunt conuersæ. Quod si per Iesum Christum Deus palam est agnitus, quomodo Christi mysterium non est magnum? Quod si is animo concipiatur ut homo quispiam nulla ex parte nostri dissimilis, & non ut Deus homo factus; haud magnæ sane sapientiæ sacramentum illud fuerit.

Τῶν δὲ διωαμῶν ὑμᾶς σπείζαι καὶ τὸ διαβήλιόν μου & τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀποκαλύψιν μυστηρίου χρόνοις αἰώνιαις σεσηγημένου. Φανεροῦντος δὲ νῦν διὰ τὴν γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τῆς αἰωνίου θεοῦ, εἰς ἡσακοίῳ πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρευθέντος· μόνῳ θεῷ πατρί, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.] ἰδοὺ δή σαφῶς τὸ διαβήλιον καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ φησιν ἐπὶ καὶ κεκρύφθαι μὲν τὸ ἐπὶ αὐτῷ μυστήριον, καὶ σεσηγημένον χρόνοις αἰώνιαις, ἀποκαλυφθῆναι ὅ νῦν εἰς ἡσακοίῳ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη. ἐστράφη γὰρ εἰς Χριστὸν τὰ ἔθνη τῶν ψευδωνύμου λαβείας ὀζηρημῶνα, καὶ ὡς θεὸν αὐτῷ ἐπεγνωκότα τὸ φύσιν καὶ διαιθεῖς. καὶ εἰ σαφῶς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγνώσθη θεός, πῶς οὐ μέγα τὸ Χριστοῦ μυστήριον; εἰ δὲ νοεῖται καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπος ἀπλῶς, καὶ οὐχὶ δὲ μάλλον θεός ἐνλωθερητικῶς, ἐκέπη θεὸν τὸ μυστήριον.

Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεννηθέντα περιτομῆς ὑπὸν ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιώσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὸν ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν. γέγραπται γάρ· ὅτι ἐπίστωσε δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. εἰρηται δὲ πρὸς αὐτὸν ὅτι ἐβλογισθήσονται ἐν σοὶ πάντα αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ὁ δὲ καὶ σαφῶς Concil. Tom. 5.

Dico enim Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum: Gentes autem super misericordia honorare Deum. Scriptum est enim: Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Dictum est rursus ad illum: In te benedicentur omnes tribus terra. id quod Paulus hac Ec ij

Rom. c. 4. v. 13.

Gal. c. 3. v. 9.

nobis sententia exponit : Non enim per legem, ait, promissio Abraham, ut ipse heres esset mundi, sed per iustitiam fidei. & rursus: Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fidei Abraham. Si Dei ergo promissiones per fidem patribus obtulerunt, Christus vero minister factus est, hoc est mediator, ad firmandas promissiones patribus a Deo factas, nempe iustificationem, quæ per fidem obtinetur; (factus est autem Christus minister, hoc est mediator, non ut alteri fidem conciliaret, sed ut sibi ipsi & Patri per seipsum) cui dubium esse potest, quin verus secundum naturam Deus existat? Nam ut beatus Abraham iustificatus est in Deum credens; ita gentes quoque iustificabuntur in ipso, si vestigiis illius innixæ, in Deum, hoc est in Christum crediderint.

ἡμῖν ἐποίᾳ λέγων ὁ Παῦλος· οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῶν Ἀβραάμ, εἰς τὸ κληρονομεῖν αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης καὶ πίστεως. καὶ πάλιν· ὥστε ἐκ πίστεως ἐβλογώθηται σὺ τῶν πιστῶν Ἀβραάμ.] οὐκοῦν εἰ ἐκ πίστεως αἱ ἐπαγγελίαι δίδονται τοῖς πατέρας ἅρα θεοῦ, γέγονε τοίνυν διάκονος ὁ Χριστὸς, τοῦτέστι μεσίτης, εἰς τὸ βεβαιώσαι τὰς ἐπαγγελίας τὰς τοῖς πατέρας δοθείσας ἅρα θεοῦ, τοῦτέστι τὴν διὰ πίστεως δικαιοσύνην. γέγονε τοίνυν διάκονος ὁ Χριστὸς, τοῦτέστι μεσίτης, οὐχ ὡς ἐτέρῳ τὴν πίστιν παραμαρτυροῦμενος, ἀλλ' ὡς ἐαυτῶν μαλλον καὶ δι' ἐαυτῶν τῶν πατέρων· θεὸς ἀρεῶν καὶ φύσιν ἔσθι. δεδικαιώθη γὰρ ὁ μακάριος Ἀβραάμ πεπεσθεκαὶ εἰς θεόν. οὕτω δὲ καὶ τὰ ἔθνη δικαιώσθωσαν ἀπὸ αὐτοῦ, τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήσαντες, καὶ ἐν θεῷ πισθόντες, τοῦτέστι Χριστῶ.

Ex priori ad Corinthios.

Ex t̄is πρὸς Κορινθίους πρῶτης.

1. Cor. c. 6. v. 11.

ET hæc quidam fuistis : sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. Cum in nomine Christi iustificemur, eumque fide ut Deum veneremur, eiusdemque Spiritu locupletemur, quomodo non erit Deus Christus?

ΚΑΙ τῶν τὰ ἕνεκεν ἦτε· ἀπὸ κελύουσθε, ἀλλ' ἠγάπησθε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.] εἰ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ δικαιοῦμεθα, ὡς θεὸν τῆ πίστες ἡμῶσιν, καὶ τὸ αὐτῶν πνεῦμα δεχόμενοι, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστὸς;

Ex posteriori ad Corinthios.

Ex t̄is πρὸς Κορινθίους β'.

2. Cor. c. 11. v. 4.

NAM si is qui venit, alium Iesum prædicat, quem non prædicavimus; aut alium spiritum accipitis, quem non accepimus; aut aliud euangelium, quod non recepistis, recte pateremini. Ante Dei

Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἐκ κηρύσσῃ ἄλλο ἢ τὸ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε, παρ' ὃ ἐλάβετε· ἢ ἄλλο ἕτερον εὐαγγέλιον, ἃρ' ὃ ἐδέξασθε, καλῶς ὑμῶσιν.] πρὸς τῆς τῆς ἐπι-

ANNO 431. CHRISTI
 ἀνθρώπου οὐδὲ οὐδὲ ὀνόμα-
 σος ἐλέσκειται ὅτι ἐκ θεοῦ λόγον,
 Ἰησοῦ, ἢ Χριστόν· εἰ μὴ ἄρα καὶ
 παρὰ τὸν ὀνομαδοσόμενον τῆτο
 καὶ κομμοῖς, ὅτε καὶ γέρονε σαρκί. ὄνο-
 μα πίνω καμνὸν αὐτῶ τῶ, Ἰησοῦς, ὅτε
 γέρονε ἀνθρώπος. ἀλλ' εἰ μὲν ὡς
 θεὸς κηρύσσεται, καὶ εἰς ὧν οὐ γὰρ ἔπε-
 ρός τις παρ' αὐτὸν, ὃν διώκονται κη-
 ρύξαι ἰνές· ὡς αὐ' ἔχοι, καὶ θεῶ λα-
 τρησίον. εἰ δὲ μέθρον αὐτῶ τῶ τῆς ἀν-
 θρωπότητος ὅτι μόνον, καὶ ψιλῆ
 προσώπων ἐνώσει τέπηται· κενέ-
 νωται τῆς πίστεως ἡμῶν ὁ λόγος, ἀν-
 θρωπῶ προσώπων ἡμαῖς καὶ οὐ θεῶ.
 ἀλλὰ τῆτο δυασεῖς. θεὸς ἄρα Χρι-
 στός, καὶ υἱός, ὡς τῶ θεοῦ λόγου σαρκίος
 γέρονός.

Verbum incarnatum nullus com-
 pertus est, qui aut Iesum, aut Chri-
 stum illud nominaret; nisi quis-
 piam forsan futurorum præcius
 olim, cum nimirum caro factum
 esset, hoc nomine appellatum iri
 prædixerit. Nomen hoc itaque
 Iesus, simulatque factum est ho-
 mo, nouum impositum est illi. At
 vero si vt Deus orbi annuntiat,ur,
 & vnus nihilominus est (neque e-
 nim est alius præter illum, qui an-
 nuntiari possit) bene res habet.
 Deo enim seruire inuenimur.
 Quod si vero solæ humanæ natu-
 ræ conditiones in illum conueni-
 unt, nec aliam ob causam, quam
 propter nudam illam simplicem-
 que personarum societatem colit-
 ur; inanis profecto est fidei nô-
 stræ ratio, vt quæ non Deo nos
 coniungat, sed homini. Atqui hæc
 doctrina est plane impia. Deus
 itaque Christus, & Filius; cum Verbum sit caro factum.

Ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας.

Ex epistola ad Galatas.

ΘΑΥΜΑΖΩ, ὅτι οὕτω
 ταχέως μετατίθετε ἀπὸ τῆς
 καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ,
 εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον ὃ ἐκ ἐστὶν ἄλ-
 λο· εἰ μὴ ἰνές εἰσιν ὁ θεὸς ἀπο-
 σποντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ
 εὐαγγέλιον τῆς Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ εἰ
 ἡμεῖς, ἢ ἄγγελος ὁ οὐρανοῦ εὐα-
 γελίσσεται ὑμῖν παρ' ὃ εὐαγγελιστῶν με-
 στα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.] εἰ εἰ ὅστιν
 εὐαγγέλιον τὸ λαληθὲν ἀπάση τῆ
 ὑψ' οὐρανὸν διὰ τῆς ἀγίων μουσα-
 γωγῶν, τῆτο δὲ ὅστιν ἡ πίστις ἡ εἰς
 Χριστόν· πῶς οὐ θεὸς εἶναι ἀν-
 δη-
 σὶς, εἰπὲρ ὅστιν ἀγαγκῶν ὁμολο-
 γεῖν, ὡς ἐκ τῆς δευτέρας πλάνης
 κεκλήθηα πρὸς ἴππρωσιν τῶ καὶ
 φύσιν ὄντι θεοῦ; θεοσεῖ δὲ ποσοῦτον ὁ μακάριος Παῦλος, ὡς

MIROR, quod sic tam ci-
 to transferimini ab eo qui
 vos vocauit in gratiam Christi, in
 aliud euangelium: quod non est a-
 liud, nisi sunt aliqui, qui vos per-
 turbant, & conuertere volunt eu-
 angelium Christi. Sed licet nos, aut
 angelus de calo euangelizet vobis
 præterquam quod euangelizau-
 mus vobis, anathema sit. Si vnum
 tantum est euangelium, in vni-
 uerso terrarum orbe per sacros
 mysteriorum doctores deprædi-
 catum, hoc autem est fides in
 Christum; quomodo hic non est
 verus Deus? Negari enim nullo
 modo potest, ab antiquo errore
 ad veri naturalisque Dei agnitio-
 nem translatos nos esse. Tanta
 autem est beati Pauli fiducia, vt

iplos etiam angelos anathemati subiicere non dubitet, si forte Christi euangelium peruertere tentauerint.

Ibid. v. 15.

Cum autem placuit illi, qui me segregauit ex utero matris meae, ut reuelaret Filium suum in me, ut euangelizarem illum in gentibus, continuo non acquieui carni et sanguini; neque ueni Hierosolymam ad antecessores meos apostolos. Sane qui a Deo diuinorum mysteriorum doctrinam & reuelationem hauserat, is humana institutione neutiquam indigebat. Verum istud interim aduersarios interrogauerim, qualemnam caelestis Pater beato Paulo patefecerit, qualemue gentibus annuntian- dum mandauerit. Numquid Dei Verbum carni non unitum? aut Unigenitum, hominem secundum diuinam dispensationem non factum? Absit ut haec ita se habeant. Annuntiauit enim eundem Deum simul & hominem, uocans Filium & Dominum Iesum Christum.

Galat. c. 2. v. 16.

Scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi; et nos in Christo Iesu credidimus, ut iustificemur ex fide Christi, et non ex operibus legis. Si in Deum credere, iustificationis mercede pensatur, (hac enim uia maiores nostri iustificati sunt. scriptum est namque: Credidit Abraham Deo, et reputata est ei fides ad iustitiam) quomodo Emmanuel non est Deus, si quidem uerum est, quod in ipsum credentes iustificamur?

Rom. c. 4. v. 3.

Ex epistola ad Ephesios.

Ephes. c. 1. v. 13.

IN quo et uos, cum audissetis uerbum ueritatis (euangelium

καὶ ἀγγέλους ἀναθεματίζεν, εἰ δὴ με- τὰ τὸ εὐαγγέλιον τὸ διὰ τὸ ἀγγέλιον τὸ Χριστοῦ.

Οτε δὲ ηὐδοκῆσεν ὁ θεὸς ὁ ἀφο- εἰσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, ἀποκαλύψαι τὸ υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα διαγγελλίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνε- σιν, ὡς θεὸς οὐ σαρκὸς σαρκὸς καὶ αἱματι, οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱε- ροσόλυμα πρὸς τοὺς πατέρας ἐμοὺς ἀπο- στόλους.] τῷ γὰρ ἅπασι πλὴν ἐκ θεοῦ λαχόντι μουσαγωγίαν καὶ ἀποκαλύ- ψην, ἐκ ἐδῆ τῆς ἁγίας ἀδελφῶν παιδα- γωγίας. πλὴν ἐκείνο φησὶν· ἵνα ἀπεκαλύψεν ὁ πατήρ τῷ μακαρίῳ Παύλῳ; ἢ ἵνα προσέταχεν ἐν τοῖς ἔθνεσιν διαγγελλίσασθαι; ἄρα θεὸν λό- γον, καὶ υἱὸν μονογενῆ οὐχ ἐνωθέντα σαρκί, καὶ ἁγρόδμον ἀδελφῶν οἰκο- νομικῶς; εἶτα πῶς τὸ ὅτι ἄλλοις; διεκλήρυξε γὰρ ἀδελφῶν τε ὁμοῦ καὶ θεὸν τὸ αὐτὸ καὶ ἕνα, λέγων υἱὸν καὶ κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.

Εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιούται ἀδ- ελφῶν ὅτι ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπίστευσαιμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ ἐκ ἁγίων ἔργων νόμου.] εἰ τὸ πιστεύσαι δεῖται μισθὸν ἔχει πλὴν δικαιώσιν· δε- δικαίωνται γὰρ οὕτω καὶ ὁ πατήρ ἡμῶν γέγραπται γὰρ, ὅτι ἐπίστευσεν Ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐ- τῷ εἰς δικαιοσύνην ἡ πίστις· πῶς οὐ θεὸς ὁ Ἐμμανουήλ, εἴπερ ὅτι ἄλλοι- στες, ὡς εἰς αὐτὸν πιστεύοντες δικαιο- ούμεθα;

Ex τῆς πρὸς Εφεσίους.

ΕΝ ᾧ ἀκούσαντες καὶ ἡμεῖς τὸ λό- γον τῆς ἀληθείας, τὸ διαγγελλί- ζον

ANNO CHRISTI 431.

της σωτηρίας υμῶν, ἐν ᾧ καὶ πισθ-
σαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι
της ἐπαγγελίας τοῦ ἁγίου, ὅς ἐστιν ἀρ-
ραβών της κληρονομίας ἡμῶν, εἰς
ἀπολύτρωσιν της σφραγισσεως, εἰς
ἐπαγγελον δόξης αὐτοῦ.] πολλά καὶ ταυ-
τὸ ἐν ταῖς τῆς σφραγισσεως ἐννοίαις
καὶ πῶς αὐτὸ, δι' ὧν ἐνεστὶ μαθεῖν
ὅτι θεὸς ἀληθὴς ὁ Χριστὸς, καὶ ἡ πα-
τὴρ πάντων πίστις εἰς αὐτὸν οὐχ ὡς
εἰς ἕνα τῶν καὶ ἡμᾶς ἀπλῶς, ἀλλ'
ὡς εἰς ἕνα κύριον, καὶ υἱόν, καὶ θεόν.
Ἐπεὶ οὖν μὲν γὰρ αὐτὸς ὅστις τὸ δια-
φέλλει της σωτηρίας ἡμῶν, ἐν ᾧ καὶ
ἡ πίστις, ὡς εἰς θεὸν δηλονότι. ἀκολου-
θεῖ δὲ τὸ της πίστεως γέρας, ποῦτεστι
τὸ πνεῦμα της ἐπαγγελίας, ὃ της
κληρονομίας ἡμῶν ἀρραβών. ἐκλε-
λυτρώθημεν γὰρ εἰς ἐπαγγελον δόξης
Χριστοῦ. σέσωκε γὰρ ἡμᾶς οὐχ ὡς ἀν-
θρώπων κοινός, ἀλλ' ὡς θεὸς ἐν σαρκὶ
γεννηθεὶς δι' ἡμᾶς. οὕτω γὰρ εἰς ἐπαγ-
ελον ἐσθλά της δόξης αὐτοῦ.

Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ
δῆμιος τῆς Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπερ' ὑμῶν
τῆς ἐθνῶν, εἰ γε ἠκούσατε πῶς οἰ-
κονομίδι της χάριτος τῆς Θεοῦ της
δοξείας μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι καὶ ἀπο-
κάλυψιν ἐγνώρισα μοι τὸ μυστή-
ριον, καὶ ὡς σφραγίσθη ἐν ὀλί-
γῳ. Ἐπεὶ δὲ διδάσκει διαγινώσκοντες
νοῆσαι πῶς σῶσιν μου ἐν τῷ μυστη-
ρίῳ τῆς Χριστοῦ.] πῶς αὐτῶς
χρεία, καὶ ἀποκαλύψας τὸ πρὸς Θεοῦ
ἡμῶν τὸ γνωριδίαι τὸ μυστήριον
τῆς Χριστοῦ, εἶπε ὅστις ἀνθρώπος ἰδι-
κῶς, καὶ ὁλοθῆπως κατωρισμένον
τῆς Θεοῦ λόγου, ψαλῆ σφραγισσῶν
ἐνώσει περὶ ἡμῶν; ἢ γὰρ ἐγὼ τὸ κεκρυμμένον, ἢ ποῦ ὅλως τὸ δυσ-
ρεῖς, τὸ νοῆσαι τυχόν σφραγισσῶν τῆς καὶ ἡμᾶς ἀνθρώπου, ὅτι ἀνθρώπος ὅστις;

salutis vestra) in quo et credentes
signati estis Spiritu promissionis
sancto, qui est pignus hereditatis
nostra, in redemptionem acquisitionis,
in laudem gloria ipsius. Plura
simul hic proponuntur, ex quibus
colligere licet Christum verum
esse Deum; atque adeo omnium
fidem in ipsum non ferri tam-
quam in hominem nostri simi-
lem, sed tamquam in vnum Do-
minum, & Filium, & Deum. Pri-
mo namque ipse salutis nostræ
euangelium existit, in quem pro-
inde fides nostra tendat tamquã
in Deum. subiungitur mox fidei
quoque præmium, puta promif-
sionis Spiritus, qui nostræ here-
ditatis arrhabo est. denique ad
laudem gloriae Christi redem-
pti perhibemur. Redemit autem
nos non vt vulgaris homo, sed vt
Deus nostri causa incarnatus. Ad
hunc enim modum in laudem
gloriae illius cedimus.

Huius rei gratia ego Paulus vir-
ctus Christi Iesu pro vobis genti-
bus, si tamen audistis dispensationē
gratia Dei, quæ data est mihi in vo-
bis: quoniam secundum reuelatio-
nem notum mihi factum est sacra-
mentum, sicut supra scripsi in breui;
prout potestis legentes intelligere pru-
dentiam meam in mysterio Christi.
Qua prudentia, quæ diuina o-
pus erat patefactione ad myste-
rium hoc Christi perspicendum,
si quidem per se homo tantum
est, a Dei Verbo omnino seiun-
ctus, nuda personarum vnione
cohonestatus: Quid enim abstru-
sum habet, aut quæ difficultas est
de vulgari quopiam, nostrique si-
mili homine intelligere quod sit

Ephes. 1. 3. v. 1.

homo? At vero profundum, planeq; magnum est hoc sacramentum, si Deus Verbum nobis simile factum ponatur. Cum igitur eximia mentis intelligentia ornati, diuinaque reuelatione illustrati, mysterium Christi veluti diuinum quoddam secretum nobis tradiderint, fidesque in illum tamquam in Deum tendat, quomodo Christus non est Deus?

Ibid. v. 8. Aliud huic simile, & eandem habens sententiam. *Mibi omnium sanctorum minimo data est gratia hac, in gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias Christi, & illuminare omnes que sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in Deo, qui omnia creauit.*

Ephes. c. 5. v. 25. *Viri, inquit, diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiam, & semetipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquae in verbo vitae. Ecquid aliud, obsecro, verbum est, per quod corpore aqua munda abluto purgamur, quam illud ipsum, de quo beatus Paulus alio loco ita scribit: Hoc est verbum fidei quod predicamus: quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris quod Deus illum suscitauit a mortuis, saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem fit confessio ad salutem. Si itaque Christum profitemes per fidem saluamur, verbumque fidei de illo praedicatum complexi purgamur & sanctificamur; quomodo is verus Deus non est?*

Rom. c. 10. v. 8.

Phil. c. 1. v. 18.

Ex epistola ad Philippenses.

QVID enim? (inquit.) Dum omni modo, siue per occasio-

βαδύ δὲ καὶ μέγα τὸ μυστήριον, εἰ καθ' ἡμᾶς γρηγοροῦσι λέγουσι θεὸς ὁ ὄντων ὁ λόγος. ὅτε τοίνυν βαθεῖς εἰς σωῆσιν, καὶ πλεῖν θεῶν δοκῶν ἡμεῖς ἐξηκότες, ὡς θεῶν ἡμῖν μυστήριον παραδεδώκεται τὸ Χριστὸς μυστήριον, καὶ εἰς αὐτὸ ἢ πίστις, ὡς εἰς θεὸν δηλονότι, πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι θεός;

Αλλο τοῦτο παρεσοικός, ἢ αὐτὸ ἔργον διανοίαν. ἐμοὶ τῶ ἐλαχιστέρῳ πάντων τῶ ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὐτῆ, ἐν πῶς ἔθνεσιν διακρίσεια ἢ ἀνέξιστον πλοῦτον τῶ Χριστοῦ, καὶ φώτισαι πάντα τῆς ἡοικονομίας μυστηρίου τῶ δοκωκερυμμένου ἀπὸ τῶ αἰῶν ἂν ἐν τῶ θεῷ, τῶ τὰ πάντα κτίσαντι.

Οἱ ἄνδρες, φησὶν, ἀγαπήτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν πλεῖν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγάσῃ, καθαρίσας τῶ λουτρῷ τῆ ὕδατος ἐν ῥήματι.] ποῖον ἄρα ὅτι τὸ ῥῆμα ἐν ᾧ καθαρίζεται, ἀπολουσάμενοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαροῦ; ἢ πάντως ἐκεῖνο, ὅτε οὗ φησὶν ὁ θεῶσι Γαῦλος ὅτι τὸ ὅτι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὁ κηρύσσοντες ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῶ σῶματι τοῦ κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἠγάρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, σῶμα δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.] ἐκοῦν εἰ Χριστὸν ὁμολογοῦντες ἐν πίστι σωζόμεθα, πῶς οὐ θεὸς ἀληθὴς ὅστιν, εἰς ὃν τῆς πίστεως εἰ γρηγοροῦσι ῥῆμα, καθαρίζεται καὶ ἡγιασμένα;

Ex t̄is πρὸς Φιλιππησίους.

ΤΙ γὰρ; φησὶ· πλεῖν ὅτι πάντι ἔστω, εἴτε πρὸς φάσιν, εἴτε ἀλλ-

ANNO CHRISTI 431.

Δηθεία, Χριστός καταγέλλε.] ἄρ-
ου ὡς ἀνθρώπος τελευτήσας χάρι-
τι, τῷ κόσμῳ κηρύσσεται; καί ποί θεόν
ὁ κόσμος ἐπέγνω Χριστόν, τῆ πίστι τε-
λευτήσας. πῶς οὐκ οὐ θεός, ὁ ἐν δόξῃ
θεοτόκος τῷ κόσμῳ καταγελλόμενος;

Συναθλουῦτες, Φησὶ, τῆ πίστι τῆ
διαφελίου, καὶ μὴ πηρόμενοι ἐν μη-
δενὶ ὑπὸ τῆ ἀνικητότητος ἢ ἡσ αὐτοῖς
μὲν ὅτι ἐν δόξῃ ἀπολείας, ὑμῖν δὲ
σωτηρίας, καὶ τῆ τοῦ θεοῦ. ὅτι ὑμῖν
ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ
εἰς αὐτὸν πισθῆναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐ-
τῆ πάσῃ.] εἰ ἐν χάριτι μέρει δεχόμεθα
τὸ θεοῦ τὸ πισθῆναι ἐν Χριστῷ,
οὐ πεπληνήμεθα ἢ διὰ τῆ τοῦ μαλλον,
ἀλλ' ἐνώκαμεν τὸ φύσει καὶ ἀλη-
θῶς ὄντα θεόν, πῶς δὲ ἐν δόξῃ ἔλεος,
ὅτι θεός ὁ Χριστός;

nem, siue per veritatem Christus an-
nuntietur. Numquid vt homo di-
uina gratia ornatus mundo an-
nuntietur? Atqui mundus Chri-
stum per fidem colens, ad Dei
agnitionem adductus est. Quo-
modo is ergo Deus non est, qui
in diuinæ maiestatis gloria mun-
do prædicatus est?

Collaborantes fidei euangelii: & *Ibid. v. 18.*
in nullo terreamini ab aduersariis:
que illis causa perditionis est, vobis
autem salutis; & hoc a Deo: quia
vobis donatum est pro Christo, non
solum vt in eum credatis, sed vt et-
iam pro illo patiamini. Si hoc a
Deo in gratiæ loco accipimus,
quod in Christum credimus, ne-
que per hoc in errorem abducimur,
sed in eius potius cognitio-
nem adducimur, qui verus fecun-
dum naturam Deus est; quomo-
do Christum Deum esse, ambigere quis queat?

Ex τῆς πρὸς Τιμόθεον α΄.

Ex priori ad Timotheum.

ΠΙΣΤΟΣ ὁ λόγος, καὶ πάσης
ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστός Ἰη-
σοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμάρτωλοις
σῶσαι, ὧν πρῶτος εἰμι ἐγώ· ἀλλὰ διὰ
τῆ τοῦ ἠλεήθῃ, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτος
ἐνδείξῃ Χριστός Ἰησοῦς τὴν ἀπαρῆ μα-
κροθυμίαν, πρὸς ὑποτίπωσιν τῶν μελ-
λόντων πισθῆναι ἐπὶ αὐτῷ εἰς ζωὴν
αἰώνιον.] εἰ ἀμάρτωλοις σῶσει Χρι-
στός, καὶ μακροθυμῆ τοῖς πλημμελή-
μασι, δεχόμενος αὐτῶν τὴν μετάνω-
σιν καὶ πᾶσα ἡμῶν ἢ πίστις ἐπὶ αὐτῷ,
καὶ διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως τὴν ζωὴν
αἰώνιον κεραιθήκαμεν· πῶς οὐ
θεός ἐστιν αὐτός; ὅτι καὶ μόνος θεὸς πρὸς
ἐμὴν εἰκότως τὸ καὶ σῶζειν διὰ αὐτῆ
τῆ κόσμου, ἢ τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ,
καὶ μακροθυμῆ τοῖς ἀμάρτανόισι,

Concil. Tom. 5.

FIDELIS sermo, & omni ac- *1. Tim. c. 1.*
ceptione dignus, quod Christus *v. 15.*
Iesus venit in hunc mundum pecca-
tores saluos facere; quorum primus
ego sum: sed ideo misericordiam con-
secutus sum, vt in me primo osten-
deret Christus Iesus omnem patien-
tiam, ad informationem eorum qui
credituri sunt illi in vitam æternam.
Si Christus Iesus peccatores sal-
uat, patienterque delicta tolerat,
illorum pœnitentiam expectans;
si tota fides nostra in ipsum fer-
tur, & per fidem denique, quæ est
in ipsum, vitam æternam adipi-
scimur; quomodo non est Deus?
quandoquidem mundum, hoc
est, eos qui in mûdo hoc degunt,
posse saluare, longanimitèr ad-
hæc peccatores ferre, vitam po-
stremo per fidem in illum imper-

Ff

tiri; id merito in solum Deum conuenire oportet.

1. Tim. c. 3. v. 16.

Et manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, pradicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria. Quis is, quæso, est, qui in carne manifestatus est? An non modis omnibus perspicuū est, non alium esse, quam ipsummet Dei Patris Verbum? Hinc namq; magnum illud pietatis mysterium perspicitur. Hic autem ab angelis visus est, cum in cælum susceptus est: prædicatus porro gentibus est per sanctos apostolos: creditus autem est in mūdo. Sed numquid istud velut homo absolute vt nos? Nequaquam, verum vt Deus in carne, nobisque similis effectus. Assumptus tandem est in gloria, quo Deum & Patrem dicentem audiatur: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Psal. 106.

Ex epistola ad Titum.

Tit. 3. v. 8.

FIDELIS sermo est: & de his volo te confirmare; vt curent bonis operibus præesse qui credunt Deo. Numquid qui in Deum credunt, in Christum non credunt? Atqui beatus Ioannes hæc de illo diferte exponit: Quotquot, inquit, receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Subscribit his & ipse beatus Paulus quoque. ait enim:

Gal. 2. v. 16.

Scientes quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi, & nos in Christo Iesu credidimus, vt iustificemur in ipso. Cū igitur qui Christo fidem offerunt, in Deum credant; quomodo Christus non est verus Deus?

καὶ ζωοποιεῖν διὰ τῆς πίστεως τῆς εἰς ἑαυτὸν.

ANNO CCCC. 49.

Καὶ ὁμολογοῦν ὁμῶς μέγα ὅτι τὸ θεοσεβείας μυστήριον. θεὸς ἐφανέρωθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὡφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ὁπίσθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. [ὅτι ὁ ἐν σαρκὶ φανερωθεὶς; ἢ δῆλον ὅτι πάντη τε καὶ πάντως ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος; οὕτως γὰρ ἔσαι μέγα τὸ θεοσεβείας μυστήριον. θεὸς ἐφανέρωθη ἐν σαρκί, ὡφθη δὲ ἀγγέλοις ἀναβάντων εἰς οὐρανοὺς ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσι διὰ τῶν ἀγγέλων λόγων, ὁπίσθη ἢ ἐν κόσμῳ καὶ ἐπὶ πνεύματι, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἀνθρώπος ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς θεὸς ἐν σαρκί καὶ καὶ ἡμεῖς γελοῦς. ἀνελήφθη ἢ ἐν δόξῃ, ἵνα λέγοντος ἀκούσῃ ἡ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἀνὰ τὰ ἄνω ἐχθροὶ τοῦ ὑποπόδιον τῶ ποδῶν τοῦ.]

Ex t̄is π̄ρὸς Τίτον.

ΠΙΣΤΟΣ ὁ λόγος καὶ περὶ π̄των βούλομαι σε διαβεβαῖσαι, ἵνα φρονήσῃς καλῶν ἔργων π̄ρὸς τ̄ς αὐτ̄ς οἱ πεπισθόκοτες τῶ θεοῦ. [ἄρ' ἐν θεῷ πισύοντες, ἵνα εἰς Χριστὸν πισύωσι; καὶ τοὶ λέγων ὁρᾷται σαφῶς ὁ μακάριος Ἰωάννης π̄ρὸς αὐτ̄ς ὅσοι ἦ ἔλαβον αὐτ̄ς, ἔδωκεν αὐτοῖς ὄξοισιαν τέκνα θεοῦ γνηῖα, τοῖς πισύωσιςιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτ̄ς. καὶ μετὰ καὶ αὐτὸς ὁ μακάριος Παῦλος εἰδὼς ἢ ὅτι ἐδικαιώθη ἀνθρώπος ὅτι ἔργων νόμος, εἰ μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπισύωσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐν αὐτῷ. ὅτι π̄σιν θεῷ πισύωσιςιν οἱ Χριστῷ τ̄ π̄σιν π̄ρὸς αὐτὸν, π̄ως ἔκ ἀν' εἶν θεὸς ἀληθινός;

ANNO
CHRISTI
431.

Οὐ εἰς Χριστὸν ἢ πίστις.

Εκ τῆς κτ' Ἰωάννου δια-
γελίου.

ΟΣΟΙ δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδω-
κεν αὐτοῖς ὄξοισίαν τέκνα θεοῦ
γινέσθαι, τοῖς πισθούσιν εἰς τὸ ὄνομα
αὐτοῦ.] ὁνο κτ' ταυτὸν ἕξοισι θεοπε-
πι ὡρα λαμβάνεται γὰρ οὐχ ἐπέ-
σης ὡς ἡμεῖς ὁ Χριστός. πλὴν ὅτι ὅ
εἰς αὐτὸν ἢ πίστις, σαφινεῖ τὸ θεοκαί-
μυρον τοῖς γὰρ πισθούσι, φησὶν, εἰς τὸ
ὄνομα αὐτοῦ. πισθούσιν δὲ εἰς τὸ ὄνο-
μα αὐτοῦ, ἐκ ἀνθρώπων ἐστὶ κοινὸν καὶ
ἓνα τῶν καθ' ἡμᾶς πισθόντες, ἀλλὰ
θεὸν ἐνλωθεστικώτα. ἐκ ἀνθρώπων
νον ὅ τὸ ὄξοισίαν διδόναι τέκνα θεοῦ
γινέσθαι, θεοπεπέσ ὅ μᾶλλον καὶ ὑπὲρ
πλὴν κτίσιν. ὅτε τοίνυν εἰς αὐτὸν ἢ πί-
στις, καὶ αὐτὸς δίδωσι τὴν ἰσοθεσίας πλὴν
χαρὶν, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

Ταύτην ἐποίησεν ἄρχοντος τῶν ση-
μείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανά τῆς Γαλι-
λαίας, καὶ ἐφάνεσσε πλὴν δόξαν
αὐτοῦ. καὶ ἠπίσθυσαν εἰς αὐτὸν ὁ
μαθηταὶ αὐτοῦ.] γεγονότος ἄρα τῆ
σημείου, καὶ φανερώσαντος τὸ Χρι-
στοῦ πλὴν δόξαν αὐτοῦ, ὡς εἰς ἓνα πεπ-
σθούσιν ὁ μακάριος μαθηταί;
ἄρα εἰς ἀνθρώπων ἄγιον ἀπλῶς; καί-
τοι καὶ τῆς σημείου ἠκολούθησαν αὐ-
τῶν, πεθαυμάκωτες ὡς ἄγιον. ἀλλὰ πε-
θανταὶ διὰ τῆς σημείου πλὴν ὑπὲρ ἀν-
θρώπων δυνάμιν τε καὶ ὄξοισίαν ἔχον-
τα. ἐκοῦν πεπσθούσιν ὡς εἰς θεόν.
ἰστέον δὲ, ὅτι πολλοὶ τῶν ἁγίων
πολλὰ πεποιήκασιν καὶ παράδοξα.
καὶ ἐθαυμάσθησαν μὲν, ἠπίσθυσαν ὅ
εἰς αὐτὸν οὐδέεις. ἔχει δὲ αὐτὸ πλὴν
ἰστω δυνάμιν ὡς ὅτι ἐν τῶν ἱερο-
Concil. Tom. 5.

Quod fides fit in Christum.

Ex euangelio secundum
Ioannem.

QUOTQUOT autem receperunt eum, dedit eis potestatem
filios Dei fieri, his qui credunt in no-
mine eius. Duo quæ in Deum qua-
drant, coniunctim hic ponit: non
enim alia ratione Christum com-
plectimur, quam quod fide in il-
lum tendimus. hoc vero decla-
rat, dum ait: His qui credunt in
nomine eius. credimus autem in
nomine eius, non vulgarem, no-
strique similem hominem rati,
sed Deum incarnatum. Rursum
quod potestatem dat filios Dei
fieri, non humanarum virium est,
sed diuinæ naturæ opus, quid-
damque vniuersa creatura subli-
mius. Cum fides ergo in ipsum
Christum tendat, idemque det
gratiam vt filii Dei efficiamur,
quomodo non est Deus?

Hoc fecit initium signorum Ie-
sus in Cana Galilee, & manifesta-
uit gloriam suam: & crediderunt in
eum discipuli eius. Signo peracto,
Christique gloria manifestata, in
quem, quæso, beati illi discipuli
crediderunt? numquid in homi-
nem simpliciter sanctum? Atqui
ante signum editum illum seque-
bantur, tamquam virum sanctum
admirati. Ex signo itaque pote-
statem humana maiorem illi ad-
esse animaduenterunt: quare in
illum tamquam in Deum credi-
derunt. Constat permultos san-
ctos multa stupenda edidisse, pro-
pter quæ etiam in magna admira-
tione erant: at nullus interim re-
pertus est, qui in illos crederet. E-
iusdem pene sententiæ est & il-
lud quoq;: Cum autem esset Hiero-
Ibid. v. 23.

Ff ij

solymis in Pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius qua faciebat.

Ioan. 3. v. 17.

Non enim misit Deus Filium suum in mundum ut iudicet mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est; quia non credidit in nomine unigeniti Filii Dei. Si via ad salutem est fides in Filium, quomodo in ipsum credimus? aut quomodo in ipsum credentes condemnationis sententiam euadimus? Numquid illum fide ut hominem complectimur? nec quidemquam omnino nisi humanum de illo concipimus? At quo pacto si hoc fecerimus, diuinum cultum homini impendisse non arguemur? Fidene ergo in illum ferimur tamquam in Deum? Sane. Quis illum ergo, cuius fides terrarum orbem iustificat, verum Deum esse inficiari audeat?

Ioan. 4. v. 53.

Cognouit ergo pater quia illa hora erat, in qua dixit illi Iesus, Filius tuus viuit: et credidit ipse, et domus eius tota. Reuocat reguli filium a mortis vestibulo Christus, affatusque patrem: Vade, inquit, filius tuus viuit. Credidit mox ille, & tota familia cum illo. Sed numquid ob insignem hanc, adeoque diuinam potentiam reguli in illum credidit tamquam in hominem? an vero verum naturalemque Deum esse agnouit, qui ut Dominus quoscumque sibi visum esset, vel solo verbo vitæ restituere posset? Sed obscurum non est, haud aliter in eum credidisse, quam in verum Deum.

Ioan. 5. v. 24.

Amen amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, et credit ei qui misit me, habet vitam aeternam. Deus Pater Filium suum misit nobis de

σολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἤπισθυσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωρουῦτες αὐτῶν τὰ σημεῖα, ἀ ἐποίησεν.

Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆν ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ὁ πισθῶν εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πισθῶν, ἦδη κέκριται· ὁ μὴ πισθῶκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. εἰ σωτηρίας ὁδοῦ ἔστιν ἡ πίστις ἢ εἰς τὸν υἱὸν, πῶς ἄρα πισθώμεθα εἰς αὐτὸν; ἢ πῶς τὴν ἐκ τῆς κρίνεσθαι διαφθερόμεθα θνήσκω; ἄρα γὰρ ὡς ἀνθρώπων καταδεδεξάμενοι, καὶ ἕτεροι τὰ τῶν οὐρανῶν; εἴτα πῶς ἐκ ἀνθρώπων λατρεύσομεθα; ἀλλ' ὡς εἰς θεόν; τῶν γὰρ ἀληθῶν. τίς οὖν ὁ φάται πολὺν ἐκ τῶν καὶ ἀλήθειαν θεόν, οὗ δεδικαίωκεν ἡ πίστις τὴν ὑπερουρανίαν;

Ἐγὼ οὖν ὁ πατήρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ἣ ἔειπεν αὐτῷ· ὁ υἱός σου ζῆ καὶ ἤπισθυσεν εἰς αὐτὸν αὐτὸς, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ἀπέστειλεν ἐκ νεκρῶν τὸ βασιλικὸν υἱὸν ὁ Χριστός, εἰρηκῶς αὐτῷ πατρὸς, ὁ υἱός σου ζῆ. εἴτα πισθῶκε πανοικί. ἀρ' οὖν διὰ τῆς οὐτοῦ μεγάλης καὶ θεοπροποῖς ἰσοστάς ὡς εἰς ἀνθρώπον πισθῶκεν ὁ βασιλικός; ἢ θεὸν ἔγνω καὶ φύσιν ὄντα αὐτῷ, καὶ ζωοποιῶντα μετ' ἰσοστάς οὐκ ἀλόγιστο καὶ μόνον ῥήματι; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον ὅτι πισθῶκεν ὡς θεῷ.

Ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ λόγος μου ἀκούων, καὶ πισθῶν τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. πέπομφεν ἡμῖν ἰσοσταῶν ὁ θεὸς καὶ πατήρ τὸν ἴδιον υἱόν,

ANNO CHRISTI 431.

ἵνα πᾶς ὁ πισθῶν εἰς αὐτὸν μὴ ἀπο-
ληται, ἀλλ' ἔζη ζῶν ἀιώνιον. πῶς
οὐκ εἰς τοὺς Φησι, ζῶν ἀώνιον
ἔχον πρὸς τὸν πατέρα αὐ-
τῶν; εἰς ἕνα λοιπὸν ἢ πῆσις; ἀρεῶς εἰς
δύο θεοὺς, τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱόν; μὴ
ἁλοῖτο. ἀλλ' ὡς εἰς ἕνα θεὸν καὶ ἀληθι-
νόν, ἐκουῖ εἰς τὸν πισθῶν εἰς Χρι-
στὸν, πεπισθῶκεν εἰς θεὸν καὶ εἰς τὸν
πισθῶν εἰς θεὸν πατέρα, πεπισθῶκεν
ἕνα καὶ εἰς τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν
Χριστόν.

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐ-
τοῖς· τὸ ἐστὶ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα
πισθῶτε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνον. εἰ
τὸ τὸν θεὸν δοκῶν ὁπίστευον πισ-
θῶντες εἰς Χριστόν αὐτὸν γὰρ ἀλη-
θῶς ἀπέστειλεν ὁ πατήρ εἰς τὸν κόσμον,
ὅτε γέροντες ἀνθρώπων καθ' ἡμᾶς
πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶη θεὸς ἀληθινός; οὐ γὰρ
αὐτὸν ἔργον θεοῦ τὸ πισθῶν εἰς
αὐτόν.

Ἰησοῦς δὲ ἐκραζέ, καὶ εἶπεν ὁ
πισθῶν εἰς ἐμέ, οὐ πισθῶ εἰς ἐμέ, ἀλλὰ
εἰς τὸν πέμψαντά με. καὶ ὁ θεωρῶν
ἐμέ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. εἴπα
παρρησιασθῆναι τοῖς· ἐγὼ οὐκ ἐμαυ-
τῶν ἐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με
πατήρ, αὐτὸς μοι ἐν πολλοῖς δέδωκε
τὸ εἶπαι, καὶ τὸ λαλήσαι. ὅτε πῶς
κατ' ἐπιτολὰς τοῦ πατρὸς, καὶ ὡς ἀν-
θρώπων λέγει, πῶς πιστὸν πῶς εἰς αὐ-
τὸν εἰς τὸν πέμψαντα αὐτὸν ἀναφέ-
ρει, καὶ ὁ θεωρῶν αὐτόν, θεωρεῖ τὸν
πέμψαντα αὐτόν ὡς ὁ φαίει πολ-
μῶν ἐκ ἐμοῦ θεὸν αὐτόν, καὶ τὸν ἀλη-
θινόν; ὅμοιον δὲ τοῦτω πισθῶτε εἰς
τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμέ πισθῶτε.

cælis, ut omnis qui credit in illum, Ioh. 3. v. 16.
non pereat, sed habeat vitam æter-
nam. Cur hic ergo æterna vita iis
promittitur, qui credunt ei qui
miserat illum? In quem tandem
fertur fides? Numquid in Patrem
& Christum tamquam in duos
Deos? Absit. Credimus enim
tamquam in vnum verum Deum.
Quamobrè si quis credit in Chri-
stum, credit idem in Deum Pa-
trem quoque: & contra, si qui
in Deum Patrem credunt, iu-
dem & in vnum Dominum no-
strum Iesum Christum quoque
credunt.

Respondit Iesus, & dixit illis: Ioh. 6. v. 29.
Hoc est opus Dei, ut credatis in eum
quem misit ille. Si Dei volunta-
tem perficimus cum in Christum
credimus, (hunc enim Pater
vere misit in mundum, quando
nostri similis factus est homo)
quomodo non est verus Deus?
Neque enim opus Dei esset cre-
dere in eum.

Iesus autem clamavit, & dixit: Ioh. 12.
Qui credit in me, non credit in me,
sed in eum qui misit me. Et qui vi-
det me, videt eum qui misit me. Et
paucis interiectis: Quia ego ex me-
ipso non sum locutus; sed qui misit
me Pater, ipse mihi mandatum de-
dit quid dicam, & quid loquar.
Cum ergo mandato Patris, licet
ut homo dicat, fidem quæ in il-
lum est, referat ad Patrem mit-
tentem; & qui illum videt, eum
quoque videat, qui misit il-
lum; quis illum verum Deum
esse negare audeat? Cognatum
huic est & illud quoque: Cre-
ditis in Deum, & in me cre-
dite. Ioh. 14.

Ex euangelio secundum Lucam.

Εκ τῆς κτ' Λουκᾶν διαβήγιου.

ANNA CHILDES 41

Luc. 18. v. 8.

VERVMTAMEN *Filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra? Quando Christus e caelo olim est venturus, cuiusmodi, quaeso, fidem a nobis exiget? Si enim homo tantum nostri similis credi haberique vult, quis illi credere abnuat? Iudæi illi insultantes aiebant: Cur tu homo cum sis, facis teipsum Deum? Ethnici quoque crucem mortemque eiusdem audientes, id quod dicitur, tamquam de communi quopiam nostræ conditionis homine dictum accipiunt. Equalem ergo fidem depofcit? Illam ipsam nimirum, quam diuini illi præcones, qui & ministri & spectatores Verbi extiterunt, orbi annuntiarunt. Ioannes igitur ait: *Et Verbum caro factum est.* Factum est sane caro, sed hoc ita, vt Deus tamen esse non destiterit. Istiusmodi itaque est fides, quam ille suo tempore a nobis requireret.*

Ioan. c. 10. v. 33.

Luc. 1. v. 2.

Ioan. 1.

ΠΛΗΝ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν, ἄρα βίησιν πῶς πῖστιν ἐπιπῆς γῆς;] ὅταν ὁ Χρῆστος εἴξῃ οὐρανοῦ ἀναβήσεται, ποίαν ἄρα ζητήσῃ πῖστιν ἐν ἡμῖν; εἰ μὲν γὰρ ὡς ἀνθρώπου καθ' ἡμᾶς βούλεται πιστεύεσθαι, πῶς ὁ ἀπισήσας αὐτοῦ ἐν κἀλωυ γὰρ ὁ Ἰουδαῖοι λέγοντες διὰ τὸ ἀνθρώπου ὄν, ποιεῖς σεαυτὸν θεόν; Ἕλληνας δὲ σαυρὸν ἀκούοντες καὶ θάνατον, ὡς πῶς ἀνθρώπου κοινοῦ διάκονος, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνός. ποίαν οὖν ἄρα πῖστιν ζητεῖ; ἢ δηλονότι πῶς ἐκκεκρυμμένῳ διὰ τῶν θεητόρων, οἱ καὶ ἀπόπῃ καὶ ὑπερέτα γέρονας τῆς λόγου; ἐφῆ τοίνυν Ἰωάννης, ὅτι ὁ λόγος σαρκὸς ἐγένετο. γέρονε ἢ σαρκὸς μὲν τῆς μείνας θεός. αὐτῇ τοίνυν ἡ πῖστις ἐν ἡμῖν ὡς αὐτῆς ζητηθήσεται καὶ καμροῖς.

Finis orationis primæ Cyrilli episcopi Alexandria, ad piissimas reginas missæ.

Τέλος τῆς πρώτου λόγου προσφωνητικῆς ἀπὸ Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, πρὸς τὰς βίσεβεστάτας δεσποίνας.

CAPVT V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Cyrilli episcopi Alexandria oratio altera inscripta religiosissimis reginis, de recta fide.

Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας λόγος δεύτερος προσφωνητικὸς πρὸς βίσεβεστάτας βασιλίνας, πρὸς τῆς ὀρθῆς πίστεως.

I. If. 40. v. 9.

EIS qui diuinum illud cælestique prædicandi munus administrant, vniuersorum Deus per Isaia prophætæ vocem eiusmodi oratione hæc præcipit: *Super montem excelsum ascende tu qui*

ΤΟΙΣ τὸ θεῖον καὶ οὐράνιον ἱερουργεῖσιν κήρυγμα, διὰ Φωνῆς Ἠσαίου παρακαλεῖται λέγων ὁ τῶν ὀλων θεός. ἐπὶ ὄρει ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ διαβηλίζμε-